

126. Keskiviikkona 15 päivänä tammikuuta 1992

kello 12

Päiväjärjestys

Ilmoituksia

Ulkopuolella päiväjärjestyksen

a) jatketaan EY-jäsenyyden vaikutuksia Suomelle koskevan valtioneuvoston selonteon käsittelyä 4606

b) käsitellään ulkoasiainvaliokunnan lausunto ajankohtaisia ulkopoliittisia kysymyksiä 14.11.1991 koskevasta valtioneuvoston selonteosta „

Mainittu selonteko
Ulkoasiainvaliokunnan mietintö n:o 9

Ainoa käsittely:

Euroopan neuvoston Suomen valtuuskunnan kertomus parlamentaarisen yleiskokouksen toiminnasta 42. istuntokaudella 7.5.1990—1.2.1991 4741

Mainittu kertomus (K 9)
Ulkoasiainvaliokunnan mietintö n:o 8

Puhetta johtaa puhemies Suominen.

Nimenhuudossa merkitään poissa oleviksi edustajat Alho, Biaudet, Donner, Isohookana-Asunmaa, Juhantalo, Kanerva, Karhunen, Korva, Lindroos, Miettinen, Ollila, Pelttari, Pokka, Puhakka, Ranta, Rauramo, E. Rehn, O. Rehn, Riihijärvi, Rusanen, Salolainen, Savela, Tiuri ja Väyrynen.

Nimenhuudon jälkeen ilmoittautuvat edustajat Pokka, Puhakka, O. Rehn, Korva, Karhunen, Miettinen, Ollila, Rauramo, Ranta, Alho ja Savela.

Ilmoitusasiat:

Lomanpyynnöt

Vapautusta eduskuntatyöstä saavat tästä päivästä yksityisasioiden vuoksi edustajat Lindroos, Riihijärvi ja Savela, tästä ja huomisesta päivästä virkatehtävien vuoksi edustajat Isohookana-Asunmaa, Tiuri ja Väyrynen sekä tämän kuun 20 päivään sairauden vuoksi ed. Donner.

Uusia hallituksen esityksiä

Puhemies: Ilmoitetaan, että tasavallan presidentin kirjelmän ohella kuluva tammi-kuun 10 päivästä ovat eduskunnalle saapuneet hallituksen esitykset n:ot 232 ja 233, jotka nyt on edustajille jaettu.

Eduskunnan tietoon saatettuja asetuksia

Puhemies: Ilmoitetaan, että kehityksmaista peräisin olevien tavaroiden tulli- ja tuontimaksueteuueksista 31 päivänä joulukuuta 1971 annetun lain 5 §:ssä säädetyssä tarkoituksessa on eduskunnalle, puhemiehelle osoitettuna, saapunut sanotun lain nojalla 20 päivänä joulukuuta 1991 annettu

Asetus kehityksmaista peräisin olevien tavaroiden tulli- ja tuontimaksueteuueksista.

Edelleen ilmoitetaan, että eräiden Suomelle Yhdistyneiden Kansakuntien jäsenenä kuuluviin velvoitusten täyttämistä 29 päivänä joulukuuta 1967 annetun lain 2 §:ssä säädetyssä tarkoituksessa on eduskunnalle, puhemiehelle osoitettuna, saapunut sanotun lain nojalla 30 päivänä joulukuuta 1991 annettu

Asetus Yhdistyneiden Kansakuntien turvallisuusneuvoston Jugoslaviaa koskevaan päätökseen perustuvien velvoitusten täyttämistä.

Nämä asetukset on nyt saatettu eduskunnan tietoon jakamalla ne edustajille.

Eduskunnan tietoon saatettu valtioneuvoston päätös

P u h e m i e s : Ilmoitetaan, että kustannustason nousun ehkäisemisestä eräissä tapauksissa 5 päivänä huhtikuuta 1974 annetun lain 3 §:ssä säädettyssä tarkoituksessa on eduskunnalle, puhemiehelle osoitettuna, saapunut sanotun lain nojalla 20 päivänä joulukuuta 1991 annettu

Valtioneuvoston päätös eräiden elintarvikkeiden tullen ja tuontimaksujen väliaikaisesta muuttamisesta.

Tämä valtioneuvoston päätös on nyt saatettu eduskunnan tietoon jakamalla se edustajille.

Pohjoismaiden neuvoston Suomen valtuuskunnan kertomus Pohjoismaiden neuvoston toiminnasta 1991

P u h e m i e s : Ilmoitetaan, että kirjelmän ohella kuluvan tammikuun 8 päivästä on eduskunnalle saapunut Pohjoismaiden neuvoston Suomen valtuuskunnan kertomus Pohjoismaiden neuvoston toiminnasta vuodelta 1991. Tämä kertomus on nyt saatettu eduskunnan tietoon jakamalla se edustajille.

Kirjalliset kysymykset

P u h e m i e s : Ilmoitetaan, että eduskunnalle ovat, puhemiehelle osoitettuna, saapuneet vastaukset kirjallisiin kysymyksiin n:ot 369—372, 375, 377 ja 394. Nämä kysymykset vastauksiineen on nyt jaettu edustajille.

Ulkoasiainvaliokunnan lausunto ajankohtaisia ulkopoliittisia kysymyksiä 14.11.1991 koskevasta valtioneuvoston selonteosta

Mainittu selonteko

Ulkoasiainvaliokunnan mietintö n:o 9

P u h e m i e s : Ulkopuolella päiväjärjestyksen esitellään ensin b) kohdassa mainittu asia. Eduskunta on viime maanantain täysistunnossa

päättänyt panna tähän istuntoon pöydälle ulkoasiainvaliokunnan mietinnön n:o 9, joka sisältää ehdotuksen eduskunnan lausunnoksi ajankohtaisia ulkopoliittisia kysymyksiä 14.11.1991 koskevan valtioneuvoston selonteon johdosta.

Eduskunnan työtilanteen vuoksi puhemiesneuvosto ehdottaa valtiopäiväjärjestyksen 36 §:n 4 momenttiin viitaten, että tämän selonteon käsittelyä jatkettaisiin seuraavilla valtiopäivillä.

Puhemiesneuvoston ehdotus hyväksytään.

P u h e m i e s : Asian käsittely keskeytetään.

Valtioneuvoston selonteko EY-jäsenyyden vaikutuksista Suomelle

P u h e m i e s : Ulkopuolella päiväjärjestyksen jatketaan EY-jäsenyyden vaikutuksia Suomelle koskevan valtioneuvoston selonteon käsittelyä.

Keskustelu jatkuu:

Ed. Westerlund: Herr talman! I samband med diskussionerna kring ett eventuellt EG-medlemskap har man även kunnat skönja konturer av framtida möjliga kombinationer av försvarspolitisk natur. Det kan synas som naturligt att dessa centrala aspekter också kommer i åtanke i samband med integrationsfrågornas vidare utveckling. Det mesta synes vara möjligt i dagens föränderliga värld. Se bara på det nya Ryssland, vars president som en naturlig framtida lösning såg ett Nato-medlemskap som en hägrande målsättning.

Så långt det gäller tankar och strävanden som skulle inskränka sig till ett försvarspolitiskt samarbete med EG-blocket skulle det åtminstone för min del inte medföra några större problem.

De verkligt stora problemen finns däremot inom den karga och hårda handelspolitiska sektorn som ett medlemskap onekligen skulle medföra. Därtill kommer ytterligare betydande bindningar som i praktiken på ett genomgripande sätt kommer att förändra hela samhällsstrukturen.

I det här skedet har jag inte för avsikt att dess mera beröra de positiva och gynnsamma effekter en nära samverkan med EG-blocket kan tänkas medföra, helt enkelt av den enkla anledningen att dessa i huvudsak redan är förverkligade inom ramen för Ees-avtalet, som man får hoppas snart

skall kunna godkännas och sålunda träda i kraft enligt utstakad tidtabell från och med ingången av år 1993.

Herra puhemies! Mahdollisesta EY:n jäsenyydestä käytävän keskustelun yhteydessä on ollut havaittavissa mahdollisia luonteeltaan puolustuspoliittisten yhdistelmien ääriiviivoja. On pidettävä luonnollisena, että nämä keskeiset aspektit nousevat mieleen myös integraatiokysymystä edelleen kehiteltäessä. Lähes kaikki näyttää mahdolliselta tämän päivän muuttuvassa maailmassa. Katsokaamme vain uutta Venäjää, jonka presidentti piti luonnollisena tulevaisuuden ratkaisuna Naton jäsenyyden kangastelua. Niin pitkälle kuin on kyse ajatuksista ja pyrkimyksistä, jotka rajoittuisivat puolustuspoliittiseen yhteistyöhön EY-blokin kanssa, tämä ei ainakaan minun osaltani aiheuttaisi suurempia vaikeuksia.

Todella suuret ongelmat ovat sen sijaan karussa ja kovassa kauppoliittisessä osassa, ja niitä jäsenyydestä kieltämättä seuraisi. Tämän lisäksi tulee vielä huomattavia kytkentöjä, jotka tulevat käytännössä muuttamaan perusteellisesti koko yhteiskuntarakenteen.

Tässä vaiheessa ei tarkoitukseni ole sen enempää puuttua niihin myönteisiin ja suotuisiin vaikutuksiin, joita läheisestä yhteistyöstä EY-blokin kanssa voisi syntyä. Näin yksinkertaisesti siitä syystä, että nämä ovat pääosin toteutuneet Eta-sopimuksen puitteissa. On toivottavaa, että sopimus voitaisiin hyväksyä pian ja että se tulisi näin ollen voimaan suunnitellun aikataulun mukaisesti vuoden 93 alusta lukien.

Av de genomgripande och till många delar mindre tilltalande effekterna ett EG-medlemskap medför kan framförallt nämnas:

1) Riksdagens maktbefogenheter inskränks på ett avgörande sätt, det är väl närmast en bedömningsfråga i vilken grad om man vill mäta förändringen i procentandelar.

2) För lantbrukets del, såvida inte klara och entydiga undantag beviljas som garanterar och skyddar vår egen baslivsmedelsproduktion. I så fall kan det vara fråga om en katastrof utan återvändo, om vi inte kan få de här garantierna.

Det måste en gång för alla fastslås att om vi verkligen har en ärlig strävan till att skydda den egna baslivsmedelsproduktionen och de väsentliga grönsaksprodukterna vid en nivå som åtminstone ligger något så nära självförsörjningsgraden så kan det inte ske på annat sätt än genom

gräns- och tullskydd. — Utrikeshandelsminister Salolainen, så är det! — Under en konkurrens på lika villkor sjunker vårt producentpris till i genomsnitt halva prisnivån och därunder av dagens redan kringskurna produktpriser.

Med förkärlek talas om några års övergångsperiod även bland våra politiker och tjänstemannaunderhandlare. Vad är det för logik i ett sådant resonemang?

Inte förändras de klimatologiska förhållandena i vårt nordliga land under någon slags övergångsperiod. Inte kan vårt lantbruks produktprisnivå under någon slags övergångsperiod anpassas till cirka hälften av EG:s. Lika litet som Schweiz eller Österrikes bergslantbruk någonsin kan konkurrera på lika villkor med de stora mellaneuropeiska slättbygderna. Därför kommer även dessa att beviljas särskilda undantag.

Att däremot tala om några års övergångsperiod då det gäller eliminering av vårt produktionsöverskott, som för närvarande dumpas på världsmarknaden, det är en helt annan sak.

I det här sammanhanget kan man självfallet tala om en övergångsperiod, men i inga händelser då det gäller baslivsmedelsproduktionen som tryggheten av vår självförsörjning kräver. Om inte dessa självklara omständigheter beaktas i samband med de förestående, eventuella underhandlingarna eller ansökningens tillställande, innebär det inte bara ekonomisk misär för lantbruketsbefolkningen utan samtidigt även ett utarmande av hela vår landsbygd. En ekonomisk nedkörning av lantbuket medför samtidigt betydande försvarande följd effekter för många övriga näringar såsom livsmedelsindustrin och enskilda sektorer av vår metallindustri. Det kan vi redan nu konstatera på många håll.

Hur kan det för övrigt vara möjligt att vårt land under en konkurrens på lika villkor aningslöst eller medvetet med sin betydande årliga medlemsavgift om 5-6 miljarder sålunda indirekt skulle subventionera den ersättande utländska livsmedelsimporten?

Frånsett den kraftigt minskade parlamentariska beslutsprocessen och lantbrukets och landsbygdens väldiga problem medför ett eventuellt EG-medlemskap också andra besvärliga följder.

Framför allt kommer statens skatteintäkter att minska med cirka 15 miljarder mark på årsnivå och därtill kommer med all sannolikhet vår sociala standard och samtidigt även den sociala tryggheten att kraftigt nedskäras.

Likäsä kringskärs våra förutsättningar att bedriva en balanserad regionpolitik genom de betydande ekonomiska åtagandena gentemot de sydeuropeiska länderna.

Då det föreliggande Ees-avtalet redan ger oss i stort sett alla de fördelar ett eventuellt medlemskap innefattar, varför då inte se tiden an under några år och möjligen beroende på situationen sedan stiga på det så kallade andra taget?

Vi bör även minnas att frihandelsavtalet mellan Efta och EG fungerat väl ända sedan 1974 och gör det allt fortfarande och ersätts närmast av Ees-avtalet från och med ingången av år 1993.

Slutligen, att utan föregående underhandlingar eller framställda villkor ansöka om ett EG-medlemskap, som avsikten är, innefattar enligt min mening betydande risker. Formeln att först ansöka om medlemskap och sedan underhandla är långtifrån hållbar.

Om någon till äventyrs hävdar att om underhandlingarna ur vår synpunkt sett inte blir tillfredsställande, ja då återtar vi vår medlemsansökan, så är det alls inte säkert att det är riktigt så enkelt.

Ett eventuellt återtagande av en gjord medlemsansökan skulle med stor sannolikhet få många negativa och svåra konkreta följder. Hur EG-blocket i en sådan situation skulle reagera är kanske inte så svårt att räkna ut.

Ett eventuellt EG-medlemskap är därtill en fråga av den storleksordningen att den inte bör avgöras i samband med eller i skuggan av en uppkonstruerad brådska som det för närvarande är frågan om.

Perusteellisista ja monelta osin vähemmän myönteisistä EY-jäsenyyden mukanaan tuomista vaikutuksista voidaan ennen kaikkea mainita:

1) Eduskunnan valtuuksia rajoitetaan ratkaisevasti. On lähinnä arviointikysymys, missä määrin, jos nyt muutosta halutaan mitata prosenttiosuuksina.

2) Maatalouden osalta mikäli oman peruselintarviketuotannon takaavia ja suojaavia selkeitä poikkeuksia ei myönnetä, kyse on suoranaista katastrofista, josta ei ole paluuta. On vielä keran tehtävä selväksi, että jos meillä on todellakin rehellinen pyrkimys suojella omaa elintarviketuotantoamme ja keskeisiä vihannestuotteita pyrkien tasolle, joka on joka tapauksessa jokenkin lähellä omavaraisuusastetta, tämä ei voi tapahtua muutoin kuin raja- ja tullisuojan avulla. Samoilla ehdoilla tapahtuvassa kilpailussa tuottajahintamme putoavat suunnilleen puoleen

ja jopa sen alle jo nykyiselläänkin leikatuista hinnoista.

Myös poliitikkomme ja virkamiesneuvottelijamme puhuvat mieluusti joidenkin vuosien siirtymäkaudesta. Mitä logiikkaa on tällaisessa ajattelussa? Eivät pohjoisessa sijaitsevan maamme ilmastolliset olosuhteet muutu minkäänlaisen siirtymäkauden aikana. Ei maataloutemme tuottajahintataso voi minkäänlaisen siirtymäkauden aikana sopeutua noin puoleen EY:n tasosta. Yhtä vähän meidän maataloutemme kuin Sveitsin ja Itävallan vuoristomaatalouskaan voi kilpailla samoilla ehdoilla suurten Keski-Euroopan tasankoseutujen kanssa. Tämän vuoksi myös näille myönnetään erityisiä poikkeuksia.

Sen sijaan joidenkin vuosien siirtymäkaudesta puhuminen tällä hetkellä maailmanmarkkinoilla dumpattavan ylijäämän poistamisen yhteydessä on jo kokonaan toinen asia. Tässä yhteydessä voidaan tietysti puhua siirtymäkaudesta, mutta ei missään tapauksessa silloin, kun kyse on omavaraisuutemme vaatiman peruselintarviketuotannon turvaamisesta. Jos näitä itsestäänselviä seikkoja ei oteta huomioon mahdollisesti edessä olevissa neuvotteluissa tai jäsenhakemuksessa, tämä merkitsee maaseutuväestön taloudellisen kurjistumisen ohella myös koko maaseudun köyhtymistä. Maatalouden taloudellinen alasajo aiheuttaa kielteisiä seurausvaikutuksia monille elinkeinoille kuten elintarviketeollisuudelle, missä edelleenkin työskentelee yli 50 000 ihmistä, ja metalliteollisuudelle. Näitä on jo ollut nähtävissä. Miten voi muuten olla mahdollista, että maamme samoilla ehdoilla käytävässä kilpailussa aavistamatta tai tietoisesti 5 — 6 miljardin merkittävällä vuotuisella jäsenmaksullaan mm. subventoisi korvaavaa ulkomaista elintarviketuotantia?

Voimakkaasti heikkenevän parlamentaarisen päätöksentekoprosessin sekä maatalouden ja maaseudun suunnattomien ongelmien lisäksi mahdollinen EY-jäsenyyden tuo myös muita hankalia seurauksia. Ennen kaikkea valtion verotulot vähenevät noin 15 miljardia markkaa vuositasolla. Tämän lisäksi hyvin todennäköisesti sosiaalipuolen tasoa ja samalla sosiaaliturvaa leikattaisiin voimakkaasti. Samanaikaisesti rajoitetaan mahdollisuuksiamme tasapainoisen aluepolitiikan harjoittamiseen merkittävien taloudellisten velvoitteiden vuoksi Etelä-Euroopan maita kohtaan.

Kun käsillä oleva Eta-sopimus jo antaa pitkälti kaikki mahdolliseen jäsenyyteen sisältyvät edut, miksi ei katsota tilannetta joidenkin vuosi-

en ajan ja mahdollisesti sitten tilanteesta riippuen nousta ns. toiseen junaan? Meidän on syytä muistaa, että Eftan ja EY:n välinen vapaakauppasopimus on toiminut hyvin vuodesta 1974 lähtien ja toimii yhä edelleen. Tämän sopimuksen korvaa vuoden 1993 alusta voimaan toivotavasti tuleva Eta-sopimus.

Lopultakin EY-jäsenyyden hakemiseen ilman edeltäviä neuvotteluja ja ehtojen asettamista, kuten tarkoitus lienee, liittyy mielestäni huomattavia riskejä. Malli, jossa ensin haetaan jäsenyyttä ja sitten neuvotellaan, on kaukana kestävästä. Jos joku väittää, että mikäli neuvottelut eivät kannaltamme muodostu tyydyttäväksi, niin peruutamme jäsenhakemuksen, ei suinkaan ole varmaa, että asia on aivan näin yksinkertainen. Tehdyn jäsenhakemuksen mahdollinen peruuttaminen saisi hyvin todennäköisesti monia kielteisiä ja vaikeita konkreettisia seurauksia. Ei ole kovin vaikea arvioida, miten EY-blokki reagoi tällaisessa tilanteessa. Mahdollinen EY-jäsenyys on lisäksi sen suuruusluokan kysymys, ettei sitä tule ratkaista keinotekoisesti rakennetun kiireen varjossa.

Lopuksi, herra puhemies, koska ulkomaankauppaministeri Salolainen istuu tässä, haluaisin tehdä hänelle yhden kysymyksen, jos hän mahdollisesti voisi vastata siihen. Mehän näimme eilen illalla televisiossa Ison-Britannian varaulkoministerin Garel-Jonesin, joka esitti näkemyksensä meidän mahdolliseen jäsenhakemukseemme. Hän teki sen hyvin positiivisessa mielessä ja totesi, että meillä on kaikki mahdollisuudet päästä tähän yhteisöön, koska Suomihan on antava puoli, mutta samaten hän totesi, että minkäänmukaisia erivapauksia meille ei myönnetä. Jos näin on, voidaan tietysti kysyä, minkälaisista arvoa sitten on annettava mahdollisille reunaehdoille, jotka liitetään jäsenanomukseen, kun kerran näin on. Käsitykseni on, että ellei selviä vaatimuksia esitetä, niin tämän kaltaiset reunaehdot eivät merkitse käytännössä juuri mitään. (Ed. Laaksonen: Se on hallituksen sielunhoitoa!)

Tämän lisäksi vielä muistan parisen kuukautta sitten, kun maa- ja metsätalousvaliokunta oli Brysselissä ja mm. maa- ja metsätalousvaliokunnan arvoisa puheenjohtaja Sirkka-Liisa Anttila, joka seisoo juuri tässä, oli mukana siellä kuuntelemassa, kun tehtiin kysymys, miten EY:ssä tullaan suhtautumaan siihen, että Suomi joka tapauksessa tarvitsee raja- tai tullisuoja suojelakseen omaa peruselintarviketuotantoaan. Lisäsin tähän kysymykseen vielä, että totta kai me toimimme siten, että maailmankaupan ylijäämä

on eliminoitu muutaman vuoden sisällä. Kysymys on siis ainoastaan meidän oman elintarvikeomavaraisuutemme turvaamisesta.

Neuvotteleva korkeampi virkamies, joka oli paikalla, Bruderer, jonka ulkomaankauppaministeri Salolainen varmasti tuntee, totesi, hän joka hoitaa siis Eftan ja EY:n väliset neuvottelut, että ei ole mahdollista, että te poimitte ne parhaat palat pois ja jätätte muut ulkopuolelle. Tämä taas on ihan sopusoinnussa eilisen varaulkoministeri Garel-Jonesin toteamuksen kanssa. Kysyisinkin ulkomaankauppaministeriltä: Mikä on hänen käsityksensä, jos kerran näin on kuin on todistettu ainakin kahdelta arvovaltaiselta taholta: mitä tämän kaltaiset reunaehdot tarkoittavat käytännössä? Tuovatko ne mitään?

Edustajat Pokka ja Puhakka merkitään läsnä oleviksi.

Ed. T a i n a (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Ed. Westerlund jatkoi sitä samaa uhkakuvien luomislinjaa, josta täällä jo eilenkin kuultiin, ja yksi näistä uhkakuvista, joita hakemuksen vastustajat esittävät, on sosiaaliturvan leikkaus, niin kuin ed. Westerlund sanoi, sosiaaliturvan voimakas leikkaus.

Ensinnäkin täytyy muistuttaa siitä, että sosiaaliturva ei ole EY:ssä yhtenäisen lainsäädännön piirissä, joten edelleen päätösvalta sosiaaliturvan kehittämisestä on täällä Suomessa. Eta-sopimushan jo tuo mukanaan sen saman asian, mikä EY:ssäkin on, että EY-maiden ja Eta-alueen maiden kansalaisilla on samanlainen sosiaaliturva työskennellessään jossakin maassa ja he saavat sen maan kansalaisten sosiaaliturvan, mistään muusta ei ole kysymys.

Päinvastoin voi ehkä esittää positiivisen vision siitä, että EY-jäsenyys todennäköisesti virkistää talouselämäämme ja mahdollistaa vientikaupan lisäämisen ja sitä kautta antaa myös paremmat mahdollisuudet sosiaaliturvan kehittämiseen Suomessa. Ei ole syytä luoda sellaista harhakuvaa, että sosiaaliturva ja siihen tarvittavat varat syntyisivät itsestään. Ne syntyvät työnteolla, ja mm. vientiteollisuuden pärjääminen on sosiaaliturvan kehittämisen kannalta erittäin tärkeä asia. Siitä syystä mahdollinen EY-jäsenyys voisi olla sosiaaliturvallemme mahdollisuus eikä suinkaan uhka, niin kuin täällä on esitetty.

Ed. Westerlund totesi myös, että Eta-sopimus tuo kaikki samat edut kuin mahdollinen EY-

jäsenyys. Minun mielestäni siinä on yksi ratkaiseva ero ja se on se, että EY-maana, EY:n jäsenenä, Suomi pystyy vaikuttamaan siihen kehitykseen, joka Euroopan yhteisössä tapahtuu, Etassa olemme vain vastaanottavana puolena sen kehityksen suhteen.

Ed. O. Rehn merkitään läsnä olevaksi.

Ministeri Salolainen: Herra puhemies! Ed. Westerlund esitti minulle muutamia selkeitä kysymyksiä. Koska näillä vastauksilla saattaa olla yleisempääkin mielenkiintoa, (Ed. Seppänen: Tuskin on!) niin esitän mielelläni oman näkemykseni näistä asioista.

Ensinnäkin on kysymys ylipäätään siitä, millä tavalla jäsenhakemustilanne pitäisi hoitaa. Oma arvioni on se, että itse hakemuksen tulisi olla tekstiltään hyvin lyhyt ja yksinkertainen pitäen sisällään suurin piirtein vain hakemuksen jäsenyydestä eikä mitään muuta.

Mutta sen sijaan on kokonaan toinen asia keskustelu siitä, minkälaisia näkökohtia suomalaiset haluavat otettavaksi huomioon itse neuvottelutapahtumassa. Minun on sanottava, että en pidä kovin onnistuneena tätä reunaehtotermiä. Se ei ole minusta kovin onnistunut. Mielestäni parempi tapa ilmaista asia on "Suomen neuvottelutavoitteet". (Ed. Laine: Aivan oikein!) On päivänselvää, että Suomi asettaa kuten kaikki muutkin neuvottelijat kaikissa neuvottelutilanteissa asettavat itselleen neuvottelutavoitteita eli niitä seikkoja, joita pyritään hoitamaan neuvottelun kuluessa Suomen eduksi.

Sitten ed. Westerlund kysyi, mitkä ovat ylipäätään metodit ja mahdollisuudet saada EY:ssä huomioon otetuiksi kansallisia erilaisia näkökohtia. Pääsääntö menettelyjen osalta EY:ssä on se, siis nyrkkisääntö, että mitään pysyviä poikkeuksia ei myönnetä, mutta sen sijaan annetaan pitempiä tai lyhyempiä siirtymäaikoja, jotta asianomainen uusi jäsen voisi sopeutua EY:n regiimiin ja sillä tavalla tuo hyppäys ei olisi niin vaikea.

Tämän jälkeen tulee kysymys siitä, minkälaisia kuitenkin tämän ulkopuolisia kansallisia poikkeuksia on mahdollista saada, ja sellaisia on mahdollista saada. Se riippuu kokonaan siitä, miten näissä neuvotteluissa onnistutaan. Tanska on saanut ns. kesämökkipoikkeuksen, Espanja ja Portugali saivat neuvotteluissaan erilaisia poikkeuksia jne. Oma näkemykseni on, että

Suomen neuvottelutavoitteet tulevat sisältämään asioita, jotka liittyvät Suomen turvallisuus- ja puolustuspolitiikkaan, siihen että tätä maata puolustavat suomalaiset miehet eivät ketkään muut. (Ed. Seppänen: Kuka kääntää?)

Mitä tulee muihin Suomen neuvottelutavoitteisiin, niin mielestäni ne liittyvät ehdottomasti maaseutupolitiikkaan, maatalouteen ja aluepolitiikkaan, koska ne ovat ne sektorit, jotka yksittäisinä sektoreina tulevat eniten tässä muutosprosessissa haasteiden kohteeksi. Näin ollen on täysin luonnollista, että Suomi pyrkii sellaisiin neuvottelutuloksiin, jotka helpottaisivat sopeutumista ja jotka, niin kuin näen, myös antaisivat pysyviä mahdollisuuksia meille suojata näitä alueita.

Minusta ed. Westerlund oli täysin oikeassa. Eivät edes siirtymäajat poista sitä, että täällä aurinko paistaa vähemmän kuin jossain muualla Euroopassa. Sen vuoksi me tarvitsemme sen tyyppisiä järjestelyjä, jotka liittyvät esimerkiksi meidän arktiseen ilmastoomme ja jotka olisivat saman tyyppisiä, joita EY:ssä jo sovelletaan ns. vuoristoviljelyn osalta. Eli jos maanviljelyä harjoitetaan kovin korkealla paikalla, siinä on vaikeuksia ja silloin myönnetään erityisiä vapauksia. Aivan samoin Suomella pitäisi olla näitä mahdollisuuksia. Meidän tulisi saada myös liikumavapautta siihen, että me voisimme kansallisesti edelleen jatkaa tiettyjen pelisääntöjen puitteissa ilman EY-regimiä omaa maatalouttamme.

Tässä lyhyesti sanottuna on se asetelma, jonka objektiivisesti pyrin näkemään sen tiedon pohjalta, joka minulla on käytettävissäni.

Ed. Korva merkitään läsnä olevaksi.

Ed. Lipponen (vastauspuheenvuoro): Herr talman! Kollegan Westerlund tror på Ees. Faktum är att Ees kommer att förlora sin betydelse för Finland efter det att Sverige ansluter sig till EG. Då försvinner 70 procent av Finlands Efta-handel och därefter blir också Ees som institution passé. I Ees skulle vi flytta stora delar av vår suveränitet till Bryssel utan att få någon självbestämmanderätt där besluten fattas, dvs. i EG. Inom EG kan vi påverka som medlem och då blir också riksdagens roll större genom att riksdagen ger regeringen fullmakter då den förhandlar i EG.

När det sedan gäller jordbruket så borde vi

förhandla, sätta förhandlingsmål och försöka utnyttja de stödsystem som finns inom EG. Vi kommer säkert att få en övergångsperiod och problemet här i Finland i dag är att man inte vill ta en dynamisk syn på hela detta förhållande till EG utan vill stanna kvar i ett protektionistiskt system. Den viktigaste ekonomiska fördelen vi kan få talar ingen om, och det är att vi antligen kunde ge konsumenterna en chans. Det här är också en ekonomisk fördel, det är inte bara industrins villkor det gäller. Det vore ansvarslost att lova några undantag, och jag tycker att ministern är litet oförsiktig när han svarar på det här sättet till kollegan Westerlund. Men förhandlingsmål måste sättas, vi måste förhandla aktivt och tro på oss själva i den här stora europeiska processen.

Ed. L a a k s o (vastauspuheenvuoro): Herra puhemies! Hyvä, että pääministeri Aho on paikalla, sillä haluaisin kuulla, mitä mieltä hallitus on puolustusministeri Elisabeth Rehnin esittämistä ajatuksista, joiden mukaan Suomi voi yhdessä Ruotsin kanssa Euroopan yhteisön puitteissa tulevaisuudessa harjoittaa turvallisuus- ja puolustuspoliittista yhteistyötä. Tämä puolustusministeri Rehnin linjanvetohan on uusi ja tavallaan historiallinen. Sellaista aikaisemmin ei yksikään toinen vastuullisessa asemassa oleva ministeri ole esittänyt. Haluaisinkin kysyä: Onko tämä puolustusministeri Rehnin kanta myös koko hallituksen kanta?

Toteaisin, että eräät vaikutusvaltaiset ulkoministeriön virkamiehet ovat myös todenneet, ettei mahdolliselle Suomen jäsenyydelle tai esimerkiksi toiminnalle Länsi-Euroopan unionissa, Euroopan yhteisön nykyisessä puolustusjärjestössä, ole esteitä. Haluaisin kuulla myös tähän selvän vastauksen, sillä hallitus selonteossaan ei ole ottanut tähän minkäänlaista kantaa.

Vaikuttaa siltä, että kulissien takana rakennetaan parhaillaan sellaista mahdollisuutta, että Suomi muodossa tai toisessa osallistuisi Euroopan yhteisön ulko- ja turvallisuuspoliittiseen sekä myös puolustuspoliittiseen yhteistyöhön, jota parhaillaan EY:n puitteissa Maastrichtin kokouksenkin päätösten perusteella kaavailaan. Tämä tuntuu oudolta ja varsinkin, kun se tapahtuu eduskunnan selän takana.

P u h e m i e s : Huomautan, että vastauspuheenvuoron tulee liittyä siihen puheenvuoroon, johon se on pyydetty. Valtioneuvoston kyselytunnit ovat erikseen.

Ed. S-L. A n t t i l a (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Ed. Westerlund aivan oikein kertoi täällä siitä eduskunnan maa- ja metsätalousvaliokunnan keskekustelua joka käytiin Brysselissä lokakuun alussa. Tähän lisäisin vielä sen, että marraskuun alussa tapasin itse EY:n maatalouskomissaarin, joka kertoi EY:n uudesta maatalouspolitiikasta, jota ollaan uudistamassa nimenomaan pientilavaltaiselle maataloudelle ystävällisemmäksi, koska tällä hetkellä EY:n maataloustuesta 80 prosenttia ohjautuu 20 prosentille tiloista.

Mutta tämä tilanne ei minua ainakaan yhtään rauhoittanut, koska hän kysymykseeni vastasi, että maatalouspolitiikassa ei ole pysyviä poikkeusmahdollisuuksia. Emme me voi rakentaa esitystämme sitä taustaa varten, että Suomi luopuu ylituotannosta ja sen jälkeen vain turvaa elintarvikeomavaraisuuden, koska tällaista käsitteä EY:n sisällä ei yksinkertaisesti tunneta.

Ministeri Salolainen puhui vuoristoviljelijöille maksettavasta tuesta. Sen tuen ymmärrän sitä taustaa vasten, että vuoristoviljelijät pitkälti saavat toimeentulonsa myös matkailusta, joka taas Suomen kohdalla Lappia lukuunottamatta ei ole samassa laajuudessa mahdollista.

Tätä taustaa vasten minusta mitään muuta tietä ei ole kuin Eta-sopimustie, jos suomalaiset aikovat itse elintarvikeomavaraisuutensa jatkosakin turvata. Puheet siitä, että saadaan joitain pysyviä poikkeuksia, eivät ole minusta faktoja. Niillä tietysti voidaan omaatuntoa rauhoittaa, mutta minusta nyt tärkein asia on se, että myönnämme avoimesti, mikä on realismia ja mikä ei.

Ed. A s t a l a (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Oli ilo havaita, että RKP:ssa on yksi kansanedustaja, joka oivaltaa (Ed. Laakso: On toinenkin!), mitä EY-jäsenyyden merkitsee maataloudelle, elintarviketeollisuudelle ja maaseudulle: suoranaista katastrofia josta ei ole paluuta, kuten ed. Westerlund totesi.

RKP puolueena ei valitettavasti ole oivaltanut tätä asiaa. Maataloushan ei voi saada poikkeuksia, ja siirtymäkausi ei maataloutta voida hoitaa, koska ilmastolliset olosuhteet eivät muutu siirtymäkausien mukaan eivätkä maataloudenharjoittajat ole mikään siirtymäkausien ammattikunta.

Eilisen jälkeen kansalaiset ovat yhä enemmän havahtuneet huomaamaan, mitä hallituksen puheet reunaehdoista oikein merkitsevät. Sehän on hallitukselta lähes pelkkää sielunhoitoa ja maa-

nittelua niitä kohtaan, jotka vielä harkitsevat ja epäroivät EY:n jäsenyyttä.

Eilispäivän aikana ovat useat arvostetut tutkijat ja kansantaloustieteen asiantuntijat myös osoittaneet, että Vattin selvitykset ovat monella tavalla harhaanjohtavia todellakin, ja tällaisia selvityksiä kohtaan hallitus osoittaa luottamusta. Muun muassa Akatemian esimies on eilispäivän aikana todennut, että tässä on julkistettu maksimaalisen hyödyn vaihtoehtoja, mikä on varsin erikoinen ilmiö.

Pääministeri A h o : Herra puhemies! Aloitan ed. Astalan puheenvuorosta, joka koski ensinnäkin Valtion taloudellisen tutkimuskeskuksen tekemää selvitystä. Tälle selvitykselle hallitus ei ole antanut mitään erityistä asemaa. Se on vain jaettu kansanedustajille samanaikaisesti, koska olisi ollut aika mieletöntä se, että tällaista asiakirjaa, joka kuitenkin on tehty ja selvitystyötä on tehty, ei olisi annettu, koska sitten olisi sanottu, että nyt salataan ja piiloteetaan tietoja. Tästä syystä halusimme toimia niin, että se jaetaan kansanedustajille. Mutta niin kuin olette huomanneet, se ei ole selonteon liite toisin kuin virkamiesselvitys, joka on selonteon liite, mutta tämä vain jaettiin samanaikaisesti kansanedustajille, jotta saataisiin jotain pohjaa keskustelulle. Missään tapauksessa hallitus ei ole tuohon sitoutunut.

Viittaan myös eiliseen esittelypuheenvuorooni, joka yhteydessä (Ed. Seppänen: Millä sivulla!) — toisella sivulla, ed. Seppänen — sanoin näin: "Lisäksi kansanedustajille samanaikaisesti on jaettu Valtion taloudellisen tutkimuskeskuksen laatima arvio EY-jäsenyyden kansantaloudellisista vaikutuksista. Arviot perustuvat moniin epävarmoihin oletamuksiin. Siksi niihin on syytä suhtautua monin varauksin." Mielestäni tältä osin hallitus on tehnyt kyllä täysin selväksi sen, että tarkoitus ei ole suinkaan edes yrittää väittää, että tämä antaisi pohjan päätöksenteolle. Se on yksi elementti keskustelussa ja sitä tietysti tulee voida käyttää, mutta sillä ei ole mitään sen suurempaa arvoa. (Ed. Laine: Sasi?) — Myönnän, että niitä arvioita käytettiin eilissä keskustelussa myös päinvastaiseen tarkoitukseen väärin eli yritettiin tehdä niistä luvuista jotakin totuuksia, joiden pohjalta suuntaan tai toiseen ratkaisu olisi tehtävä.

Sen sijaan mitä tulee kysymykseen nk. reunaehdoista, neuvottelutavoitteista, miten niitä nyt halutaankin kutsua, totta kai nämä ovat suuri

kysymys jäsenyyksikysymyksen kannalta. Näin on myös siitä syystä, että tähän mennessä ei EY:hyn ole liittynyt ainoatakaan uutta jäsentä, joka olisi sopeutunut ilman kansallisia erityisjärjestelyjä EY-säännöstöön. On mahdotonta kuvitella, että Suomi voisi niin tehdä. Siitä syystä on aivan itsestäänselvä asia se, että kysymys reunaehdoista on huolellisesti Suomessa keskusteltava jo ennen lopullista päätöksentekoa.

Tähän liittyy toinen näkökohta, jota haluaisin tässä korostaa ajatellen myös eduskunnan jatkokeskustelua ja jatkotyötä. Kysymyshän ei ole vain siitä, mitä neuvotteluissa EY:n kanssa tapahtuisi, vaan kysymys on myös paljon siitä, minkälainen kansallinen politiikka, elintarviketaloudessa erityisesti, tulee olemaan. On ollut miellyttävää kuulla, kuinka laaja yhteisymmärrys siitä, että maataloudesta pitää pitää huolta, nyt eduskunnassa vallitsee. Kun budjettia käsiteltiin syksyllä, tilanne oli aika tavalla toisen näköinen. Olen varma siitä, että tämä huoli, mikä nyt on tullut esille, on vilpittöntä ja joka puolella todella nähdään elintarviketalouden ongelmat polttavina ja ollaan valmiit myös paitsi neuvottelutavoitteiden suhteen keskuselemaan elintarviketeollisuuden asemasta myös tekemään kansallisia päätöksiä, joilla elintarviketalouden piirissä elävät metallityömiehet, elintarviketeollisuuden työntekijät, maanviljelijät, kaupan palveluksessa olevat ja monet muut pystyvät säilyttämään toimeentulonsa.

(Ed. Puisto: Miten perusturvan kanssa on?) — Mitä perusturvaan tulee, niin tällä ratkaisullaan, päätämme "jaa" tai "ei", ei ole suoranaista vaikutusta perusturvaan. Se, miten pystymme ihmisten hyvinvoinnista huolehtimaan, riippuu täysin siitä, minkälainen on taloudellinen suorituskykymme. Sen suhteen ratkaisut ovat mielestäni kuitenkin omissa käsissämme, niin kuin eilen täällä jo kerroin.

(Ed. Laine: Paitsi verotuksen harmonisointi!) — Verotuksen harmonisoinnin osalta toivon, että lukisitte huolellisesti, mitä selonteossa on sanottu. Täällä on kerrottu monessa puheenvuorossa, että Suomi menettäisi niin ja niin paljon verotulojaan. On totta, että on tehty periaatepäätöksiä verotuksen suhteen EY:ssä, mutta ne eivät ole toteutuneet. Harmonisointi on edennyt erittäin nihkeästi ja hitaasti, ja lisäksi verotuskysymyksissä edellytetään yksimielisiä päätöksiä. Eli ne uhkakuvat, joita on luotu täällä, eivät aivan kyllä pidä paikkaansa. Vaaroja siihen kysymykseen liittyy. Yhtä lailla tietysti toivekuvatkin ovat tässä tapauksessa turhia. Verotuskysy-

symykset ovat osoittautuneet EY:ssä erittäin hankaliksi, ja yhdentyminen niiden osalta on edennyt siksi hitaasti.

Siitä huolimatta, että puhemies aivan oikein totesi, että tässä mentiin kokonaan aikaisemman keskustelun ulkopuolelle, vastaan, herra puhemies, mielelläni ed. Laakson kysymykseen siitä, mitä turvallisuus- ja puolustuspoliittisessa yhteistyössä Ruotsin kanssa on tai voisi olla tapahtumassa. Olen nähnyt vain ministeri Rehnin maanpuolustuskurssilla pitämän puhetekstin ja sen tekstin suhteen minulla ei ole huomauttamista. Siellä on puhuttu turvallisuuspoliittisesta yhteistyöstä tosin erittelemättä, mitä se on. Meillä hän on tällä hetkellä jo Ruotsin kanssa turvallisuuspolitiikan alalla yhteistyötä monissakin kysymyksissä ja tällaista yhteistyötä jatkossakin tarvitaan. (Ed. Seppänen: Ministeri Rehn sisään!)

Sen sijaan, mitä tulee niihin lehtilausuntoihin, joista olen saanut tietoja, ne viittaavat siihen, että ministeri Rehn olisi puhunut jostakin pidemmälle menevästä yhteistyöstä turvallisuus- ja puolustuspolitiikan alalla. Haluan saada ensin ministeri Rehniltä tarkemman selvyyden, mitä hän on sanonut ja täsmällisesti tarkoittanut. (Ed. Vähäkangas: Hän puhuu kiinteästä yhteistyöstä!) Olen sitä mieltä, niin kuin tämä selontekokin täsmällisesti kertoo, että meidän hallituksemme lähtökohtana on se, että puolustus ja puolustus-kysymykset pidetään tulevaisuudessakin omissa käsissämme EY-ratkaisusta riippumatta. Minä kerroin, ed. Laakso, tässä hallituksen kannan, tämä on hallituksen linja.

Ed. Seppänen (vastauspuheenvuoro): Herra puhemies! Viittaaan ed. Tainan puheenvuoroon sillä tavalla, että totean tämän olevan vastauspuheenvuoro ed. Tainan puheenvuoroon.

Mitä tulee ed. Laakson esiin nostamaan puolustuskysymykseen, ei minusta Suomen ja Ruotsin puolustusyhteistyö mikään uusi asia ole vaan 500 vuotta vanha juttu. Nyt sitä ollaan taas lämmittämässä uudelleen. (Sos.dem. ryhmästä: 700! — Ed. Rinne: Kuormarenkein!) — No, 700, minulla on varaa antaa periksi sosialidemokraateille. — Tämä tapahtuu nyt kyllä semmoisessa uudessa ympäristössä, että molemmat näistä maista ovat luopumassa puolueettomuusperiaatteestaan ja puolueettomuudesta ulkopolitiikkansa pohjana. Ne joutuvat sitä kautta ottamaan kantaa uudenlaisiin kysymyksiin. EY-jäsenyyshakemus on yksi tällainen kysymys, mutta

se ei ratkaise puolustusongelmia, vaan siinä yhteydessä joudumme päättämään suhteesta myöskin Natoon, ja hämmästelen, että tässä hallituksen selonteossa ei ole sanaakaan sellaisesta suuremmasta raamituksesta, mikä liittyy tähän kysymykseen.

Ministeri Salolaisen puheenvuoron johdosta haluan todeta, että kyllä hän nyt uskaltaa kertoa, millainen pitää olla Suomen jäsenanomuksen EY:hyn, kun ulkoministeri Väyrynen ei ole paikalla. Mutta olisipa ulkoministeri Väyrynen paikalla, niin saisimme vähän kenties toisenlaisia näkemystä siitä, millainen pitää olla Suomen EY-jäsenanomuksen. (Naurua)

Ed. Tainan puheenvuoroon vielä palatakseni kyllä sosiaaliturvan heikentämisen perustelu eurokurilla on viisasta ja oikeaa. Sosiaaliturva todella heikkenee silloin, kun on kysymyksessä eurokuri. Eurokuri Suomeen tulee tämän EY-sopimuksen mukana, sitä kautta murenee sosiaaliturva ja menee työpaikkoja. Meillä tämä hallitus on vähentänyt valtion verotuloja enemmän kuin 14,5 miljardia markkaa, minkä verotulot vähenisivät valmisteverojen harmonisoinnista myötä. Mutta ei ole tullut niitä 60 000:ta uutta työpaikkaa, jotka luvataan valmisteverojen harmonisoinnin seurauksena, vaan on mennyt 100 000 vanhaakin. Kuinka te tämän selitätte, EY:n puolustajat? Ette te tällä ainakaan sosiaaliturvaa pysty rakentamaan.

Ed. Palohelimo (vastauspuheenvuoro): Herra puhemies! Ensin ministeri Salolainen, sitten pääministeri Aho vähätteli eroa neuvottelutavoitteiden ja reunaehtojen välillä. Ministeri Aho sanoi sanatarkasti, että "miten niitä nyt halutaankin kutsua". Ei näin voi puhua, ministeri Salolainen. Tässä on kysymys vähän samanlaisesta asiasta kuin jos minä sanoisin, että ei nyt puhuta keltavästaräkeistä ja västaräkeistä vaan kutsutaan niitä kaikkia västaräkeiksi. Kysymys on kahdesta eri lajista. Kysymys on tässäkin kahdesta eri asiasta, kun puhutaan neuvottelutavoitteista ja reunaehdoista, eikä siitä, että samaa asiaa kutsuttaisiin kahdella eri nimityksellä. Neuvottelutavoitteet ovat sellaisia, joihin pyritään mutta joista ei välttämättä pidetä kiinni. Reunaehdot sen sijaan ovat sellaisia, jotka asetetaan neuvotteluun lähdetessä ehdottomiksi ehdoiksi, jotta neuvotteluissa voidaan saavuttaa myönteinen lopputulos. Pitäkää kiinni tästä erosta. Kyllä ministeri Salolainen varmasti pitää kiinni myös keltavästaräkin ja västaräkin erosta (Naurua), joten kannattaa pitää samalla tavalla

kiinni tästä erosta neuvottelutavoitteiden ja reunaehtojen välillä.

Haluaisin ihmetellä sitä, että kun viimeksi integraatiosta keskusteltiin eduskunnassa, nähdäkseni ulkoasiainvaliokunta asetti reunaehdoja edellytyksinä neuvotteluille. Niistä ei sitten kuitenkaan pidetty kiinni vaan sanottiin, että jos niistä olisi pidetty kiinni, ei olisi päästy neuvottelutulokseen. Kysymys näyttää siis olevan siitä, että eduskunta ei tee päätöksiä, ei mitään todellisia päätöksiä, vaan keskustelut ovat eräänlaista ryhmäterapiaa kansanedustajille. Minusta tähän kannattaisi ottaa vähän vakavammin kantaa.

Ministeri Salolainen: Herra puhemies! Siitä huolimatta, että ulkoministeri Väyrynen ei ole paikalla, päätin rohkaistua ja kuitenkin tulla käyttämään pienen puheenvuoron. (Naurua) Haluaisin todeta, että minulle on ollut koko ajan selvää, että Suomen västäräkkilajilla, joka täälläkin eduskunnan ympäristössä tepastelee, tällä Motacilla albilla, on juuri nämä neuvottelutavoitteet, ja mistään muista en ole puhunutkaan koko aikana. En ole sotkenut sitä keltavästäräkkiin — enkä siihen sitruunavästäräkkiin, jonka ensimmäinen pari muuten pesi suurena poikkeuksena Suomessa viime kesänä, mikä tässä informaationa kerrottakoon. Se oli suuri ornitologinen harvinaisuus. (Naurua)

Mutta mennäkseni itse asiaan vakavasti, kyllä on sillä tavalla, että meillä tulee olla ennen kaikkea neuvottelutavoitteet, ja niitä ei tule sotkea mihinkään ennakkoehtoihin, joita asetettaisiin ennakkona, ennen kuin lähdetäisiin edes neuvottelemaan, vaan hakemus: anomme kunnioittavasti jne. eikä muuta. Sitten ovat neuvottelutavoitteet. Niihin pyritään neuvotteluissa parhaan kyvyn mukaan. Sitten katsotaan, mitä saatiin aikaan, ja arvioidaan, kannattaako mennä jäseneksi. Mutta totta kai, jos haemme jäsenyyttä, pyrimme silloin myös jäseneksi.

Edustajat Karhunen ja Miettinen merkitään läsnä oleviksi.

Ed. Wahlström (vastauspuheenvuoro): Herra puhemies! Pyysin puheenvuoron ed. Westerlundin puheenvuoron johdosta. Hän todella puuttui puolustuspolitiikkaan niin kuin ed. Laakso totesi ja sai siitä aiheen puhua.

Ihmettelin sen sijaan ed. Westerlundin sinisilmäisyyttä, kun hän ei näe mitään ongelmia siinä,

että Suomi liittyy EY:n jäseneksi, turvallisuus- ja puolustuspolitiikan suhteen. Hän perusteli sitä mm. sillä, että jopa Venäjän presidentti on ehdottanut Natoon liittymistä. Aikoinaan Nikita Hrushtšev sanoi, että Neuvostoliiton romahtamista saa odottaa, kunnes rapu viheltää. Rapu on nyt viheltänyt, joten voiko se viheltää silläkin lailla, että Venäjä liittyy Natoon. Mutta se ei ole nyt mitenkään ajankohtainen kysymys tällä hetkellä. Ajankohtaista on se, että Euroopan yhteisö on Maastrichtin kokouksessa tehnyt selvät päätökset ulko-, turvallisuus- ja puolustuspolitiikan yhteisestä kehittämisestä, ja se pitää ottaa nimenomaan huomioon, jos aiotaan jäsenyyttä hakea.

On mielenkiintoista, että ruotsalaisen kansanpuolueen, näin olen käsittänyt, muiden edustajien keskuudessa nähdään paljon suurempana ongelmana nimenomaan ulko- ja turvallisuuspolitiikan sovittaminen. Ymmärrän, että se liittyy ruotsalaisen kansanpuolueen hyvin liberaaliseen perinteeseen enkä usko, että siellä kovin mielellään lähdetään sotilasliittojen jäseneksi. Näin ollen näkisin, että on hyvin ongelmallista, tai ainakin uskon, että on hyvin ongelmallista sovittaa RKP:n ryhmän kantaa, jossa useat edustajat vastustavat EY-jäsenyyttä kovan ja karun talouspolitiikan takia, niin kuin ed. Westerlund sanoo, ja toiset epäilevät sitä ulkopoliittisen päätöksenteon kannalta. Siinä mielessä on hyvin mielenkiintoista nähdä, miten RKP voi suhtautua myönteisesti jäsenhakemukseen.

Ed. Hautala (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Mielestäni kysymyksessä kahdesta västäräkkilajista, reunaehdoista ja neuvottelutavoitteista, on yksinkertaisesti kysymys siitä, että puhumalla reunaehdoista on laskettu ilmaan houkutusvästäräkki, houkutuslintu, joka on erityisesti pääministerin houkutuslintu keskustan kansanedustajille. Tarkoittaa sitä, että jos nyt sovitaan reunaehdoista, niin voidaan antaa ikään kuin sellainen vaikutelma, että niistä pidetään loppuun asti kiinni. Minä kyllä kannatan sitä ministeri Salolaisen realismia, että ei nyt anneta eduskunnalle sellaista kuvaa, että hallitus tulee loppuun asti pitämään niistä reunaehdoista kiinni, koska näin ei aivan ilmeisestikään tule käymään ainakaan tämän Eta-sopimuksen käsittelyn perusteella.

Täällä on toinenkin houkutuslintu ilmassa tämä pahamaineinen Vattin raportti. On ihan viisasta, että pääministeri Aho sanoutui siitä ikään kuin irti. Mutta kuitenkin houkutuslin-

tuun on tarttunut esimerkiksi suuren vastuullisen hallitusryhmän puheenjohtaja, kun ed. Kimmo Sasi eilen mainosti täällä 100 000:ta uutta työpaikkaa. Mitä muuta se on kuin sitä, että tämä houkutuslintu on mennyt perille? Siinä ei auta yhtään, että hallitus ilmoittaa, että selvitys ei ole ikään kuin osa hallituksen selontekoa. Se on kuitenkin aivan erityisen statuksen saanut asiakirja silloin, kun se jaetaan hallituksen selonteon liitteenä.

Pyysin varsinaisesti vastaupuheenvuoroa ministeri Salolaisen puheenvuoroon, kun hän puhui näistä poikkeuksista. Siinähan on taas yksi houkutuslintu, ja tässä tarvitaan realismia. Miten on, ministeri Salolainen, onko tämä Tanskan kesämökkipoikkeus sellainen, että se kestää esimerkiksi Euroopan tuomioistuimen käsittelyn?

Pääministeri A h o : Herra puhemies! Halusin tulla keskeyttämään tämän replikoinnin aivan siitä syystä, että tulisi kaksi asiaa täsmennetyksi eikä tulisi turhia puheenvuoroja.

Mitä tulee Vattin selvitykseen, se ei ole selonteon liite. Se ei ole selonteon liite, ja lukemalla selonteon siitä saa selvyiden. Myös eilisessä esittelypuheenvuorossani nimenomaan korostin, että se ei ole selonteon liite. Mutta olen aivan varma siitä, että jos me emme olisi jakaneet sitä kansanedustajille, niin täällä käytäisiin erittäin kovaa keskustelua siitä, että kun valtio kerran on teettänyt tällaisen selvityksen, niin miksi sitä ei jaeta kansanedustajille. Se olisi ollut varsinainen keskustelun teema. Siksi me halusimme jakaa sen kuitenkin teroittaen nimenomaan tuon selvityksen perusteiden epävarmuutta ja sen tulosten käyttökelpoisuuden hyvin suuria rajoituksia.

Mitä tulee neuvottelutavoitteisiin, reunaehdoin ja muuhun, haluaisin vielä täsmentää kerran tämän asian. Ensinnäkin miksi käytetään ja olen itsekkin käyttänyt sanaa reunaehdot? Siitä syystä että jäsenyyden perusteet eivät ole yksinomaan asioita, jotka liittyvät Suomen mahdollisiin neuvotteluihin EY:n kanssa, vaan jäsenyyden perusteisiin vaikuttavat ratkaisevasti myös meidän omat kansalliset päätöksemme. Tällaiset asiat vaikuttavat hyvin monien päätöksentekijöiden kannanottoon, mm. minun.

Riippuu hyvin paljon siitä — otetaan nyt vaikka hyvä esimerkki: elintarviketalous — minkälainen kanta syntyy Suomessa siitä, miten me aiomme hoitaa omaa elintarviketalouttamme. Totta kai se vaikuttaa siihen, miten itse otan ja miten monet muutkin ottavat kantaa jäsenyys-

kysymykseen. Tämä asia on välittömästi yhteydessä jäsenyysskysymyksen kanssa, on ollut kaikissa muissa jäsenyyttä pohtineissa ja hakeneissa maissa ja niin se on myös Suomessa. Se on suuri kysymys ajatellen niitä ihmisiä, jotka saavat elantonsa ja toimeentulonsa tältä alueelta. Meillä on yhteinen kansallinen intressi. Olen aivan varma siitä. Meille on yhteinen kansallinen intressi huolehtia tästä asiasta hyvin. (Ed. Jaakonsaari: Kenelle se on reunaehto?) — Se on reunaehto jäsenyysskysymyksessä hyvin monelle sen takia, että vaikutukset elintarviketalouteen ovat selkeästi ennustettavissa. (Ed. Paloheimo: Puhutte kahdesta eri asiasta!) Ne vaikutukset eivät riipu pelkästään siitä, minkälaiset ovat jäsenyyden ehdot, siis minkälainen olisi sopimuksen sisältö, vaan ne riippuvat hyvin paljon myös siitä, minkälainen kansallisen maatalouspolitiikan ja elintarvikepolitiikan sisältö on. Tämä asia on välttämätöntä selvittää keskustelun myötä, ja on tärkeää, että tätä asiaa eduskuntakin pohtisi silloin, kun tätä käsitellään. Se vaikuttaa ilman muuta hyvin monien keskusteluun osallistuvien kannanottoihin.

Haluan tässä korostaa sitä, mikä on käynyt ilmi monista mielipidetiedusteluistakin, että meillä on voimakas kriittinen, jopa kielteinen suhtautuminen jäsenyyteen, joka ulottuu puoluekentän yli kaikkiin puolueisiin. Sitä ei voida torjua (Ed. Lipponen: Pääministeri lisää sitä!) — Saanko, ed. Lipponen, vastata? — Tätä mielipidettä ei torjuta sillä tavalla, että sanotaan, että te olette väärässä, te ette ymmärrä asioita tai te olette tyhmiä. Se mielipide voi muuttua jäsenyysskysymyksessä vain sitä kautta, että kriittisesti suhtautuville syntyisi varmuus siitä, että ne haitat, joita kiistämättömästi jäsenyyteen liittyy, voitaisiin poistaa paitsi sopimukseen liittyvin järjestelyin myös kansallisin toimenpitein. Tämä on mielestäni aivan kiistaton tosiasia. Jokaisen, joka keskusteluun osallistuu, varsinkin sellaisen, joka ajaa EY-jäsenyyttä, pitäisi olla näistä kysymyksistä erityisen huolissaan.

Tässä yhteydessä viittaan jälleen ed. Tuomijan puheenvuoroon, jota olen kiitellyt monta kertaa. Minusta siellä oli eräs lause, joka kannattaa hyvin huolellisesti panna muistiin. Se oli lause, jossa todettiin, että jäsenyyteen kriittisesti ja kielteisestikin suhtautuvien mielipiteet pitää tässä prosessissa ottaa huomioon. Tämä pätee nimenomaan näihin kysymyksiin reunaehdoista.

Ed. Seppänen sanoi, että selonteko ei sisällä kannanottoa isompiin kysymyksiin kuten Naton jäsenyyteen. Kyllä se sisältää kannanoton siihen.

Selonteossa sanotaan hyvin selkeästi, että tulevaisuudessaakin vastuu Suomen puolustuksesta on Suomella. Siitä jokainen näitä asioita ymmärtävä voi päätellä, että tarkoituksemme ei ole muuttaa tässä suhteessa Suomen puolustuspolitiikan perusteita.

Ed. Koskinen (vastauspuheenvuoro): Herra puhemies! Hallitus näyttää sekaantuneen niin pahasti neuvottelutavoite — reunaehto-kiistelyynsä, että tässäkin asiassa täytyy opposition auttaa. Varmasti selkeintä olisi puhua Suomen EY-jäsenyyden edellytyksistä, niin kuin pääministeri Ahon mainitsemalla tavalla ed. Tuomioja tekikin. Se korostaisi silloin sekä sopimukseen liittyviä järjestelyjä että Suomessa tehtäviä toimenpiteitä, joilla voidaan integraatiovalmiuksia parantaa.

Pääministeri Ahon eilisessä puheessaan mainitsemat ja ministeri Salolaisen täällä mainitsemat jäsenyyden edellytykset ovat pitkälti sosialidemokraattienkin hyväksyttävissä. Emme ole ajamassa täysin rinnoin Euroopan yhteisöön menoa ilman varauksia. Sosialidemokraateilla on kylläkin huoli työllisyydestä koko 2,6 miljoonan palkansaajan eikä pelkästään niiden 300 000:n elintarviketaloudessa töissä olevan osalta. Sen takia nämä toimet jäsenhakemuksen jättämiseksi ovat kiireellisiä ja jäsenyyden edellytysten määrittely voi viedä pidemmän aikaa ja voi tapahtua ja täsmentyä pitkän neuvotteluprosessin.

Poikkeukset, joita maatalouden osalta voidaan saada, ovat mahdollisia juuri omavaraisuuden ja ilmastollisten olojen takia. Mutta on tärkeätä huomata se ero, että meillä ei ole mahdollisuuksia varmaankaan eikä syytäkään pyrkiä siihen, että ylikorkean tuottajahintatason säilyttämiseksi saisimme kovin mainioita järjestelyjä. Tässä on juuri se näkökohta, että joka tapauksessa tarvitsemme sopeuttamistoimia Suomen maatalouden ja elintarviketalouden saattamiseksi kohtuullisemmalle tasolle kuin nyt.

Ed. Aittomäki (vastauspuheenvuoro): Herra puhemies! Meillä on maantieteelliset, jopa historialliset ja tietyt ilmastolliset olosuhteet vaikuttavat siihen, että meillä on mahdollisuus saada erityisehtoja siinä kuin Tanska ja nämä Etelä-Euroopan maatkin.

Mutta mitä tulee neuvottelutavoitteisiin ja reunaehtoihin, niin neuvottelutavoitteet on asetettava aina korkeammalle kuin se taso, josta ei

voida enää alaspäin laskea siinä tapauksessa, että halutaan sopimus hyväksyä. Neuvottelutavoitteet ovat aina korkeammalla, mutta eduskunnan on määriteltävä se taso, josta voidaan puhua kyllä nimellä reunaehdotkin, josta me emme voi enää luopua. Siinä tapauksessa, että ne eivät toteudu, sopimus EY:stä jää syntymättä.

Näin on tehtävä, tai muuten käy sillä tavalla kuin Eta-neuvotteluissa, joista aikaisemmin olen puhunut: Holkerin hallituksen ja hallitusryhmiensä taholta ulkoasiainvaliokuntaa painostettiin koko ajan jättämään mahdollisimman vähän varaumaehdotuksia. Niitä jätettiin vähän ja niistäkin luovuttiin Eta-neuvotteluissa. Kun Norja, Sveitsi ja Islanti istuivat vielä neuvottelupöydässä vääntämässä kättä kansallisista eduistaan, Suomen neuvottelijat olivat sivupöydässä, jossa ei ollut mitään eväitä, ainoastaan jonkinlaisen sovittelijan asemassa. Näin ollen meille ei jäänyt Etasta mitään käteen.

Eduskunnan täytyy, mikäli meille niin onnettomasti käy, että Euroopan yhteisön neuvotteluihin mennään, määritellä ehdottomat vähimmäisehdot, joista ei enää peruuteta. Mutta sen sijaan neuvottelutavoitteiden pitää olla niitä korkeammalla. Asiahan on aivan selvä.

Ed. Ollila merkitään läsnä olevaksi.

Ed. Kallio (vastauspuheenvuoro): Arvoisa herra puhemies! Eilen ja tänään on viitattu aika monta kertaa arktisiin oloihin. Minua hieman vaivaa, että hallitus ja myöskin kansanedustajat puhuvat näistä arktisista oloista. Se on nimittäin omiaan väärentämään kuvan Suomesta Euroopassa. Monessa maassa kansalaisilla on aivan väärä kuva tästä joulupukin maasta, ja kun vielä arktisista oloista puhumme, vahvistamme sitä väärää kuvaa. Mielestäni meidän pitäisi puhua enemmän siitä, miten pitkälle teollistunut Suomi on, miten korkean teknologian maa tämä on ja miten kielitaitoista väkeä tästä maasta löytyy. Ed. Lipposen puhe oli hyvä osoitus siitä, että maa on kaksikielinen ja muitakin kieliä osataan. Enemmän siis myönteisyyttä eikä tällaista kielteistä puhetta, vaikkakin se tietenkin tiettyssä mielessä saattaa neuvotteluissa meitä auttaa.

Ed. Saastamoinen (vastauspuheenvuoro): Herra puhemies! Ed. Astala toi äskeisessä vastauspuheenvuorossaan esille professori Antti Tanskan argumentoinnin Etan ja EY:n yhtey-

dessä. Käytävässä keskustelussa käytetään yleensä, varsinkin eduskunnan ulkopuolella erityisesti, varsin populistisia puheenvuoroja. Mutta kyllä minä olin eilen illalla pudottaa silmät ja korvat päästäni, kun kuulin, miten Suomen Akatemian johtoon valittu henkilö tässä asiassa argumentoi. Professori Tanskanen on jo aiemmin esittänyt, että Eta-sopimus riittää korvaamaan jäsenyyden. Mielestäni hänen kansantaloustieteilijän asiantuntemustaan voi tässä kunniottaa. Mutta eileniltäisessä TV 2:n ohjelmassa professori Tanskanen sanoi sanatarkasti, että "valtioneuvoston selontekokin on samaa mieltä", ja hän luki selonteosta sivulta 25 kolme riviä: "Eta- ja EY-jäsenyys tarjoaisivat Suomen teollisuudelle jokseenkin yhdenvertaisen toimintatähtäyksen entistä avoimemmilla eurooppalaisilla markkinoilla." Hän jätti tarkoituksellisesti lukematta tuon kappaleen loppuosan, jossa näiden kolmen rivin merkitys täysin muuttuu.

Herra puhemies! Mielestäni on niin, että meidän on turha täällä vetää esiin vääriä profeettoja. Niitä on ihan tarpeeksi muutenkin. Jos pysyttyäisiin tässä tekstissä kokonaisuudessaan, mitä valtioneuvoston selonteossa sanotaan, ei valiten sieltä vain ed. Astalan tai professori Tanskanen tahi kenen hyvänsä tarkoitukseen sopivia lyhyitä kappaleita ja lainauksia.

Ed. J a a k o n s a a r i (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! En ole epäillyt missään vaiheessa ministeri Salolaisen ornitologisia kykyjä. Hän on puhunut koko ajan selkeästi neuvottelutavoitteista. Pääministerillä näyttää sen sijaan olevan vain kolme lintulajia: isot linnut, pienet linnut ja varikset. Kun minä äsken kuuntelin hänen puheenvuoroaan reunaehto- ja neuvottelutavoitteiden eroista, niin tuli vieläkin epävarmempi olo, mistä oikein on kysymys.

Minusta voitaisiin nyt sopia kansallisesti, ettei puhuta reunaehdoista. Puhutaan 1) jäsenyysneuvotteluedellytyksistä ja -tavoitteista, 2) kansallisista varaumista jäsenyyteen. Se on mielettömän tärkeä asia, oikeastaan kaikkein tärkein asia, ja siihen liittyy muutakin kuin maatalouspolitiikkaa ja maaseutupolitiikkaa. Siihen liittyy myös kansallinen ympäristöpolitiikka. Viime vaalikaudella aloitettiin erittäin tuskallinen prosessi valmistautumisessa Eurooppa-ratkaisuun. Esimerkiksi rantojen suojeleuohjelmasta muistan, että keskustapuolue järjesti melkoisen hässäkän maakunnissa vastustaakseen sitä. Nyt kenties meillä on pakkona yksi kansallinen tavoite: vieläkin tiukempi rantalaki, jotta mahdol-

lisilta vaaroilta välttyttäisiin. On kolmaskin, ehkä vieläkin tärkeämpi asia, josta ei ole puhuttu mitään. Se johtuu siitä, että ei voi neuvotella asioista eikä puhua, kun ei ole kenen kanssa neuvotella, kun hallituksella ei ole kantaa eikä päähallituspuolue keskustalla ole kantaa. Minusta on vieläkin tärkeämpää, mitkä ovat Suomen tavoitteet EY:ssä. Viimeistään tiedonannon yhteydessä minusta hallituksen pitää ehdottomasti tuoda esimerkiksi myönteinen strategia EY:n ulko- ja turvallisuuspoliittiseen yhteistyöhön osallistumiseen. Nämä meidän kansalliset tavoitteemme EY:ssä ovat ne, jotka ovat vieläkin tärkeämpiä kuin neuvottelutavoitteet ja ...

P u h e m i e s (koputtaa): Kaksi minuuttia!

Ed. S ä r k i j ä r v i (vastauspuheenvuoro): Herra puhemies! Päinvastoin kuin monet muut puhujat väitän, että pääministerin kannanotot ja lausumat tässä asiassa ovat olleet johdonmukaisia ja järkeviä. Kannatan ainakin toistaiseksi kaikkea, mitä hän tähän asti on sanonut.

Tältä pohjalta uskallan esittää näkemykseni, että vaikka tämä Vattin selonteko ja laskelmat eivät olekaan osa hallituksen selontekoa, niin hallitus kuitenkin on tässä tilanteessa velkaa eduskunnalle sellaisen oikeamman laskelman, jossa ei olisi jätetty ottamatta huomioon näitä epätodennäköisiä seikkoja ja yhtälöitä laskelman pohjaksi. Minä oletan, että Vattissa on jopa tapahtunut niin, että ensiksi on laskettu, mitä tulisi tapahtumaan normaalitilanteessa ja normaaliyhtälöillä. Sitten on todettu, että tätä ei kehtaa kertoa hallitukselle. Sen jälkeen on muutettu lähtökohtia ja muutettu yhtä keskeistä yhtälöä ja jauhettu sitä niin pitkän aikaa, että on saatu kyllin isot numerot.

Lähtökohta, joka on tähän asti todettu virheelliseksi, on ensinnäkin palkkafunktio, josta on todettu, että se on erilainen kuin se, mitä tällä hetkellä käytetään. Laskelmissa on edellytetty, että palkat joustavat totaalisesti ja deflaation aikana nimellispalkat laskevat ja reaali-palkat eivät nouse ollenkaan. Me muistamme viime syksyltä, kuinka helppoa tällainen ajattelu on.

Edelleen laskelma sisältää sellaisen siirtotyövoimaolettamuksen, johon on viitattu. Edelleen väitetään, että 70 prosenttia maataloudesta jäisi jäljelle, eikä jää kyllä niillä numeroilla, mitä hallitus muutoin esittää. Eta- ja EY-vertailussa on Etään otettu hihasta prosentin korkeampi inflaatio, jolle ei ole perusteluja.

Ed. K a l l i o m ä k i (vastauspuheenvuoro): Puhemies! Haluan kiittää ministeri Salolaista oikeastaan ensimmäisestä selkeästä kannanotosta johtavan ministerin taholta: Se oli ornitologinen lausunto sitruunavästaräkin pesimisestä Suomessa. Mutta oikeastaan pyysin puheenvuoroni pääministerin viimeistä edellisen puheenvuoron vuoksi.

Olen samaa mieltä pääministerin kanssa siitä, että Vattin tutkimus taikka selvitys ei varmasti-kaan ole ihan kelpo tavaraa päätöksen kokonaispohjaksi. Se on aivan liian optimistinen. Se on minustakin selvä. Kuitenkin se on sitä sisältöä, jota pääministeri Aho eilen täällä hyvin moneen kertaan korosti. Hän halusi kansanedustajilta siitä kommentteja. Se on ennen kaikkea talouspoliittista sisältöä. Sitä sisältöä kaipa- sin hallituksen taholta tässäkin keskustelussa tarkemmin pohdittavaksi. Varsinkin kun päämi- nisteri kuten sanoin aivan oikein suhtautui lievää voimakkaammalla epäilyksellä Vattin selvityk- seen, tarvitaan siis hallituksen itsensä taholta selvityksiä asiasta.

Reunaehdoja tärkeämpi puheenaihe tällä ker- taan olisi keskustelu niistä edellytyksistä, mitä tarvitaan siinä vaiheessa, jos ja kun lähdemme hakemaan jäsenyyttä ja ryhdymme neuvottele- maan niistä edellytyksistä, jotka meidän itsemme on täytettävä, enemmän kuin toisista edellytyk- sistä, jotka asetamme EY:n suuntaan, siis Suo- men talouden kuntoonpanemisesta.

Turvallisuuspolitiikan osalta sanottakoon vain se, että liian paljon hallituksen puolelta on keskusteltu välineistä eikä siitä itse substanssista, joka kulminoituu siihen, että Suomella on oltava hyvät suhteet naapureihinsa kaikissa oloissa. Ehkä hallituksen iltakoulu asian tiimoilla olisi paikallaan.

Ed. Rauramo merkitään läsnä olevaksi.

Ed. M. L a u k k a n e n (vastauspuheenvuo- ro): Arvoisa herra puhemies! Pyysin tämän vas- tauspuheenvuoron siinä vaiheessa, kun keskus- teltiin ulko- ja turvallisuuspolitiikasta. Vaikuttaa siltä, että Neuvostoliiton hajoamisen merkitys niin kauppaa- kuin turvallisuuspoliittisestikin al- kaa meille valjeta hyvin hitaasti.

Täytyy kuitenkin muistaa, että koko se laajas- ti ymmärretty ulkopoliittinen toimintatila, johon sodanjälkeisen linjamme olemme rakentaneet, on nyt totaalisesti muuttunut. Sitä ulko- ja

turvallisuuspoliittista viitekehystä, ed. Laakso, joka rakentui yya-sopimuksen ympärille yli neljä vuosikymmentä, ei kerta kaikkiaan enää ole. Ed. Hautalakin eilen täällä totesi puheenvuorossaan, miten voimakkaasti yhteiskuntamme ja identi- teettimme on ollut sidoksissa idän ja lännen kahtiajakoon, Neuvostoliittoon ja muuttumat- tomuuteen. Tämä muutos on meille nyt vasta selkiämässä ja kirkastumassa. Siksi on aivan selvää, että ulko- ja turvallisuuspolitiikkamme kannalta uuden viitekeh്യksen hakeminen Suo- melle on tässä tilanteessa täydellisen välttämä- töntä.

Lähialuepolitiikka, jossa tietysti Venäjän ja Viron läheisyys ja naapuruus edelleenkin väke- västi otetaan huomioon, on yksi keskeisiä ulko- politiikan kulmakiviä. Siihen liittyy myös Itäme- ren alue, ja ennen muuta nyt uudelleen muotou- tuva Eurooppa on sitä uudelleen muotoutuvaa ulkopoliittista toimintatilaa, johon Suomen tulee nyt ilman muuta viiteryhmänä kuulua.

Me olemme tottuneet toimimaan eräällä ta- valla suljetun ulkopoliitiikan piirissä, jossa poliiti- tiset sopimukset, sanoisinko tarkoituksenmukai- suus ja -hakuisuus, ovat olleet eräällä tavalla hyveitä ja korvanneet sen herkkyyden, jolla näi- hin Euroopan muutoksiin olisi pitänyt reagoida jo paljon aikaisemmin. Siksi muutosprosessin vieminen nyt tämän EY-jäsenhakemuksen muo- dossa on kansallisten etujemme kannalta välttä- mätöntä.

Liikenneministeri N o r r b a c k : Arvoisa puhemies! Minä olen olettanut, että täällä puhui- sivat kansanedustajat enemmän kuin ministerit, mutta kun kaikki ministerit ovat käyneet todis- tamassa, niin se on toinen syy, miksi puhun, ja toinen syy liittyy turvallisuuspoliittiseen keskus- teluun, jota on käyty täällä.

Minusta on hyvä, että ruvetaan eduskunnas-akin vapaammin ja avoimemmin ja vilkkaam- min keskustelemaan turvallisuuspolitiikasta. Puolueettomuuspolitiikkahan luotiin silloin, kun maailma oli jaettu kahtia, ja silloin oli turvallista pysyä puolueettomuuden takana. Me joudumme joka tapauksessa katsomaan sen sisältöä uudel- leen. Jos se käsitys, mikä on Ruotsissa ja mitä osittain on käytetty Suomessa, eli että me olem- me liittoutumien ulkopuolella tulevaisuudessa-kin ja pysymme konfliktien ulkopuolella tulevai- suudessaakin, on puolueettomuuspolitiikan pe- rustaa, niin silloin minusta käytetään sanoja oikealla tavalla. Siihen pitää pyrkiä.

Minä olen aina ollut sitä mieltä, että nopea

jäsenanomus on turvallisuuspolitiikankin kannalta hyvä, ja Maastrichtin kokous oikeastaan vahvisti tätä käsitystä. Maastrichtin kokouksessa lyötiin kiinni sellainen aikataulu, että vuoteen 1996 mennessä yritetään EY:n sisällä neuvotella yhteisestä turvallisuuspolitiikasta ja ulkopoliitikasta. (Ed. Laakso: Ja puolustuspolitiikasta!) Ne maat, jotka anovat jäsenyyttä ennen sitä vuosilukua, voivat helpommin ja voimakkaammin vaikuttaa tähän keskusteluun. Ne maat, jotka anovat jäsenyyttä tai neuvottelevat jäsenyydestä sen jälkeen, joutuvat selvästi enemmän hyväksymään silloin jo EY:n sisällä hyväksyttyä turvallisuuspolitiikkaa. Näin ollen Suomen kannalta on edullisempaa anoa jäsenyyttä aikaisemmin juuri turvallisuuspolitiikan kannalta. (Ed. Laine: Vaikka huonoin vaihtoehto toteutuisi?)

Toinen asia on myös se, että ei tiedetä vielä, miten pitkälle turvallisuuspolitiikassa löytyy yksimielisyyttä EY:n sisällä. Ei ole hyviä merkkejä siitä. Pitää myös muistaa, että Naton rinnalla on Länsi-Euroopan unioni ja Etyk-prosessi etenee koko ajan. Meidän tavoitteenamme voitaisiin minusta pitää sitä, että Etyk-prosessin merkitystä korostetaan koko ajan ja että EY-maat ja muut maat käyttävät sitä turvallisuuspoliittisena foorumina.

Mutta haluan vielä sanoa, että turvallisuuspolitiikan kannalta on minusta hyvä, jos voidaan neuvotella aikaisemmin eikä vasta myöhemmin, ja tämä nimenomaan Suomen kannalta.

Sen lisäksi haluan sanoa, että käsitteistö ylipääntään olisi syytä selvittää. Minusta itse anomus voi olla lyhyt. Sen lisäksi asetamme Suomesa neuvottelutavoitteita ja ne ovat niillä alueilla, joista täällä on puhuttu: turvallisuuspolitiikan alalla, aluepolitiikan alalla ja maatalouspolitiikan alalla erityisesti. Nämä ovat meille tärkeitä.

Kun puhutaan aluepolitiikasta, haluaisin sanoa, että ei ole minusta hyvä, että aluepolitiikkaa nyt lähdetään muuttamaan ennen kuin jäsenanomus on jätetty. Minusta on tärkeätä muistaa, että riippumatta siitä, miten integraatioprosessi etenee, etäisyydet Suomen sisällä ovat pitkiä ja etäisyydet markkina-alueille muualla Euroopassa ovat pitkiä.

On totta, että Suomi on taloudellisesti vahvempi maa tänä päivänä kuin eräät EY-maat, mutta nämä pitkät etäisyydet ovat pysyviä. Näin ollen on tärkeätä, että meidän aluepolitiikkamme säilyy sellaisenaan ainakin toistaiseksi, kunnes neuvotteluja on käyty ja tiedämme, miten aluepolitiikka EY:n sisällä voidaan hoitaa. Minä en näin ollen halua, että tukialueita supistetaan

tällä hetkellä, vaikka olen valmis katsomaan, miten aluepolitiikkaa voidaan tehostaa ja uudistaa.

Ed. L i p p o n e n (vastauspuheenvuoro): Herra puhemies! Pyysin tämän puheenvuoron pääministerin aikaisemman puheenvuoron johdosta. Pääministeri, te ja teidän hallituksenne olette sekoilullanne johtamassa tämän asian käsittelyn umpikujaan. Teidän erilaiset sekoilevat puheenne ovat lisänneet epävarmuutta ja aiheuttaneet suoranaista paniikkia kansalaisten keskuudessa. Te tuotte tämän asian tänne, heitätte bumagan pöydälle, sanoudutte välillä siitä irti, välillä yhdytte siihen tai kannatatte niitä näkökohtia, te, jotka tiedätte, teillä on eniten tietoa tämän asian kaikista puolista, myös diplomaattisista. Jos te ette tiedä, haluatteko te hakea jäsenyyttä vai ei, niin kuinka te voitte käydä keskustelua kansalaisten kanssa, joilla on epävarmuutta näistä asioista?

Nyt kun selonteko on eduskunnassa, ei voi tulla kysymyksenkään se, että eduskunta ryhtyisi jonkinlaiseksi seminaariksi käsittelemään jotakin — sanokaa nyt vielä kerran, mitä: reuna-ehdoja, edellytyksiä, neuvottelutavoitteita, varauksia, poikkeuksia. Ennen kuin tiedämme, mikä on hallituksen kanta, emmehän me rupea täällä tyhjää työtä tekemään ja käyttämään arvokasta aikaa, jota voimme käyttää muuhunkin työhön, valitsijoiden kanssa keskustelemiseen. Meidän pitäisi täällä istua odottamassa, milloin keskustapuolue päättää. Ehkä se päättää vasta ensi syksynä, ensi vuonna.

Kun on käytettävissä tarpeeksi tietoa, Maastrichtin jälkeen viimeistään, ja kun pääministeri on käynyt varaamassa Suomelle paikan seuraavassa neuvotteluvaiheessa, niin mitä järkeä on enää viivyttellä ja jatkaa tätä arvotonta näytelmää? Älkää ainakaan eduskuntaa vaivako tällä asialla.

Ed. Ranta merkitään läsnä olevaksi.

Pääministeri A h o : Herra puhemies! Luen jälleen tätä erinomaista SDP:n eduskuntaryhmän ryhmäpuheenvuoroa. Kun puhutaan jäsenhakemuksen lähtökohdista, niiden määrittäminen edellyttää laajaa, kaikkien puolueiden ja tahojen kanssa käytävää keskustelua, jonka luonnollinen paikka on eduskunta.

Ed. Lipponen, tämä oli teidän ryhmäpuheen-

vuoronne, jossa edellytettiin tällaisen keskustelun käymistä täällä. Minun mielestäni on kyllä väärä tulkinta, olen tässä täysin eri mieltä ed. Lipposen kanssa, että eduskunta ei voisi ja että sen ei pitäisi käydä keskustelua siitä, minkälaiset ovat jäsenyydet edut ja haitat, arvioida sitä ja myös esittää käsityksiään siitä, minkälaisin edellytyksin jäsenyys voisi olla mahdollinen. Vielä SDP:n ryhmäpuheenvuorossa — kun tässä puhuttiin termeistä — puhuttiin liittymissopimuksen ehdoista ja toisaalta jäsenyyden edellytysten määrittämisestä, siis juuri niistä asioista, joista hallitus on halunnut eduskunnassa keskusteltavan.

Mielestäni tämä prosessi on edennyt hyvin johdonmukaisesti juuri sillä tavalla kuin hallitus on edellyttänyt ja etukäteen jo viime keväästä lähtien järjestelmällisesti ilmoittanut: Kannanotomme tapahtuu Eta-ratkaisun ja Maastrichtin huippukokouksen jälkeen ja sen selvityksen perusteella, jossa arvioidaan jäsenyyden edut ja haitat.

Mielestäni oli kansanvallan kannalta ei vain oikein vaan suorastaan välttämätöntä, että niin pian kuin hallitus sai omat käsityksensä eduista ja haitoista ja siihen liittyvistä kysymyksistä selväksi, se saattoi tämän selonteon eduskunnan käyttöön täällä keskusteltavaksi. Mielestäni olisi erikoista demokratiaa se, että hallitus ei olisi näin menetellyt.

Tietenkin on selvää, että tämän seurauksena syntyy sellainen mielikuva, ikään kuin kannanotto tähän kysymykseen on vain kyllä tai ei. Mutta niin kuin olemme nähneet jo nyt käydystä keskustelusta, kaikki haluavat keskustella ja ovat kiinnostuneita keskustelemaan myös siitä, minkälaisia jäsenyysneuvotteluihin liittyviä tavoitteita tähän sisältyy ja minkälaisia kansallisia päätöksiä voidaan tehdä, jotta sopeutuminen jäsenyyteen voisi olla mahdollista. (Ed. Jaakonsaari: Pääministeri oppii!) Tässä on välillä yhdyttävä toiseen sosialidemokraattiin, nimittäin ed. Kalliomäkeen, joka minusta lausui äsken erittäin viisaita ajatuksia, jotka vain olivat täysin ristiriidassa ed. Lipposen käsitysten kanssa.

Mitä tulee termeistä käytävään keskusteluun, olen samaa mieltä, että termejä on käytetty nyt epäjohdonmukaisestikin ja on hyvä, että ne täsmennettäisiin. Ed. Koskinen, joka tähän puuttui, sanoi ensin, että on puhuttu monilla väärillä termeillä, ja käytti lisäksi termejä "varauma" ja "poikkeus". Se vain osoittaa, miten hankalalla alueella ollaan näiden termien määrittämisen suhteen.

Mutta tässäkin olennaista ei ole aidanseipäät, vaan aita. Olennaista on se sisältö, joka näille asioille annetaan. Tässä mielessä voi yhtyä ed. Kalliomäkeen, että on kaksi aluetta, on toisaalta jäsenyyden sisältöön liittyvät tavoitteet ja toisaalta kansalliset toimet, jotka ovat välttämättömiä, jotta voisimme järkevällä tavalla jäsenyyteen sopeutua. (Ed. Jaakonsaari: Pääministeri oppii!)

Minä ymmärrän täysin niitä suomalaisia, jotka kokevat, että eivät ole riittävästi tietoisia siitä, mitä kaikkea jäsenyyteen liittyy. Mielestäni tämä eduskuntakeskustelu on voinut antaa, olisi ehkä voinut antaa paremmatkin eväät, mutta on voinut antaa hyvät eväät tällaisen tasavallan presidentinkin uudenvuodenpuheessaan toivoman kansalaiskeskustelun käymiselle. Sillä on turha kuvitella, että tämä kysymys voitaisiin hoitaa Suomen kansaa kuulematta, puhumattakaan siitä, että se voitaisiin hoitaa Suomen kansan tahdon vastaisesti.

Ed. Rönholm (vastauspuheenvuoro): Herra puhemies! Pääministeri Aho voi tietenkin piilotella omaa mielipidettään, mutta sillä hän ikävä kyllä tekee aikamoisen karhunpalveluksen tälle asialle. Uskon, että toimeenpanovaltaa johtavan hallituksen pääministerin kannanotto näin keskeisessä kysymyksessä on välttämätön asian oikeaan laitaan saamiseksi.

Hän mainitsi edellisessä puheenvuorossaan, että Valtion taloudellisen tutkimuskeskuksen selvitys on puutteellinen. Ne puutteet ovat nähdäkseni kuitenkin vähäisiä verrattuna siihen suoranaiseen virheeseen, jonka hallitus on tehnyt olettaessaan, että Eta-sopimus jatkuisi sellaisenaan sen jälkeenkin, kun Efta-maista suurin osa on mennyt EY:n jäseneksi. En voi käsittää, että hallitus voisi harkitusti uskoa, että Suomen metsäteollisuus voisi vapaasti viedä tuotteitaan Euroopan markkinoille olosuhteissa, jolloin esimerkiksi tärkein kilpailijamme Ruotsi on EY:n jäsenenä, siellä sisällä. On mielestäni sinisilmäistä kuvitella, etteivät protektionistiset tavoitteet EY:n sisällä tulisi johtamaan juuri sellaiseen ikävään lopputulokseen, että Suomelle asetettaisiin erilaisia kynnyksiä, jotka ajaisivat Suomen teollisuuden kilpailukyyn kannalta toisarvoiseen asemaan.

Kun vertailua näin virheellisesti tehdään EY:n ja Etan välillä, luodaan kuva, että ainoat uhkat tulevat EY:hyn liittymisen myötä, kun tosiasialliset uhkat tulevat sitä kautta, että EY:n ja Etan sopimus pohjan murentuessa meidän

mahdollisuutemme säilyttää ne tavoitteet, jotka Eta-neuvotteluissa on saavutettu, käyvät mahdolltomiksi.

Kun Eta-sopimuksen purkaminen on 12 kuukauden purkamisajalla mahdollista, täytyy muistaa, että meidän etujemme valvominen näissä olosuhteissa edellyttää erityisesti sitä, että arvioimme myös tuon mahdollisuuden vaikutuksia ja kerromme myös kansalaisille sen ikävät seuraukset ikään kuin vastapainoksi niille uhakuville, joita EY:n jäsenyydestä on moneen kertaan täällä esitetty.

Ed. L a k s o (vastauspuheenvuoro): Herra puhemies! Haluan vielä palata ulko- ja turvallisuuspoliittiseen keskusteluun toteamalla, että hallitus selonteossaan on tyypistänyt puolueettomuuden sotilasliittojen ulkopuolella pysyttäytymiseksi. Aikaisemmin puolueettomuuspolitiikalla tarkoitettiin paljon enemmän. Sillä tarkoitettiin mm. pysyttäytymistä kansainvälisten ristiriitojen ulkopuolella, sillä tarkoitettiin pysyttäytymistä erityisesti suurvaltojen välisten erimielisyyksien ulkopuolella. Puolueettomuuspolitiikalla tarkoitettiin YK:n aseman ja toimintamekanismien vahvistamista konfliktitilanteessa ja puolueettomuuspolitiikalla tarkoitettiin tasapuolista suhtautumista eri maihin, ei siis vain sotilasliittojen ulkopuolella pysyttäytymistä.

Vaikuttaa siltä, että kun hallituksen ministereistä mm. Aho ja Väyrynen ovat väittäneet, että puolueettomuus olisi yhteensovittavissa EY:n täysjäsenyyden kanssa, niin puolueettomuus tyypistään ensiksi sellaiseen muotoon, että sellainen puolueettomuus, josta ei enää jäljellä olisi-kaan mitään, voitaisiin ehkä sovittaa EY:n täysjäsenyyteen, mutta ei enää puolueettomuuspolitiikkaa sellaisena, miksi me yksimielisesti aikaisemmin muotoilimme suomalaisen puolueettomuuspolitiikan.

Ed. Pulliainen (vastauspuheenvuoro): Herra puhemies! Pyysin tämän vastauspuheenvuoron aiemmin tällä viikolla, silloin kun pääministeri Aho oli puhunut verotuksen harmonisoinnista EY:n piirissä. Hän totesi tuossa puheenvuorossaan, että verotuksen harmonisointi on edennyt nihkeästi. Se on muuten kyllä aivan totta, mutta hän unohti kertoa sen, että Euroopan yhteisön jo tekemät päätökset sisältävät eräänlaisen giljotiinin tälle harmonisoinnille, ja se on ratkaisu Euroopan talous- ja valuuttaunionin Emun aikaansaamisesta. Sehän ei voi käytännössä toteutua, jollei verotusta ole harmoni-

soitu, koska verotuksen harmonisointi on olemainen osa koko tätä talous- ja valuuttaunionin politiikkaa.

Toisena asiana totean, että hallituksella on ilmiselvästi kaksi erilaista sanakirjaa: sen kokoomusryhmällä on oma Nykysuomen sanakirja ja kepun ryhmällä oma. Lisäksi ihailen demareita, koska heillä on jo oma Varjosanakirja, joka kertoo siitä, minkälaisia käsitteitä näissä asioissa pitäisi käyttää. Siinä määrin huikeita nämä mielipide-erot suomen kielen sanojen merkityksestä ja viestinnästä ovat.

Ed. H e l l e (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Ensiksi huomauttaisin siitä, että se, miksi keskustelussa Valtion taloudellisen tutkimuskeskuksen muistio on tullut niin voimakkaasti esiin, johtuu tietysti siitä, että toisen päähallituspuolueen eli kokoomuksen taholta sen ryhmäpuheenvuoron siivittämänä perusteltiin myönteistä kantaa Euroopan yhteisöön hakemuksen tekemiseksi juuri näillä taloudellisilla laskelmilla ja seikoilla.

Pyysin tämän puheenvuoron silloin, kun ed. Paloheimo muistutti mieliin, miten Eta-ehtoja eduskunnassa asetettiin ja miten sitten neuvotteluprosessi käytännössä kulki. Haluan vain muistuttaa, että Hallitusmuodon 33 §:n mukaan näihin neuvotteluihin ryhtymisestä päättää tasavallan presidentti, joka määrittelee neuvotteluvaltuuskunnan, antaa ohjeet neuvottelijoille. Hänen ei oikeudellisesti ottaen tarvitse välittää siitä, mitä mieltä eduskunta on ollut, mitä mieltä hallitus on ollut, hän voi tehdä aivan omat ratkaisunsa. Näin on käynyt Etan suhteen. Emme tiedä, minkälaisia valtuuksia ja ehtoja tasavallan presidentti on näille neuvottelijoille antanut. Ne asiakirjat ovat päätösten mukaan 50 tai 60 vuotta salaisia. Samalla tavalla tulee käymään nyt EY-prosessin myötä, mikäli tämän valtiosäännön voimassa ollessa hakemus tehdään.

Haluan tämän tuoda jälleen kerran selvästi esiin. Eli me voimme tietysti moraalisesti velvoittaa hallitusta ja tasavallan presidenttiä tietynlaisiin linjauksiin mutta emme muuta.

Ed. P a a s i o (vastauspuheenvuoro): Herra puhemies! Reunaehtokysymys on ollut siinä muodossa esillä, pitääkö sellaisia ehtoja, joiden täyttymättä jättäminen jättää neuvottelutuloksen syntymättä, liittää hakemukseen vai ei. Hallituksen sisällä tässä suhteessa on ollut useampaa linjaa, joskin näyttää siltä, että se on jossain

määrin selkiintymässä. Ulkoministeri Väyrynen sanoi eilisessä puheessaan eduskunnan pöytäkirjatoimiston mukaan seuraavaa: ”Kotimaassa paneudutaan nyt siihen, mitkä olisivat mahdollisen jäsenyysanomuksen yhteydessä esitettävät reunaehdot, jos tähän vaihtoehtoon päädytään” — siis jäsenanomukseen. Viiden minuutin kuluttua hän ilmoitti, ettei hän näin ole sanonut.

Jos pääministeri peräänkuuluttaa keskustelua, keskustelua voidaan käydä silloin, kun eri osapuolilla on kanta. Hallitus ei keskustele lainkaan vaan puhuu keskustelemisen tarpeesta. Tässä suhteessa eduskunnan on syytä edellyttää, että hallituksella on kanta.

Ja kun lähdetään siitä, että eduskunta asiasta päättää, pidän välttämättömänä, että hallitus tuo tiedonannon eduskuntaan siinäkin tapauksessa, että se päättyy siihen, että jäsenyyttä ei haeta, jotta parlamentaarinen vastuu voitaisiin tässä talossa selvittää.

Pääministeri A h o : Herra puhemies! En malta olla vielä muutamalla sanalla puuttumatta ed. Laakson puolueettomuuspolitiikkaa koskevaan arviointiin. Se on senkin takia mielenkiintoista, että aikaisemmin kyseiseltä suunnalta on epäilty sitä, voiko Suomi olla puolueeton, ja yritetty kaikin tavoin vaikuttaa siihen, ettemme olisi käyttäneet aikaisemmin tällaista termiä kuin puolueettomuuspolitiikka. Silloin argumentaatio oli aivan toisen näköinen.

Hallitus on lähtenyt siitä, että integraatioratkaisun yhteydessä törmäämme lähinnä kolmeen ongelmaan puolueettomuuspolitiikan näkökulmasta.

Ensinnäkin siihen, miten EY:n turvallisuuspoliittinen yhteistyö kehittyy ja miten oma puolueettomuuspolitiikkamme on sovittavissa sen kanssa yhteen, mihin liittyy ennen kaikkea kysymys suhteestamme Länsi-Euroopan unioniin. Tältä osin ei tässä vaiheessa ole mahdollista sanoa, mitä se meiltä edellyttäisi, sen takia, että nämä ratkaisut jäivät tehtäviksi vuonna 1996 tai sen jälkeen. Kun näissä kysymyksissä edellytetään yksimielisyyttä, mielestäni se näkökohta, jota ministeri Norrback painotti, kyllä toimii. Jos me haluamme jäseneksi ja olemme jäsenenä vuonna 1996, voimme siis vaikuttaa siihen, millaiseksi suhde EY:n ja Weu:n kesken muodostuu.

Toinen pulmakysymys koskee sanktio- ja interventiopolitiikkaa, jonka osalta hallitus on todennut sen, että Suomen suhde näihin toimenpiteisiin jäisi riippuvaiseksi siitä, minkälaisia tu-

loksia jäsenyysneuvotteluissa on mahdollista saada aikaan. Siinä ovat meidän kannaltamme turvallisuuspolitiikkaan liittyvät kaikkein pulmallisimmat kohdat.

Ed. Helle kertoi valtiosäännön mukaisen menettelytavan, joka on aivan totta, näinhän se on. Mutta niin kuin on huomattu, tässä kysymyksessä on menetelty niin, että paitsi hallitus myös eduskunta on laajasti mukana tämän kysymyksen valmistelussa ja käsittelyssä johtuen myös siitä, että jo tässä vaiheessa on tiedossa, että jos jäsenyyttä haetaan, se tulee edellyttämään laajaa yhteisymmärrystä eduskunnassa. Ja kun kaikki ovat laajasti yhtä mieltä myös kansanäänestyksestä, se edellyttää myös käytännössä sitä, että kansa antaa suoraan tukensa sopimusratkaisulle, joka voidaan neuvotella. Kysymys on todella suuren luokan kansallisesta päätöksestä, ja käsittelyn on tietysti oltava sen mukainen.

Lopuksi vielä muutama sana ed. Paasialle — hän ehti jo lähteä salistakin — eilisestä keskustelusta ja hallituksen mahdollisista erimielisyyksistä sen suhteen, mitä kirjoitettaisiin jäsenhakemuksen tai mitä muutoin päätettäisiin. Tässä suhteessa ei ole mitään erimielisyyttä hallituksessa, koska emme ole lähteneet koko keskustelua käymään, vaan lähdemme siitä, että ensin on päätettävä sisältö. Sen jälkeen päätetään, missä muodossa sisältö on viisasta viedä eteenpäin. Niin kuin eilisestä keskustelusta kävi ilmi, keskeiset ministerit ajattelevat ja minäkin ajattelen niin, että jäsenhakemuksen kuormittaminen näillä kannanotoilla ei olisi neuvottelutaktisesti varmastakaan viisasta. Mutta on turha mennä asioiden edelle. Se, mihin muotoon asioita pannaan, on toissijainen asia, kunhan meillä on selvyys, mitä me tavoittelemme, minkälaisiin päämääriin me pyrimme. Sitä keskustelua on hyvä käydä.

Mitä tulee neuvottelutavoitteiden pitävyyteen, jos jäsenyyttä haettaisiin, tässä suhteessa tilanne mielestäni on hyvin erilainen verrattuna Eta-ratkaisuun, sillä ensinnäkin neuvotteluja käydään kahdenvälisesti. Toiseksi neuvottelijat myös tietäisivät, että huonoa neuvottelutulosta on turha tarjoilla. Tässä mielessä neuvottelutilanne on selkeästi toisenlainen.

Mitä tulee asioiden muotoilemiseen, mielestäni siinä tapauksessa, että päädyttäisiin jäsenhakemuksen jättämiseen, on selvää, että tiedonanto pitäisi silloin sisällään ne tavoitteet, joita jäsenyyden suhteen asetetaan, ja myös pitäisi sisällään arviot niistä kansallisista keinoista, joilla sopeutuminen jäsenyyteen voitaisiin tehdä

mahdolliseksi. Se on se vaihe, jossa näiden asioiden päättäminen tulee ajankohtaiseksi.

Toistan vielä eilen lupaamani, että näistä kysymyksistä käymme keskustelua paitsi hallituksen sisällä myös opposition kanssa, koska jo tässä vaiheessa on tärkeää, että siitä ratkaisusta olisi mahdollisimman laaja yhteisymmärrys olemassa. Luulen, että tämä prosessi, jos halutaan ymmärtää tämä oikein, se varmasti ymmärretään. Mutta jos ei haluta ymmärtää, niin aina löytyy tietysti keinoja, joilla voidaan selittää asiat nurinpäin. Mutta mielestäni tämä prosessin kulku on hyvin selkeä ja päätöksentekotapa on hyvin selkeä, jos ja kun halutaan asia oikein ymmärtää.

Ed. H ä m ä l ä i n e n (vastauspuheenvuoro): Herra puhemies! Kun en ole lintuharrastaja niin kuin ministeri Salolainen, korkeintaan lintukoiraharrastaja, en pysty jatkamaan tätä västäräkikeskustelua reunaehdoista. Mutta minulle on syntynyt sellainen mielikuva, että ei tämä kysymys lintumaailman harrastuksella oikeastaan avaudukaan. Jos eläinmaailmasta halutaan etsiä vertauksia, meidän pitää uudestaan lähteä navettaan ja havaita, että nyt oikeastaan kysymys onkin varhaisesta aamulypsystä.

Kun pääministeri yhä uudelleen kertoo tätä reunaehdokustelua, hän entistä painokkaammin tuo esille sen, että kysymys ei olekaan EY:n ja Suomen välisistä neuvotteluista, vaan yhä enemmän hän tuo esille näitä kansallisia keskusteluja, joita hän pitää reunaehdojen veroisina ja niihin verrattavina. Kansallisilla keskusteluilla hän tietysti tarkoittaa sitä, että kansalliseen yhtenäisyyteen vedoten tarkoitus on edelleenkin saada toinen hallituspuolue ja pääoppositiopuolue hitsaamaan kantansa kiinni siihen maatalouspolitiikkaan, joka perustuu korkeaan ylituotantoon, korkeisiin tukiin ja korkeisiin hintoihin. Mistään muista kansallisista suurista yhtenäisyyskysymyksistä tässä ei voi olla kysymys. Sen vuoksi pääministeri kiertää tätä kysymystä eikä suostu vastaamaan, koska kysymys on nimenomaan siitä, että tällä pyritään sellaiseen suureen hämähäkeen ja painostamiseen, jolla tämä hetki, jota on tiedetty odottaa ja jonka on tiedetty tulevan ja joka johtaisi viimeistään sopeuttamiseen, pyritään vielä viimeisen kerran väistämään ja vetoamaan EY:hyn ja EY:n muodostamiin uhkakuviiin, saamaan uudelleen hitsatuksi tämä iankaikkinen suomalainen maatalouspoliittinen ylituotanto.

Ed. O. R e h n (vastauspuheenvuoro): Herra puhemies! Edellytykset Suomen EY-jäsenyydelle on mielestäni jaettavissa oikeastaan kolmeen eri laatuluokkaan. Ensinnäkin tulevat kyseeseen kansalliset ratkaisut, joista suurin kansallinen kysymys on mielestäni ennen kaikkea se, millä tavalla me hoidamme kansallisen talousstrategiamme, ed. Hämäläinen, eikä suinkaan pelkäämään maatalouspolitiikka.

Nimittäin saadaksemme riittävästi hyötyjä EY-jäsenyydestä ja raha- ja talousunionista meidän on pystyttävä sellaiseen riittävän joustavaan talous- ja tulopolitiikkaan, joka tämän mahdollistaa. Kun devalvaatio ei ole enää mahdollista eikä mielekästä, on löydettävä jokin muu keino kuin valuuttakurssipolitiikka, jolla sopeutua kansainvälisen talouden suhdannevaihteluihin, ja se löytyy silloin aika pitkälle siitä, mistä Vattkin tutkimuksessaan puhuu, eli palkkojen ja hintojen joustosta molempiin suuntiin tietenkin kannattavuuden ja tuottavuuden mukaan.

Toinen seikka ovat neuvottelutavoitteet varsinaisissa neuvotteluissa, joihin on mahdollista asettaa tietysti jonkinlaisia reunaehdoja eli se minimi, joka meidän pitää saavuttaa. Tämä koskee mm. sitä, minkälaisia muutoksia voisimme saada EY-maatalouspolitiikkaan viitaten omaan arktiseen maatalouteemme.

Kolmas ovat Suomen omat reunaehdot, jotka asetamme omassa keskuudessa omilla päätöksillämme, mutta emme niistä neuvottele EY:n kanssa. Näistä ottaisin esimerkkinä ulkopoliittikan, eli 90-luvulle sopivan puolueettomuuden soveltaminen on mielestäni pidettävä omassa käsissämme eikä tehtävä suinkaan samaa virhetä kuin Itävalta, että antaisimme EY:n määritellä ulkopoliittikkamme erilaisissa spekulatiivisissa ja hypoteettisissa tilanteissa. Puolueettomuus 90-luvulla on ennen kaikkea sitoutumattomuutta sotilasliittoihin, ja toisaalta se estää ...

P u h e m i e s (koputtaa): Kaksi minuuttia!

Ed. V a n h a n e n (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Eilen olin sitä mieltä, että tavoite, jäsenyyden edellytykset, reunaehto-keskustelussa oli jossakin määrin ehkä saivarteltua tai kärjäsälin todisteltua itse asiaan verrattuna.

Mutta tämän päivän keskustelu on osoittanut, että kyse on myös merkittävästä asian hoidon muodosta ja tavoitteesta. Jos puhutaan jäsenyystavoitteista, olen päässyt siihen käsitykseen, että ne, jotka katsovat, että asia voidaan hoitaa näin, ovat myös valmiita siihen, että

neuvotteluprosessissa ainakin osasta tavoitteista voitaisiin luopua. Minusta tällaista valtakirjaa ei pitäisi antaa, koska jäsenyyshakemuksen jättäminen, jäsenhakemusjunaan hyppääminen ei ole vain koepallo vaan aika paljon vakavampi kysymys.

Siksi, jos enemmistö aikoo jäsenyyshakemuksen jättää, olisi eduskunnan asetettava jäsenyydelle selvät edellytykset, reunaehdot, tai kuten ed. Aittoniemi kuvasi, minimirajat. Nämä olisi myös syytä saattaa toisen neuvottelupuolen EY:n tietoon, jotta EY voisi ennen neuvottelujen mahdollista aloittamista harkita, kannattaako sen edes ryhtyä neuvottelemaan kanssamme.

Olennaista kuitenkin kysymyksessä on se, että EY on asettanut tavoitteekseen kehittyä poliittiseksi unioniksi, ja siinä eivät reunaehdot eivätkä edellytyksetkään juuri meidän kannaltamme auta. Siksi itse olen jäsenyyshakemusta vastaan.

Ed. Westerland (vastauspuheenvuoro): Herra puhemies! Jo aikaa sitten ed. Wahlström kritisoi minun puheenvuoroani puolustuspolitiikan kannalta. Sehän minua ei millään tavalla ihmetytä, että hänen näkemyksensä ovat vähän toisen kaltaiset kuin minun. Lähinnä pelottaisi, jos ei näin olisi. Ajattelen lähinnä sitä, kun ed. Wahlström viime vuosien varrella moneen kertaan on tarttunut näihin kysymyksiin mutta vähän toisesta perspektiivistä kuin nyt.

Minä puolestani totesin, että niin pitkälle kuin on kyse ajatuksista ja pyrkimyksistä, jotka rajoittuisivat puolustuspoliittiseen yhteistyöhön EY-blokin kanssa, tämä ei ainakaan minun osaltani aiheuttaisi suurempia vaikeuksia. Tämä on, herra puhemies, minun näkemykseni tästä asiasta. Ei tässä ole sen kummempia vaaroja mielestäni nähtävissä. Vaarat ovat aivan muilla sektoreilla, joita minä jo pääosiltaan koskettelin puheenvuorossani.

Sisäasiainministeri Pekkarinen: Arvoisa puhemies! Haluan minäkin alkajaisiksi alleviivata sitä, että puheenalaiseksi noussut Vattin selvitys ei vähäisimmässäkään määrin vastaa hallituksen käsityksiä ja näkemyksiä EY-ratkaisun taloudellisista vaikutuksista. Hallitus on sanonut siinä mielessä siitä irti. Myönnän, että jossakin vaiheessa oli joillakuilla ajatuksia ehkä siitä, että se liitettäisiin jollakin tavalla liitteeksi selontekoon. Kun Vattin selvityksen sisältöön oli sitten tilaisuus perehtyä ja paneutua itse kullakin, totesimme yksimielisesti, että sitä ei liitetä selontekoon millään tavalla.

Mitä tulee professori Antti Tanskasen käsityksiin sekä Vattin selvityksestä että selonteosta, minusta hänen näkemyksensä olivat kaikin tavoin tiedemiehen perusteltuja ja hyvin argumentoituja ja analysoituja näkemyksiä.

Arvoisa puhemies! Aluepolitiikka on keskeinen kysymys EY:ssä ja yhteisön jäsenmaissa. Koheesiotavoite on osa integraatiokehitystä. EY:ssä katsotaan, että integraatio voi syventyä ja laajentua vain, jos samalla huolehditaan tasapainoisesta alueellisesta kehityksestä. EY:n budjetista noin 25 prosenttia käytetään rakennerahastojen kautta lähinnä tasapainoisen alueellisen kehityksen uudistamiseen. Aluepolitiikan merkitys EY:ssä on pikemminkin kasvamassa kuin vähenemässä. Kaikissa EY-maissa harjoitetaan lisäksi kansallista aluepolitiikkaa. Aluepolitiikan toimenpidevalikoima on suurin piirtein samanlainen kuin meillä.

Leimallista EY-alueelle on nyt se, että alueet kilpailevat voimakkaasti keskenään. Systemaattisella sijaintimarkkinoinnilla ja erilaisilla kampanjoilla houkutellaan yrityksiä sijoittumaan nimenomaan omalle alueelle. Myös suomalaiset yritykset ovat näiden kampanjoiden kohteena. Leimallista EY-maille on haluttomuus kansallisen aluepolitiikan supistamiseen, vaikka EY:n komissio tällaisia tavoitteita jatkuvasti esittääkin.

Suomen aluepolitiikkaa uudistettaessa on tärkeää, että pidämme silmällä sitä, mitä EY-alueella ja tärkeimmissä kilpailijamaissamme tapahtuu. Meillä on oltava vähintään yhtä tehokas aluepolitiikka kuin kilpailijamaissamme. On varmistettava, että Suomi ja Suomen kehitysalueet ovat kilpailukykyisiä yritysten sijoittumisaluita ja toisaalta että suomalaiset yritykset pystyvät kehittymään riittävän kilpailukykyisiksi.

Jo neuvoteltu Eta-sopimus parantaa oleellisesti suomalaisten yritysten kilpailuedellytyksiä EY-alueella. Valtaosa EY-integraation taloudellisista eduista on saavutettavissa Eta-ratkaisun avulla. Eta-sopimus ei tule merkittävästi muuttamaan Suomen eri alueiden kehitystä. Integraatiolle herkäät toimialat sijaitsevat maamme eri osissa, joten jonkin alan kilpailukyvyyn heikkeneminen tai paraneminen ei vaikuta ratkaisevasti alueiden kehitykseen. On kuitenkin ilmeistä, että vaikutukset, positiiviset ja negatiiviset, tuntuvat voimakkaammin Etelä-Suomessa kuin Pohjois-Suomessa.

Eta-ratkaisu ei vaikuta välittömästi Suomen maatalouden kehittymismahdollisuuksiin. Syrjäiset maaseutualueet ja ns. taantuvat teollisuus-

paikkakunnat ovat Eta-ratkaisun jälkeenkin alueellisen kehityksemme ongelma-alueita.

Eta-ratkaisu vaikuttaa jossakin määrin niihin keinoihin, joita Suomi omassa aluepolitiikassaan voi käyttää. Valtion tuet yrityksille ovat Eta-sopimuksen myötä kansainvälisen valvonnan alla. EY:n säädöksiä ei sinänsä ole pakko noudattaa. Useat EY-maat ovatkin aina jonkin aikaa toimineet EY:n säädöksistä piittaamatta. Kuitenkin jos säädösten sallimuksia ylitetään, voi seurauksena olla takaisinperintä, jossa yritys joutuu palauttamaan saamiaan tukia. Tällaisten tilanteiden syntymistä kannattaa ennakoivasti tietyksi välttää.

Eta-ratkaisussa Efta-mailla ei ole ollut mahdollisuutta oleellisesti vaikuttaa EY:n kansallisen aluepolitiikan harjoittamista koskeviin säädöksiin vaan niihin on sopeuduttava sellaisenaan. Neuvotteluissa voitiin kuitenkin sopia siitä, että harva asutus otetaan erityisesti huomioon kansallisen aluetuen sallittavuutta arvioitaessa.

Pääsääntöisesti voimme Etassa jatkaa nykyisellä aluepoliittisella linjalla. Yritystukien piirissä olevaa aluetukea on kuitenkin välttämätöntä supistaa oleellisesti. Sallittuja tukitasoja on tarpeen alentaa, joskaan ei suhteessa todellisuudessa myönnettyyn tukeen. Suorat toimintatuet ovat periaatteessa kiellettyjä. Tällaisia tukia meillä on lähinnä kuljetustuki. Toimintatukia saa kuitenkin myöntää erityisen ongelmallisille alueille. Aluepolitiikan harjoittamistapaan olisi myös tarpeen tehdä muutoksia lähinnä siirtämällä päätösvaltaa keskushallinnolta alue- ja paikallishallinnolle. Edellä todettuja muutoksia koskevat esitykset on esitetty aluepoliittisen selvitysmiehen raportissa, joka taannoin julkistettiin.

Eta-sopimus edellyttää myös, että maksamme osuutemme ns. koheesiorahastoon, jolla osataan rahoitetaan EY:n kehitysalueiden aluepolitiikkaa. Maksuosuutemme on kuitenkin varsin pieni. Suomen aluepolitiikan uudistamiseen Eta-sopimus ei siis juurikaan aiheuta pakkotilanteita. Uudistus onkin syytä toteuttaa itsekkäistä kansallisista lähtökohdista. Aluepolitiikan uudistamisella on parannettava yritystemme kilpailukykyä ja tehostettava aluepolitiikkaamme, jotta se olisi eurooppalaisesti kilpailukykyinen. Aluepolitiikka on syytä uudistaa ennen Eta-sopimuksen voimaantuloa, jotta voimme välttyä raskaalta hyväksymismenettelyltä.

Arvoisa puhemies! Euroopan yhteisössä on tutkittu yhteisön aluepolitiikan vaikutusta alu-

ellisiin kehityseroihin. Alueelliset erot ovat säilyneet ja osittain voimistuneetkin. Kuitenkin ne maat, jotka ovat pystyneet nopeasti uudistamaan tuotantorakennettaan ja houkuttelemaan kasvaville toimialueille ulkomaisia yrityksiä, ovat kehittyneet suhteellisesti nopeammin. Muun muassa Irlanti, joka oli pitkään Euroopan köyhin maa, on kehittynyt nopeasti.

Siitä, miten EY-jäsenyyden vaikuttaa Suomen alueelliseen kehitykseen, ei voida esittää kovin täsmällisiä arvioita. Vaikutusten suuntaviivoista voidaan toki kuitenkin puhua. On ilmeistä, että kilpailun vapautumisesta hyötyvät eniten suuret yhdyskunnat. Näin ollen on arvioitavissa, että Suomessakin pääkaupunkiseutu ja muut suurimmat aluekeskukset EY-täysjäsenyyden myötä vahvistuisivat. Eniten saattavat kärsiä maaseutualueet ja vanhat teolliset keskukset, hyvin todennäköisestikin pääsääntöisesti juuri näin.

Suomen maaseudulla voimakas rakennemuutos tuleekin jatkumaan. Näin tulee varmasti tapahtumaan kaikissa olosuhteissa, mutta EY-jäsenyyden nopeuttaisi tätä kehitystä ja sen kielteisiä seuraamuksia voimakkaasti. Mahdollinen täysjäsenyyden saattaisi jossakin määrin nopeuttaa ja vahvistaa keskittymiskehitystä siis entisestään. Samalla alueellisten ongelmien luonne muuttuisi mahdollisen täysjäsenyyden tullen joiltakin osin. Maatalousvaltaisten alueiden ja elintarviketeollisuudesta riippuvien alueiden asema ilman näille alueille kohdistettavaa aluepolitiikan tehostamista vaikeutuisi.

EY:n talous- ja rahaunionin toteutuminen vaikuttaisi elinkeinoelämän rakennemuutosta edelleen nopeuttavalla tavalla. Tällä tavoin syntyisi tarve entistä tehokkaampaan aluepolitiikkaan. Ongelmaksi saattaa muodostua se, että panostusmahdollisuudet heikkenevät julkisten menojen supistamisapaineiden vuoksi. Julkisen sektorin sisällä tapahtuviin hankkeisiin Eta-sopimus tai EY-jäsenyyden kumpikaan eivät muuten vaikuta. Suomi voi edelleen itsenäisesti päättää esimerkiksi kuntien valtionosuusjärjestelmästä kantokykylokituksineen jne.

Euroopan yhteisön aluepolitiikassa tukea myönnetään yleensä ohjelmille; niiden puitteissa myönnetään yritystukia. Tuetaan edelleen EY:n aluepolitiikassa kehittämisprojekteja ja osarahoitetaan infrastruktuurihankkeita. Meilläkin olisi perusteltua siirtyä ohjelmiin perustuvaan aluepolitiikkaan ja ottaa käyttöön EY:n käytäntöä vastaava alueellinen kehittämisraha.

EY-jäsenyytilanteessa kansallisen aluepolitiikan valvontajärjestelmä olisi periaatteessa aivan

samanlainen kuin Eta-sopimuksessakin. Jossain määrin kansallista aluepolitiikkaa olisi kuitenkin tarpeen muuttaa lähinnä sen vuoksi, että EY:n komissio edellyttää kansallisen aluepolitiikan sopeuttamista yhteisön ylikansallisen aluepolitiikan raameihin.

Eta-sopimuksesta poikkeavaa olisi se, että EY:n ylikansallinen aluepolitiikka koskisi siis myös Suomea. Joutuisimme rahoittamaan EY:n aluepolitiikkaa maksamalla vuosittain budjettimaksua Euroopan yhteisön rakennerahastoille. Oleellista olisi, että maksujen ja saamisten suhde riippuisi siitä, miten hyvin pystyisimme vaikuttamaan Euroopan yhteisön aluepolitiikan uudelleenmuotoiluun. Selvää joka tapauksessa on, että olisimme eurooppalaisittain rikkaana maana selvästi nettomaksajia noihin rahastoihin.

Euroopan yhteisön jäsenyys merkitsisi myös sitä, että kansallista rahoitusta olisi suunnattava rakennerahastoista rahoitettaviin hankkeisiin. Euroopan yhteisö edellyttää vähintään 50 prosentin kansallista rahoituspanosta. Jäsenyys merkitsisi toisaalta mahdollisuutta saada rahoitusta myös Euroopan investointipankista. Periaatteessa oleellisin ero Eta-sopimuksen ja EY-täysjäsenyyden välillä on, että jäsenenä meillä olisi mahdollisuus osallistua täysivaltaisena Euroopan yhteisön aluepoliittisten säännösten kehittämiseen.

Euroopan yhteisö merkitsisi myös osallistumista Euroopan yhteisön yhteiseen maatalouspolitiikkaan. Tämän vaikutukset olisivat merkittävät lähes kaikilla maataloudesta riippuvilla alueilla, erityisesti viljan viljelyn alueilla.

Meneillään olevan prosessin yksi tärkeimmistä kysymyksistä on Euroopan alueellistuminen. Puhutaan alueiden Eurooppa-toimintamallista. Kansallisvaltioiden kilpailun sijalle tulee kilpailu alueiden, maakuntien välille. Integraatiokehityksen myötä valtioiden välinen taloudellinen kilpailu vähitellen vähenee, kun valtioiden rooli kilpailuosuhteiden määrittämisessä vähenee. Tilalle tulee kuitenkin alueiden välillä kilpailu työvoimasta, teknologian tasosta, yrityksistä jne.

Tämä on syytä muistaa, kun mietitään Suomen alueellista kehitystä. Suomelle tämä on kova haaste, koska meillä ei ole kuten muualla Euroopassa yleistä vahvaa alueellista itsehallintotasoa. Tämä on oleellinen kysymys mm. siksi, että rakennerahastojen hallinnon yleisenä periaatteena on alueellisten, kansallisten ja yhteisön viranomaisten yhteistyö. Myös Euroopan parlamentti edellyttää kolmen vuoden takaisessa pää-

töslauselmassaan aluepolitiikan maakunnallistamista.

Arvoisa puhemies! Euroopan yhteisön historia osoittaa, että aina EY:n laajentuessa aluepolitiikka on muotoiltu perusteellisesti uudelleen. Euroopan yhteisön nykyinen aluepolitiikka syntyi Espanjan ja Portugalin tullessa Euroopan yhteisön jäseniksi. Euroopan yhteisön nykyiset aluepoliittiset direktiivit ovat voimassa ensi vuoden loppuun asti. On selvää, että säädösten uudelleenmuotoiluun täytyy tapahtua myös nyt EY:n laajentuessa joka tapauksessa ainakin joillakin mailla.

Mahdollisissa Suomen EY-jäsenyysneuvotteluissa on tarpeen asettaa selviä neuvottelu-ehdoja, neuvottelutavoitteita sekä Euroopan yhteisön aluepolitiikan kehittämiseksi että kansallisen aluepolitiikan harjoittamisen edellytyksiä koskeville säädöksille. Tähän lienee kohtalaiset mahdollisuudet. Jos Suomi ja Ruotsi menisivät mukaan, olisi Euroopan yhteisön alueella ensimmäistä kertaa arktinen harvan asutuksen vyöhyke. Voisimme ehkä saada liittolaisia myös muista harvan asutusrakenteen ja saman tyyppisten tuotantorakenteiden maista.

On todennäköistä, että Euroopan yhteisö harjoittaa ylikansallista aluepolitiikkaa myös tulevaisuudessa juuri rakennerahastojen ja ohjelmien avulla. Euroopan yhteisön rakennerahaston nykyiset ohjelmat on tehty lähinnä Välimeren maiden kehittämistarpeita varten, eivätkä ne näin ollen vastaa arktisten alueiden tarpeita.

Mahdollisissa EY-neuvotteluissa tuleekin mielestäni asettaa selkeitä aluepolitiikan kehittämistä koskevia neuvottelutavoitteita, joilla Suomi neuvottelisi Brysselin pöydässä tai missä näitä EY-jäsenyysneuvotteluja käytäisiinkään, ja edelleen sellaisia kansallisia tavoitteita, joilla kansallisilla tavoitteilla, omilla päätöksillämme, poistaisimme niitä alueellisia ongelmia, joita mahdollinen täysjäsenyys tullessaan toisi. Seuraavassa esitän viisi tällaista neuvottelutavoitetta, joista mielestäni täytyy siinä prosessissa, mikä käynnistyy tämän selonteon jälkeen, kyetä löytämään mahdollisimman laaja yhteisymmärrys.

Ensinnäkin tavoitteeksi on asetettava se, että EY kehittää nykyisiä ohjelmia tai käynnistää ohjelmia, joilla voidaan turvata tuotantotoiminnan kehittäminen alueilla, missä etäisyydet ovat erittäin pitkät, asutus on harva ja ilmasto-olosuhteet ovat ankarat.

Toiseksi tarvitaan tehokkaampi maaseutualueiden sopeuttamisohjelma. Euroopan yhteisöllä on jo nykyisin ohjelma, jonka avulla pyritään

monipuolistamaan maa- ja metsätalousvaltaisten alueiden tuotantorakennetta. Tähän ohjelmaan käytetään nykyisin vain noin 5 prosenttia täällä puhuttujen rakennerahastojen varoista. EY-jäsenyyden aiheuttaisi voimakkaan rakennemuutospaineen Suomen maaseudulle. Neuvotteluissa olisikin välttämätöntä varmistua, että Suomen maaseutualueiden rakennemuutosta varten on käytettävissä riittävästi EY:n rakennerahastojen varoja. Neuvotteluissa on tarpeen selvittää, voitaisiinko tähän päästä suuntaamalla nykytyyppisten ohjelmien voimavaroja Suomelle tyypillisille maaseutualueille vai olisiko tarpeen käynnistää EY:n puitteissa joku uusi maaseutualueiden kehittämisohjelma.

Kolmas neuvottelukysymys liittyy siihen, että Suomessa on 1 300 kilometriä yhteistä rajaa Venäjän kanssa sekä Baltian maat lähinaapureina. EY:llä on jo nyt ns. rajaseutuyhteistyöohjelma. Tärkeää olisi käynnistää ohjelma, joka soveltuu Suomen lähialueiden ja Suomen sillanpääaseman kehittämiseen, ja saada tähän Euroopan yhteisön rahoitusta puheena olleista rakennerahastoista.

Neljäs neuvottelukysymys koskee aluepolitiikan soveltamisohjeita. Neuvotteluilla tulee vaikuttaa siihen, että Euroopan yhteisössä käynnistyy tukipolitiikan soveltamissäännösten tarkistaminen siten, että uusien jäsenmaiden erityisolosuhteet todella otetaan huomioon. Tämä koskee mm. alueellisen kehittyneisyyden arvioinnissa käytettyä aluejakoa, kehittyneisyyskriteereitä ja niiden raja-arvoja ym. vastaavia kysymyksiä. Tällöin tulisi mm. selvitettäväksi, voidaanko kuljetustukia katsoa hyväksytyksi maissa, joissa asutus on poikkeuksellisen harva ja etäisyydet pitkät, kuten Suomessa.

On tärkeää, että tulevaisuudessa voimme harjoittaa aluepolitiikkaa kansallisista lähtökohdista ja luoda yritystoiminnalle vähintään yhtä hyvät kehitysedellytykset kuin kilpailijamaissamme. Euroopan yhteisön jäsenyyden edellyttää myös Suomen kansallisen aluepolitiikan tehostamista. Muutoin on olemassa vaara, että heikommin kehittyneet alueet kärsivät keskittyvän kehityksen vaikutuksista ja muuttoliike lisääntyy. Tällaiset uudistukset on arvioitava samanaikaisesti mahdollisten EY-jäsenyyden neuvottelujen kanssa.

Tämän ajattelun tausta on sen seikan tunnistaminen, että maamme alueellinen kehitys kohtaa entistä suurempia haasteita. Kansallisten toimenpiteiden tavoitteiksi tulisikin asettaa ensinnäkin,

että Suomi omilla toimillaan, siis omilla toimillaan, joita EY mitenkään ei sanktioi, säilyttää asutusrakenteensa pääpiirteissään nykyisellään,

että teollisuuden rakennemuutosalueiden ongelmat hoidetaan ja että maahan kyetään luomaan alueellisesti tasapainoinen osaamiskeskusten verkko, ei vain pääkaupunkiseutu vaan myös muut osaamiskeskuksemme saadaan siihen kehitysimuun, jossa apua EY meille omalta osaltaan antaisi,

että Suomi varautuu useiden miljardien mittaiseen sallittuun tukeen niillä ongelma-alueilla, joilla ongelmat kärjistyisivät EY-jäsenyyden myötä, ja

että Suomi ryhtyy muuttamaan omaa alueellista tukipolitiikkaansa alueiden Eurooppa-toimintatavan mukaisesti.

Ed. M ä k i - H a k o l a (vastauspuheenvuoro): Herra puhemies! Odotin, että pääministeri Aho esittää selkeän kantansa esillä olevaan asiaan. Ei esittänyt.

On niin kuin ministeri Pekkarinen sanoi äsken, että hallituksen olisi tullut ottaa edes liitännäisasiakirjassa kantaa tähän asiaan. Sillä nyt tämä asia taikinoituu, toistan: taikinoituu, yhä enemmän. Täällä yksi ministeri esittää yhtä ja toinen toista ja kolmas kolmatta ja sitten kysytään eduskunnalta neuvoa. (Ed. Aittoniemi: Parlamentarismi ei toimi!) — Ei toimi.

Totuus on sitten vielä se, että keskustan edustajat kulkevat kentällä pelotellen ihmisiä. Käytän sanaa maailmanloppu, sellainen henki on herätetty kentälle, ja nyt sitten kysytään, mitä mieltä kenttä on, kun näin sanotaan. Kansa hämmentyy yhä enemmän, aivan niin kuin ed. Lipponen totesi. Täytyy sanoa, että niin leikataan kun kylvetäänkin.

Hallituksen ei mielestäni tarvitsisi kysellä tässä asiassa. Sillä pitää olla ja sillä on kaikki tieto. Nyt puhutaan ja puhutaan ja kysytään täältä ja esitetään fraaseja. Täällä on kiinnostavia sanoja: jos, ehkä, mahdollisesti, syvennetään, laajennetaan, paneudutaan — pikkuisen niin kuin marxilaista kielenkäyttöä.

Herra puhemies! Totean pääministerille, että kun tietää Suomen tämänhetkisen taloudellisen tilan, joka on lievästi sanoen karmea tulevina vuosina, ja kun tietää ja näkee sen, mikä on maailman kansainvälinen tila, kuinka levottomassa tilassa se on, meidän olisi tullut nyt jo hakea EY-jäsenyyttä ja kiireesti. Tästä olisi pitänyt päästä jo aikaa sopimukseen. Nyt me tapamme aikaa puhumalla täällä päiväkausia epämää-

räisiä asioita ja kysymällä neuvoa niiltä, jotka eivät asiaan ole paneutuneet, kun itse pitäisi asia tietää.

Ed. Louekoski (vastauspuheenvuoro): Herra puhemies! Pääministeri on ollut keskustelussa koko ajan hyvin johdonmukainen. Viime puheenvuorossaan hän tiivistä ajattelunsa selontekokysymyksessä näin: "kunhan meillä on selvyys, mitä me tavoittelemme". Toisin sanoen ei mitään kantaa, ei paljon mihinkään, aikataulu auki ja hallituksen rivit täysin sekaisin.

Pääministeri lainasi useaan kertaan ansiokasta ed. Tuomiojan pitämää ryhmäpuheenvuoroa, mutta häneltä jäi ehkä tärkein kohta lainaamatta. Minä käytän tilaisuutta hyväkseni lukeakseni sen täältä, pääministerin poissaolosta huolimatta: "Mutta yksi selonteosta kuitenkin puuttuu ja sen mukana tärkein, mitä nyt tarvitsemme: hallituksen oma kanta."

Tämä keskustelu on hapuilevaa täällä salissa, ja minä hienoisella pelolla ajattelen, mitä valio-kunnissa tapahtuu, kun keskustelua siellä jatkamme tietämättä, mitä mieltä hallitus on aikataulusta, mitä mieltä hallitus on tiedonannon tarpeellisuudesta, mitä mieltä hallitus itse asiassa on koko tästä kysymyksestä.

Itsestään selvyys tavoitteista ei tule. Kyllä on lupa odottaa, että hallituksella tällaisessa asiassa on rivit järjestyksessä ja kanta ainakin alustavasti selvillä. Ei tällaisessa asiassa pääse eduskunnan selän taakse.

Ed. Ukola (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Minä ymmärrän hyvin SDP:n katkeruuden siitä, että hallituksella ei ole kantaa. Normaali järjestyshän on se, että hallitus olisi tuonut ensiksi tiedonannon eduskunnalle ja kysynyt siinä, haetaanko vai ei, kysynyt luottamusta, ja sen jälkeen olisi alettu keskustella siitä, mitkä ovat neuvottelutavoitteet. Minä en puhu reunaehdoista, koska se on tässä yhteydessä väärä sana.

Periaatteessa tämä nyt toteutettava ratajärjestys on ihan paikallaan. Se on sitä uutta poliittista kulttuuria, johon tässä maassa tulisi muutenkin päästä: eli eduskunta antaa hallitukselle tietyllä tavalla toimintaohjeet, joiden perusteella hallitus tekee omat päätöksensä. On tietenkin vahinko, että tällaiseen uuteen poliittiseen kulttuuriin ja ajatteluun ajaututaan hallituksen päättämättömyyden takia. Se ei tietenkään ole hyvä asia.

Toinen asia: Olisin mennyt aluepolitiikkaan. Jos Suomen aluepolitiikkaa muutetaan Paasivir-

ran ajatusten mukaisesti, niin vaikuttaako EY-jäsenyys Eta-ratkaisuun verrattuna mitenkään muuten kuin siten, että Suomi EY:n jäsenenä joutuu nettomaksajaksi? Toinen asia: olisiko Suomella jäsenenä mahdollisuus vaikuttaa EY:n noudattamaan aluepolitiikkaan? Jos olen oikeassa, niin ministeri Pekkarisen ei tarvitse tehdä muuta kuin nousta pystyyn myöntävän vastauksen merkiksi.

Ed. Kekkonen (vastauspuheenvuoro): Herra puhemies! En yleensä ole samaa mieltä ed. Mäki-Hakolan kanssa, mutta tässä keskustelussa on pakko olla täysin samaa mieltä. Hän käytti mielenkiintoista verbiä: taikinoitua. En ole selaista ennen kuullut, mutta se kuvaa ilmeisen hyvin sitä tilannetta, missä nyt ollaan.

Herra puhemies! Pääministerin ja johtavien ministereiden esiintyminen EY-kysymyksessä on kyllä paljastanut eduskunnalle kaikessa alastomuudessaan sekasortoisuuden kansakunnan kaikkein keskeisimmässä kysymyksessä tällä hetkellä. Eihän hallituksen talouspolitiikassa toki uskottavuutta ole ollut pitkään aikaan, mutta nyt hallitus on jo hukkaamassa täyttää päätä Suomen vakuuttavuuden ja uskottavuuden suhteessa koko muuhun läntiseen Eurooppaan.

Herra puhemies! Mielestäni hallituksen pitäisi tässä tilanteessa tehdä johtopäätöksensä mitä pikimmin ja erota. Hallituksen johdatus tähän eduskunnan keskusteluun on ollut alusta alkaen kovin avuton näytelmä. Sinänsä varsin tavanomaisen selonteon laatiminen ei ollut onnistua millään, ja kun asia vihdoin on saatu tänne, on käynyt mitä selkeimmin ilmi, että niin hallituksen paperit kuin aikataulutkin ovat jokseenkin täysin sekaisin.

Tämän hallituksen vuoden mittainen taival on osoittanut kyllä hallituksen toimintakyvyn sitä pienemmäksi, mitä suurempien asioiden kanssa se on tekemisissä. Taisi olla Ahti Karjalainen, joka aikoinaan kirjoitti Maakansa, että "Sat sapienti", kyliksi viisaalle. Kyllä tämän hallituksen osalta voimme sanoa aivan samalla tavalla.

Ed. Vähänäkki (vastauspuheenvuoro): Herra puhemies! Pyysin tämän puheenvuoron siinä vaiheessa, kun pääministeri Aho oli pitänyt viimeistä edellisen puheenvuoronsa. Hän on nyt täältä valitettavasti poistunut tai sanoisinpa melkein pä, että on hyvä, että hän on poistunut.

Pääministeri Aho ja keskustalaiset ministerit ovat täällä jo toista päivää sekoilleet, soudelleet,

huopailleet ja arvostelleet eduskuntaa siitä, että täällä ei keskustella selonteosta. Kuitenkin syynä siihen, että eduskunta ei ole päässyt viittä rivi-kansanedustajan puheenvuoroa pitemmälle, on se, että ministerit ovat täällä ladelle viisauksia, nimenomaan keskustalaiset ministerit, sanomatta mihinkään asiaan omaa kantaansa, ehkä ministeri Pokkaa lukuunottamatta.

Tulin miettineeksi, miksi ei pääministeri Aho ole lausunut mielipidettään. Luulisin, että yksi syy on se, että hän oli pari viikkoa presidentin varamiehenä ja kun presidentti ei, aivan oikein, ole kantaansa tästä lausunut, niin pääministeri ehkä peilaa itseään häneen. Mutta se ei sovi ollenkaan pääministerin rooliin. Se, mikä sopii rovastille, ei sovi suntiolle.

Tuomioistuimessa kun olin aikanaan harjoittelijana, niin kun lautakunta vetäytyi ukkotuomarin johdolla tekemään ratkaisua, niin yleensä mielipiteensä käsiteltävästä asiasta sanoi ensin nuorin ja tiedoiltaan näin ollen myös heikoin lautamies ja vanhin viimeisenä. Kyllä eduskunnan edessä nimenomaan pitää pääministerin pystyä kantansa ilmi tuomaan.

Ainoa ilahduttava puoli pääministerin puheessa on, että hänen käsissään on kulunut sosialidemokraattinen ryhmäpuheenvuoro.

Sisäasiainministeri P e k k a r i n e n : Arvoisa puhemies! Ed. Ukkolan puheenvuoron johdosta pari kommenttia niiden selvitysten perusteella, mitä meillä on olemassa.

Kun EY aiemmilla kerroilla on laajentunut, joka kerta EY:n aluepolitiikka on muuttunut noiden laajennusten myötä. Uusien maiden, viime kerralla Espanjan ja Portugalin, jotka liittyivät EY:n jäseniksi, erityisongelmat saivat sijansa niissä kriteeristöissä, joilla Euroopan yhteisö omaa aluepolitiikkaansa harjoittaa. Tämän perusteella voisi ajatella, että ehdottomia sanoisiko neuvottelutavoitteita voi Suomella olla sen suhteen, että myös meidän erikoisolosuhteemme tulee kyetä huomioimaan Euroopan yhteisön omassa aluepolitiikassa. Erityisolosuhteille, jotka meillä vallitsevat, tulisi niissä kriteeristöissä, joilla Euroopan yhteisö aluepolitiikkaansa harjoittaa, löytyä sija. Mielestäni näistä asioista täytyy meidän selvät neuvottelutavoitteet kyetä asettamaan, niin kuin edellä sanoin.

Toinen reviiiri koskee kansallista aluepolitiikkaa, jota voimme täällä harjoittaa ilman, että mitkään EY:n sanktiot siihen kohdistuisivat. Se on toinen, mutta yhtä tärkeä alue. Mikäli Suomi jäsenhakemuksensa jättäisi, mielestäni meidän

täytyisi ryhtyä samanaikaisesti hahmottamaan kansallista aluepolitiikkaa, jolla alueellisen keskittymisen ongelmia poistettaisiin, joita jäsenyydessä tullessaan toisi.

Ed. P u l l i a i n e n : Arvoisa puhemies! Eilen odotin vastauspuheenvuoroa edellisestä vastauspuheenvuorosta laskettuna tasan kaksi tuntia. Nyt olen odottanut varsinaista puheenvuoroa edellisestä varsinaisesta puheenvuorosta tasan kaksi tuntia. Miksi? Siksi, että arvoisan kabinetin arvoisat ministerit ovat tulleet tänne kertoamaan lukemattomia versioita siitä, mitä mahdollisesti heidän päässään liikkuu, mitä mahdollisesti on jäänyt keskustelematta hallituksen sisällä jnp. ja tietysti parhaaseen televisiointiaikaan ja julkisuudensaamisaikaan, niin että lehdet eivät ole vielä menneet kiinni. (Ed. Gustafsson: Luki-han ministeri Pekkarinen sentään taustaselvitystä!) — Niin, arvoisa ed. Gustafsson, aioin juuri todeta sen, että lisäksi he ovat osoittaneet koh-tuullista sisälukutaitoa.

Arvoisa puhemies! Kun harjoittelin itsekin kirjoitustoimintaa joulunpyhinä, niin harjoitan nyt sisälukua hallituksen osoittamaa mallia noudattaen.

Ei maailmankaikkeuden alkuräjähdyksessä eikä yhdessäkään muussa maapallon tulevaisuuteen merkittävästi vaikuttaneessa tapahtumassa ole määrätty, että juuri tällä paikalla, tällä planeetalla on Suomi, jota ajanlaskumme tällä nimenomaisella hetkellä asuttavat pääasiassa suomalaisiksi kutsutut ihmiset. Se, että näin on, on lottovoitto tämän alueen luonnon kannalta, jonka haavoittuvuutta kuvaamaan riittää toteamus, että Pohjois-Amerikassa ja Siperiassa on samoilla leveysasteilla tundraa. On lottovoitto, että Suomea hallitsevat Suomesta käsin suomalaiset. On lottovoitto, että maan omistavat lähinnä suomalaiset, jolloin he vaalivat omaisuuttaan mitä todennäköisimmin paremmin kuin jos omistajat asuisivat Brysselissä, Tokiossa tai vaikka New Yorkissa.

Juuri näihin asioihin kiinnitettiin eduskunnassa Eta-selonteon yhteydessä kaksi vuotta sitten aivan erityistä huomiota. Silloin ymmärsin, että varsin monet meistä, niin kuin varmaankin kansan enemmistö, katsovat luontomme erityisen vaalimisen erityiseksi sydänasiakseen.

Kun itselleni luonto on yksi kaikkein tärkeimmistä asioista maailmassa, olen ottanut erityiseksi henkilökohtaiseksi tehtäväkseni tämän luonnon lottovoiton vaalimisen. Tässä tapauksessa ja näillä nimenomaisilla perusteilla valta-

kunnan rajoillakin voi olla ekologisen mahdollisuuden antama merkitys. Mitä ed. Hautala totesi ryhmäpuheenvuorossaan eilen, ei tämä sinänsä tee merkityksettömäksi, sillä Suomeen verrattavassa asemassa olevaa mitään toista aluetta maapallolla ei luonnon puolesta tällä hetkellä ole. Tämä olkoon se erityinen ja ainoa tapaus, se perimä, jota meidän tulee vaalia.

On myös sanottu, että maapallon tulevaisuutta uhkaavat ympäristöongelmat ovat useimmiten globaaleja ja vaativat siten globaaleja ratkaisuja. Näinkin varmasti on. Kysymys kuuluukin tässä ja nyt: Onko Euroopan yhteisö EY se organisaatio, jonka avulla merkittävästi näitä ongelmia ratkaistaisiin? Arviointini on, että ei ole. Perustelen näkemystäni muutamilla keskeisillä näkökohdilla.

EY:n keskeiset tavoitteet ovat kaupallis-materiaalistisia. Pyrkinessään ihmisten, tavaroiden, pääomien ja palvelusten vapaaseen liikkuvuuteen sisämarkkinoillaan ensi vuoden alusta lukien EY tavoittelee parantuvaa kilpailuasetelmaa Japanin ja Yhdysvaltojen kanssa käytävässä kaupassa. Yhtenäisasiakirjan artikkelissa 130 T on jopa todettu, että esimerkiksi ympäristönsuojelu ei saa muodostua kaupan esteeksi. Toimivassa äärimmilleen viedyssä taloudellisessa kilpailussa ympäristönsuojelu rajoittaa kaupallista toimeliaisuutta. Primaarisuus ja sekundaarisuus on otettu näissä asioissa huomioon jo Rooman sopimuksessa ja sitä täydentävässä yhtenäisasiakirjassa: Ympäristö sijoittuu sekundaariseen kategoriaan.

EY on toiminut ympäristöasioissa tämän perusmallin mukaisesti tähänkin saakka. Ympäristöasiat ovat ylipäättään hankalia ohjailla direktiiveillä johtuen alueellisista ja jopa paikallisesti merkittävistä olosuhde-eroista. Ehkä myös tästä syystä EY:n päättämiä ympäristödirektiivejä saatetaan hyvin hitaasti osaksi kansallista lainsäädäntöä. Jos näin vihdoin tapahtuu, tästä ei viitsit edes ilmoittaa Brysselin päämajaan puhumattakaan siitä, että direktiivejä käytännössä noudatettaisiin. Näihin kysymyksiin on jopa EY:n tuomioistuin joutunut puuttumaan saamatta aikaan mitään parannusta. Erityisenä kohteena on ollut Belgian valtio.

EY julkaisi äskettäin tavoitteensa korottaa merkittävästi saasteveroa. Perusteeksi ilmoitettiin pyrkimys fossiilisten polttoaineiden käytön vähentämiseksi, mikä sinänsä on tavoitteena aivan OK. Suunnitelman tarkempi analysointi paljastaa kuitenkin yksityiskohtia, jotka himmentävät kruunua merkittävästi: Ensinnäkin

samalla kun energian hinta nousisi keskimäärin 60 prosentilla, bensiinin hinta kohoaisikin vain vajaat 10 prosenttia. Näin halutaan edelleen suosia yksityisautoilua, mikä aiheuttaa ihmisiin välittömimmin vaikuttavat ympäristöongelmat EY-maissa. Toiseksi energian kokonaiskulutusta ei haluta suinkaan laskea, vaan ohjelmassa fossiiliset polttoaineet korvataan ydinenergian lisäkapasiteetilla.

Jos Suomi olisi EY:n täysjäsen, EY tuskin onnistuisi tuhoamaan maamme luontoa, mutta ei siitä myöskään ole korvaamatonta apua. Kaikki se, mitä EY:ssä tehdään ympäristönsuojelun hyväksi, voidaan tehdä Suomessa olematta EY:n täysjäsen. Suomella voi olla jopa merkittävästi paremmat mahdollisuudet toimia ympäristön hyväksi, kun päätösvalta on kansallisissa käsissä. On syytä muistaa tässäkin yhteydessä, että EY-maat ja ovat Keski- ja Etelä-Euroopan valtioita. Käsitettä pohjoisuus ei esiinny EY:n asiakirjoissa eikä myöskään sanastossa lainkaan.

EY on ilmaissut keskeiseksi tavoitteekseen taloudellisen kasvun kiihdyttämisen, mihin sitä suorastaan pakottaa alueen jatkuva korkea työttömyysaste, joka lähentelee 9:ää prosenttia. Sisämarkkinat ovat eräs väline tähän tavoitteeseen pyrittäessä. Toinen väline on yhteinen valuutta vuosikymmenen lopulla. Sitä varten tarvitaan Euroopan keskuspankki. Järjestelmä rakentuu taloudelliseen kurinalaisuuteen. Inflaation tulee olla alhainen, korkotason kohtuullinen ja vähän vaihteleva. Yksityiselle valtiolle sallitaan vain vähäinen budjettivaje, ja julkisen talouden velka ei saa nousta yli 60 prosenttiin kansallisesta bkt:sta.

On sanottu, että Suomi tarvitsee EY-jäsenyyttä saadakseen maan talouden kuvattulla tavalla kuntoon. Näinhän totesi ministeri Salolainenkin eilisessä esittelypuheenvuorossaan. Näinhän ei tietenkään ole. Olomme huomioon ottaen meidän tulee omaehtoisilla toimilla joka tapauksessa päästä kuvattuun talouden tilaan.

EY:n omista lähtökohdista ja luonnon tilasta johtuen pyrkimys kiihtyvään taloudelliseen kasvuun johtaa voimistuvaan sisäiseen rakennemuutokseen, mikä näkyy mm. alueellisena keskittymisenä. Keskittymää ei varmuudella muodostuisi Suomeen, joka olisi EY:n reunalla. Tässä siis pohdiskelen asiaa siinä katsannossa, missä meikäläinen talouselämä asiaa tarkastelee. EY:n komissaari totesi minua tervehtiessään Strasbourgissa kerran ennakoivasti: "You are from Finland, the remout country of Europe." Kun

olemme kansainvälisessä keskustelussa, en käännä tätä Suomeksi. Tervehtijä oli kotoisin Tanskasta.

Kun eräät tahot odottavat, että Suomeen tulisi sijoituksia, kun liittyisimme EY:n jäseneksi, niin heille voidaan todeta, että reuna-alueilleko niitä odotetaan tehtävän. Jos investoinnit Suomeen ovat arvo sinänsä, niin niitä voidaan odottaa pikemminkin Suomeen silloin, kun Suomi säilyy EY:n ulkopuolella. Suomella on nimittäin kutakuinkin ainoalaatuinen asema Euroopan nykykartalla. Sillä on vapaakauppasopimukset niin EY:n, Eftan kuin Itä-Euroopan valtioiden kanssa. Tässä oletetaan, että Neuvostoliiton perilliset ovat adoptoimassa Kevsösopimuksen, mistä jo Venäjän federaatio on tehnyt päätöksen. Tätä kokoelmaa täydentää vielä Eta-sopimus, minkä päälle EY-täysjäsenyys ei tuo mitään kauppapoliittisesti merkittävää uutta, ja tämänkin ministeri Salolainen vahvisti eilen.

Ihannoimatta hitustakaan taloudellista kasvua totean, että jolleivat Itä-Euroopan valtiot saa talouttaan kuntoon, Eurooppa mullistuu ei integraatiosta vaan kansanvaelluksesta. Taloudellista toimeliaisuuskenttää on siis syntymässä tulevaisuudessa pikemminkin Euroopan itäkuin sen länsiosassa. Joka tapauksessa EY:n suhteellinen osuus maapallon taloudellisesta toimeliaisuudesta tulee supistumaan, mikä voi olla sen itsensä kannalta aivan hyvä asia.

Suomen kokonaisedun mukaista on tässäkin suhteessa käyttää EY:n ulkopuolella erikoisasemaansa Euroopassa. On syytä vielä muistuttaa, että EY-jäsenyys tuo tullit kaikkeen siihen kauppaan, mikä käydään Aasian ja Itä-Euroopan valtioiden kanssa. Tämä koskee myös kauppaa lähialueiden Kuolan, Karjalan, Pietarin ja Baltian valtioiden kanssa. Se, että EY:n raja on mahdollisesti Suomen ja Ruotsin välisessä rajassa, ei ole sen kummempaa kuin että se on ollut sitä kohta pari vuosikymmentä Ruotsin ja Tanskan välillä.

Arvoisa puhemies! EY:n Maastrichtissa Hollannissa äskettäin pitämä huippukokous viitoitti sille tietä kohti Euroopan poliittista unionia Epuu. Se on koostuva Euroopan puolustusliitosta ja euroarmeijasta, joka muodostuu alkuvaiheessa Weu:n ympärille, ja euroulkopolitiikasta. Saksa saanee aikanaan läpi tavoitteensa europolycystä. Sen intresseissä on saada mahdollisimman pian aikaan yhteinen kanta maahanmuuttopoliittikkaan, onhan Saksalla tässä suhteessa kaikkein suurin imu tällä hetkellä. Muodostu-

massa ovat Euroopan yhdysvallat, samalla kun Neuvostoliitto ja Jugoslavia ovat hajonneet.

Rahan ja tavaran perässä juostaan milloin mihinkin suuntaan. On sanomattakin selvää, ettei Suomi voi säilyttää liittoutumattoman ja/tai puolueettoman maan statusta olemalla kehitysmässä olevan EY:n täysjäsen. Tämäkin on täällä vahvistettu ministereidenkin toimesta moneen kertaan.

Minun kantani on sama kuin vihreän liiton liittokokouksen yksimielinen mielipide viime liittokokouksessa. Sen mukaan Suomen ei tule kuulua sellaiseen poliittiseen unioniin, jolla on yhteinen ulko- ja turvallisuuspolitiikka, puhumattakaan siitä, että Suomi liittyisi jäseneksi sotilasliittoon.

Liittymällä EY:n täysjäseneksi Suomi joutuisi luopumaan paitsi puolueettoman, liittoutumattoman valtion statuksestaan muun ohella myös itsenäisestä maatalouspolitiikastaan. Maatalouspolitiikalla on EY:n sisäisessä järjestelmässä suorastaan hallitseva rooli. Käyttään se noin 60 prosenttia budjetistaan maatalouden sisäisiin rahavirtoihin. Ei voida kuvitella, että Suomi saisi jonkin pysyvän erityisaseman maataloudelleen EY:n sisällä. Siitä pitävät EY:n köyhät maatalousvaltiot huolen. Tämäkin on todettu moneen kertaan.

EY ei tunne maataloudessa valtiokohtaista omavaraisuuskäsitettä. Tuotanto-oloista johtuen EY:n tuottajahintataso on noin puolet Suomen vastaavasta. Tätä ei voi millään rationaalisoinnilla korvata. Lisäksi vielä EY:n sisäisellä päätöksenteolla ollaan tuottajahintatasoa parhaillaan merkittävästi alentamassa, mikä vielä laajentaa kuilua. Tämä merkitsee, että viljan viljely loppuisi Suomessa. Jäljelle jäisi vain kuluksmaiototuotantoa. Käytännössä tämä merkitsisi sitä, että Suomen maatalous loppuu valtaosiltaan. Tämä taas merkitsee käytännössä sitä, että Suomeen tulee parisataatuhatta työttöntä lisää. Viimeaikaiset kokemukset ovat osoittaneet, että korvaavien työpaikkojen saaminen on todella kiven takana.

Kaiken huipuksi, kuten eilen todettiin jo, Suomi joutuu maksamaan nettojäsenmaksuna vähintään 3,5 miljardia markkaa vuodessa, mikä olisi pois näille työttömille omin ehdoin luotavista työpaikoista.

Arvoisa puhemies! Minusta hakemusta EY-jäseneksi ei tule jättää edes koemielessä, kun mitään relevantteja perusteita ei ole itse jäsenyydellekään.

Puhetta on ryhtynyt johtamaan ensimmäinen varapuhemies Paakkinen.

Ympäristöministeri Pietikäinen: Arvoisa puhemies! Euroopan yhdentymisen on todella tuonut meidät merkittävien kysymysten ääreen. Nyt meidän on hyvin kriittisesti punnittava sitä, mikä tie on Suomelle ja suomalaisille paras, kestävä ja turvallinen. Millainen on maatalouspolitiikkamme EY:n jäsenenä? Turvaako se elintarvikeomavaraisuuden ja viljelijöiden toimeentulon? Onnistummeko saavuttamaan tasapainoisen aluepolitiikan, jonka tavoitteena on maan kaikkien osien ja alueiden kehittämisedlytysten turvaaminen? Miten käy suomalaisen hyvinvointipolitiikan, kansalaisten perusturvan ja palvelujen sekä ympäristönsuojelun korkean vaatimustason? Tästä on syytä todella käydä kriittistä, erilaiset näkökohdat ja vaihtoehdot huomion ottavaa keskustelua.

Kun ed. Pulliainen täällä maalailee synkeitä tulevaisuudennäkymiä turvallisuuspolitiikan tai maatalouspolitiikan osalta, toivon, että hän asettaisi kysymykset myös toisin päin. Minkälaisia vaatimuksia tulevat Gatt-sopimukset aikanaan aiheuttamaan suomalaisen maatalouspolitiikan kehittymiselle? Minkälaiset edellytykset meillä on hoitaa maatalouspolitiikkaamme paremmin EY:n ulkopuolella ja Eta-jäsenyydessä?

Samalla tapaa kun hän arvioi ympäristöpolitiikan ja EY:n ongelmallisia suhteita, toivon, että hän asettaisi myös ne kysymykset toisin päin. Mitä me voimme tehdä yksin ympäristön tilan parantamiseksi Suomessa? Miten Eta-sopimus, jossa me olemme sopeutujaroolissa, takaa meille paremman ja korkeamman tason ympäristöpolitiikan hoitamisessa kotimaassa, kun joudumme joka tapauksessa sopeutumaan kansainväliseen kilpailukykyyn esimerkiksi teollisuutemme osalta, minkä vaikutusta esimerkiksi ympäristöpolitiikan reunaehtoihin kukaan ei voi kiistää? Mitkä ovat ehkä meidän mahdollisuutemme EY:n jäsenenä samanmielisten maiden kanssa tehdä ympäristöyhteistyötä EY-normien parantamiseksi? Ehkäpä meistä olisi apua EY:n ympäristöpolitiikan linjaamiseen. Ja ehkäpä käsite "pohjoisuus" tulee paremmin mukaan siinä tapauksessa EY-käsitteistöön, jos Pohjoismaat ovat mukana EY-jäseninä kuin jos ne ovat ulkopuolella Etan kautta pelkinä sopeutujina.

Kun ympäristöpolitiikan, kaupan tai maatalouden osalta EY:n mahdollisia ongelmia käsitellään, on syytä muistaa, että Eta tuo jo muka-

naa sen keskeisimmän osan, mitä me olemme Euroopasta ottamassa. Mutta tulevaisuudessa se ei tule takaamaan meille vaikutusmahdollisuuksia.

Arvoisa puhemies! Haluan ympäristöpolitiikan osalta nostaa muutamia kysymyksiä tällaisen pohdiskelun ja keskustelun alle. Tämä hallituksen selonteko keskittyy arvioissaan hyvin selkeästi kolmeen keskeiseen lohkoon eli ulko- ja turvallisuuspolitiikkaan, talous- ja yhteiskuntapolitiikkaan sekä oikeusjärjestykseen ja poliittiseen päätöksentekoon. Haluan nostaa ympäristöpolitiikan merkityksen EY-keskustelussa tässä vaiheessa esiin.

Paljon puhutussa Maastrichtin huippukokouksessa hyväksyttiin uuteen Euroopan yhteisön unionisopimukseen sisällytettävät perusartiklat ympäristöstä. Nämä tavoitteet vastaavat Rooman sopimuksen jo sisältämiä haasteita eli ympäristön laadun ylläpitäminen, suojeleminen ja parantaminen, terveyden suojeleminen, luonnonvarojen harkittu ja järkevä käyttö sekä korkean suojelutason vaatimus yhteiskuntapolitiikassa laajemminkin.

Uusia elementtejä tässä vaiheessa tuli selkeästi kaksi. Toisena on tavoite edistää kansainvälisiä toimenpiteitä alueellisten tai maailman laajuisten ympäristöongelmien käsittelyssä. Tässä suhteessa EY:llä on jo tähän mennessä ollut hyvin merkittävä ja myönteinen rooli YK:n ympäristö ja kehityskonferenssin valmisteluissa, ja se on selkeästi vetänyt tässä tavoitetasossa aktiivisinta roolia mm. ilmastopesimuksen osalta.

Käytännössä EY on lisännyt valtuuksiaan kansainvälisten ympäristönsuojelusopimusten laadinnassa myös muuten, varsinkin sellaisten sopimusten, joilla on välitöntä tai välillistä vaikutusta tai yhteyttä kaupan teknisiin esteisiin. Mahdollinen EY-jäsenyys sitoisi Suomen EY:n harjoittamaan kansainväliseen ympäristöpolitiikkaan mm. otsonikerroksen suojelua koskevan Montrealin pöytäkirjan ja Baselin ongelmajätesopimuksen täytäntöönpanossa ja niiden edelleenkehittämisessä. Sama koskee myös neuvottelujen alla olevia sopimuksia: ilmastoyleissopimusta, mahdollisia päästörajoituspöytäkirjoja, luonnon monimuotoisuutta koskevaa yleissopimusta ja suunnitteilla olevan metsänsopimuksen tavoiteasettelua, samoin kuin energia- ja luonnonsuojelupolitiikan toteuttamista.

Merkittävä kysymys mielestäni on myös se, että myös EY:n tämänhetkiset sopimukset kolmansien maiden kanssa tulevat Suomen kannalta arvioitaviksi. Tällainen esimerkiksi olisi mm.

Lome-sopimus, joka koskee vaarallisten jätteen vientiä kehitysmaihin. Näitä kohteita arvioitaessa en näe, että Euroopan yhteisön harjoittama ympäristöpolitiikka toisi meille kansalliseen ympäristöpolitiikkaan verrattuna huononnuksia. Näen, että meidän yhteiset kannanotomme ovat aika linjassa ja Suomi pikemminkin ympäristöaktiivisten maiden tukijan roolissa EY:n sisällä ja sitä kautta kohtuullisen suurestikin vaikuttaen.

Toinen uusi elementti, joka on mielestäni ympäristö- ja EY-keskustelussa kaikkein olennaisin, on ajatus siitä, että ympäristötoimenpiteiden tulisi sisältyä muun yhteisötoiminnan määrittelyyn ja soveltamiseen. Tämä käytännössä merkitsee sitä, että on otettu ensimmäinen askel ympäristökysymysten tuomiseen EY-politiikan kovaan ytimeen, joka on tällä hetkellä määritellyt vain tavaroiden, ihmisten, palveluiden ja pääoman vapaata liikkumista. Jos ajattelemme Suomen intressejä ja ennen kaikkea ympäristöintressejä, niin kuten kaikki hyvin tiedämme, niin ympäristöpolitiikka on kytköksissä muuhun yhteiskuntapolitiikkaan ja sillä vaikutetaan huomattavasti merkittävämmiin ympäristön tilaan kuin pelkillä ympäristönsuojelutoimenpiteillä. Ajatus ympäristönäkökohdan sisällyttämisestä kaikkeen päätöksentekoon on niitä keskeisimpiä ympäristön kannalta saatavia saavutuksia, ja Suomen tulisi olla erittäin voimakkaasti ajamassa mukana tätä ajattelumallia.

Tästä esimerkkinä on vaikkapa se, kuinka paljon kaupan harmonisointitarpeissa otetaan ympäristövaatimukset huomioon velvoitteina ja vaatimuksina sen sijaan, että ne nykytasollaan olisivat pikemminkin mahdollisesti kaupan rajoitteita tai kilpailun esteitä.

Ympäristönsuojelun merkitys yhteiskuntapolitiikassa ja etenkin teollisuus- ja talouspolitiikassa, sitä kautta myös kauppapolitiikassa, tulee väistämättä korostumaan ympäristöongelmien kärjistyessä. Teollisuus- ja talouspolitiikassa on otettava huomioon ympäristönsuojelunäkökohdat, kaupan kohteena olevien tuotteiden ja valmisteiden ympäristönsuojelulliset laatuvaatimukset sekä ympäristön tilan kehitys. Näiden tavoitteiden aikaansaamiseksi tarvitsemme selkeästi laajempia alueellisia sopimuksia, jotka takaavat ja mahdollistavat sen, että huonompaa ympäristöpolitiikkaa ei käytetä kilpailuvalltina. Itse arvioin niin, että jos me haluamme taata korkean ympäristönsuojelun tason Suomessa ja sen edistymisen ja korkean ympäristönsuojelutason Euroopassa, sen täytyy ensin tapahtua Eu-

roopan yhteisön alueella. Silloin meidän tärkein vaikutuskanavamme on Euroopan yhteisön sisässä tapahtuva vaikuttaminen niin, että korkea ympäristönsuojelun tavoitetaso tulee Euroopan yhteisössä nousemaan keskeiseksi kysymykseksi.

Tämä selonteko on hyvin Suomeen keskittynyt. Se on toteava. Se pohdiskelee Suomen osalta, minkälaisia vaikutuksia EY:llä olisi, ja on näin esimerkiksi ympäristökysymyksissä hyvin kapea, koska varsinaisella EY-jäsenyydellä Eta-sopimukseen verrattuna ei ole kovin oleellisia tai dramaattisia eroja.

Mutta mielestäni kysymys, joka on oleellinen ja seuraava askel keskustelussa, on se, että Suomen on otettava aktiivinen ja tahtova, eteenpäin katsova ja ulospäin suuntautuva rooli mahdollisessa EY-keskustelussa. Meidän intresseissämme on ympäristökysymysten sisällyttäminen kaikkiin osa-alueisiin neuvotteluissa, joita EY:n kanssa käymme: maatalouspolitiikkaan, verotuskysymyksiin, kauppapolitiikkaan, myös sosiaaliskysymyksiin. Tällä alueella katson, että jos meillä on niitä, nimitettäköön niitä sitten reunaehdoiksi, tavoitteiksi tai millä sanalla halutaan, mutta jos meillä on selkeitä tahtotiloja ja toiveita saada toteutetuksi EY:n sisällä, niin jäsenyysneuvottelut ovat se kohta, jossa niitä merkittävimmin edistetään. Jäsenyysneuvottelut ovat myös se kohta, jossa yhteistyössä muiden samanimelisten tai samalla tavoin ajattelevien maiden kanssa voimme myös merkittävästi edistää ympäristönsuojelun siirtymistä kovaan ytimeen: kauppa- ja talouspolitiikkaan.

Katson, että Suomen aktiivisen ja tahtovan ympäristönäkemyksen on sisällyttävä mahdolliseen tiedonantoon ja tiedonantokeskusteluun. Siinä on sitten se tilanne ja vaihe, jossa hallituksen ja eduskunnan on määriteltävä linjaustaan siitä, mitä me katsomme sen neuvottelupolitiikan ytimenä olevan. Silloin ympäristöpolitiikka ei voi olla yksi erillinen osa-alue, vaan se on näkökulma muiden sisällä.

Eta-sopimusluonnokseen sisällytetyn ympäristönsuojelun korkean vaatimustason tulee mielestäni ehdottomasti olla lähtökohtana mahdollisissa Suomen ja EY:n välisissä jäsenyysneuvotteluissa. Muutkin Eta-sopimuksessa hyväksytyt vähimmäistavoitteet, kuten kestävä kehityksen, ennalta ehkäisevän politiikan ja varovaisuusperiaatteen ajatukset, on sisällytettävä lähtökohdiksi näihin neuvotteluihin.

Jos mietitään ympäristönsuojelun työnjakoa EY:n ja sen jäsenvaltioiden kesken, pyrkimys on ollut siihen, että EY toimisi silloin, kun yhteiset

toimenpiteet edistävät ympäristönsuojelun tavoitteita paremmin kuin kansallisen tason toimenpiteet. Tällaisia aloja on paljon. Kulunutta sanontaa käyttäkseni saasteet eivät levitessään tunne rajoja. Yhteisiä aloja ovat ilmansuojelu, merien ja kansainvälisten jokien suojelu ja jätteiden vieni. Kansallisia aloja taas ovat meluntorjunta ja paikalliset jätteasiat, vaikka näitäkin koskevat yleinen harmonisointipyrkimys ja tuotteiden vapaata liikkumista koskevat määräykset ja sitä kautta tosiasiallisesti myös yhteinen EY-näkemykset.

Usein näkee väitteitä, että Suomi joutuisi laskemaan ympäristönsuojelun vaatimustasoa, jos haemme EY-jäsenyyttä. Tähän en usko. EY on omaksunut aktiivisen roolin ympäristönsuojelun edistämisessä, ja se on pikemminkin viime vuosina jatkuvasti korostunut. Me hiukan elämme Suomessa siinä hyvässä itseuskossa, että me olisimme jotenkin erityisesti aktiivisempia, parempia ja ympäristöystävällisempiä kuin muut Euroopan maat keskimäärin. Valitettavasti tämä ajatus ei pidä paikkaansa. Aika hyvänä taustasyynä ja selityksenä tälle ilmiölle on se, että johtuen suuremmasta asukastiheydestä, teollisuudesta, liikenteestä ja muista ympäristöongelmista myös tietoisuus ympäristön parantamisen vaatimista toimenpiteistä ja tahto siihen on Euroopassa ryhtynyt viime vuosina syntymään huomattavasti nopeammalla ja tiiviimmällä tahdilla.

EY on jo päättänyt jäädyttää hiilidioksidipäästönsä vuoteen 2000 mennessä vuoden 1990 tasolle. EY:n jätehuoltopolitiikka on voimistumassa, pakkausdirektiivi on parhaillaan valmistumassa. Me olemme molemmilla aloilla seuraamassa perässä ja olemme tällä hetkellä asettaneet toimikunnat, hiilidioksiditoimikunnan ja jätehuoltotoimikunnan, harkitsemaan mahdollisuuksiamme saman kaltaiseen politiikkaan.

Suurteollisuus, väestökeskittymät ja lyhyet välimatkat ja niiden myötä suuremmat ympäristöongelmat ja -rasitus ovat Keski-Euroopassa eivätkä Suomessa. Näillä kysymyksillä on, kuten sanoin, varmasti vaikutuksensa ympäristönsuojelun kehittymiseen ja aktiviteettiin tulevaisuudessa.

Sitä paitsi Suomen ratkaisu suuntaan tai toiseen ei muuta sitä tosiseikkaa, että Euroopan yhteisö vaikuttaa ratkaisevasti koko maapallomme tulevaisuuteen eikä kestävää ympäristöpolitiikkaa voida luoda ilman yhteisön voimakasta myötävaikutusta.

EY:n keskeinen tavoite talouskasvu on ympä-

ristönsuojelun suurin huoli. Se on aivan totta. Talouskasvu lisää erityisesti liikennettä, rakentamista, luonnonvarojen käyttöä ja erilaisia maankäyttötarpeita. Kestävän ympäristöpolitiikan kannalta on olennaista, miten lähivuosiksi enustettu integraation aiheuttama taloudellinen kasvu suunnataan ja mitä reunaehtoja sille asetetaan. (Ed. Astala: Miten paljon se kasvaa ja ympäristön kuormitus samalla?) — Tulen kohta siihen.

EY:ssä onkin syystä kiinnitetty huomiota yhdentymiskehityksen seurauksena syntyviin sekä välittömiin että välillisiin ympäristörasituksiin. Ympäristönorminantoa on EY:ssä selvästi kiihdytetty ja vaatimustasoa tiukennettu. EY on itse asiassa monessa suhteessa edelläkävijä ympäristönsuojelussa. Se keskustelu, joka on myös edustajille varmaan hyvin tuttua ja jota Suomessa käydään talouden ja ympäristön yhteensovittamisesta, on aivan samaa keskustelua, jota käydään EY:n sisällä. Ympäristön ja taloudellisten intressien yhteensovittaminen ei ole vielä valitettavasti missään valtiossa tai valtakunnassa onnistunut. (Ed. Astala: Mikä on EY:n perusfilosofia?) — EY:n perusfilosofia on kahtalainen: toisaalta taloudellista kasvua, kauppaa ja vaihdantaa lisäävä, mutta myös taloudelliseen tehokkuuteen pyrkivä, jolloin on myös mahdollisuuksia optimaalisempiin tuotantokokoihin ja liikenteen vähentämiseen. Kaikki tämä, ed. Astala, on kiinni siitä, minkälaisen poliittisen tahdon Euroopan yhteisö tulee aikanaan määrittelemään aivan samalla tavalla, kuin oman kansallisen päätöksentekovallan alaisissa kysymyksissä se on se kysymys, missä Suomessa pitää tehdä päätös, kumpaan suuntaan me haluamme kulkea. Kuten totesin, Euroopan yhteisö on ympäristökysymysten mukaan ottamisella selkeästi tehnyt viime vuosina politiikkaansa muutosta kestävämmän kehityksen suuntaan.

Silloin jos olemme huolestuneita Euroopan yhteisön ympäristöpolitiikasta, sen kehityksen kestävydestä tai sen taloudellisen kasvun kestävydestä, mielestäni olennainen peruskysymys on se, toteutuuko se paremmin sillä tavoin, että ympäristöasioista huolestuneimmat tai keskimäärin kiinnostuneimmat maat, kuten Efta-maista Pohjoismaat tai Itävalta, ovat sieltä pois vai sillä tavoin, että ne ovat sisällä mukana tuomassa omaa mielipidettään.

Toinen kysymys on se, että jo solmittavan Eta-sopimuksen osalta meidän taloutemme tulee väistämättä sidotuksi EY:n lainalaisuudella toimivaan talouteen. Kysymys on siitä, onko pa-

rempi olla sellaisessa vaihtoehdossa, jossa EY:n lainalaisuus määrittelee meitä, ilman että meidän toivomamme näkökulmat tai ympäristönäkemykset ovat siellä mukana.

Kestävän talouskehityksen toteuttaminen edellyttää taloudellisten ohjauskeinojen harmonisointia ja monipuolistamista sekä niiden käytönoton tehostamista. Ympäristönsuojelu on kytketty jo tällä hetkellä talouspolitiikkaan etenkin energiaveroa ja ympäristömaksuja koskevassa keskustelussa yleensäkin, ja ympäristönsuojelun näkökohdat ovat energian säästön lisäksi tärkeitä näkökohtia yhteisön aloitteesta alkaneessa Euroopan energiayhteistyössä.

On hyvä muistaa, että yhteinen energiaveromalli on kuitenkin Euroopan yhteisössä saatu eteenpäin. Valitettavasti en usko, että meillä on esimerkiksi Eta-sopimuksen alaisuudessa mahdollisuus tehdä EY:n yleisestä tasosta olennaisesti poikkeavaa ympäristöystävällistä taloudellista ohjausta. Meidän paras keinomme talouden ja ympäristön yhteensovittamiseksi on se, että me kykenemme parhaalla mahdollisella tavalla vaikuttamaan siihen, mikä tulee olemaan Euroopan yhteisön logiikka, miten se tulee verokäytännössä ja maksuissa ottamaan ympäristönäkökulmat huomioon. Ja kuten sanottu siellä askel eteenpäin tässä selkeästi on otettu.

Talouden ja ympäristön yhteensovittaminen ei ole helppoa. YK:n ympäristönsuojelu- ja kehityskonferenssi Unced pyrkii ensi kesäkuussa osaltaan löytämään vastauksia näihin kysymyksiin. Tämän prosessin jatkuminen on tärkeää, ja EY:n rooli, toistan vielä kertaalleen, on ratkaisevaa Uncedin onnistumisessa.

Samalla tavalla näen EY:n roolin ratkaisevana jatkossa käytävissä Gatt-sopimusneuvotteluissa siitä, otetaanko ympäristönäkökohdat kansainvälisen kaupan vapauttamisperiaatteisiin mukaan niin, että olisi mahdollisuus harkita kilpailun tasapainottamista esimerkiksi ympäristötullein tai epäreiluihin kilpailuperusteisiin vetoamista ympäristönäkökohtien laiminlyöntien perusteella yksittäisten yritysten osalta.

Euroopan yhteisön jäsenyys ei suhteessa eurooppalaiseen talousalueeseen Etaan toisi ympäristönsuojelussa kovin merkittävää uutta, jos katsomme sitä Suomen kannalta. Esimerkiksi ne normit, jotka ilmansuojelussa, meluntorjunnassa, jätehuollossa ja kemikaalivalvonnassa Etan yhteydessä lähiaikoina on tarkoitus saattaa Suomessa voimaan, pätevät sellaisinaan myös EY:ssä.

Sen sijaan Eta-sopimusluonnoksen ulkopuo-

lelle jääneet ympäristönsuojelun osa-alueet, kuten luonnonsuojeluasiat ja osa vesiensuojelusta, vaatisivat meillä luonnonsuojelu- ja metsästyslainsäädännön tarkistamista ja vesilainsäädännön täydentämistä. Muilta osin nämä tarkennukset ovat melko pieniä, mutta merkittävin muutos olisivat luonnonsuojelun osalta ne määräykset, jotka toistaiseksi puuttuvat luonnonsuojelulaistamme uhanalaisen lajiston elinympäristön yleistä suojelusta, uhanalaisista elinympäristötyypeistä ja ympäristövaikutusten arvioinnista elinympäristön suojelun yhteydessä. Näen näiden vaikutusten Suomen osalta olevan pelkästään positiivisia.

Suomella on myös mahdollisuus jossakin määrin saada rahoitusta omien suojeluohjelmien toteuttamiseen Euroopan yhteisön jäsenenä. EY:ssä on suunnitteilla rahoitusohjelma Acnat, joka rahoittaa uhanalaisten lajien ja niiden elinympäristön suojelemista. Toinen valmis teillä oleva rahoitusohjelma on Norspa-ohjelma, jota voidaan käyttää Koillis-Atlanttia, Pohjanmerta ja Itämerta koskevien suojeluohjelmien toteuttamiseen.

Erittäin tärkeää on, että EY-jäsenyys antaisi Suomelle mahdollisuuden vaikuttaa, ei Eta-sopimuksen tavoin yksin sopeutua. Se vaikuttaminen toteutuu valmisteluun osallistumisen, asiantuntijoiden tarjoamisen ja tiedonsaannin kautta, joilla usein on kertaluokkaa suurempi merkitys kuin maan väkilukuperusteisella koolla ja jo aiemmin mainitulla samanmielisten valtioiden yhteistyöllä.

EY:ssä voimistetaan lähivuosina keskinäistä yhteistyötä niin ympäristönsuojelun, kaavoituksen kuin myös rakennusalan osalta. Osallistuminen ympäristöpolitiikan valmisteluun toisi suomalaisen tietotaidon eurooppalaiseen yhteistyöhön ja varmistaisi paremmat yhteydet eurooppalaisen ympäristöpolitiikan suunnittelussa. EY-jäsenyys johtaisi täysivaltaiseen jäsenyyteen myös Euroopan ympäristökeskuksessa ja ympäristönsuojelututkimusohjelmassa ja parantaisi mahdollisuuksia hyödyntää EY:n ympäristönsuojeluun tarkoitettuja rahoituskeinoja.

Maankäytöllä on läheinen yhteys ympäristönsuojeluun, mutta maankäytön suunnittelu kuuluu EY:ssä lähtökohtaisesti kunkin jäsenmaan oma päätöksenteon piiriin eli on kansallinen kysymys. EY-normien välillinen vaikutus maankäytön suunnitteluun on kuitenkin selkeästi lisääntymässä. Direktiivit ympäristövaikutusten arvioinnista, luonnonvaraisen eläimistön ja kasviston sekä niiden elinympäristön suojelusta,

metsien käytöstä ja liikenteestä ovat esimerkkejä kaavoitukseen vaikuttavista ratkaisuisista.

Kiinteistöjen hankintaa ja omistusta koskevat nykyiset ulkomaalaisrajoitukset ovat poistumassa jo Eta-ratkaisun myötä. Lähiaikoina selvitetään, onko ja miten Suomen syytä varautua suomalaisen maaomaisuuteen kohdistuvan kysynnän lisääntymiseen esimerkiksi herkillä luonnonalueilla, rannoilla jne. Tehtävät ratkaisut ovat samat Eta-ratkaisussa tai EY-ratkaisussa.

EY-jäsenyys vaatisi ilmeisesti muutoksia maataloudessamme, joskin kuten todettiin, Gattin piirissä vireillä olevat maailmankaupan ratkaisut myös vaativat niitä. Maatalouden ympäristönsuojelun ja maisemanhoidon tukeminen, luonnonmukaisen viljelyn edistäminen ja monet muut ympäristönsuojelun keinot ovat EY:ssä täysin mahdollisia kansalliselta pohjalta. Ympäristötaloudellisin ohjauskeinoin voitaisiin ilmeisesti pehmentää EY-jäsenyyden vaikutuksia maatalouteemme. Asiaa selvitetään parhaillaan valtioneuvoston asettamassa laajassa ympäristötalousprojektissa.

EY-jäsenyyden välittömät varsinkin lainsäädännölliset mutta myös taloudelliset vaikutukset ovat kohtuullisesti arvioitavissa, ja kuten edellä esittämästäni arviosta on käynyt ilmi, niissä ei ympäristönsuojelun kannalta ole olennaisia huolenaiheita. Sen sijaan välillisiä ja henkisiä vaikutuksia on vaikeampaa arvioida. Yhdenmukaistamisen paine epäilemättä lisääntyisi useilla muillakin aloilla kuin niillä, joita EY:n direktiivit koskevat, kuten rakennuslainsäädännössä, koulutuksessa jne.

Mahdollisten EY-jäsenyysneuvottelujen yhteydessä on laadittava yksityiskohtainen arvio jäsenyyden vaikutuksista EY:n ja Suomen ympäristön tilaan ja ympäristöpolitiikkaan. Tässä arviossa tulisi pyrkiä yhteistyöhön Euroopan yhteisön jäsenyyttä hakeneiden Ruotsin ja Itävaltan kanssa sekä hyödyntää Tanskan saamia kokemuksia yhteisön ympäristöpolitiikasta. Siinä yhteydessä on myös mahdollisuus arvioida yhteisiä tavoitteitamme mahdollisessa EY:n jäsenyydessä ja tehdä arvioita meidän ympäristöpolitiikkamme keskeisimmistä tavoitteista eri yhteiskuntapolitiikan alueilla.

Arvoisa puhemies! Lopuksi haluan todeta, että Suomi voisi tuoda osaltaan pohjoismaisen hyvinvointipolitiikan elinvoimaisia arvoja EY:n elimiin ja tavoitteisiin. Viime aikoina EY:n keskustelukulttuuri on ottanut hieman enemmän huomioon ns. perusturvanäkemyksiä. Lähtökohtana on oltava, että päättämältä sosiaali-

politiikassa jää jatkossakin Suomen eduskunnalle. EY:n jäsenenä Suomella on oltava mahdollisuudet kansalaisten korkean perusturvallisuuden takaamiseen, johon kuuluvat perustoimeentulo, peruspalvelut ja asuminen. Itse uskon, että nämä mahdollisuudet jatkossa myös selkeästi ovat, jos poliittista tahtoa niiden toteuttamiseen vain löytyy.

Ed. O. O j a l a (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Pyysin todella puheenvuoroni ed. Pulliaisen puheenvuoron johdosta, mutta ajattelin myös kommentoida ministerin puheenvuoroa, koska ne minusta niin keskeisesti liittyvät tietyllä tavalla yhteen tai tulee tietty paradoksi näistä kahdesta puheenvuorosta.

Itse allekirjoitan hyvin pitkälle sen, mitä ed. Pulliainen totesi. Ministeri totesi, että Eta-sopimuksen ja EY-sopimuksen osalta ei ympäristöpolitiikalle ole suuriakaan paineita, ja hän mainitsi ne muutamat poikkeukset, joitten osalta niitä on, eli luonnonsojelualueet ja vesiensuojelu. Ihmettelen erityisesti eräiden vihreiden kantaa jäsenyyshakemuksen puoltamisen osalta, koska he perustelevat jäsenyyshakemuksen puoltamista nimenomaan ympäristökysymyksillä. Kuitenkin Suomi itse asiassa jo Eta-sopimuksen myötä sitoutuu hyvin pitkälle EY:n ympäristöpolitiikkaan, ja jos halutaan esimerkiksi ympäristöverotusta Suomessa kehittää, tämä on täysin mahdollista tässä maassa ilman EY:n jäsenyyttäkin. (Välihuutoja) — Ei voi kieltää, mutta joka tapauksessa Eta-sopimuksen myötä olemme hyvin pitkällä mukana EY:n ympäristöpolitiikassa, kuten ministeri Pietikäinen totesi ja kuten myös selonteosta hyvin selvästi käy ilmi.

Ministeri Pietikäisen oma ympäristöpoliittinen linja kävi mielestäni hyvin hänen puheenvuorostaan ilmi, enkä jaksa sitä epäillä, mutta minä olen ed. Pulliaisen kanssa samaa mieltä siitä, että kun EY:n linja on kuitenkin se, että ympäristönsuojelu ei saa muodostaa estettä kaupalle, ja kun EY:n selkeä lähtökohta on taloudellisen kasvun lisääminen, niin ympäristökysymykset kuten myös sosiaalikysymykset ovat aina alisteisia taloudelliselle kasvulle. Totta kai jokainen järkevä ihminen haluaa kehittää ympäristöä. Kuka tahtoo sitä ehdoin tahdoin loputtomiin tuhota? Täytyyhän meidän elää, mutta ympäristöpolitiikka on aina alisteista taloudelliselle kasvulle EY:ssä.

Ed. T. R o o s (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Tämä on vastauspuheenvuoro ed.

Pulliaisen puheenvuoroon. Valitettavasti siitä on vain niin pitkä aika, että jännite jo kerkisi katkeamaan ja tämä on vähän kuin lämmitetyn perunasopan syömistä.

Ed. Pulliainen totesi, että EY:ssä Suomi ei voi harjoittaa itsenäistä maatalouspolitiikkaa. Minun mieltäni jäi siinä vähän kaikertamaan ajatus, tarkoittiko ed. Pulliainen, että olisi mahdollista jatkaa nykyistä maatalouspolitiikkaamme, jos emme EY:hyn menisi. Ei suinkaan puhuja vain sitä tarkoittanut? Ymmärsin myös, että ministeri kiinnitti samaan asiaan huomion. Vähälle jäi toinen vaihtoehto, onko meillä todella muuta mahdollisuutta? Ovatko vastakkain jokin uusi pelottava EY-maatalouspolitiikka ja vanhan menon jatkaminen? On kai jokin muukin vaihtoehto.

Ed. A s t a l a (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Olen hämmästellyt sitä, miten kevyesti eräät vihreiden johtajat ovat ottaneet ympäristökysymyksen puolustaessaan EY-jäsenyyttä. Siksi oli ilo kuunnella ed. Pulliaisen puheenvuoroa, jossa ekologinen ja sosiaalinen kestävä kehitys otettiin todesta.

Toisaalta ministeri Pietikäisen puheenvuoro oli mielestäni melkoisen uskomaton sen tähden, että hän ei juuri lainkaan ottanut huomioon EY:n perusfilosofiaa, joka on kovan taloudellisen kasvun lisääminen, kovan kilpailun kiihdyttäminen. Ne lisäävät aina ympäristökuormitusta ja saastumista, eivätkä siinä auta mitkään hyvät aiheet eivätkä toiveet eivätkä ympäristönäkemykset, vaikka tietenkin on aina hyvä, että niitäkin on. Täytyyhän niitä tietenkin olla, mutta perusfilosofia täytyy sentään todesta ottaa, ja arvelisin, että Suomen ympäristöministerinkin pitäisi ottaa ja hieman kriittisesti suhtautua ympäristönsuojelun tilaan nimenomaan tästä näkökulmasta katsottuna. Kansallista lainsäädäntöä ei sallittaisi sen tähden, että se on kaupan este. Näinhän se on tänä päivänä. Se osoittaa, että hyvät aiheet ja toiveet eivät poista sitä tavattoman suurta saastumista ja ylikuormitusta, jonka EY:n jäsenyys mukanaan toisi mm. liikenteen osalta.

Haluaisin vielä saada selvitystä ministeriltä kysymykseen, voiko Suomesta tulla EY-maiden ydinjätteiden loppusijoituspaikka. Kuuleman mukaan eräät EY-maat ovat esittäneet sellaisia toiveita.

Ensimmäinen varapuhemies (koputtaa): Vastauspuheenvuoroon varattu aika on päättynyt!

P u h u j a : Voiko Suomi estää sen?

Ed. Pulliainen (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Ensinnäkin maatalouskommentista, jonka arvoisa ministeri Pietikäinen esitti, totean, että Gatt-ratkaisulla ja EY:n täysjäsenyydellä on se ero, että Gatt-ratkaisu säilyttää keskeisen osan rajasuojaa, EY:n täysjäsenyys poistaa sen kokonaan. Siinä on äärimmäisen suuri, merkittävä ero.

Ympäristöpoliittisesta puheenvuoron osasta: Yritän nyt olla äärimmäisen kohtelias sanoissani sen takia, että arvostan ministerin työtä hyvin paljon. Kun itse olen ollut 19 vuotta valmistelutyössä mukana tuottamassa sitä direktiiviaineistoa, joka on aikoinaan tullut myös EY:ssä hyväksytyksi, totean, että valmistelukoneisto on jo olemassa, siellä vaikutetaan asiantuntijataholla ja -tavalla. Euroopan neuvosto on ollut pitkään hyvin keskeinen instituutio tässä suhteessa. Kun on Etan kautta vielä neuvottelusuhteet suoraan Brysseliin, ei, arvoisa ministeri, tässä suhteessa ole tulossa mitään merkittävää parannusta. Jos isot sanovat, että artiklan 130 T perusteella ei tuolle linjalle lähdetä, siinä Suomen on turha hyristä yhtään mitään. Tämä on arkipäivän realismia tässä asiassa.

Kun te puhuitte hiilidioksidin vähentämistä, olisitte maininnut, että se ydinvoimalla korvataan. Se olisi ollut aika rehellistä siinä yhteydessä.

Ed. L a i n e (vastauspuheenvuoro): Rouva puhemies! En ole tänään kenenkään puheenvuoron johdosta aiemmin pyytänyt vastauspuheenvuoroa, mutta kun muut ministerit ovat saaneet niin paljon huomiota osakseen, en malttanut enää odottaa varsinaista puheenvuoroani.

Te, ministeri Pietikäinen, aloititte puheenvuoronne arvostelemalla ed. Pulliaisen näkemyksiä, kun ed. Pulliainen varoitteli turvallisuuspolitiikan vaaroista ja maatalouskysymyksistä. Mutta kun te arvostelit ed. Pulliaisen puheenvuoroa, te ette turvallisuuspolitiikan osalta esittänyt ainuttakaan vasta-argumenttia.

Sitten haluan todeta, että te, ministeri, sanoitte, että Suomi voisi vaikuttaa EY:n päätöksiin. Voi olla, että tämä käsityksenne edustaa juuri sitä tahtotilanne, josta te äsken puhuitte, mutta ei sillä käytännössä ole mitään merkitystä. Kahden prosentin päätösvallassa ei voi EY:ssä vaikuttaa. Teoreettinen mahdollisuus tietysti on.

Sitä paitsi, ministeri Pietikäinen, on lupa olettaa, että olisitte seurannut tarkkaan Tanskan

taistelua omien ympäristönormiensä säilyttäminen puolesta EY:n jäsenenä. Jossakin suhteessa Tanska onnistui, mutta erittäin usein tuomioistuini totesi Tanskan normit kilpailun esteiksi. Tällä tavalla ministeri sivuuttaa tuomioistuimen roolin Rooman päätöksiä sovellettaessa.

Ed. Paloheimo (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Lyhyt vastaus ensin ed. O. Ojalalle, joka ihmetteli, kuinka jotkut vihreät saattavat ajatella, että EY:hyn liittymisestä voisi olla jotakin hyötyä ympäristön kannalta, ja sanoi olevansa eri mieltä tästä. Nähdäkseni se ei ole mielipidekysymys vaan kysymys siitä, miten pystyy arvioimaan, ennakoimaan tulevaisuutta. Minä ainakin tunnustan heti, etten minä sitä niin tarkkaan pysty ennakoimaan, mutta tiedän, että on useita ympäristökysymyksiä, jotka edellyttävät hyvin voimakasta kansainvälistä yhteistyötä laajemmissa puitteissa kuin yksittäisen valtion puitteissa, ja ne on helpompi ratkaista esimerkiksi EY:ssä kuin yhdessä valtiossa, sanotaan vaikka ilmakehän puhdistaminen.

Sitten ministerin äskeiseen puheenvuoroon. Siinä puhuttiin jälleen siitä, että EY-jäsenyyden ja Eta-sopimus eivät ole kovin poikkeavia toisistaan. Haluaisin kuulla ministeri Pietikäisen kannan siitä, mitä hän itse arvelee — siis henkilökohtaisen kannanoton — noin 10 — 20 vuoden tähtäyksellä Suomen ympäristöpolitiikaksi, kumpi olisi suojelevampaa, kumpi olisi ympäristöystävällisempää, sekö, että me olisimme EY:n jäsen, tai sitten se, että olisimme kokonaan sen ulkopuolella. Kummassa tapauksessa olisi paremmat mahdollisuudet? Minulla itselläni ei ole tästä mitään kovin jyrkkää kantaa. Ministerin kanta olisi kiinnostava kuulla.

Ed. Hautala (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Aloitan vasemmistoliiton edustajien kysymyksistä, miten ihmeessä jotkut vihreät voivat olla — aika maltillisesti kuitenkin, myönnetään kai teidänkin taholtanne — EY-jäsenyyden hakemisen kannalla ympäristönäkökulmasta asiaa tarkastellen.

Minusta suurin ongelma EY:n ympäristöpolitiikassa on se, mistä kyllä ministeri Pietikäinenkin puhui ja ed. Pulliainen puhui hyvin, että kauppa ja ympäristönsuojelu eivät ole sillä tavalla toisiinsa suhteutettuja, että ympäristö voittaisi. Silloin on oleellista päästä muuttamaan EY:n perustuslakia Rooman sopimusta. Siellä pitäisi pystyä muuttamaan tietyt pykälät. Etan jäsenenä ei pysty edes haaveilemaan sellaisesta. Etan

jäsenmaat sopeutuvat kyselemättä näihin peruspykäliin, jotka määrittävät, mitä ympäristölle Eta-jäsenmaassa seuraa.

En halua yliarvioida EY:n jäsenmaiden vaikutusta, varsinkaan Suomen vaikutusta, mutta haluaisin kuitenkin sanoa, että vasemmistoliiton edustajien ja usein myös Etan kannattajien ja EY-jäsenyyden vastustajien argumentointi on kaksinaamaista. He ottavat Etan mukana tämän perusongelman, että ympäristönsuojelu häviää kaupalle silloin, kun kysymys on tavarasta. Kun ed. Astala kysyi ydinjäteasiasta ministeri Pietikäiseltä, mihin muuten todella pitäisi vihdoin saada jonkun ministerin vastaus, niin ongelma vain on siinä, että Eta-sopimuksessa Suomi altistuu täsmälleen samalle ongelmalle, ja minä en ymmärrä teidän argumentointianne tässä asiassa.

Minä olen hyvin paljon samaa mieltä kuin ministeri Pietikäinen koko tarkastelutavasta. Mutta aikooko hallitus tuoda esityksen ranta-laista, aikooko hallitus nopeuttaa luonnonsuojeluohjelmien toteuttamista, mitkä olisivat juuri sitä kansallista varautumista ympäristön näkökulmasta, mihin itsekin viittasitte?

Ed. U. Anttila (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Ministeri Pietikäisen puheenvuoro herätti monia ajatuksia. Ensinnäkin olisin kiinnostunut tietämään, mikä tulee olemaan hallituksen tahto mahdollisissa jäsenhakemusneuvotteluissa siitä, miten ympäristönäkökulma otetaan huomioon. Ministeri Pietikäinen kovasti korosti sitä, että ympäristönäkökulma tulee Suomen tavoitteenasetteluissa olemaan erittäin keskeisellä sijalla. Onko tämä keskeinen sija lopulta koko hallituksen kanta neuvotteluprosessissa?

Ministeri toi myös hyvin esiin keskeisen osan EY:n ympäristöpolitiikan luonteesta eli tietyn reagoivuuden. Mielestäni kaiken ympäristöpolitiikan pitäisi reagoivuuden sijasta pyrkiä ongelmien ennalta ehkäisyyn. Nähdäkseni se markkinavoimien asema, joka tällä hetkellä EY:ssä on, saa aikaan sen, että ainakin toistaiseksi EY:n ympäristöpolitiikka tulee luonnehtimaan tämä reagoisuus. Tämän sanon ihan tietoisena siitä, että EY:ssä on tiettyjä toimenpiteitä energiaverotuksen suuntaan tehty.

Mitä tulee ministerin puheenvuorossaan käsittelemään tehokkuuteen, en ole ollenkaan varma, että markkinamekanismi välttämättä johtaa tehokkuuteen. Mainittakoon vaikka kuluttajansuoja tästä esimerkkinä. Kuluttajansuojan loigakkahan EY:ssä on, että kuluttajat päätyvät

yhtymisen ja erehdyksen kautta parhaaseen kulluttajavalintaan. Tämä esimerkki saattaa johtaa varsin massiiviseen luonnonvarojen tuhlaukseen, enkä voi pitää sitä hyvänä ympäristöpolitiikkana.

Ed. R e n k o (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Kysyisin ministerin kantaa selonteossa olleeseen näkökantaan, että EY mahdollisesti tulee käyttämään pakotteita kolmansiin maihin päin. Kun tiedämme hyvin, että pula energiasta, luonnonvaroista jne. kiihtyy ja käytetään hyvinkin epäinhimillisiä ja ei-moraalisia keinoja, miten tämä sopii kestävä kehityksen periaatteisiin, joihin edellinen eduskunta monenkin selonteon yhteydessä on yksimielisesti yhtynyt? Onko tämä mahdollisesti vain välivaihe kohti jotain suurta ja parempaa ja mitä parempaa? Olettais, että ympäristöministeriössä täytyisi nähdä tällaiset tulevaisuuden visiot koko ihmiskunnan kannalta eikä vain kaupallisen kilpailun kannalta, mihin tässä hyvin pitkälti keskitytään.

Toinen kysymys. Koko selonteon ongelmahan on se, että se ei vertaa nykytilaa ja Etää ja EY:tä riittävän selkeästi. Kysyn: Miten ympäristöministeriön hallinnonalalla nyt yhteensovitaan se, että valta tulisi siirtymään, jos EY:hyn mennään, Brysseliin, ja kuitenkin ministeri lupauti sen puolesta, että me voimme sitten vaikuttaa? Emmekö me voi nyt vaikuttaa, kun meillä on omat lait ja oma eduskunta ja pieni, hyvin hallittava maa? Miten ympäristöhallintoa aiotaan kehittää täällä omassa maassa, ollaanpa menossa EY:hyn tai ei?

Ympäristöministeri Pietikäinen: Arvoisa puhemies! Aloitan vastaamisen loppupäästä, ed. Rengon puheenvuorosta, koska siinä oli se leimallinen sävy, joka monissa kriittisissä puheenvuoroissa on läpikuultavana, eli emmekö me nyt voi vaikuttaa ja mitä sitten, kun valta siirtyy Brysseliin.

Mielestäni olennainen kysymys on se, että kun vertaamme omia vaikutusmahdollisuuksiamme sosiaalipolitiikan, kauppapolitiikan tai ympäristöpolitiikan osalta, emme voi verrata sitä tilannetta, missä me elämme tänä päivänä, hypoteettiseen EY-jäsenyyteen. Me emme voi verrata niitä realistisin vaihtoehtoina sen vuoksi, että EY:n yhdentyminen ja vahva yhteinen euroopalainen talouspolitiikka ja sen heijastukset muuhun yhteiskuntapolitiikkaan ovat tuleva tosiasia lähivuosina. Olimme sitten jopa mukana Etassa tai emme, Euroopan voimakkaampi ja

vahvempi taloudellinen ja muu yhteiskuntapolitiittinen ote ei juridisesti pakota tai velvoita meitä joihinkin tiettyihin toimenpiteisiin omassa yhteiskuntapolitiikassamme, mutta sisällöllisesti sillä on väistämätön vaikutus.

En todellakaan kuvittele, että Suomen mahdollisuudet Euroopan yhteisön jäsenenä ovat mittaamattomat tai me kykenisimme yksistään rakentamaan edes merkittäviä osin eurooppalaista ympäristöpolitiikkaa. Mutta se on meidän tehokkain mahdollisuutemme vaikuttaa siihen tosiasialiseen poliittiseen voimaan, joka meidän lähialueillamme tulee olemaan. Meidän mahdollisuutemme ja mahdollinen voimamme piilee kyvyssämme tehdä kansainvälistä yhteistyötä Euroopan yhteisön sisällä samanmielisten maiden kanssa, esimerkiksi Pohjoismaiden, Saksan ja Hollannin kanssa ympäristökysymyksissä, ehkä hiukan toisessa kokoonpanossa sosiaalityksyksyksissä.

Jollemme me voi käyttää tätä kanavaa, tosiasialisesti, pelkään pahoin, meidän auttamattomaksi rooliksemme eurooppalaisessa politiikassa jää sopeutujan rooli. Tämä koskee esimerkiksi omaa mahdollisuuttamme laatia korkeampaa perusturva, joka lisää talouden ja teollisuuden kustannuksia, mahdollisuuttamme asettaa muita eurooppalaisia maita tiukempia päästörajoituksia omalle teollisuudellemme tai mahdollisuuksiimme muuttaa omaa verotusrakennettamme olennaisesti erilaiseksi, kuin Euroopan yhteisön sisällä on, niin että vaikkapa energian hinta on nykyiseen verrattuna kolmin- tai nelinkertainen.

Väitän, että sellaisessa tilanteessa tämän tapaiset ratkaisut eivät toiminnallisesti ole mahdollisia, koska ne vääristävät kilpailullista tilannetta. Sitä paitsi niiden läpimenoille ei ole poliittisia edellytyksiä sinä päivänä olevassa eduskunnassa tai suomalaisessa yhteiskunnassa. Se vastustus, joka tulee oman yhteiskuntapolitiikkamme eri sektoreilta, tulee olemaan niin voimakas.

Tämä on minun henkilökohtainen arvioni, jonka kautta olen päätenyt näkemään Euroopan yhteisön jäsenyyden parempana vaihtoehtona, jossa meille tarjoutuu suurempi mahdollisuus, en väitä että suuri, mutta suurempi mahdollisuus kuin ulkopuolelle jäämällä näihin kysymyksiin vaikuttamiseen.

Tämä osittain on vastausta ed. O. Ojalan tekemiin kysymyksiin. Toisaalta meillä on aika paljon aiheellista kritiikkiä Euroopan ympäristöpolitiikasta tai sen talouden kestävästä pohjasta. En väitä sen olevan ihanneyhteiskunta tai nykyisellä politiikallaan pyrkivän kestävä keh-

tyksen periaatteisiin. Mutta väitän, että suunta myös Euroopan yhteisön sisällä on muuttumassa. Väitän jopa, että suunnan muuttumistahti ei ole olennaisesti heikompi kuin esimerkiksi suomalaisessa yhteiskunnassa. Kysyn, onko meillä paremmat mahdollisuudet vaikuttaa toimintaympäristöömme ulkopuolella kuin olemalla mukana tukemassa tätä suunnan muutosta.

Ehkä meidän enemmän kannattaisi Euroopan yhteisön osalta olla tahtovia kuin pelkästään fatalistisia sen osalta, mikä on Euroopan yhteisön perusfilosofia tai millainen se tulee olemaan tulevina vuosina. Jollemme me ole tahtovia, jolleivät ne ihmiset, jotka haluaisivat sosiaalipolitiikan, hyvinvointipolitiikan ja ympäristöpolitiikan nousevan keskeisiksi elementeiksi Euroopan yhteisössä, ole tahtovia, niin ainakin on varma, että ne toisenlaiset arvot, jotka perustuvat kovaan taloudelliseen kasvuun ja kehitykseen, ovat silloin niitä määritteleviä arvoja.

Jälleen kerran en näe, mikä tässä EY:n perusfilosofiassa tai sisäisessä keskustelussa poikkeaa millään tavalla siitä kotoisesta keskustelusta, mitä eduskunnassa käydään vähintäänkin viikoittain kovan taloudellisen kasvun, sosiaalierojen maton alle lakaisemisen, ympäristöasioiden toissijaisuuden suhteen. Se on aivan sitä samaa keskustelua. En nyt, hyvät edustajat, jaksaisi tähän kotoiseenkaan perusfilosofiaan ja sen vahvuuteen ja ympäristöstävällisyyden jatkuvaan kasvuun EY:n ulkopuolella niin kovin paljon tulevina vuosina luottaa, varsinkin jos olemme taloudellisesti Euroopan yhteisöstä joka tapauksessa riippuvainen.

Täällä viitattiin sekä edustajien Pulliainen että Astala puheenvuoroissa ilmastopimuksiin ja hiilidioksidipäästömäärän leikkaamiseen ja siihen, että EY suunnittelee keskeiseltä osalta tämän vajeen tuottamista ydinvoimaa lisäämällä. Siellä on kyllä vilpittömiä tarkoituksia myös energian kulutuksen kasvun leikkaamiseen ja energian säästön lisäämiseen, toki ajatuksia ydinvoiman lisäämisestä ja siitä, että ilmastopimuksen velvoitteet ja hiilidioksidipäästöjen vähentäminen kyettäisiin tällä hoitamaan. Mutta jälleen kerran kysyisin, miten se poikkeaa meidän kotoisasta filosofistamme. Energianeuvosto esimerkiksi perusteissaan näkee ratkaisuksi hiilidioksidipäästöjen vähentämiselle ydinvoiman lisärakentamisen. Silti me emme ole olleet niin aktiivisia kuin Euroopan yhteisö halukkuudessa leikata omia hiilidioksidipäästöjä, joten tässä yhteydessä en osaa oikein nähdä, miten me olisimme olleet kotimaisessa politiikassamme tai

kansainvälisissä neuvotteluissa yhtään Euroopan yhteisön edistyksellisempiä tai parempia. (Ed. Pulliainen: Miksi ette ole? — Ed. Pulliainen, puhun koko suomalaisesta yhteiskunnasta. (Ed. Pulliainen: Tehän olette hallituksessa!)

Täällä kysyttiin ydinjätteiden loppusijoituksesta. Aivan yksityiskohtaista tai tarkkaa vastausta tähän kysymykseen ei ole olemassa. Siitä ei ole tarkkoja säädöksiä niiltä osin tai tulkintaa, mutta eräänlaisena veikkauksena, ja korostan että se on veikkauksen asteella, voi olla sellainen tulevaisuus, että jos Suomi päätyy ensimmäisenä maana korkea-aktiivisten ydinjätteiden loppusijoitukseen, niin myös silloin Euroopan laajuinen mielenkiinto loppusijoituspaikan keskittämiseen yhteen kohtaan eli Suomeen tulee lisääntymään. Siinä vaiheessa myös todennäköisesti tullaan käymään keskusteluja siitä, onko kysymyksessä kilpailun rajoittaminen tai vapaan liikkuvuuden periaatteiden vastainen toiminta, mikäli tällainen sijoittaminen pyrittäisiin kansallisilla päätöksillä kieltämään. Uhka on niiltä osin aivan olemassa oleva ja todellinen.

Ed. Laine viittasi turvallisuuspolitiikkaan ja tuomioistuimen rooliin. EY-tuomioistuimen roolista toteaisin, että samalla tavalla kuin koko EY-politiikalla ja -säädöksillä sen tulkinnalla on myös muuttuva muoto sen mukaisesti, mikä on EY:n yleinen tahto. Itse näen, että meidän vaikutuskeinomme, jos näin haluttaisiin sanoa, meidän köytemme tai oljenkortemme on se, että me kykenemme sisältä päin siihen vaikuttamaan. Ehkä Tanskan asemakin tässä tulkinnassa ja tilanteessa olisi ollut helpompi, jos samanmielisiä maita olisi ollut enemmän mukana.

Turvallisuuspolitiikan osalta mielelläni kommentoin nyt näitä kysymyksiä: ajan säästämiseksi en sitä ensimmäisessä puheenvuorossani tehdyt.

EY-jäsenyys merkitsisi Suomen liittymistä entistä tiiviimpään ja tiivistyvään ulkopoliittiseen viiteryhmään, jolla tulee olemaan vahva eurooppalainen identiteetti ja pyrkimys vahvaan keskinäiseen lojaalisuuteen. Viiteryhmän valinnan merkitystä ei toki pidä vähätellä sillä, että EY:ssä ulko- ja turvallisuuspolitiikka ovat vielä Maastrichtin jälkeenkin luonteeltaan yksimielisyttä edellyttävää, hallitusten välistä yhteistyötä.

EY:stä on tosiasiallisesti muodostumassa poliittisesti entistä aktiivisempi taloudellinen jättiläinen. En kuitenkaan koe, että eurooppalaisen identiteetin omaksuminen käytännössä olisi niin dramaattista, miltä se periaatteessa kuulostaa

puolueettomista kuulijoista. Maastrichtin huippukokouksessa on määritelty ulkopoliittiset periaatteet: YK:n peruskirja, Etykin päätöksiäkirja ja Pariisin asiakirja sekä demokratian ja oikeusvaltiojärjestelmän lujittaminen sekä ihmisoikeuksien ja perusvapauksien kunnioittaminen. Niiden ei pitäisi olla ongelmia Suomelle.

EY:n ulko- ja turvallisuuspoliittisen yhteistyön tiivistäminen ei perustu kylmän sodan aikaisille viholliskuville, vaan päinvastoin tavoitteena on selkeästi yhteistyövaraisen turvallisuuden edistäminen koko Euroopassa. Yhteisön omaa turvallisuutta on tähän mennessä edistetty pikemminkin tämän yhteistyön tiivistämisellä Itä-Euroopan entisten sosialistimaiden kanssa mukaan lukien entinen Neuvostoliitto kuin sotilaallista puolustusvarustusta rakentamalla. Näen tämän kehityssuunnan todennäköisempänä jatkossa kuin sotilaalliseen vastakkainasetteluun perustuvan kehityssuunnan.

EY ei todellakaan ole sotilasliitto vielä Maastrichtin huippukokouksen jälkeenkään, vaikka siellä otettiin jo esille mahdollisuus yhteisestä puolustuspolitiikan muotoilusta, mikä saattaa aikanaan johtaa yhteiseen puolustukseen. (Ed. Seppänen: Kannattaisi kuunnella, mitä muutkin ministerit puhuvat eikä samoja asioita tulla toistelemaan tänne koko iltapäiväksi!) (Ensimmäinen varapuhemies koputtaa) — Ed. Seppänen, vastaan ed. Laineen tiedusteluun. — Tämä yhteinen puolustus on edelleen kahden lukon takana, eikä edes näytä ilmeiseltä, että ne avautuisivat vuonna 96, jolloin EY:n on määrä palata uudelleen näihin kysymyksiin. (Ed. Tuomioja: Ovatko nämä myös ministeri Väyrysen käsityksiä?) Silloin asian käsittelyyn ottavat osaa tasavertaisesti niin vanhat kuin uudetkin jäsenmaat. EY:n jäsenenäkin Suomen on itse pidettävä huolta omasta puolustuksestaan. Sotilaallisen liittoutumattomuus näyttää olevan tällä hetkellä ja jatkossa ainoa perusteltu kansallinen vaihtoehto paitsi Suomelle myös Ruotsille ja Itävallalle. Euroopan poliittista unionia koskeva sopimus ei aseta sille mitään esteitä. — Ed. Tuomioja, vastaan itse omista mielipiteistäni enkä tässäkin kysymyksessä ole veljeni vartija. (Ed. Tuomioja: Meitä vain kiinnostaa hallituksen kanta!)

Viimeiseksi toteaisin ed. Hautalan kysymyksiin, että näen itse myös Rooman sopimuksen muuttamisen keskeiseksi tavoitteeksi, jolle meidän tulee jatkossa EY-keskustelussamme asettaa. Suojeluohjelmien toteuttamisen nopeuttamista ympäristöministeriö tulee esittämään seu-

raavissa budjettikeskusteluissa. Mitä toimenpiteitä tarvitaan kiinteistöomistuksen vapautumisessa, on hallituksen sisäisessä keskustelussa.

Ed. U. Anttilan kysymys hallituksen tahdosta ympäristönäkökohtien osalta tulee valmisteluun mahdollista tiedonantoa valmisteltaessa. Tällä hetkellä hallitus on pelkästään keskittynyt keskusteluissaan selonteon valmisteluun eli sen tarkastelemiseen, miten mahdollinen EY-jäsenyyden vaikuttaisi Suomen olemassa olevaan tilanteeseen.

Ed. U. Anttilan kommenttiin tehokkuudesta toteaisin, että tämä voi johtaa ympäristön kannalta parempaan tulokseen. Se on myös aika paljon taloudellisesta ohjauksesta ja sen takana olevasta poliittisesta tahdosta kiinni, mikä on sitä, mihin meidän tulisi pyrkiä vaikuttamaan. Jos tehokkuus esimerkiksi kuljetusten osalta tulee tapahtumaan, se tapahtuu pikemminkin Euroopan tasolla tapahtuvien investointien keskitymisen kautta. Kärjitetysti ehkä voisi sanoa, että appelsiinimarmeladia jatkossa ei kannata Suomessa välttämättä valmistaa.

Ed. Rengolle EY-pakotteista suhteessa kolmansiiin maihin: Viitataan EY:n rauhanomaiseen yhteistyöhakuihin luonteeseen. En näe sen tyyppisiä kysymyksiä lähitulevaisuudessa, joissa EY:llä olisi halua tai tarvetta pakotteiden käyttämiseen energia- tai ympäristökysymyksissä kolmansia maita kohtaan.

Arvoisa puhemies! (Ed. Hautala: Rantalaki unohtui!) — Tämä kysymys kuuluu kiinteistöjen omistusoikeuden vapautumiseen, ja sen vaatimat toimenpiteet ovat hallituksen sisäisessä valmistelussa.

Ed. Alho merkitään läsnä olevaksi.

Ed. V ä h ä n ä k k i (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Olen jo yhdessä aikaisemmassa vastauspuheenvuorossani ihmetellyt sitä puheripulia, mikä meidän hallituksemme ministeriellä tuntuu tässä talossa olevan. On aivan niin kuin ministerit eivät ymmärtäisi selonteon luonetta. Se on selonteko, josta eduskunta nimenomaan keskustele sen henkisen annin pohjalta, mitä ministeristö on pystynyt saamaan aikaan. Nämä ministeri Pietikäisenkin esitelmät hän olisi voinut hyvin puhua jo hallituksessa ja panna liitteeksi, jolloin niiden kuulijakunta tai omaksujakunta olisi paljon suurempi kuin nyt melko harvalukuinen eduskunta tässä paikassa.

Siinä liitteessä olisi varmasti voinut kertoa tämän appelsiinimarmeladinkin kohtalon oikein hyvin.

Ministeri Pietikäisen esitys oli kuitenkin sinänsä mielenkiintoinen ja toisessa tilaisuudessa ihan paikallaan. Pohjanoteeraus mielestäni oli puolenpäivän aikaan ministeri Pekkarisen vuodatus, jossa ainoa mielenkiintoinen puoli oli se, että hän kahdeksantoista kertaa joi vettä sen esitelmän aikana.

Kokoomusministereiden kunniaksi on kuitenkin sanottava, että he ovat, ainakin näin muistelen, kaikki lausuneet jonkinlaisen kantaansa, mutta minun mielestäni kokoomusministerit ovat siinä huonosti hoitaneet leiviskäänsä, etteivät ole hallituksen vetäjäpuoluetta saaneet myös ottamaan kantaa tähän asiaan, vaikkapa se olisi sitten kielteinenkin.

Minä muistan, kun meidän ryhmämme oli Holkerin hallituksessa, niin pääministeri kävi useaan otteeseen väläyttelemässä hallituskriisiä, jos ei tietyllä tavalla hallitus pyrkinyt yhdenmukaiseen kantaan, ja tässä olisi varmasti äänestyspäätös ollut paikallaan.

Ed. R e n k o (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Minä palaan ydinjättekysymykseen. Voi olla, että kuulin väärin, mutta ymmärsin, että ministeri pitää mahdollisena sitä, että tulee paineita siihen, että Suomi tulee Euroopan ydinjätehautausmaaksi. Minä kavahduin kyllä tätä väljää kantaa ottaen huomioon, että meillä samanaikaisesti maassa käydään keskustelua siitä, lisätäänkö ydinvoimaa omaan tarpeeseen tai ei. Vetoaisin nyt oikein syvällisesti ympäristöministerin omaantuntoon, että tiukempi kanta otettaisiin kestäväen kehityksen periaatteen puolesta, johon kuuluu myös vastuun periaate: käyttäjä-vastuu ja valtiollinen vastuu. Jokainen huolehtii omista jätteistään, piste. (Ed. Vähänäkki: Kepu ei kanna vastuuta ollenkaan!)

Ed. A s t a l a (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Todella tuntuu siltä, että Suomea odottaa kammottava kohtalo. Suomesta tulee ilmeisesti EY-maiden ydinjätteiden loppusijoitusmaa. Uskomatonta. (Ed. Rätty: Pitää siitä vielä maksaa!) Te ette ollut juuri lainkaan huolestunut. Minä olen ihan varma, että teidän tahtopolitiikallanne ei tätä asiaa kyllä voi järjestää. Tästä asiasta on ehdottomasti tehtävä jokin reunaehto tai edellytys tai jotain muuta sellaista, jota ette tosin äsken lainkaan esittänyt.

Puhuitte myös siitä, että keskustelu on aivan

samanlaista Euroopassa ja täällä meillä. Totta, se on aivan totta. Siellä on yhtä oikeistolainen ilmapiiri kuin täällä meilläkin, ja te sen tietenkin hyvin tunnette. Mutta ero on siinä, että me kansanedustajat päätämme täällä näistä asioista. Mutta me emme voi päättää komissiossa. Me emme voi päättää neuvostossa. Hyvin harva meistä voisi olla mukana päättämässä EY-parlamentissa, jossa itse asiassa ei kuitenkaan mitään päätettäisi. Tämä on asian totuus, ja tässä on se ydin.

Vielä kerran totean siitä toiveesta, jonka te esittitte ja jonka myös ed. Hautala esitti: Suomi voisi muuttaa Rooman sopimusta. Eiköhän se nyt ole hieman ylimitoitettu toive, että Suomi voisi muuttaa Rooman sopimusta. Suomi tietenkin voi haluta muuttaa, mutta en ole ihan varma, että porvarivetoinen Suomi edes haluaa sitä, mutta toivottavasti sitten haluatte tahtopolitiikallanne siellä.

Ed. S-L. A n t t i l a (vastauspuheenvuoro): Rouva puhemies! Ympäristöministeri perusteli omaa näkemystään siitä, miksi Euroopan yhteisön täysjäseneksi meneminen olisi perusteltua ympäristökysymyksissä: nimenomaan siitä syystä, että silloin voitaisiin siellä asioihin pyrkiä vaikuttamaan.

Itse kuitenkin näen tilanteen toisin, koska EY:n perusfilosofia rakentuu uskoon kilpailun ja taloudellisen kasvun rajoittamattomista mahdollisuuksista ja kuvitelmaan suuruuden eduista. Kansalaisten hyvinvointi, demokraattinen päätöksenteko ja ympäristökysymykset eivät ole juuri kuuluneet Euroopan yhteisön tavoitelistalle. Euroopan yhteisö onkin eurooppalaisen kapitalismin ruumiillistuma ja talouskasvu-uskon eurooppalainen huipentuma.

Miten tällaisen ajattelun kanssa sopivat yhteen ympäristökysymykset? Minusta eivät mitenkään. Minusta se perusfilosofia on väärin ja sitä taustaa vasten, kun meillä Suomessa on yksi Euroopan puhtaimpia maaperiä tällä hetkellä, niin pidetään siitä kiinni ja huolehditaan siitä, että voimme Eta-tietäkin vaikuttaa sinne omilla käsityksillämme varmasti yhtä paljon kuin EY:n täysjäsenenä.

Ed. O. R e h n (vastauspuheenvuoro): Puhemies! En pidä ministeri Pietikäisen puheenvuoroa minään puheripulina kuten ed. Vähänäkki teki, vaan pidän erittäin myönteisenä, että hän antaa meille kiihkottoman ja realistisen kuvan Euroopan yhteisön ympäristöpolitiikasta.

Olen ed. Hautalan kanssa samaa mieltä siitä, että mikäli EY-jäsenyyttä vastustetaan ympäristösyillä, niin loogisuuden vuoksi on silloin myös vastustettava Eta-sopimusta sen vuoksi, että Eta-sopimus tuo jo mukanaan kaiken sen kielteisen ympäristöaristusten lisääntyminen minkä EY-jäsenyysskin toisi antamatta meille kuitenkaan minkäänlaista mahdollisuutta vaikuttaa EY:n ympäristöpolitiikan kehittämiseen.

Tämä liittyy mm. kysymykseen energiaverotuksesta. On nimittäin niin, että ainoa keino saada todella pureva ja tehokas ympäristö- ja energiaverotus aikaan Euroopassa on se, että nimenomaan Euroopan yhteisö saadaan se tekemään. Tässä suhteessahan Euroopan yhteisö on huomattavasti edistyskellisempi kuin Suomen hallitus on ollut. EY:llä on selkeät suunnitelmat energia- ja ympäristöverotuksen toteuttamisesta.

Vaikutusmahdollisuudet eivät olisi pahitteeksi myöskään muilta osin ympäristöpolitiikassa. Koska itse kannatan realistista viihreyttä, kysynkin ministeri Pietikäiseltä: Miten hän suhtautuu mm. EY:n kierrätyskuidirektiivien suunnitelmiin ja onko näistä jotain tietoa olemassa? Suunnitelmat eli noin fifti — fifti-periaatteella kierrätysmassavaatimus paperituotteissa merkitsivät Suomelle aikamoisia vaikeuksia, koska meillä käytetään vain noin 5 prosenttia kierrätettyä massaa. Kuitenkaan tämä ei meillä ole ekologinen kysymys sikäli, että meillä hakkuu on vain noin 60 prosenttia kasvumäärästä vuosittain ja ekologinen tase sikäli on balanssissa.

Ympäristöministeri Pietikäinen: Arvoisa puhemies! Vaikka puheenvuorot pidettyvät valitettavasti, pidän kohteliaana tapana vastata suoraan esitettyihin kysymyksiin. (Ed. S-L. Anttila: Se on aivan oikein!)

Ydinjätteiden osalta mielestäni kolme asiaa on olennaisia.

Ensinnäkin pidin niin luonnollisena, että en edes korostanut sitä, että Suomi tietenkin tulee toimimaan ja mielestäni on Suomen ensisijainen velvoite toimia niin, että tässä toimitaan kestävä kehityksen periaatteen mukaisesti eli tuottaa vastaa -periaatteen mukaisesti ja niin, että jätteiden loppusijoitus on kunkin maan omalla vastuulla niin kuin myös moraalisesti on oikein. Halusin vain tuoda esille myös ne toisen tyyppiset ongelmat, joita tähän keskusteluun kuuluu ja jotka ovat mielestäni olennaisia myös silloin, kun teemme omia loppusijoitusratkaisujamme. Haluan korostaa, että tämä tilanne ei millään tavalla poikkea Eta-sopimuksen tilanteesta,

tämä Euroopan yhteisön jäsenyys. Tässä kohtaamme saman kysymyksen.

Suomen mahdollisuuksista muuttaa Rooman sopimusta en halua ryhtyä pitämään pitkää luentoa, siitä miten päätökset yleensä syntyvät. En toki kuvittele Suomen muuttavan Rooman sopimusta sen kummemmin kuin yhden ministerin tai yhden kansanedustajan muuttavan mitään osin yksistään Suomen lakeja tai toimintaperiaatteita, vaan muutosmahdollisuudet pohjautuvat, jos ne ovat johonkin pohjautuakseen, laajempaan yhteistyöhön ja täällä on useampaan kertaan mainittuun samanmielisten yhteistyöhön, jolle näen hyvät mahdollisuudet Euroopan yhteisön sisällä.

Tästä perusfilosofiasta EY:n ja Suomen osalta olen jo aiemmin todennut, että perusrakenteeltaan kestävä kehityksen tavoite tai talouden ja ympäristön ristiriita ei sen kummempi loppujen lopuksi ole kansallisesti tai kansainvälisesti. Kehotan ed. S-L. Anttilaa, jos hänellä ei ollut tilaisuutta kuulla, tutustumaan puheeni aikaisempaan osaan.

Ed. Paloheimo aikaisemmin kysyi, onko meillä Etassa vai EY:ssä paremmat mahdollisuudet, onko meillä parempi ympäristöpolitiikka 10 tai 20 vuoden kuluttua. Mielestäni ei nyt relevantisti kellään ole sitä tietoa, jonka perusteella vastaus voitaisiin antaa. Mutta jos kuvittelemme olamme Euroopan yhteisöä parempia, jos me kuvittelemme, että meillä on jotakin annettavaa ympäristöpolitiikan osalta, niin uskon, että Euroopan yhteisön jäsenenä se tulee vaikuttamaan enemmän kuin se, että emme olisi Euroopan yhteisön jäseniä, joten myös Euroopan yhteisön kautta lopputulos olisi parempi.

Ed. O. Rehnin kysymys kierrätyskuidirektiivistä on todella meille kansallisesti talouden ja metsätalouden kannalta hyvin olennainen. Perusteiltaan vaatimus kierrätyskuidun käyttämisen lisäämisestä on aivan oikein, mutta sellainen vaihtoehto, jossa ns. neitsytkuidun tuottajaa ja erästä maailman johtavaa paperin ja sellun tuottajaa veloitettaisiin ottamaan omassa toiminnassaan sama kierrätyskuidun käyttömäärä huomioon, ei ole kohtuullinen eikä myöskään ympäristöpoliittisesti toivottavaa sen takia, että se johtaisi prosessiltaan huonompaan lopputulemaan. Jos ajatellaan sitä määrää kierrätyskuitua, joka jouduttaisiin tuomaan Euroopasta, niin se ei myöskään ole liikenteellisesti perusteltua, sillä se energian kulutus ja haitta, mikä tulee tästä kuljettamisesta, on suurempi kuin saavutettu hyöty.

Suomi toimii asian eteen, ja järkevä tapa hoitaa kierrätyskuituvelvoite on esimerkiksi tehdä se kansallisella pohjalla siten, että kansallisesti on koottava yhteen ja hyödynnettävä vähintään puolet kansakunnassa käytettävästä neitsykuidusta. Sen mukaisesti esimerkiksi jälleenkäsittelylaitoksilla tai vastaavilla Suomen teollisuus kyllä omalta osaltaan voi olla mukana tässäkin prosessissa Keski-Euroopassa, siellä missä tämä kierrätyskuitu syntyy. Mutta sentapaisissa ajatuksissa, että se tapahtuisi kohde- maassa tuomalla sinne kierrätyskuitu neitsykuidun valmistamisen yhteyteen, ei ole mitään ympäristöpoliittista mieltä. Tämä kysymys on hyvin keskeisesti, kuten selonteostakin näkyy, otettu myös hallituksessa huomioon.

Ed. Seppänen (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Kun ministeri Pietikäinen tietää kaiken ympäristöpolitiikasta niin kuin ministeri Pekkarinen aluepolitiikasta ja epäilen, että myöskin hetken kuluttua puhuva ministeri Viinanen talouspolitiikasta, niin haluaisin esittää sen näkökohdan, että EY:n ympäristöpolitiikka on ministeri Pietikäisen puheessa tullut riittämättömästi esitellyksi siltä osin, että ei ole kiinnitetty huomiota tämän maatalouspolitiikan ekologisiin vaikutuksiin. EY:n maatalouspolitiikka on kenties maailman vaikein ympäristöprojekti ja pitää sisällään maailman suurimman ympäristökatastrofin. Tältä osin minä toivoisin ministeri Pietikäisen opettavan meille kansanedustajille tämän politiikan vaikutuksia EY:n ympäristöön ja kertovan meille, miten viisasta on ottaa käyttöön EY:n menetelmät täällä Suomessa kaikkine maaperän kovettumisineen, torjunta-aineineen, ylilannoituksineen ja muine sellaisine piirteineen, jotka tekevät EY:n maataloudesta ekologisesti vaarallisen projektin.

Tässä yhteydessä en malta olla arvostelematta hallituksen tapaa käyttää puheenvuoroja eduskunnassa aivan kuin terrorisoiden tätä keskustelua, jota eduskunnassa käydään. Kaksi kansanedustajapuheenvuoroa on tänä iltapäivänä käytetty, ja sikäli kuin ymmärsin ministeri Viinasea aikeita, niin tulossa on seuraavan ministerin opetus kansanedustajille. Tässä mielessä hallitus näyttää pyrkivän tuhoamaan koko EY-selontekokeskustelun ja tekemään siitä merkityksettömän hallituksen toimenpiteiden kannalta.

Ed. Laakkonen: Arvoisa rouva puhemies! Raamatusta Vanhan testamentin puolelta löytyy kertomus, jossa Eesau myi nälissään esi-

koisoikeutensa veljelleen Jaakobille hernekeitosta. Esikoisoikeus ei ollutkaan mikään tahansa vähäpätöinen asia. Se oli varattu isän vanhimmalle pojalle, josta piti tulla uusi perheen pää. Tämä tuttu Raamatun kertomus päättyy toteamukseen: "Niin halpana Eesau piti esikoisuuttaan."

Tämä kertomus tuli mieleeni Suomessa vallitsevasta EY-intoilusta. Maamme itsenäisyys on arvokas asia. Se on raskain uhrauksin saavutettu. EY-jäsenyys merkitsisi itsemääräämisoikeudesta luopumista ja päätösvallan luovuttamista suurelta osalta EY:n ylikansallisille hallintoelimille Brysseliin.

Suomi on ollut itsenäinen pian 75 vuotta. Yli 40 vuoden ajan on Suomi ulkopoliittisessa päätöksenteossaan joutunut huomioimaan yysopimukseen sisältyvät turvallisuuspoliittiset ja sotilaalliset aspektit. Tunnustusta on annettava maamme päättäjille ja etenkin ulkopoliittista vastuuta kantaneille presidentteillemme. He ovat olleet taitavia. Neuvotellen he ovat pystyneet hälventämään itsenäisyytemme taivaanrannalle kasaantuneet uhkapilvet, ja olemme säilyttäneet itsenäisyytemme.

Nyt on yysopimus historiaa. Toivottavasti uusi ja parempi on tulossa. Olemme päässeet eroon sopimukseen liittyneestä ystävyys- ja avunantovelvoitteesta ja samalla paljon puhutusta suomettumisesta. Olemme myös saaneet itänaapuriltamme kallisarvoisen täyden puolueettomuuden tunnustuksen.

Miksi sitoisimme itsemme nyt EY:hyn ja suostuisimme vielä maksamaan suunnattomat summat rahaa, noin 6 miljardia markkaa? Onko niin, että me emme osakaakaan olla todella itsenäisiä, vaan meillä pitää olla aina liekanaru johonkin suuntaan? Jos näin on, on asiointi todella valitettava.

Euroopan yhteisön päämääränä on alun perin ollut valtioliiton tai jopa liittovaltion muodostaminen. Maastrichtin huippukokouksessa hyväksyttiinkin sopimukset poliittisen sekä talous- ja rahaunionin muodostamisesta. EY:n jäsenmaana Suomi olisi mukana Euroopan poliittisessa unionissa, joka luo yhteisen ulko- ja turvallisuuspolitiikan. Tuolloin tärkeimmät ulkopoliittiset päätökset tehtäisiin Brysselissä. EY:n jäsenmaana emme voisi välttyä sekaantumasta ulkopoliittisiin kriiseihin. Jos kriisi olisi EY:n ja Venäjän välillä, olisi hyvin todennäköistä, että Suomen maaperällä taisteltaisiin. Kaikkein parhaalta vaihtoehdolta tuntuukin pysyminen puolueettomana. Meillä on pitkä ulkopoliittinen kokemus

idän ja lännen välimaana. Meidän on käytettävä se hyödyksemme jatkossakin.

EY-jäsenmaana kansalaisten suorat vaikutusmahdollisuudet vähenisivät. Suuri osa lainsäädäntövallasta siirtyisi EY:n toimielimille. Kansan valitsemalle eduskunnalle jäisi tärkeimmäksi tehtäväksi Suomen kannan muodostaminen neuvoteltavina olevista säädösehdotuksista. Monissa asioissa EY-säädökset syrjäyttäisivät eduskunnan päättämät lait. Kuuliaisesti Suomi sitoutuisi noudattamaan yhteisön päätöksiä riippumatta niiden sisällöstä. Enemmistö päätöksistä johtuen maassamme tulisivat voimaan myös ne EY-säädökset, joiden hyväksymistä Suomi on vastustanut.

EY-jäsenyyden välittömät vaikutukset ja sopeutuspaineet kohdistuisivat kaikkein raskaimmin maatalouteemme. Tuottajahinnat putoaisivat puoleen nykyisistä, tuotanto vähenisi arviolta kolmanneksen ja maataloudesta tai sen kautta toimeentulonsa saavien työntekijöiden määrä putoaisi noin 200 000:lla. On arvioitu, että EY-Suomi toisi ruokaa ulkomailta 25 miljardilla markalla. Miten meillä on tähän varaa ja mistä työtä 200 000 työttömälle entisten lisäksi?

Suomen tuottajahintataso on lähes kaksinkertainen pohjoisten EY-maiden vastaaviin hintoihin verrattuna. Myös tuotantopanosten hinta ja yleensä maatalouden kustannustaso on Suomesa noin 30 prosenttia korkeampi kuin EY-maissa. EY-jäsenyyden toisi tappiota maataloustuottajille joidenkin laskelmien mukaan yli 6 miljardia markkaa, kun tuottajahintojen ja tuotantopanosten yhteinen vaikutus otetaan huomioon. Kotieläintuotannon tuotostasossa ovat erot Suomen ja EY-maiden välillä pienimmät. Kannattavuus riippuu tuotantopanosten hintojen sopeutumisesta ja tilakoosta. Viljan viljely näyttäisi tulevan kannattamattomaksi Suomessa. Ainoastaan osa-aikaviljelyllä voisi vielä olla jonkinlainen tulevaisuus.

Suomen hyvinvointi on pitkälle rakennettu vihreän kullan varaan. Metsäteollisuudella on tulevaisuudessakin suuri merkitys vientikaupassamme. EY-jäsenyyden myötä talouspoliittinen liikkumavara tulisi liian pieneksi suhdanneherkälle metsäteollisuudellemme. Heikkojen suhdanteiden aikana työttömyys olisi Suomessa suurempaa kuin muissa EY-maissa, joissa teollisuuden tuotantorakenne on monipuolisempi.

EY-jäsenyyttä kannattavat laskevat hyvin paljon tulevien neuvottelujen ja pysyvien reunaehto- jen varaan. EY onkin tuntuvasti tukenut

jäsenmaidensa maataloutta ja antanut jopa kymmenen vuoden siirtymäaikoja sopeutumiseen. Mutta mm. Gatt-neuvottelujen painostamana on se kuitenkin vähentämässä maatalouden tukeaan. Euroopan yhteisön suurlähettiläs Norjassa, Mr. Hughes, onkin varoittanut Suomea suurista odotuksista EY-jäsenyyden suhteen. Aikaisemmin Irlannin, Portugalin ja Tanskan maatalouksille on annettu tukea runsaasti, mutta sen kaltaista tukea ei EY antaisi enää uusille jäsenmaille. Päinvastoin me joutuisimme rahoittamaan hankkeita Etelä-Euroopassa ja Irlannissa ja maksamaan vientitukea muidenkin jäsenmaiden tuotteille.

Jos ja kun Venäjän olot vakiintuvat, avautuvat Suomelle mittavat markkinat itänaapurissa. EY-jäsenyyden toisi sen sijaan ongelmia matkaan. Suora lainaus selonteosta: "EY-jäsenyyden merkitsee yhteisön kauppapoliittisten sopimusten omaksumista. Jokainen jäsenmaa luopuu omista kauppapoliittisista sopimuksistaan siltä osin kuin ne kattavat yhteisen kauppapolitiikan alan. Sama koskee uusien sopimusten tekemistä." Siis ainakin tullittomuudesta itäisen naapurin kanssa jouduttaisiin luopumaan ja ottamaan käyttöön EY:n yhteiset ulkotullit.

Alkoholi-, tupakka- ja polttoaineveron yhtenäistäminen muiden EY-maiden kanssa vähentäisi valtion verotuloja noin 20 miljardia markkaa, ja korvaavia veroja on erittäin vaikea löytää. Kun vastaavasti valtion velanhoitomenot jatkuvasti kasvavat, olisi edessä julkisten hyvinvointipalvelujen tuntuva supistaminen entisestään. Yksin alkoholipolitiikan yhtenäistäminen EY-tasolle merkitsisi 13—17 miljardia markkaa verotulojen supistamista, kun kulutuksen muutosta ei ole huomioitu. Tähän asti on valtio saanut alkoholihaitoista aiheutuneiden kulujen vastapainoksi tuntuvat verotulot. EY-jäsenyyden veisi verotuloista valtaosan eli tuon 13—17 miljardia markkaa. Lisäksi liberaali alkoholipolitiikka tuhoaisi joidenkin arvioiden mukaan yhden sukupolven Suomen kansasta. Alkoholihaitoista aiheutuvat kulut tulisivat siten olemaan EY-jäsenyyden valossa hirtittävät.

Siirtomaavallat ottivat aikoinaan hyödyn alusmaistaan. Tuon aikakauden seurauksena ovat luonnonvarat virranneet jatkuvasti etelästä pohjoiseen, köyhiltä mailta rikkaiden maiden hyödyksi. EY-maat tuovat 70 prosenttia raaka-aineistaan ja suurimman osan öljystään kehitysmaista ja myyvät niihin yli 30 prosenttia viennistään. Kun 1980-luku merkitsi Euroopalle vaurauden merkittävää lisääntymistä, putosi talou-

dellinen kasvu Afrikassa ja Latinalaisessa Amerikassa alle 1970-luvulla vallinneen tason.

EY:n ylikansalliset yhtiöt muodostavat entisiä siirtomaavaltoja tehokkaamman keinon käyttää hyväksi kehitysmaita. Joidenkin lähteiden mukaan resurssivirrat etelästä pohjoiseen ovat 400—600 miljardia dollaria. Sen sijaan kehitysapu pohjoisesta etelään on noin 50 miljardia dollaria.

EY-maiden kaikesta kehitysavusta kanavoidaan EY-komission kautta noin 14 prosenttia, joka on 0,07 prosenttia EY-maiden yhteenlasketusta bruttokansantuotteesta. Suomi antaa kehitysyhteistyöhön bruttokansantuoteosuutena enemmän kuin EY-maat keskimäärin myös niiden kansallinen kehitysapu huomioiden.

Koska kehitysyhteistyö on osa ulkosuhteita, näkevät ruotsalaiset, että yksittäisen jäsenmaan kehitysyhteistyöpoliittikka saattaa joutua ristiriitaan EY:n ulko- ja turvallisuuspolitiikan kanssa. Sanktiopäätöksiä on jo tehty Kiinaa ja Haitia vastaan. Samoin EY on pidättäytynyt kehitysyhteistyöstä Vietnamin kanssa hyvän tahdon eleenä USA:ta kohtaan. Edellä mainituista syistä voidaan todeta, että kehitysmaakysymykset ovat tulevaisuudessa yhä enemmän esillä EY:ssä. Jäsenmaa joutuu näin väistämättä osalliseksi poliittisiin ongelmiin eikä voi harjoittaa itsenäistä kehitysyhteistyötä.

Viime eduskuntavaalien alla poliittiset puolueemme laidasta laitaan liputtivat vihreyden ja ympäristön puolesta. Kaikki olivat huolissaan maamme ja maapallon ympäristön tilasta. Taloudellisen kasvun tavoitteet haluttiin panna uudelleen puntariin. Painotettiin energian säästöä ja vaihtoehtoisten energiamuotojen käyttöönottoa. Vaikuttavan yksimielisesti haluttiin olla matkalla kestävään kehitykseen, vaikka aina tavoitteet eivät ole täyttäneet realistisuuden mittoja.

Nyt on käännetty kelkka. Nyt ollaan armottoman kovalla vauhdilla menossa EY:hyn, jossa tärkeimpänä tavoitteena on taloudellinen kasvu, mikä väistämättä merkitsee enemmän energiaa ja lisää ympäristöongelmia. Läntinen Eurooppa, itäisestä puhumattakaan, elää juu nyt ankaran ympäristökuormituksen alla. Raju panostaminen taloudelliseen kasvuun ei ole mitenkään puolustettavissa, sillä ympäristö ei sitä kestä. Eurohuuma on sokaissut myös tämän parlamentin joidenkin ympäristöaktivistien silmät.

Ministeri Pietikäinen todisteli, että on olemassa uhka, että korkea-aktiivisia ydinjätteitä saatettaisiin pyrkiä sijoittamaan Suomen kalliopere-

rään. Meillä onkin vahva peruskallio, mutta uskon, että kukaan suomalainen ei haluaisi, että maastamme tulisi EY:n ydinjätteiden kaatopaikka. Parhaiten voimme estää sen, kun emme hae jäsenyyttä, vaan päättämme itse peruskalliomme käytöstä.

Euroopan yhteisössä on selvästi nähtävissä valtahierarkia. Ensimmäisen luokan jäseniä ovat perustajajäsenet ns. kuutoset. Lisäksi on toisen, kolmannen, neljännen ja viidennen luokan jäseniä. Tanska on päässyt luokkaan kolme, jonka nimikkeenä ovat "muut länsieurooppalaiset maat". Sen ylemmäksi tuskin Suomikaan pääsisi.

Hierarkia näkyy myös äänivallassa lakeja säättävässä ministerineuvostossa. EY:ssä ei käytetä Etykin ja YK:n maa ja ääni -periaatetta, vaan suurimmilla perustajajäsenmailla on äänivaltaa enemmän. Vaikka kaikki Pohjoismaat liittyisivät EY:n jäseniksi, ei niiden yhteinen äänimäärä riittäisi edes määrävähemmistöön. Valtaosa päätöksistä tehdään kuitenkin määränemmistön voimin ja vähemmistöön jääneiden on vain tyydyttävä päätöksiin ja pantava ne toimeen.

Maastrichtin huippukokouksessa hyväksyttiin mm. Euroopan talous- ja rahaunionin perustaminen. Sen kolmannessa vaiheessa aiotaan perustaa yhteinen keskuspankki ja ottaa käyttöön yhteinen valuutta. Monet kristityt kyselevät, onko EY:ssä selvästi nähtävissä oleva valankeskitys ja yhteisen rahan käyttöönotto johtamassa Raamatun ennustuksissa varoitettuihin lopun ajan tapahtumiin.

Arvoisa rouva puhemies! Puheeni voi mennä muutaman minuutin yli suositusrajan.

EY-jäsenyys toisi kieltämättä myös taloudellisia etuja ja jossain määrin mm. kuluttajahintojen alenemista, mutta lisäksi myös tuntuvasti haittoja.

Korvaamaton menetys olisi kansallisesta täysivaltaisuudesta ja itsemääräämisoikeudesta luopuminen ja päätösvaltamme luovuttaminen suurelta osalta ylikansallisille EY:n hallintoelimille. Selonteon mukaan ei tässä vaiheessa ole edes mahdollista arvioida, miten paljon EY:n toimielimille siirtyisi lainsäädäntövaltaa eduskunnalta ja presidentiltä.

EY-jäsenyys merkitsisi myös puolueettomuudesta luopumista ja sekaantumista EY:n mahdollisiin ulkopoliittisiin kiistoihin.

Rooman sopimuksen mukaisesti ei EY:stä eroaminen ole mahdollista, vaan tavoitteena on jatkuva integraation syventäminen. Eroaika saattaisivat käynnistää neuvottelut kompensaa-

tiovaatimuksista, jotka voisivat olla taloudellisesti hyvinkin suuret.

EY-jäsenyys toisi kaikkein suurimmat menetykset maataloudellemme. Voidaan jopa sanoa, että se olisi kuolinisku meidän maataloudellemme. Maatalous keskittyisi tuotanto-olosuhteitaan edullisimmille alueille. Yhteisö on mm. Gattin painostuksesta vähentämässä tukitoimiaan maataloudelle. EY-jäsenyyden kannattajat panevat toivonsa pysyvien reunaehtojen saamiseen, vaikka usealta asiantuntijataholta on todisteltu, ettei pysyviä eikä edes pitkäaikaisia poikkeuksia ole mahdollista saada. Hyvin todennäköistä on, että neuvottelujen kuluessa toive kerrallaan kariutuisi, kuten kävi Eta-neuvotteluissakin.

Koska EY-jäsenyys toisi mukanaan paljon merkittäviä haittoja Suomelle, meidän ei tule hakea EY-jäsenyyttä. Asia on hallitusmuodon jälkeen merkittävin asia valtio-opillisesti. Siksi siitä on ehdottomasti järjestettävä neuvoa antava kansanäänestys.

Ed. Lehtinen (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Ed. Laakkosen puheenvuoro on aivan yhtä hyvä paikka kuin jokin muukin ihmetellä sitä suunnatonta huolta tässä salissa, jonka on nostattanut juuri maanviljelijöiden ja ylipäättensä maaseudun asema. Maaseudun asemaan on puututtu täällä kyllä pitkin syksyä, ja tässä EY-keskustelun yhteydessäkin siihen puututaan aiheellisesti. Mutta silti jään ihmettelemään sitä liikuttavaa yksimielisyyttä, jolla maatalouteen suhteellisesti käytetään aikaa verrattuna siihen huoleen, jota täällä on tunnettu työttömiä kohtaan. Suomessa on ennätysmäärä työttömiä tällä hetkellä. Meidän tulisi kaikin keinoin etsiä kestäviä ratkaisuja, joiden tuloksena Suomelle voi olla mahdollista luoda pysyviä työpaikkoja, säilyttää aineellinen hyvinvointi myös tässä maassa. Toivon tähän kommentteja huomattavasti enemmän jatkossa.

Ed. Metsämäki (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Ed. Laakkonen puheenvuoronsa alkuosassa luki lähes suoraan MTK:n tiedotetta ja totesi myöskin, että mahdollinen EY-jäsenyys tuottaisi maataloudelle suoranaisesti noin 6 miljardin markan tappion. Saman tyyppisillä laskuperusteilla voidaan todeta, että nykyisen kaltainen maatalouspolitiikka merkitsee yli 20 miljardin hyvinvointitappiota suomalaisille kuluttajille joka vuosi.

Kun ed. Laakkonen puheenvuorossaan kysyi,

millä tämä mahdollinen 25 miljardin markan arvoinen elintarviketuonti rahoitettaisiin, niin puolestani toteaisin, että esimerkiksi tällä esittämälläni maatalouspolitiikkaan perustuvalla hyvinvointitappiolla, joka näin voitaisiin pistää järkevämpään käyttöön.

Ed. Kaarilahti (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Ed. Laakkosen puheenvuoron johdosta: Hän oli hyvin huolissaan mahdollisen EY-jäsenyyden myötä erityisesti ympäristöpolitiikan tilasta. Minua ihmetyttää tämä, koska käsittääkseni ympäristöpolitiikka ja ennen kaikkea haittojen ehkäisy ei rajoitu ikävä kyllä kansallisten rajojen sisäpuolelle. Ympäristöpäästöjen vaikutukset eivät katso maan rajoja vaan tulevat rajojen ylitse, jolloin entistä enemmän ympäristöpolitiikassa on tiivistetty yhteistyötä, kuten pitääkin. EY-kysymyksessä mielestäni on erittäin tärkeää, että tämä ympäristöpolitiikan sektori EY:ssä myös syvenee.

Mitä tulee sosiaali- ja terveyspolitiikkaan, johon ed. Laakkonen puheenvuorossaan myös viittasi, ja kun ajatellaan kehitysyhteistyötä, niin olen myös sitä mieltä, että niiden tavoitteiden mukaisesti myös lähialueiden, Espanjan, Kreikan, Portugalinkin, ihmisten sosiaaliturvan tason nostamisesta pitäisi olla huolissaan.

Ed. Laakkonen (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Ed. Lehtiselle haluan sanoa maataloudesta, kun hän puhui siitä, miten paljon aikaa käytetään täällä maatalouteen. Tosiasia on se, että taloutemme sektoreista maatalous on juuri se, joka kärsisi kaikkein eniten Suomen mahdollisesta EY-jäsenyydestä. Sen takia tämä on niin vakavasti otettu huomioon.

Toki meidän on oltava huolestuneita myös työttömistä, mutta eivät EY:ssä asiat ole sen paremmin. Siellä on monissa maissa ollut työttömiä kymmenisen prosenttia jopa pitkän aikaa. Meillä nykyinen työttömyysprosentti, on ollut vasta vähän aikaa. Meillä on ollut paljon alemmat työttömyysprosentit aikaisemmin.

Ed. Metsämäki puhui 6 miljardin markan tappiosta. Tosiasia on, että Vattin tutkimusraportissa on arvioita, jotka ovat liian alakanttiin mitoitettuja. Sen takia minä en halunnut niitä käyttää, koska on tiedossa ihan akatemian johtajan suulla sanottuna, että haitat on otettu siellä alakanttiin ja edut yläkanttiin, ja minusta se on väärä tutkimustapa.

Ed. Kaarilahti puhui ympäristöpolitiikasta ja mainitsi, että saasteet kulkevat yli valtakuntien

rajojen. Tämä on ihan totta. Olen aivan samaa mieltä.

Mutta ydinjätteiden sijoituspaikkakysymys on jo niin vakava, että jos me sillä, että jäämme EY-jäsenyyden ulkopuolelle, pystymme estämään, ettei Suomeen sijoiteta EY:n ydinjätteitä, on se hyvin merkittävä asia. Kannattaa todella miettiä vakavasti, haluammeko mennä EY:hyn, koska tämäkin uhkatekijä on olemassa, niin kuin ministeri Pietikäinen sanoi.

Sosiaaliturva Espanjassa ja Kreikassa ei ole samalla tasolla kuin meillä. Sen takia ...

E n s i m m ä i n e n v a r a p u h e m i e s (koputtaa): Vastauspuheenvuoroon varattu aika on päättynyt!

Ed. R i m m i (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Ed. Lehtiselle toteaisin, kun hän sanoi, että ei tunneta huolta muista työttömistä: Varmasti tunnetaan ja on tunnettu kaiken syksy ainakin täällä vasemmalla.

Haluaisin todeta, että selonteossa kerrotaan siitä, että liittymisellä EY:hyn saisimme 100 000 uutta työpaikkaa. En väitä, ettei saattaisi näin käydäkin, mutta vastaavasti juuri maataloudesta ja elintarviketeollisuudesta on laskettu tulevan 150 000—200 000 uutta työtöntä. Sitten vain työttömien kohde vaihtaisi paikkaa, ja kannattaa kyllä olla huolissaan myös siitä.

Mitä tulee siihen, että maataloudesta ja elintarviketeollisuudesta on paljon puhuttu, on kai se aika luonnollinen asia, että siitä puhutaan, koska olen ymmärtänyt ainakin niin, että suomalaiset ihmiset arvostavat sitä, että maassa on omavarainen ruokahuolto.

Mitä tulee vielä ydinjätteisiin, todella äskén ympäristöministeri Pietikäinen toi esiin tämän vaaran. Sen jos minkä pitäisi kyllä jo suomalaisia syköhdyttää, jos Suomen peruskallioita aiotaan ruveta käyttämään EY:n ydinjätehautana. (Ed. Saastamoinen: Ei ruveta!)

Ed. M y l l e r (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Ed. Laakkosen puheenvuoroon haluan samassa asiassa kiinnittää huomiota kuin ed. Lehtinen. Meillähan on tällä hetkelläkin käynnissä Suomessa erittäin voimakas rakennemuutos mm. siitä syystä, että entisen Neuvostoliiton kanssa kauppa on romahtanut täydellisesti. Sen seurauksena esimerkiksi 20 000 naistyöpaikkaa vaatetusteollisuudesta on hävinnyt. Tässäkään eduskunnassa ei näiden ihmisten puolesta ole juurikaan sanaa lausuttu. Sen sijaan koko tämän

yhdentymiskeskustelun pääasialliseksi sisällöksi on eduskuntakeskustelussa otettu se, kuinka voisimme estää sen välttämättömän rakenneuutoksen, joka on maataloudessa joka tapauksessa kohdattava. En voi ymmärtää, että näin voidaan asioita erimittaisesti käsitellä.

Maatalouden tuonnista, siitä, että 25 miljardilla joudutaan kenties tuomaan ruokaa Suomeen, puhuttaessa kannattaa myös muistaa, mitkä ovat niiden tuotantopanosten hinnat, jotka joudutaan tuomaan, jotta täällä voidaan tuottaa ruokaa. Ei ole aivan ilmaista esimerkiksi tuontiöljy, joka tarvitaan maataloudessa. Kun miinustetaan tämä tuosta hinnasta, joka menee ruuan tuottamiseen, saattaa olla, että taloudellisesti voi olla jopa järkevää ruuan tuonti.

Ed. L e h t i n e n (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Minä totesin, että tässä EY-keskustelussa on käytetty suhteettomasti aikaa maatalouden puimiseen verrattuna näihin suuriin työttömyyslukuihin, joita muilla toimialoilla Suomessa on. Kyllä minäkin myönnän sen, että maatalous mahdollisesti kärsii tästä eniten. Kuitenkin sitä enemmän maatalous kärsii, mitä tiukemmin takerrutaan menneisyyden ratkaisuihin. Kyllä maatalouspuolellakin voidaan miettiä kuten muillakin toimialoilla sitä, mitkä ovat mahdollisia uusia tuotteita, mitkä ovat uusia tuotantomenetelmiä Suomessa. EY-ratkaisu myös siltä osin avaisi meille markkinointimahdollisuuksia Keski-Eurooppaan. Kyllä meillä on myös ainutlaatuisia suomalaisia tuotteita tällä puolella. Kyse on siitä, miten me osaamme niitä markkinoida.

Mitä tulee työttömyyteen, joka liittyy rakennemuutokseen, näkisin, että eduskunnan tämän hetken keskeisimpiä tehtäviä olisi miettiä, millä keinoin työttömyyttä voidaan alentaa, ja miettiä, mikä on se kansallinen strategia, jolla saadaan edes nykyisiä työpaikkoja turvattua ja mielellään niitä vielä lisättyäkin tulevaisuudessa.

Valitettavasti meillä ei ole paluuta menneisyyteen, vaan maailma muuttuu ympärillämme. Meillä täytyy jonkinlaisia strategioita olla myös näihin muuttuneisiin tilanteisiin, vaikka kaikki arviomme ja päätöksemme tietenkin joudumme tekemään erilaisten riskien vallitessa.

Ed. L a a k k o n e n (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Ed. Myllerille haluan vastata. Meillä on todella rakennemuutos käynnissä niin maataloudessa kuin koko elinkeinoelämässä. Se on ihan selvä asia. Mutta ei EY-

jäsenyyks poistaisi näitä ongelmia, päinvastoin voisi tulla joitakin lisääkin. Nimittäin meillä on ollut Neuvostoliiton-kauppa aikaisemmin hyvin merkittävä, ja näyttää siltä, että ei olisi mahdollisuuksia tullittamaan kauppiaan Venäjän ja muiden entisten Neuvostoliiton osien kanssa, vaan siitäkin joutuisimme EY:lle maksamaan tulleja.

Hallitus on kyllä ponnistellut monin keinoin, että elinkeinoelämä elpyisi ja tulisi työpaikkoja lisää ja olemassa olevat työpaikat säilyisivät. Olemme yrittäneet kaikkamme, mutta tämä lama on ollut todella syvä.

Sitten 25 miljardista markasta ruuan ostamiseen ulkomailta. Ed. Myller mainitsi tämän, minkä minäkin puheessani. Jos ruoka todella joudutaan ostamaan, siihen tarvitaan valuuttaa. Joku on laskenut mm., että tarvitaan niin paljon valuuttaa, että koko Suomen puunjalostusteollisuuden nettovoitto voisi mennä ruuan ostamiseen ulkomailta. Meillä ei tähän ole varaa.

Ed. Lehtiselle: Työttömien ongelmat ovat tietysti merkittävät. Kyllähän hallitus on, niin kuin ed. Lehtinen varmasti tietää, yrittänyt kaikkensa työttömyyden poistamiseksi. Mutta EY ei ratkaise näitä ongelmia. Meillä on jo vapaakauppasopimukset, ja Eta tuo samat edut kuin EY-jäsenyyks toisi.

Ed. Seivästö (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Toteaisin ed. Lehtiselle, että monessa EY-maassa työttömyys on 10 prosentin valitettavasti paremmallakin puolella (Ed. Ala-Nissilä: Pysyvästyöttömyys!) — pysyvästyöttömyys, kuten ed. Ala-Nissilä hyvin täydensi.

Toisaalta ed. Lehtiselle: Kyllä näitä maatalouskysymyksiä mietitään, mutta miettimällä me emme meidän ilmastoamme muuta. Ei ole kysymys ainoastaan maataloudesta vaan koko meidän maaseudustamme ja niistä ihmisistä, jotka elävät siellä. Sen takia maatalous on niin keskeinen asia meille itse kullekin, koska jokainen meistä tarvitsee ruokaa, ja valitettavasti maailmassa on paljon niitä ihmisiä, joilla ruokaa ei ole.

Ed. Mäkipää: Rouva puhemies! Huonot puheet on yleensä aloitettu puhumalla jo muinaisista roomalaisista. Muinaisten roomalaisten elämänohje festina lente eli kiiruhda hitaasti sopii silti kuin nakutettu Suomen liki paniikkimaiseksi kiihtyneeseen EY-jäsenhakemuskus-

kusteluun. Tosin tätä kiirettä on selitelty sillä, että Ruotsi ja Itävalta ovat jo ehättäneet tehdä omat jäsenyyshakemuksensa ja että Norja ja Sveitsi parhaillaan harkitsevat omia hakemuksiaan ja että EY kuulemma on valmis ottamaan vain kolme uutta jäsenmaata ja nekin vasta aikaisintaan vuoden 1995 alusta lähtien.

Joka tapauksessa Suomi on muiden Efta-maiden kanssa neuvotellut Euroopan talousalueen muodostamisesta EY-maiden kanssa vuoden 1993 alusta lukien. Tätä Eta-sopimusta ei ole vielä edes lopullisesti hyväksytty, eikä Suomen eduskunta ole vielä käsitellyt Eta-sopimusta. Eta-ratkaisun on kyllä todettu merkitsevän 85-prosenttisesti samaa kuin suora EY-jäsenyyks. Kuitenkaan Etasta ei ole saatu näyttöä eikä myöskään tiedetä, jääkö koko Eta vain väli vaiheeksi Efta-maiden rynnissä Etasta huolimatta EY:n jäseniksi.

Valtioneuvoston EY-selonteko ei vielä kerro suoraan, hakeeko Suomi tai pitääkö Suomen hakea EY:n jäsenyyttä. Selonteko liitteineen ei myöskään anna riittävästi tietoa EY-jäsenyyden eduista ja haitoista puhumattakaan kattavasta vertailusta Eta- ja EY-jäsenyyksien välillä.

Kun, rouva puhemies, olen parin päivän aikana hyvinkin tiiviisti kuunnellut kansanedustajien ja ennen kaikkea ministerien puheenvuoroja, täytyy todeta se valitettava tosiasia, että hallituksen selonteko on raakile niin kuin itse hallituksen raakile käsittelemään selontekoa. Näinä vuosina, kun hallitus on antanut eduskunnalle joko selonteon tai tiedonannon, hallitus on siinä ollut yksimielinen. Minä ainakin olisin odottanut, että hallituksella olisi ollut selkeä kanta, pitääkö EY-jäsenyyttä hakea vai ei.

Minun mielestäni tässä vaiheessa on turha hallituksen antaa helmikuun alkupuolella meille edustajille tiedonantoa käsiteltäväksi. Toivonkin, että EY-keskustelut haudattaisiin ainakin vuoden 1993 paikkeille. Sen jälkeen tiedetään, millaisia kokemuksia mahdollisesta Eta-yhteistyöstä Suomi ja suomalaiset ovat saaneet.

On vertailtu, ministeri Salolainen puhui kauniisti linnuista. Minun mieleeni tuli vertaus, että keskustelu on saattanut olla niin kuin ilkkurisesa pässilaumassa, ja kun ajattelee hallituksen ministereitä, he ovat olleet kuin vasikoita, jotka ovat päässeet keväällä navetasta. Toiset ovat menneet rähmälleen kohta ensiaskeleella, toiset ovat juosseet sinne tänne tietämättä päämäärää. Tällaisen käsityksen olen saanut hallituksen selonteosta, ja se ei varmaan siitä miksiäkään muutu.

Myöskään eräiden sanomalehtien liian yksioikoisista johtopäätöksistä poiketen en henkilökohtaisesti ole pystynyt muodostamaan tarpeeksi selvää näkemystä Suomen EY-jäsenyydestä. Mutta sen voin sanoa, että jäsenhakemusta ei voi tässä vaiheessa ainakaan tehdä. Ensin on syytä saada useammalta kuin yhdeltä vuodelta kokemukset ja vaikutukset Euroopan talousalueen toimivuudesta ja Etan 19 jäsenmaan sisämarkkinoista. Ilmoittaudun siis selvästi ja selkeästi Suomen Eta-jäsenyyden kannattajaksi.

Valtion taloudellisen tutkimuskeskuksen EY-selvitys minua hieman myös oudoksuttaa. Tasavallassa on nyt todellisuudessa ja käytännössä puolisen miljoonaa työtöntä tai työttömyyden välillistä uhria. EY-jäsenyys lopettaisi selvitysten mukaan työpaikkoja maataloudesta, maatalouskoneteollisuudesta, maatalouskonekaupasta ja elintarviketeollisuudesta. Tästä huolimatta Vatt väittää Suomen EY-jäsenyyden tuovan lisää työpaikkoja jopa satatuhatta. Minne ja mihin? Eikö paremminkin ole aihetta pelätä työttömyyden vain lisääntyvän nykyisestä ennätystilanteesta? Mielestäni nämä ovat kauniita hurskasteluja, kuten oli ennen kaikkea kokoomuksen eduskuntaryhmän eilinen puheenvuoro, jossa ed. Sasi mainitsi, kuinka bruttokansantuote paranee, hinnat alenevat, investointeja tulee lisää, työttömät poistuvat, kuluttajahinnat laskevat. En tiedä, mistä nämä vertailut ja lukemat ovat tulleet, mutta kaikkeahan voidaan esittää.

Rouva puhemies! Eurooppa yhdentyy riippumatta Suomen Eta- tai EY-mukanaolosta. Tällä yhdentymisellä on ratkaisevan suuria vaikutuksia niin maaseutu-, alue- kuin yrityspolitiikkaan.

Pelkästään Eta-sopimuskin kiristää esimerkiksi pienen ja keskisuuren yritystoiminnan kilpailua Suomen kotimarkkinoilla. Tarvitaankin yritysten yhteistyön kehittämistä. On ilahduttavaa, että Ulkomaankauppaliitto on parhaillaan luomassa yhdessä yritysten kanssa alueellisia ja toimialakohtaisia vienninkehittämisenrenkaita. Euromarkkinoilla luonnollisesti sekä yrityksen että tuotteen on oltava kunnossa.

Maaseutu ja etenkin maatalous voivat joutua niin Eta- kuin EY-ratkaisussa kuin etenkin Gatt-sopimuksessa vaikeuksiin. Omavaraista maataloutta sopimukset tai jäsenyydet tuskin silti vievät Suomesta. Rakennemuutos maataloudeksamme tarvitaan ilman Eta- ja Gatt-sopimuksia.

Toisaalta kemiallis-teolliseen viljelyyn tukeutunut Maa- ja metsätaloustuottajain Keskusliit-

to MTK on unohtanut EY- ja Gatt-pelottelukampanjassaan luonnonmukaisen viljelyn kehittämismahdollisuudet. Suomen puhtailla tuotteilla on rajattomat vientimarkkinat pahasti saastuneeseen Keski-Eurooppaan. Luomutuotteilla on lisääntyvää kysyntää myös kotimaassa.

Keskustajohtoisen Esko Ahon hallituksen talous-, sosiaali-, maatalous- ja aluepolitiikalla on itse asiassa Suomen Eta-, Gatt- ja EY-ratkaisuja pahemmat vaikutukset meille Suomessa. Maan ja kansan eduksi siksi on, jos Ahon hallitus kaatuu sisäisiin EY-kiistoihinsa ja viime eduskuntavaaleissa hämätyksi tullut kansa menettää viimeisenkin luottamuksensa johtavaan hallituspuolueeseen. Neuvoo antava EY-kansanäänestys voisivat olla mahdollisimman pian toteutettavat ennenaikaiset eduskuntavaalit. Kansanäänestyksellä mitattu mielipide voisi sitten toimia vankkana tukipilarina ja ohjeena kansanedustajille, kun lopullisesta liittymisestä EY:hyn eduskunnassa päätetään.

Istuva eduskunta on valitettavassa asemassa siksi, ettei sitä valittu kovinkaan EY-painoitteisen vaalikampanjoinnin ja teemoituksen jälkeen vaan lähinnä kotimaan talouspoliittisten kysymysten ollessa etualalla. Oli miten oli, joutuu istuva eduskunta mitä suurimmalla todennäköisyydellä lopullisen EY-päätöksen tekemään ehkäpä vuonna 94, mikäli nyt jäsenyyttä kuitenkin päätetään hakea. Vastuu jää joka tapauksessa tämän eduskunnan harteille.

Päätettiinpä selonteon ja myöhemmin tulevan tiedonannon perusteella suuntaan tai toiseen, tulee hallituksen keskittyä ensisijaisesti hoitamaan maan taloutta kuntoon. Nykyisessä kunnossa se ei ole euro- eikä edes skandinaavisessa kunnossa, paremminkin se muistuttaa slaavikuntaa. Hallituksen aika tuntuu kuitenkin valitettavasti tuhraantuvan keskinäiseen EY-kinasteluun tärkeämmän asian eli suomalaisten yritysten kilpailukyyn turvaamisen ja maan talouden kuntoon saattamisen jäädessä pahasti taka-alalle.

Kuten jo alussa mainitsin, voimme kaikessa rauhassa odottaa seuraavaa eurojuna ja odottaessamme saada todella oman maan talouden kuntoon ja selvittää perin pohjin kansalle EY:stä tulevat todelliset haitat ja hyödyt. Muutamien viikkojen tai kuukausien miettimisaika koko kansakuntamme tulevaisuutta koskevan päätöksen tekemiseen on aivan liian vähän, sen ovat osoittaneet jo ministerien ristiriitaiset puheet eduskunnassa, ja ne tulevat varmaan myös jatkumaan.

Ed. Ukkola (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! On kerta kaikkiaan hämmästyttävää ed. Mäkipään väite siitä, että pitäisi EY-kansanäänestys järjestää hajottamalla eduskunta ja pitämällä EY-vaalit. Voin Oulun läänin osalta sanoa, että siellä oli EY-vaalikampanja käynnissä. Keskustan pelottelupolitiikan ansioista — Eurooppa tulee ja syö Pohjois-Suomen suihinsa — Oulun läänissä keskusta sai äänistä yli puolet.

Toinen asia: Mihin perustuu sellainen järjely, että jos tulee päättäjille vaikea asia, aina hajotetaan eduskunta? Eikö meidät päättäjät ole valittu sitä varten, että me pystymme päättämään niin vaikeista kuin vähemmän vaikeistakin asioista ilman, että joka kerta pitää valita eri edustajat päättämään näistä asioista? Sitä vartenhan meidät on tänne valittu, että me päätämme myös uusista, ennakoimattomista asioista ja että meillä on kyky siihen.

Ed. Mäkipää (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Sanoisin ed. Ukkolalle, niin kuin vanha sananparsi sanoo, että ei pitäisi mennä syyhyttää saunaan. Tarkoitan tällä sitä, että meidän pitäisi rauhassa katsoa, mitä mahdollinen Eta-sopimus vuoden 93 alusta lähtien tuo. Kun tosiaan olen kuunnellut ministereiden epäselviä sotkupuheita, en ole valmis päättämään, että meidän pitäisi helmi — maaliskuulla ottaa kanta, jättämmekö anomuksen EY:hyn vai ei. Tästä on kysymys.

Ed. Taina (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Ennen mahdollista jäsenyyspääöstä meillä on kokemusta siitä, minkälainen Eta-ratkaisu on.

Ed. S-L. Anttila (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Ed. Tainalle totean, että on aika lailla helppoheikkimäinen asenne, että ennen EY:n lopullista päätöstä meillä on kokemusta. Nimittäin tasavallan presidentti jo uudenvuodenpuheessaan sanoi, että jos me nyt teemme päätöksen hakemuksen jättämisestä, se tehdään silloin myös vakavassa mielessä. Sitä taustaa vasten nyt on aika punnita edut ja haitat. Kun selontekoa nyt on lukenut, moni kysymys jää vielä ilmaan. Siinä on erittäin paljon epämääräisyyksiä, jota taustaa vasten 2—4 vuoden lisäaika on erittäin tarpeen ja lisäaika nimenomaan siinä muodossa, että Eta-sopimuksesta käytännön kokemus myös saadaan.

Nyt länsi on rakentamassa sellaista järjestel-

mää, johon itä juuri hetki sitten hajosi. Tästäkin pitäisi jotakin oppia.

Ed. Taina (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Mielestäni myös hakemus pitää tehdä vakavassa mielessä ja tähdätä jäsenyyteen. Mutta kun niin monessa puheenvuorossa vedotaan siihen, että meillä täytyy olla kokemuksia Etasta ja sitten voimme ratkaista, halusin vain tarkentaa sen, että kun jäsenyyspääös tehdään, meillä on jo kokemusta Eta-ratkaisusta.

Ed. Puisto (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Ed. S-L. Anttilalle: Ehkä ei ole oikea areena ruveta tulkitsemaan presidentin puhetta, mutta minä ymmärsin asian niin, että hän tarkoitti todella, että anomus jätetään vakavassa mielessä ja neuvottelut käydään vakavassa mielessä eikä siten, että etukäteen ehkä jo anomuksen reunaan ja myöhemmin neuvotteluja varten asetetaan sellaisia ehtoja, joilla voidaan saada neuvottelut jo etukäteen ehkä kaadettua. Näin olen ymmärtänyt vakavan tarkoituksen. Se ei kuitenkaan tarkoita sitä, että olisi kiinni lyöty, mikä on neuvottelujen lopputulos.

Ed. Ala-Nissilä: Arvoisa puhemies! Euroopan yhdentyminen on osa yleistä maailman globalisoitumiskehitystä. Vanha sanonta siitä, että maailma on pieni, käy yhä enemmän todeksi. Samalla kun nyt katsomme Eurooppaan, on tietysti hyvin tärkeää muistaa, että Eurooppa ei ole koko maailma. Suomen on haettava nyt paikkansa nopeasti muuttuvassa maailmassa. Nyt me tarvitsemme ratkaisujen teon pohjaksi varmasti eurooppalaista ja maailman laajuistakin näkemystä, mutta mielestäni ensiarvoisen tärkeää on, että päätöksenteon pohjana on suomalaiskansallinen lähtökohta ja selkeä Suomen etu. Hätiköintiin ja virheisiin pienellä kansalla ei ole varaa.

Päätöksenteossa tähän saakka suurista puolueista mielestäni SDP ja kokoomus ovat jo syllistyneet hätiköintiin. EY-jäsenyyslakemukselle myönteinen kanta lyötiin asian suuri merkittävyys huomioon ottaen hätäisesti kiinni ilman laajaa keskustelua ja käsittelyä. Ehkä SDP:ssä päätöksenteon ajoitukseen saattoi liittyä vielä puolueen sisäiseen tilanteeseen liittyvää ja hallituspoliittistakin taktikointia. Ehkä olisi kannattanut ottaa Ruotsista oppia, siellä ei käyty välttämätöntä keskustelua, ja nyt se on siellä edessä aika sekasortoisessa hengessä. Keskustan tilanne on parempi, sillä tehtävä laaja osastokysely ja

erityisesti pääministerin ja ulkoministerin vetämä laaja maakuntakierros tarjoavat nyt hyvän keskustelufoorumin koko kansalle.

Hallitus on mielestäni menetellyt oikein tuodessaan tässä vaiheessa selonteon EY-jäsenyydestä keskusteluun, ja keskustelu täällä on ollut asiallista. Asiallisena on pidettävä myös hallituksen selonteon yhteenveto-osaa. On hyvä, että hallituksen piirissäkin on todettu, että monien olettamusten varaan rakentuvaan Vattin selvitykseen täytyy suhtautua kriittisesti. Siinä on lähinnä esitetty todellakin maksimaalisen hyödyn vaihtoehto, ja se sisältää monien oletusten ohella sellaisia asioita, jotka eivät edes suoranaisesti liity jäsenyysvaihtoehtoon.

Jäin eilen ihmettelemään kokoomuksen ryhmäpuheenvuoroa siltä osin, että ed. Sasi oli rakentanut ryhmäpuheenvuoron aika naiivilla tavalla Vattin selvitysten varaan. Hän uskoi 8 prosentin bruttokansantuotekasvuun, työttömyyden vähenemiseen sadallatuhanella jnp. Olisi kannattanut suhtautua vähän kriittisemmin, niin olisi uskottavuus ollut parempi. Ehkä puheenvuorossa myöskään ryhmän omat reunaehdot eivät tulleet esille, näin ainakin olin tulkitsevani ed. Ollilan puheenvuorosta. Siinä mielessä on hyvä, että kokoomuksen ryhmästä on kuultu jälkepäin selvittäviä puheenvuoroja.

Keskustelussa on palattu menneisiin ratkaisuihin. Efta-ratkaisut ja Eec-vapaakauppasopimuksethan tehtiin aikanaan presidentti Kekkosen johdolla. Kekkosen ajatteluhan oli kansainvälistä, mutta sen lähtökohtana oli aina selkeä Suomen etu. Myös Efta-sopimuksen ja Eec-sopimuksen perustana mielestäni oli viileä harkinta ja Suomen etu. Mitä tulee Kekkoseen, kun täällä on vedottu häneen, haluan todeta, että totesipa presidentti Kekkonen aikanaan pääministeri Hrushtsheville, että vaikka koko muu Eurooppa ja maailma siirtyisi kommunismiin, Suomen kansa pitää oman järjestelmänsä, jos Suomen kansa niin haluaa. Tätä vähän vapaasti mukaellen voisi jopa sanoa, että vaikka koko muu Eurooppa muodostaisi liittovaltion, niin Suomen kansa voi niin halutessaan säilyttää oman kansallisen päätöksentekonsa, jos se on todella Suomen etu ja Suomen kansan tahto.

On tietysti aika kaukaa haettua, mutta jotain yhtäläisyyksiä mielestäni, kun olen asiaa miettinyt, voitaisiin hakea myös vuosisadan alusta, jolloin maahan puuhattiin innolla saksalaista kuningasta. (Ed. Gustafsson: Ketkä puuhasivat!) — Liikkeellä oli vähän samoja aatevoimia,

jotka nyt ovat kriiikkittömmimpiä EY-jäsenyyteen nähden. (Ed. Laine: Osa heistä!) — Muistan, ainakin osa. — Santeri Alkion johdollaahan tasavaltalaisvoimat kaatoivat tämän hankkeen. Alkion ajattelussa oli keskeistä voimakas aatteellisuus ja ihminen ja ihmisen itsekasvatus ja hänen kehitystarpeensa kaiken yhteiskunnallisen kehityksen pohjana. Vaikka vasemmistolainen aatemaailma on romahtanut, silti suuria yhteiskunnallisia kysymyksiä mielestäni pitää pohtia myös aatemaailman näkökulmasta. Nimittäin kaikki aatteet eivät ole kuoleet.

Suomi on yhdessä muiden Efta-maiden kanssa neuvotellut valmiiksi Eta-ratkaisun Euroopan talousalueesta. Huolimatta viime vaiheen juridisista ongelmista, joihin mm. ministeri Salolainen viittasi, Eta-sopimus on hyvin todennäköisesti syntymässä, ja Euroopan yhteisön maat ja Efta-maat muodostavat 19 maan sisämarkkina-alueen jo vuoden päästä. Tästä asiasta saamme joka tapauksessa tietoa vielä tässä ja ensi kuussa. Eta-ratkaisua on pidetty hyvänä Suomen kannalta. Näin totesi myös tasavallan presidentti uuden vuodenpuheessaan. Professori Antti Tanskanen ja monet muutkin asiantuntijat ovat todenneet, että Eta antaa talouselämälle sen tarvitsemat riittävät edut.

Suomen pikaisen EY-jäsenhakemuksen perustaksi on esitetty EY-jäsenyyden tuomia useita etuja. Niitä saattaa olla, mutta mielestäni nyt kuitenkin päätöksentekovaiheessa on tärkeää tuoda vaihtoehtona esiin Eta-ratkaisun eri puolet. Vertailussa ovat edut enemmän visioiden varassa Euroopan tulevasta kehityksestä. Haitat ovat selvemmin konkretisoitavissa. Molempia lähestymistapoja tietysti tarvitaan, kun kysymystä tarkastellaan. Eta-ratkaisu ei ainakaan eilisessä keskustelussa tullut riittävästi esille. EY:n täysjäsenyyteen verrattuna Eta-ratkaisu antaa meille paremmin mahdollisuuksia ja aikaa sopeutua sinällään väistämättömiin kansainvälisen talouden muutospainaisiin. On aivan totta, että talouselämämme ei monilta osin korkean hinta- ja kustannustason, pienten kotimarkkinoiden, pienen yrityskoon, erityisesti velkaisuuden ja pitkien etäisyyksien takia ole nyt valmis kovaan ja avoimeen eurooppalaiseen kilpailuun. Voidaan perustellusti kysyä, onko meillä varaa asettua kaikkein kovimpien markkinavoimien armoille.

EY-jäsenyys ei todellakaan ole vain maatalouden asia, mistä äsken käytiin keskustelua. Mutta ongelma-alueena elintarviketalouden ja maaseudun tulevaisuus on varsin merkittävä ja

ehkä yksittäisenä ongelma-alueena merkittävän. Onhan tärkeätä huomata, että Eta todellakin jättää maatalouden ja myös maatalouspolitiikan välittömän yhdentymisen ulkopuolelle ja jättää meille mahdollisuuden kansallisen päätöksenteon varassa sopeutua mahdollisen Gatt-ratkaisun paineeseen.

Haluan lyhyesti todeta kolme yhtälöä, jotka ovat erittäin vaikeasti ratkaistavissa tilanteessa, jossa Suomi hakee nopeaa integraatiota. Selontekoon liittyvissä virkamiestyöryhmän mallilaskelmissa on arvioitu yleisen hintatason alenevan viidenneksellä Suomessa. Samoin on ajateltu käyvän maatalouden tuotantopanoksille, mutta maataloustuotteiden tuottajahintojen odotetaan sen sijaan putoavan puoleen nykyisestä tasosta. Maatalous joutuu siis sopeutumaan huomattavasti alhaisemmalle tasolle kuin muu kansantalous. Tämä romahduttaisi pohjoisissa oloissa toimivan maatalouden kannattavuuden tilatasolla. Se merkitsisi varsinkin kasvinviljelyalueilla myös alueellisesti erittäin suuria tulonmenetyksiä. Muilla tukimuodoilla voidaan toki tulonmenetyksiä korvata jossain määrin, mutta kuitenkin on niin, että minkään toiminnan, jos se ei harjoittajalleen kannata, on mahdotonta pitkällä aikavälillä menestyä.

Toinen vaikea yhtälö on maatalouden velkaisuus. Tässä suhteessa on hyvä, että on saatu ajankohtainen velkatyöryhmän raportti. Velkaisuus kokonaisuutena on hyvin suurta nousten 30 miljardiin. Korkotaso on maaseudulla noussut ehkä normaaliakin enemmän, kun korkotaso maassa on keskimäärin tasoittunut, ja reaalikorkohan meillä on sietämättömän korkea. Korkojen nousu ja ennen kaikkea lainojen lyhennykset eivät millään onnistu, ellei tuotanto ole kannattavaa pitkälle tulevaisuuteen.

Kolmas ratkaisematon yhtälö nopeassa integraatiossa on omavaraisuuden säilyttäminen. Rajasuojan purkaminen ja maatalouspolitiikan yhdyntymisen johtavat omavaraisuuden menettämiseen, jos nämä tehdään nopeasti. Maaseutu ja maaseudun ja maakuntien elinvoimaisuus, ennen kaikkea myös maaseutukulttuuri ovat tietysti meille kansallisia kysymyksiä. Vaaditaan, niin kuin täällä on useissa puheenvuoroissa todettu, kaikkien väestöpiirien ymmärrystä ja maaseudun voimien kokoamista rakentavalla tavalla, sillä sopeutumispaineita meillä on joka tapauksessa integraatiovaihtoehdosta ja sen asteesta riippumatta. Kuitenkin on tärkeätä todeta, että integraatiovaihtoehdoista Eta-ratkaisussa meillä on mahdollisuus saada tarvittavaa

sopeutumisaikaa ja myös välttämättä tarvittavaa harkinta-aikaa.

Toinen sektori, joka joutuu hyvin nopeasti sopeutumaan, se on täällä mielestäni liian harvoin todettu, on julkinen sektori, julkisen alan työntekijät. Valtiovarainministerin tavoitteena on 200 000 työntekijän vähentäminen julkiselta sektorilta. Tämä on todella merkittävä saneeraus ja tuo ihmisiä työttömyyskortistoon tai muiden töiden pariin. Tässäkin suhteessa nopea integraatio koventaa paineita julkisella sektorilla.

Eta-ratkaisu ei EY-jäsenyyden tavoin rajoita kansallista päätöksentekoaamme. Se ei vie meitä yhteiseen turvallisuus- ja puolustuspolitiikkaan vuosikymmenen puolivälissä. Nämä asiathan on täällä todettu. Julkisuudessa on esitetty ajatus myös siitä, että EY-jäsenyys antaa Suomelle turvallisuuspoliittisessa mielessä välttämättä tarvittavaa ns. euroturvaa itänaapurimme yhä sekasortoisemmaksi käyviä oloja ja kehitystä vastaan. Tätäkin voidaan katsoa historiallisesta näkökulmasta. Tässä on tuttuja piirteitä ikuisesta valintatilanteesta Saksan ja Venäjän välillä. Jos katsomme historiaa, niin historia varoittaa sitoutumasta liiaksi Saksaan. Historia kehottaa luottamaan omiin voimiin.

On huomattava, että jo Eta-ratkaisulla valitsemme tärkeimmän yhteistyön suuntamme, joka on läntinen Eurooppa. On siis väärin väittää, että jos teemme Eta-ratkaisun, me jäisimme Itä-Euroopan ryhmään kuuluvaksi. Nopeaa EY-jäsenyyttä ei tarvita erottuaksemme Itä-Euroopan maista.

Haluan korostaa, että jäsenyyshakemus on myös Etan kannalta merkityksellinen asia. Jo Ruotsin ja Itävallan jäsenyyshakemukset ovat tietyllä tavalla heikentämässä Eta-ratkaisua pitkäaikaisena vaihtoehtona. Jos Suomi päättää anoa EY-jäsenyyttä, olemme itse heikentämässä Etan uskottavuutta. Tätä eilen tiedustelinkin ulkomaankauppaministeri Salolaiselta, mutta hän ei tähän kysymykseen vastannut. Keskustelun aikana tätäkin kysymystä voitaisiin miettiä. Onhan myös niin, että omaa jäsenyyshakemustamme seuraa Norjan hakemus EY:hyn. Se edelleen heikentää meille tärkeätä Eta-vaihtoehtoa.

Tärkeätä on myös todeta se, että jäsenyyshakemuksemme on merkityksellinen siinäkin mielessä, että se alkaa heti vaikuttaa Suomen sisäpolitiikkaan lisäämällä paineita sopeuttaa Suomea nopeasti eurooppalaiseen kilpailuun, taloudenpitoon ja elämänmenoon.

Päätöksenteon kannalta pääministeri Aho on aivan oikein rajannut sellaisen vaihtoehdon pois,

että Suomi Ruotsin tapaan anois jäsenyyttä ilman erillisehtoja, reunaehtoja, miksi niitä halutaan nimittää. Yhdyn tähän näkemykseen ja myös siihen, että keskustelua tulisi käydä kaikilta osin maltillisella tavalla kuten pääministeri on toivonut. Päätösvaihtoehtoja on sanottu olevan ei-vaihtoehto ja kyllä — mutta-vaihtoehto. Jälkimmäinen vaihtoehto tarkoittaa jäsenyyshakemusta selkeillä erillisehdoilla ja erikoisjärjestelyin. Mielestäni kuitenkin valintatilanne on laajempi. Se on nähtävä laajemmin.

EY-jäsenyyttä voi periaatteessa hakea koska hyvänsä, "any time", niin kuin kuulee ulkomaa-laisten toteavan. Nythän sisällä on Ruotsin ja Itävallan anomusten ohella Maltan, Turkin ja Kyproksen anomukset. EY kelpuuttaa näistä ensimmäiseen aaltoon vuonna 1995—96 Ruotsin ja Itävallan ja Suomikin pääsisi ensimmäiseen aaltoon jäsenmaksunsa maksavana jäsenenä. Toinen aalto ja juna on tulossa suurlähettiläs Liikasen mukaan kuitenkin vuonna 2000. Suomi voisi valitakin ei — mutta-vaihtoehdon, ja Suomen tulisi niin mielestäni tehdä. Tämä tarkoittaa sitä, että emme hae jäsenyyttä ensimmäisessä aallossa. Ruotsi menköön niin halutessaan. Tosin Ruotsinkaan ratkaisu ei ole lopullinen. Me voisimme Suomessa sopeutua rauhassa ja laittaa omaa talouttamme kuntoon. Meillä on mahdollisuus varmasti myöhemmin katsoa tilannetta uudelleen vuosikymmenen lopulla toisen aallon osalta. Silloin näemme, minne EY on menossa ja mitä Ruotsille mahdollinen jäsenyys on merkinnyt. Maailma voi vuosikymmenen lopulla olla todella hyvin erilainen.

Tärkeätä on muistaa myös, että EY-jäsenyydestä ei voi käytännössä erota, vaan jäsenyyispäätös, niin kuin täällä on todettu, on pitkälti lopullinen ratkaisu.

Jos jäsenyyspäätöshakemus päätetään tehdä eduskunnassa, eduskunnan enemmistö tuntuu olevan sillä kannalla, on lopullinen päätös tehtävä neuvoo-antavan kansanäänestyksen jälkeen. Erittäin tärkeä periaatteellinen näkemys on se, että kun kansallista päätösvaltaa ja itsemääräämisoikeutta lopullisella tavalla siirretään meiltä pois ylikansallisille elimille, sitä ei voida tehdä ohi Suomen kansan.

Arvoisa puhemies! EY-jäsenyyttä ja Eta-ratkaisua on verrattu avioliittoon ja avioliittoon. On sanottu, että avioliitossa voi paremmin vaikuttaa ja saada hyötyä kuin avioliitossa. Mutta tämä vertailu ontuu monessa kohtaa, sillä osapuolethan eivät ole yhdenvertaiset ja huonosta avioliitosta voi nykyisin aika helposti erota, vaihtaa

parempaan tai tyytyä kevyempään henkilökoh- taiseen integraatioasteeseen. Jos yksityisen elä- män puolelta haetaan vertailukohtaa, niin ehkä paremminkin holhouslainsäädännön puolelta löytyisi yhtymäkohtia tähän asiaan.

Arvoisa puhemies! Tämä keskustelu ja edus- kunnan ulkopuolella jatkuva keskustelu selvittä- vät tärkeällä tavalla eri vaihtoehtoja. Tärkeä on selvittää myös tietysti kansalliset reunaehdot, neuvottelutavoitteet ja se, mistä yhteisestä poli- tiikasta voidaan sopia. Henkilökohtaisesti pidän tärkeänä ja välttämättömänä, että myös Eta- ratkaisu Suomen realistisena vaihtoehtona on jatkuvasti esillä ja selvittelyssä ja keskustelussa. Eta-ratkaisu syntyessään voi olla Suomelle ja suomalaisille hyvä ja toimiva vaihtoehto integ- raatiossa, jos me niin Suomessa tahdomme, jos me niin Suomessa päätämme.

Puhetta on ryhtynyt johtamaan puhemies Suominen.

Ed. Aittoniemi (vastauspuheenvuoro):
Arvoisa puhemies! En ole vastauspuheenvuo- roilla kovin paljon eduskunnassa tämän asian käsittelyä hidastanut, mutta sen verran totean ed. Ala-Nissilän puheeseen, kun hän arvosteli kokoomusta ja sosialidemokraatteja niiden hili- tömästä kiireestä Euroopan yhteisön jäsenek- si, että minäkin sitä tietysti ihmettelen. Kokoo- muksen osalta en ihmettele sikäli, että kokoomus on teollisuuden ja suuren rahan asialla. Sosiali- demokraattien motiiveja en kyllä ymmärrä, ja toistuvasti on mieleeni tullut se, että heidän hili- tömäksi kehittynyt halunsa tuhota suoma- lainen talonpoika olisi tässä yhtenä motiivina, mutta vanhalta valtionhoitajapuolueelta en kyllä uskoisi, että tämä yksin riittää. Mutta tämä saattaa olla eräs pääasioita.

Mutta, keskusta, te olisitte tämän asian taka- na yksimielisesti kaikki, mutta te ette uskalla. Te olette jo maaseudun miehen ja naisen pettäneet perusteellisesti budjetinteon ja budjettilakien käsittelyn yhteydessä. Pohjanmaan miehet sitoi- lee jo viikatteita kärryjensä sivuihin. Te ette uskalla enää tehdä toista samanlaista leikkausta. Te olisitte muuten yhtä innokkaita kuin demarit ja kokoomuslaisetkin, mutta teillä tulee pupu housuun. Nämä ovat tällaisia asioita.

Esimerkiksi Suomen maaseudun puolue on tehnyt oman päätöksensä ilman minkäänlaisia ulkopuolisia paineita, ja se on paljon vakaam- malla pohjalla kuin muiden puolueiden.

Ed. Puisto (vastauspuheenvuoro): Herra puhemies! Hyvin tiivistäen ed. Ala-Nissilän puheenvuoroa totean: Heti puheenvuoronsa alussa hän ilmoitti, että vaikka koko muu Eurooppa liittyisi, niin Suomi voi jäädä ulkopuolelle. Eli kova on hinta nyt keskustapuolueella vain yhden yhteiskunnan lohkon, maatalouden, suojelemisessa. Tätä suojeletointa on nyt pyritty laajentamaan, jotta se ei näyttäisi siltä, mistä on kysymys. Pääministeri Aho puhuu tänään jo metallimiehistä, ja nyt ed. Ala-Nissilä toi tähän mukaan julkisen sektorin. En millään voi ymmärtää, mitä porvarihallituksen toimenpiteillä julkisen sektorin supistamiseksi ja peruspalvelujen heikentämiseksi on tekemistä nyt anottavan EY-jäsenyyden kanssa. Mutta tietysti kun mahdollisimman paljon pyrkii laajentamaan keskustelua, niin hämarty se, mistä todella on kysymys.

Eta-neuvottelujen yhteydessä nämä keskustan erityistoiveet on huomioitu, ja nyt pyritään siihen, että vain näillä keskustalle tärkeillä reunaehdoilla saatettaisiin pitkin hampain hyväksyä jäsenyyden anominen.

Ed. V. Laukkane (vastauspuheenvuoro): Herra puhemies! Minusta tuntuu kyllä yllättävältä, että tällaisessa keskustelussa yritetään argumentaatiota käydä jotenkin avioliiton ja avioliiton käsitteiden pohjalta. Jos tällaiseen mentäisiin, minusta rehellisyyden nimessä olisi myönnettävä, että paljon enemmänhän tämä EY muistuttaa ikään kuin haaremia, jossa on suuri johtaja, jolla on yksitoista vaimoa, Suomi olisi kahdestoista, ja Suomen mahdollisuudet saada jotakin tässä joukossa, jotakin uutta, mitä nämä yksitoista jo eivät olisi saaneet, tuntuvat lähinnä käsittämättömiltä.

Selvää on myös se, että niin kuin patriarkaalisessa suhteessa usein käy, päättäntävaltaa käyttää sitten se mies. Tässä tapauksessa me tiedämme varsin hyvin, että Bryssel päättää yksiselitteisellä tavalla, meille peruuttamattomalla tavalla, asioista, joille me emme voi yhtään mitään, jos kerran sitoudumme tällaiseen "avioliittoon".

Ed. Ala-Nissilä (vastauspuheenvuoro): Herra puhemies! Minä en sitä haaremasiaa tunne, en ole koskaan käynyt enkä halua siihen ottaa kantaa. Mutta eräs ministeri vain käytti tätä avioliittovertausta, ja minäkin totesin, että se ei ole hyvä vertaus.

Ed. Aittoniemen puheenvuoroa minä en ymmärtänyt ihan, mistä siinä oli kysymys. (Ed. Gustafsson: Sama täällä!) — Tulipa pidettyä sekin vastauspuheenvuoro.

Ed. Puistolle olisin todennut, että en minä sanonut niin, että vaikka koko muu Eurooppa liittyisi, Suomen pitää jäädä pois, vaan minä viittasin vain kekkoslaisen ajattelun juuriin, kun hän sanoi aikanaan, että vaikka koko muu maailma ja muu Eurooppa muuttuisi kommunistiseksi, niin Suomen kansa säilyttää oman järjestelmänsä, jos Suomen kansa tahtoo ja jos se on Suomen kansan etu. Tämä lähtökohta mielestäni täytyy nytkin olla, että Suomen pitää tehdä oma ratkaisunsa kekkoslaiselta viileän harkinnan pohjalta, jossa nimenomaan on Suomen kansan etu ja myöskin Suomen kansan tahto pohjana. Tähän viittasi myöskin presidentti Koivisto, kun hän puhui yleisestä kansalaismielipiteestä.

Valtiovarainministeri Viinanen: Arvoisa puhemies! Vaikka ed. Seppänen kuului sanelleen, että ministerit terrorisoivat puheillaan kansanedustajien puheenvuoroja puhumalla liian usein, lienee nyt kuitenkin oikeus ja kohtuus omaltakin sektorilta, alalta, puheenvuoro kunkin ministerin käyttää, ja niin aion minäkin tehdä. (Ed. P. Leppänen: Erittäin hyvä!)

Taloudelliselta perustalta arvioituna Euroopan yhteisön jäsenyyteen on melko helppo ottaa kantaa. Onhan tämä yhteisö syntynyt lisäämään taloudellisen kehityksen harmoniaa, tasapainoista taloudellista kasvua ja vakautta sekä voimistamaan elintason nousua. Näihin tavoitteisiin perustuu koko käynnissä oleva yhteismarkkinaohjelma sekä muukin keskinäinen yhteistyö. Tavoitteet ovat siis selkeän itsekkeitä. Niillä pyritään mukana olevien valtioiden talouskehityksen voimistamiseen ja vakauttamiseen, mikä mahdollistaa elintason nousun ja työttömyyden alenemisen.

Suomelle EY-jäsenyys merkitsisi täysimääräistä yhteismarkkinoiden etujen hyödyntämistä, mutta myöskin velvollisuuksien hyväksymistä. Edut koituisivat ennen muuta taloutemme perustaan teollisuuteen ja olisivat siksi varsin tärkeitä koko kansantaloudelle. Vaikka jo Eta-sopimus luo sinänsä yhdenvertaisen toimintasaännösten Suomen teollisuudelle eurooppalaisilla markkinoilla, ei pidä väheksyä sitä merkitystä, mikä jäsenmaan statuksella on teollisuuden sijoittumis päätöksille. (Ed. Aittoniemi: Imagolla!)

EY:n jäsenyys merkitsee sitoutumista erittäin kurinalaiseen talouspolitiikkaan, millä on teollisuuden toiminnan kannalta suuri merkitys. Tämä ei koske vain ulkomaista teollisuutta,

myös kotimaiset yritykset arvioivat maan olosuhteet varsin tarkkaan päättäessään investointiansa sijoittamisesta. Yhä useammalle suomalaisyritykselle, pienellekin, kynnys etabloitua muualle, kenties houkutteleviin EY-maihin, on selvästi madaltunut.

Jäsenyys toisi mukanaan myös mahdollisuuden vaikuttaa talouselämää koskevien direktiivien sisältöön. Sillä tulee olemaan tulevaisuudessa erittäin suuri merkitys esimerkiksi päätettäessä ympäristönormien ja -verojen kohdentumisesta eri teollisuuden aloihin.

On kiistatonta, että EY:n maatalouspolitiikan käyttöön ottaminen aiheuttaisi meille paljon päänsivua. Näyttää kuitenkin siltä, että maatalouden on muistakin syistä sopeuduttava maailmankaupan uusiin pelisääntöihin ja myös oman valtiontaloutemme yhä ahtaammiksi käyviin puitteisiin. Maatalousyrittäjien kannalta on erittäin piinallista, että sopeutuminen joudutaan toteuttamaan nopeassa aikataulussa, mutta se on valitettavasti aivan omaa syytämme. Muutoksen merkit ovat olleet kaikkien nähtävissä jo kauan. Joka tapauksessa on selvää, ettemme voi tehdä omaa yhdentymisratkaisuaamme tuijottamalla pelkästään maatalouteen.

Euroopan yhteisön jäsenyys merkitsisi sitä, että Suomen tulisi liittyä Euroopan valuuttajärjestelmän emsin jäseneksi ja sitoa markan kurssi muihin ems-valuuttoihin ilmeisesti ainakin siirtymävaiheen jälkeen 2,25 prosentin vaihteluvälillä. Tässä ei ole sinänsä mitään merkillistä. Onhan eduskunta jo päättänyt yksipuolisesta markan ecusidonnaisuudesta. Nykytilanteeseen nähdessä emsin jäsenyys olisi pelkästään myönteinen asiantila, koska se merkitsisi erittäin suurta sitoutumista kiinteään kurssipolitiikkaan. Tämä puolestaan johtaisi talouspolitiikan uskottavuuden lisääntymiseen ja korkotason alenemiseen.

Emsin jäsenyys toisi markan tueksi muiden ems-maiden keskuspankkien interventiot ja niiden rahoitustuen tilanteessa, jossa valuutan arvo saavuttaa asetetun vaihteluvälin rajat. Niin ikään järjestelmään kuuluu vakuutus siitä, ettei valuutan arvoa muuteta muulloin, kun tilanteessa, jossa kaikki ems-maat antavat muutokseen suostumuksensa. Kaikki nämä tekijät lisäävät talouspolitiikan uskottavuutta ja vakautta ja siksi puoltavat liittymistä emsiin.

Euroopan talous- ja rahaliiton, Emun, toteuttamisessa siirrytään uuteen vaiheeseen vuoden 1994 alusta. Tätä ennen jäsenmaiden on käynnistettävä monivuotinen talousohjelma, jolla

pyritään yhdenmukaistamaan talouspolitiikka. Tällä pyritään alentamaan julkista velkaantumista, hillitsemään inflaatiota, alentamaan korkotasoa ja lisäämään valuuttakurssien vakautta. Nämä tavoitteet sopivat erittäin hyvin myös Suomen talouspolitiikalle. Ne on joka tapauksessa toteutettava, hyväksyttiinpä meidät Euroopan yhteisön jäseneksi aikanaan tai ei.

Maastrichtin kokouksessa asetettiin Emu-maiden talouspolitiikalle varsin tiukat kriteerit. Inflaatio saa olla enintään 1,5 prosenttiyksikköä yli kolmen parhaiten hintojen nousua vastustaneen maan inflaation. Julkisen talouden budjettialijäämä ei saa olla yli 3:a prosenttia eikä julkinen velkaantuminen yli 60:tä prosenttia bruttokansantuotteesta. Valuutan on oltava vakaa eikä kahteen vuoteen ole saanut esiintyä devalvaatioita. Pitkien korkojen taso ei saa ylittää 2:tä prosenttiyksikköä kolmen matalimman inflaatiomaan korkotasoa.

Vuoden 96 lopussa arvioidaan, miten nämä kriteerit täyttyvät kussakin jäsenmaassa. Viimeistään vuonna 99 käynnistetään täysin kiinteisiin valuuttakursseihin ja yhteiseen keskuspankkiin rakentuva talouspoliittinen yhteistyö. Siihen pääsevät osalliseksi vain ne maat, jotka täyttävät asetetut kriteerit. Edut yhteistyöstä ovat varsin suuret. Keskinäisiä kurssiriskejä ei ole, ja korkotaso yhtenäistyy, jolloin investointitoiminnalle on suotuisimmat edellytykset ja talouskehityksen perusta muutoinkin nykyistä parempi.

Emu-yhteistyöllä pyritään nimenomaan inflaation hillintään. Kun kustannuskehityksestä tulee lähes ainoa kilpailukykyyn vaikuttava kriteeri, kasvaa paine sisäiseen kurinalaisuuteen. Järjestelmä palkitseekin välittömästi niitä maita, joiden inflaatio on alhainen. Muita jäsenmaita korkeampi inflaatio johtaa auttamatta myös korkeampaan työttömyyteen.

Viime vuoden lukujen perusteella Suomi täyttäisi asetetut kriteerit inflaativauhdin ja julkisen velan määrän suhteen. Julkisen talouden alijäämän ja korkotason suhteen emme aivan läpäisisi tuota seulaa, mutta poikkeama ei kuitenkaan vielä viime vuonna ollut kovin draamaattinen. Monissa EY-maissa julkisen talouden alijäämä on Suomea suurempi suhteessa bruttokansantuotteeseen, mutta meidän alijäämämme kasvaa jo tänä vuonna nopeasti ja sama meno näyttää jatkuvan tulevinakin vuosina ilman voimakkaita toimenpiteitä. Valuutan vakauden suhteen viime vuosi ei tietenkään antanut mitään hyvää näyttöä maamme taloudesta. Tässä suhteessa meillä onkin paljon opittavaa. Täyttäähän

kymmenestä ems-maasta kahdeksan jo nyt asetetut kriteerit valuutan vakauden suhteen.

Suomen ongelma ei olekaan niinkään tilastoitua talouden tila kuin vallitseva kehitys, sillä julkinen velkaantuminen kasvaa hyvin jyrkästi. Devalvaatio oli oma murheellinen lukunsa Suomen taloushistoriaa, ja siitä aiheutuu inflaatiopaineita, joiden suhteen meidän on oltava äärimmäisen valppaita. Vaarana onkin, että tipahdamme keltasta samaan aikaan, kun muut Euroopan markkinatalousmaat ponnistelevat talouspolitiikkansa kurin lisäämiseksi.

On tärkeätä huomata, ettemme voi verrata EY-jäsenyyden hyötyjä ja haittoja nykytilanteeseen. Euroopan yhteisö on joka tapauksessa toteuttamassa varsin mittavaa yhdentymisohjelmaa, johon kuuluu oleellisesti osana nykyistä parempien talouskehityksen perusedellytysten luominen. Yhteismarkkinoiden toimiessa ja Emun kolmannessa vaiheessa alueen talouskehitys tulee olemaan huomattavasti voimakkaampaa kuin muualla Euroopassa. Muun muassa teollisuuden sijoittumiseen tällä on aivan ratkaiseva merkitys.

Kansantaloudelliset edut EY-jäsenyydestä ovatkin varsin suuret. Valtiontaloudelle jäsenyyden aiheuttaisi toki omat sopeutumisongelmansa, mutta ne meillä on joka tapauksessa ratkaistavamme. Valtiontaloutta voidaan hoitaa menestyksellisesti vain hyvinvoivassa kansantaloudessa.

Verotuksen osalta periaatteellisia ongelmia ei ole. Niin EY-maissa kuin meilläkin on yleisenä tavoitteena ollut laajentaa veropohjaa, alentaa verokantoja ja lieventää progressiota. Monet meillä jo käynnissä olevat verotuksen uudistamisprosessit, kuten liikevaihtoverouudistus, tähtäävät jo sellaisenaan eurooppalaisen mallin mukaiseen järjestelmään.

Verotuksen taso on meillä eurooppalaisittain hyvin korkea. Liikevaihtoveroprosenttiin ja useisiin valmisteveroihin kohdistuu voimakas alentamispaine, mikä lisää tarvetta julkisen talouden tehostamiseen ja säästötoimien voimaamiseen. On todennäköistä, että joudumme joka tapauksessa alentamaan verokantojamme kilpailuyistä, jotta ylipäättään voisimme pitää maassa korkeasti koulutettuja ihmisiä ja eturivin tuotantotoimintaa. Vaikkeivät direktiivit toistaiseksi määrääkään mitään tuloverotuksen tasosta, on meidän pakko pitää huolta siitä, että maamme verotus on vähintäänkin siedettävällä tasolla työvoiman ja pääoman liikkuvuuden lisääntyessä.

Oma mielenkiintonsa yhdentymisratkaisussa kohdistuu keskuspankkipolitiikkaan. Devalvaation jälkeen meillä on usein vaadittu Suomen Pankin itsenäisyyden rajoittamista ja esitetty keskuspankin siirtämistä hallituksen valvontaan. Vaikka keskustelua keskuspankin nykyisestä valvonnasta ja sen riittävytydestä on varmaankin hyvä käydä, on hyvä pitää mielessä, että Euroopan rahapolitiikassa on pyrkimyksenä nimenomaan lisätä keskuspankin itsenäisyyttä. Tästä on oma mainintansa Emu-sopimuksesakin.

Herra puhemies! Euroopan yhteisön jäsenyyden toisi Suomelle kiistattomia taloudellisia mahdollisuuksia. Se merkitsisi vakaampaa ja vähemmän kriisialtista talouskehitystä, alemmaa korkotasoa ja yleensä terveempää taloudenpitoa. Näiden mahdollisuuksien hyödyntäminen riippuisi kuitenkin täsmälleen meidän omista kyvyistämme. Aivan oleellista on, pystymmekö lisäämään taloudenhoidon kurinalaisuutta ja purkamaan kehitystä vaivaavia jäykkyystekijöitä.

Viime vuoden kokemusten perusteella voi jo nyt ennustaa, että joustavuuden lisääminen työmarkkinoilla ja tulopolitiikassa tuottaa meille vaikeuksia. Myös julkisen talouden tehokkuuden lisääminen ja säästöjen toteuttaminen ovat varsin hankalia asioita. Ne ovat kuitenkin avainkysymyksiä, jotka määräävät hyvin paljon yhteisestä taloudellisesta menestyksestämme eurooppalaisissa puitteissa.

Eurooppalaiseen budjettikuriin sopeutuminen ei ole meidän poliittiselle päätöksenteollemme mikään helppo asia. Onhan vielä viime päivinäkin vaadittu voimakasta julkisen velanoton lisäämistä ja menojen siirtämistä tulevien sukupolvien maksettavaksi. Emu-yhteistyössä pyritään nimenomaan rajoittamaan velanottoa niin, että julkisen menotalouden eli julkisten palvelujen tason ja julkisen tulotalouden eli verotuksen välinen yhteys kirkastuu.

EY-jäsenyyden kannalta julkisen sektorin kustannussaneeraus ja palvelutuotannon tehostaminen ovat ainoa ajateltavissa oleva vaihtoehto. Julkisen sektorin tervehtyttämistä me emme voi enää yhtään lykätä. EY-jäsenyydestä voidaan kuvitella edes neuvoteltavan menestyksellisesti vain silloin, jos voimme osoittaa selvää pyrkimystä eurooppalaiseen taloudenhoitoon.

Herra puhemies! Edellä kerrotun valossa on selvää, niin kuin aiemminkin olen sanonut, että henkilökohtaisesti kannatan EY-jäsenyyden hakemista pikaisesti mieluummin yhdellä lauseella.

Edut jäsenyydestä ovat niin suuret, ettei meillä ole yksinkertaisesti varaa jäädä niiden ulkopuolelle. Jäsenyys asettaa talouspolitiikallamme aiempaa huomattavasti tiukemmat puitteet, mutta ne tuottavat myös hyviä tuloksia.

Ed. P. L e p p ä n e n (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Kun tämän selonteon sivulla 41, joka käsittelee talouspolitiikkaa, puhutaan rahoitusosuudesta, jonka Suomi joutuisi maksamaan, noin 6 miljardia markkaa EY:n budjettiin, mikä on valtiovarainministerin arvio siitä, kuinka paljon siitä ehkä jonain maksuna palautuisi Suomelle? Pääministeri Aho sanoo, että liitteenä olevat laskelmat eivät ole päteviä eivätkä riittäviä tässä vaiheessa, ja kun selonteosta ei siihen löytyne vastausta.

Ed. M a t t i l a (vastauspuheenvuoro): Herra puhemies! Valtiontaloudelliset vaikutukset eivät mielestäni selonteossa ole tulleet kuin suuntaantavasti esille. Toisaalta tämä on ymmärrettävissäkin, että kaikkia vaikutuksia ei voida aivan selvästi määritellä. Mielenkiintoista olisi tietää, mitä vaikutuksia on ollut havaittavissa niissä maissa, jotka ovat viimeksi liittyneet EY:hyn? Onko siellä todella tällaista positiivista kuvaa ollut nähtävissä, mitä herra valtiovarainministeri nyt maalasi Suomen osalta meille esiin?

Toisaalta haluan puuttua vielä Emuun. Minun käsitykseni on hiukan kriittinen siihen näkemysnähtävään, minkä valtiovarainministeri esitti, että Emu-järjestelmässä keskuspankkien arvoa ja vaikutusvaltaa pyrittiin lisäämään. Hyvin pitkälti joutuu esittämään kysymysmerkkejä, mikä on todella Suomen keskuspankin eli Suomen Pankin tehtävä Emu-järjestelmässä. Minkälaisista itsenäisyyttä sillä todella on, kun päätösvalta on siirtymässä rajojemme ulkopuolelle suurelta osin? Tähän mielelläni myös kuulin vastauksen.

Olen samaa mieltä julkisen sektorin tervehdyttämisestä. Haimme EY:n jäsenyyttä tai emme, se tosiasia meidän on joka tapauksessa tehtävä.

Ed. K a a r i l a h t i (vastauspuheenvuoro): Arvoisa herra puhemies! Kun me nyt käymme keskustelua mahdollisesta EY-jäsenhakemuksen jättämisestä, jopa kannanotosta EY-jäsenyyteen sekä asetettaviin reunaehtoihin tai neuvottelutavoitteisiin — kutsutaan niitä sitten miksi tahansa — niin olen sitä mieltä, että Suomi ei ole taloudellisesti vielä eurokunnossa. Toisin sanoen

emme täytä neljää EY:n asettamaa kriteeriä. Olemme taloudessamme ns. housut kintuissa.

Kysynkin ministeri Viinaselta, että jos ja toivon mukaan kun jätämme keväällä 1992 jäsenhakemuksen, kuinka realistisena näette, että pääsemme eurokuntoon, toisin sanoen saamme taloutemme kuntoon? Kuinka realistisena näette sen, että pääsemme neuvotteluaikataulussa eurokuntoon ja pääsemme neuvottelemaan jäsenyydestä samalla aikataululla kuin Ruotsi?

Toinen kysymys: kun selonteon sivulla 39 puhutaan EY:n budjetista. Hallintomenojen osuus siellä on selonteon mukaan 5 prosenttia. Mielestäni se on melko vähäinen siihen, että täällä on puhuttu paljon Euroopan yhteisön byrokraattisuudesta ja sen hallinnosta. Siitä olen kyllä samaa mieltä, mutta hallintomenojen 5 prosentin taso on mielestäni melko alhainen, jos sitä verrataan Suomen hallintomenojen tasoon. Haluaisin kuulla, mikä on käsityksenne karkeasti ottaen Suomen hallintomenojen tasosta.

P u h e m i e s : Toistan tänään jo kerran sanomani, että pääsääntöisesti vastauspuheenvuoron pitäisi olla oikaisu tai kommentti. Vaikka viime aikoina kysymykset on sallittu, niin pääsääntöisesti tämä ei ole valtioneuvoston kyselytunti.

Ed. U k k o l a (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! On aivan erinomainen asia, että ministerit ovat täällä käymässä debattia kansanedustajien kanssa. En ymmärrä niitä perusteluja, joiden mukaan ministerit eivät saisi puhua mitään tässä talossa. Pääinvastoin aikaisemmin on puhuttu siitä, että ministerit ovat poissa. Kyllä oppositionkin kansanedustajien pitäisi olla tässä suhteessa rehellisiä.

Toinen asia on se, että ministerin puheesta ei käynyt selville se, mitkä ovat yhteismarkkinoiden täysimääräiset edut, mikä osuus niillä on Suomen taloudelle tulevasta hyödyistä ja mikä osuus on sillä, että Suomen talouden on yhdenytymisessä kerta kaikkiaan sopeuduttava.

Katsoisin, että yhteismarkkinoiden täysimääräiset edut eivät ole niin suuret kuin on puhuttu. Sen sijaan taloudelliset edut tulevat siitä, että meidän on pakko sopeutua. Ilman EY:tä me emme yksinkertaisesti sopeudu, sen mielestäni viime syksyn talouspoliittinen keskustelu on osoittanut.

Ed. H ä m ä l ä i n e n (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Reunahtokeskustelu saa

mielestäni ministeri Viinanen puheenvuoron jälkeen aivan uuden sävyn ja aiheellisestikin. Tähän asti täällä on puhuttu reunaehdoista siihen tapaan, että on olemassa joku suuri EY joka vetää meitä puoleensa ja jolle meidän pitää sitten asettaa reunaehdot. Minusta Maastrichtin sopimuksen reunaehdot, joita jäsenmaiden talouksiin pitäisi täyttää, ovat sellaiset, että niiden pitäisi vakavoittaa kaikkien suomalaisten mieliä. Me elämme täällä devalvaatioihin tottuneessa maassa ja taloudessa, joka on kohtaamassa nousevan inflaation ja budjettialijäämiä. Me elämme korkeiden korkojen ja kovan verotuksen maassa. Näyttää siltä, että meidän on hyvin vaikea läpäistä pääsytutkintoa pelättyyn Euroopan yhteisöön. Minusta ministeri Viinanenkin puheenvuoro hiukan tuntui sen kuuloiselta, että ministeri kaipaa nyt EY:ltä ikään kuin kainalosauvoja. Kun ei puhe auta ja lyöä ei saa, niin tulisi edes EY, joka vapahtaisi meidät ja saisi talouden kuntoon.

Minä toivoisin, että hallitus kuitenkin pystyisi ihan itse ja omista lähtökohdistaan luomaan sellaista strategiaa talouspolitiikkaan maan talouden kuntoon saattamiseksi, joka meidän muuten pitää tietysti ilman EY:täkin tehdä. Minusta on ollut kovin ristiriitaista se, että kun puhutaan budjettivajeen alentamisesta ja julkisten menojen saattamisesta hallintaan, niin täällä on käynyt tänäänkin ministereitä todistamassa uuden byrokratian, maakuntaitsehallinnon, tarpeellisuutta ja puolet kansanedustajia on todistanut korkean maataloustuen tarpeellisuutta jatkossakin. Tällä tavalla me emme pääse Euroopan yhteisön jäseneksi.

P u h e m i e s (koputtaa): Kaksi minuuttia!

Ed. Aittoniemi (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Kun ministeri Viinanen asteli puhujakorokkeelle ja alkoi iskeä sanan miekalla, niin esityksessä ei ollut hiventäkään siitä epävarmuudesta, jotka on tuossa hallituksen selonteossa ja jota muut ministerit ovat täällä edustaneet niiden etujen suhteen, mitä meillä mahdollisesti olisi saatavissa EY:stä.

Ministeri Viinanen ei löytänyt yhtään ainoaa huonoa puolta EY-ratkaisusta, mikäli me siihen päädyimme. Hän ei maininnut, sikäli kuin oikein kuuntelin, mitään siitä, että valtion verotulot esimerkiksi alenevat 20 miljardia markkaa, meidän maksumme Euroopan yhteisön suuntaan tulevat olemaan 6—10 miljardia markkaa vuodessa jne. Tekisi mieli kysyä, jollei ministeri

Viinanen, jota tunnetusti suuresti arvostan, pahastu, että jos nämä edut, mitä luettelitte, eivät toteudu, eroattekoo. Tämä ei ole tarkoitettu loukkaukseksi. Ministeri Viinanen ei olisi koskaan pitänyt erotakaan, sillä meillä ei mistään ole saatavissa Pekkalan jälkeen niin hyvää valtiovarainministeriä kuin hän on. (Naurua.)

Täytyy sanoa tästä imagosta, että minä en ymmärrä, kun puhutaan tästä epämääräisestä sanasta. Tarkoittaako se samaa ilmiötä kuin se, kun maalaan siirtyä aikoinaan kaupunkiin, niin vaimon sukulaiset alkoivat arvostaa sen takia, kun oli kaupunkilainen? Vai onko kysymys siitä, että kansainväliset sijoitukset tulevat tänne mieluummin, kun on varmempaa, että suuri Venäjä ei hotkaise meitä Zhirinovskin määräyksestä kitaansa? Onko kysymys nyt tästä? Minä haluaisin tätä imagopuolta saada selväksi.

Vaikutusmahdollisuuksista: Mitä 16 edustajaa 518 jäsenen parlamentissa vaikuttaa? Sama tilanne on myöskin komission ja neuvoston puolella, sillä siellä on samat voimasuhteet. Miten he pystyvät vaikuttamaan asioihin? Puheessani nyt, herra puhemies, oli kysymys, mutta näin kun kiihkeästi puhuu, niin ei aina neuvoja huomaa noudattaa.

Ed. K o r v a (vastauspuheenvuoro): Herra puhemies! Ministeri Viinanen oli puheenvuorossaan johdonmukainen aikaisemmalle kovan rahan politiikalle ja kiinteän valuuttakurssin politiikalle sikäli, että hän erityisesti korosti EY:n kiinteän valuuttakurssipolitiikan ansioita. Tässä on se teoreettinen kysymys, joka pitäisi asettaa niin Suomessa kuin koko EY:ssäkin, onko viisasta lähteä koko Euroopan yhteisön puitteissa siitä, että kaikki muut yhteiskuntapolitiikan lohkot alistetaan kiinteän rahanarvon politiikalle. Sehän tarkoittaa sitä, että palkat, korot, työllisyys, julkiset menot ja sitä kautta myöskin sosiaaliturva ovat niitä asioita, jotka joustavat sen mukaan, kuin kiinteän rahan politiikkaan tarvitaan. Silloin Euroopan yhteisössäkin pitäisi kysyä, miksi sitten suurin osa maailmasta, Japani, USA ja kasvava Kauko-Idän talousmahti, ei lähde siitä, että kaikki muu yhteiskuntapolitiikka alistetaan kiinteän valuuttakurssin alle. Minusta Euroopan yhteisö on tässä asiassa lyhytnäköinen, ja niin myöskin Suomi yritti olla hyvin lyhytnäköinen. Onneksi tämä asia parani.

Tämä ei tarkoita sitä, että meillä pitäisi lähteä siitä, että valuuttakurssit ovat ne, jotka erityisesti joustavat, mutta pitäisi varautua Euroopan yhteisössä ja ennen kaikkea Suomessa oman

järjen käyttöön näiltä osin, että raha ei ole se asia, jota me ryhdymme Euroopan yhteisössä ja Suomessa palvomaan.

Suomella on edessään joka tapauksessa talouden sopeuttamisen tie, ja minusta se on tehtävissä sillä tavoin, että me tiedämme päämäärän: meidän on sopeuduttava kansainväliseen kilpailuun. Mutta sopeudutaan omilla ehdoilla.

Ed. R a j a m ä k i (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Ministerit kilvan paikkailevat selonteon pinnallisia selvityksiä eduista ja haitoista. Nyt on eduskunnassa todella syvennyttävä ja paneuduttava näihin neuvottelutavoitteisiin, koska monta epäselvää sektoria kyllä löytyy tässä integraatiossa: verotuksen ja sosiaaliturvan suhteet, turvallisuuspolitiikka jnp.

Olisi myöskin toivottavaa, että nämä neuvottelut käydään Eta-neuvottelujen virkamiesmäisyydestä poiketen enemmän myöskin eduskunnan tahto esille tuoden, ettei hukata eduskunnan kannanottoja ja nimenomaan neuvottelutavoitteita, kuten metsätalouden ja metsäteollisuuden kannanotoille mm. Eta-neuvotteluissa tehtiin.

Neuvottelutavoitteiden ohella täytyisi koko suomalaisen yhteiskunnan talouden nousuun saattamiseksi ja myöskin EY-integraation vaikutusten etukäteen huomioon ottamiseksi panostaa aika paljon yhteiskuntapolitiittisessa päätöksenteossa mm. aluepolitiikkaan: toisaalta pk-yritysten toimintaedellytysten yleiseen vahvistamiseen, ja ennen kaikkea maatalouspolitiikan koko tularakenne ja tukijärjestelmä on korjattava sellaiseksi, että siitä saadaan voimavaroja myöskin Suomen teollisuus-, koulutus- ja aluepolitiikan rahoitukseen, toisaalta alue- ja sosiaalipoliittiset puolet maatalouden tuotannossa huomioon ottaen.

Ministeri kuittasi aika pinnallisesti edut suuremmiksi kuin haitat. On syytä korostaa, että jäsenyyttä kun nyt on ilman muuta haettava, että meillä olisi kaksi vaihtoa eli ylipäänsä vaihtoehto jäsenyyteen, niin kyllä neuvottelutavoitteiden on oltava sellaisia, että hankitaan sellainen neuvottelutulos, jota kehtaa tulla tänne tarjoamaan. Kyllä se kuitenkin aika monen suhtautumisen integraatioon ratkaisee, mikä on lopullinen tulos siellä.

Ed. L a i n e (vastauspuheenvuoro): Herra puhemies! Vaikka ministeri Viinanen esiintyi paljon rauhallisemmin kuin esimerkiksi kokouksen eduskuntaryhmän puheenjohtaja Sasi ja ministeri varoi käyttämästä Vattin lukuja ja

numeroita, niin kyllä tässä puheenvuorossa oli nimenomaan EY:n edullisuudesta puhuttaessa huomattavasti sukulaisuutta ed. Sasin puheenvuoron kanssa. Ministeri puhui tavalla, joka on täysin ristiriidassa monien talusasiantuntijoiden ja mm. täällä usein lainatun Jermu Laineen puheenvuoron kanssa.

Kiinnitin huomiota myös siihen, että ministeri ikään kuin haki kuria EY:stä. Sehän vain todisti hallituksen heikkoutta, hallituksen oman politiikan tehottomuutta.

Te, ministeri Viinanen, sanoitte, että te puhutte oman alanne kysymyksistä, mutta te jätitte kertomatta esimerkiksi verotuksen harmonisoinnin seuraukset, Suomen maksamien maksujen vaikutukset suomalaisen elinkeinoelämän kilpailukykyyn. Te ette puhunut mitään kotimarkkinateollisuudelle syntyvistä ongelmista, ette puhunut siitä, miten yhteiskunnalliset palvelut rahoitetaan sen jälkeen, jos arviot 14—15 miljardin markan suuruisista veromenetyksistä toteutuvat.

Valtiovarainministeri V i i n a n e n : Arvoisa puhemies! Kyllähän asia niin on, kuten ed. Hämäläinen mielestäni varsin hyvin sanoi, ja minä ehkä sanoin vähän toisin sanoin saman asian reunaehtoien asettamisesta, että ei EY meitä tarvitse, mutta me tarvitsemme ainakin minun mielestäni EY:tä. (Ed. Hämäläinen: Täsmälleen!) Tämä on kai se peruskysymys, josta toki voidaan olla eri mieltä. Se on minun näkemykseni asiasta, ollut jo pitkän aikaa, enkä ole nähnyt mitään syytä näkemystäni siinä asiassa muuttaa.

On aivan tosiasia, että ei täsmällisiä lukuja pysty kukaan esittämään. Minä suhtaudun kriittisesti myös Vattin lukuihin, varsinkin siihen että esitetään desimaalin tarkkuudella joitakin asioita. Suuntaviivoja, linjauksia, voidaan kertoa ja ehkä suuruusluokkia arvioida, mutta tuollaiseen tarkkuuteen on täysin mahdoton mennä. Se on tehty eräänlaisten olettamusten perusteella, ja on muistettava, että meidän hyppäämme periaatteessa tällä ratkaisullamme jonkin näköiseen liikkuvaan junaan, josta kukaan ei tiedä täsmälleen, mihin määränpäähän se on menossa. Ei ole sellaisia sisämarkkinoita vielä olemassa, jotka luodaan vuodesta 1993 alkaen. Se muotoutuu, joka ikinen vuosi, joka ikinen päivä hakee lopullista muotoaan, eikä kukaan pysty varmasti sanomaan, mikä lopputulos on.

Aivan samalla tavalla taloudellisista vaikutuksista on heitetty arvio 6 miljardia markkaa, joka Suomen valtion nettokustannuksiksi tulisi.

Mutta pitää muistaa, että koko prosessin mielekkyys ainakin meidän kannaltamme on nähtävä sitä taustaa vasten, että suomalaisilla yrityksillä on tasavertaiset yrittämisen mahdollisuudet, ja nimenomaan se, että markkinat ovat suuret. Jos osamme mahdollisuutemme käyttää hyvin, meille tulee toisen näköinen elintaso tai pystytään ainakin nykyinen elintaso toivon mukaan säilyttämään, koska totuus on se, että ilman vientiteollisuutta ja toimivaa teollisuutta emme tule pärjäämään. Ei täällä pärjää maatalous, sen ylläpitämiseen eivät riitä minkään maan rahat, jos teollisuus ja vienti eivät toimi. Ei meillä riitä rahat sosiaalipolitiikkaan eikä mihinkään. Kyllä se tosiasia ainakin minun ajatusmaailmassani on tunnustettava.

Kuinka paljon rahoja palautuisi? Niitä palautuisi sitä kautta, että saisimme pyörät pyörimään tässä maassa osana erittäin paljon suurempia markkinoita kuin ne, missä meidän yrityksemme tällä hetkellä toimivat. Mutta on kysymys siitä, pystymmekö uudet mahdollisuudet kaikkine haittoineenkin hyödyntämään parhaalla mahdollisella tavalla.

En minä ole tavallaan kainalosauvoja hakenut, mutta näyttää siltä, että kurinalainen talouspolitiikka ei ilman tällaisia EY:n kovia säädöksiä Suomessa ota toteutuakseen. Siinä mielessä tervehdin ilolla, että jos ei itse ymmärretä olla kurinalaisia, reunaehdot tässä suhteessa tulevat jostakin muualta. Se on meidän omaa heikkouttamme, ettemme ole pystyneet taloutta sellaiseen tilaan saattamaan, sellaista yhteisymmärrystä löytäneet. Olemme yksinkertaisesti liian kauan eläneet omaa rauhallista, syrjäistä, suljettua elämäämme Suomessa kilpailultakin suojattuna. Ennen kuin me sopeudumme siihen, että markkinat ovat kilpailijoille vapaat tässä maassa, sopeutumisongelmia tulee aivan varmasti niin kotimarkkinateollisuudelle kuin vientiteollisuudellekin. Se on tunnustettava, mutta siihen on nyt ryhdyttävä varautumaan.

Mikä Suomen Pankin rooli tulee olemaan, niin se tulee olemaan oleellisesti vähäisempi kuin tänä päivänä. Kyllä tämän järjestelmän keskuspankki sijaitsee Keski-Euroopassa. Keskeiset ratkaisut tullaan tekemään siellä. En pysty täsmälleen sanomaan eikä varmasti kukaan, mikä kunkin maan oman keskuspankin rooli tulee olemaan, mutta ilman muuta vähäisempi. Mutta "haitanneeko tuo sitten mittään"?

Mitä aikatauluun ja Ruotsiin tulee, niin kuten sanoin, mielestäni samassa prosessissa on edettävä ilman mitään neuvotteluhoitoja. Meidän tulisi

jäsenhakemus jättää mahdollisimman pian. Mikä aikataulu on, senkin asettavat eräät EY:n sisäiset kokoukset. Aikaa meillä ei missään nimessä ole pitkälti. Kyllä kai sen on tapahduttava kahden kuukauden suuruusluokkaa olevan aikataulun sisällä. Heittääkö se joitakin viikkoja suuntaan tai toiseen, mutta suuruusluokka lienee näin.

(Ed. Aittoniemen välihuuto) — Kyllä kai imagosta kaiken kaikkiaan voi puhua. Se on todettu monta kertaa, mikä meidän imagomme sitten on, jos me jäämme ulkopuolelle, siihen kastiin, joka tulee EY-jäsenanomusta hakemaan vuonna 2000 tai vuosikymmenen lopulla. Ei se kovin mairittelevaa Suomen hyvinvointivaltiona olisi siinä jälkijunassa olla. Kyllä me tulemme olemaan paljon suuremman arvostuksen kohteen siinä klubissa, johon nyt toivottavasti anomus tullaan lähiaikoina jättämään.

Minun mielestäni tulisi kaiken kaikkiaan tässä keskustelussa enemmänkin näitä etuja hakea tai sitten tuoda esiin niitä haittoja mieluummin, mitä tapahtuu, jos me jäämme EY:n ulkopuolelle. Siinä olisi todelliset keskustelun kohteet eikä jostain aikatauluista taikka reunaehdoista kiinaaminen. Meidän on nämä asiat saatava joka tapauksessa kuntoon.

Mitä näihin verotuskysymyksiin tulee, ei EY:n sisällä kovinkaan paljon verotuksellisia reunaehtoja tällä hetkellä ole. Siellä on arvioita valmisteverotuksen muuttamisesta, todennäköisiä päätöksiäkin. Meidän täytyy vain sopeutua niihin. Veropohjaa tullaan laajentamaan jatkossa, löytämään muita tapoja rahoittaa. Siihen on sopeuduttava tavalla tai toisella. Kuitenkin keskeinen osa meidän tuloistamme tulee välillisen verotuksen kautta ja tuloverotuksen kautta. Ne markat tulevat kyllä vilkkaasti valtion kassaan, kun vain pyörät pyörivät. Toivottavasti ne pyörivät vinhemmin osana yhdyntävää Eurooppaa.

Ed. H a s s i (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Olen ministeri Viinasen kanssa samaa mieltä siitä, että olisi syytä selvittää myös se, mitä seuraisi EY-jäsenyyden ulkopuolelle jäämisestä. Nähdäkseni tämä kuitenkin olisi ollut sellainen asia, joka olisi tullut selvittää hallituksen tässä EY-selonteossa. Meidän ryhmämme puolelta on jo aikaisemmin pidetty puutteena sitä, että hallituksen selonteossa keskitytään vain yhteen vaihtoehtoon eikä kunnolla vertailla sitä muihin vaihtoehtoihin nähden.

Pidän sitä harhana, että EY-jäsenyyden ulkopuolelle jättäytyminen merkitsisi elämän jatku-

mista ennallaan, totutuissa uomissa, mutta tällaisen harhan vallassa kovin moni edustaja tässäkin salissa tuntuu elävän.

Mikäli hallituksella on joitakin perusteluja sille, että tämä selonteko on tehty vain yhden vaihtoehdon pohjalta muita vaihtoehtoja valottamatta, olisin kiinnostunut kuulemaan perusteluja tälle.

Ed. M e t s ä m ä k i : Arvoisa puhemies, värderade talman! Hallituksen eduskunnalle antama selonteko "Suomi Euroopan yhteisön jäseneksi" osoittaa selvästi, että Suomella olisi EY:n täysjäsenyydestä huomattavasti suurempaa etua kuin haittaa. Suurimman hyödyn saisi ilman muuta elinkeinoelämä, mikä valtiovarainministerin puheessakin tuli esille, erityisesti silloin teollisuus ja ennen kaikkea vientiteollisuus.

Osa EY-jäsenyyden eduista ja sen myötä tulevasta hyvinvoinnista tulisi myös tavallisen kansalaisen hyödyksi. Selonteossa todetaan esimerkiksi reaaliensioiden nousevan, korko- ja hintatason alenevan ja työllisyystilanteen paranevan. Työllisyystilanteen kohdalla käytetään jopa niin suuria lukuja kuin yli 100 000 uutta työpaikkaa. Nämä luvut on moneen kertaan asetettu kyseenalaisiksi. Myös keskustan ryhmäpuheenvuorossa ed. Seppo Kääriäinen totesi, että hallituksen kyseiset laskelmat ovat hataralla pohjalla. Ed. Kääriäisellä yhtä vähän kuin muillakaan näitä lukuja epäilevillä ei kuitenkaan ollut parempiaakaan lukuja epäilyjensä tueksi, joten ilmeisesti uskonasioista sitten puhutaan molemmin puolin ilman tarvittavaa todistusaineistoa.

Haluan kuitenkin puuttua ed. Kääriäisen eilen käyttämään puheenvuoroon, jossa hän totesi mm. näin: "Vastuuta oman pesämme selvittämiseksi emme voi pakoilla. On sopeuduttava myös kipeisiin leikkauksiin." Ed. Kääriäisen puheenvuoroon viitaten kysynkin, eivätkö nykyinen konkurssiaalto, ennätystyöttömyys ja bruttokansantuotteen 5 prosentin pieneneminen ja ihmisten henkinen hätä vielä riitä keskustapuolueelle. Pitääkö tätä tuskaa vieläkin lisätä kuviteltuja pelkoja levittämällä ja kansaa kiihottamalla vain EY:n vastustus mielessä?

Keskustan edustajien puheenvuoroista on muutenkin kuultanut kotikutoinen koivu ja tähti-tunnelma. Erityisesti panin eilen merkille ed. Puhakan puheenvuoron, jota kuunnellessani näin sieluni silmillä vuosisadan alkukymmenien kuulakkaan kesäillan, kun kyytökarja on tuotu lehmisavuille iltalypsyä varten ja kun isäntä on saapumassa suomenhevosella takamailta päivän

töistä ja häntä vastassa on aitan polkua kulkeva emäntä. Kepulle ja kepulaisille ja muillekin meneen elämänmuodon perään haikaileville tekisi hyvää herätä päiväuniltaan ja huomata, että suurin osa Suomea ja Eurooppaa elää 1990-lukua.

Vaikka hallitukselle tuleekin antaa sille kuuluva kiitos selonteon antamisesta ja sen sisältämästä mielestäni objektiivisesta informaatiosta, jättää hallituksen asian tiimoilta käymä sekava sisäinen keskustelu hallituksen mahdollisesta linjasta oudon kuvan. Hallituksen sisällä näyttää olevan selvästi kaksi, ehkä useampikin, linja, joista voidaan ainakin todeta, että toinen on EY-jäsenyyden puolesta ja toinen sitä vastaan.

Julkisuudessa peräänkuulutettua kansalaiskeskustelua ajatellen tuntuu kuitenkin ihmeellisesti, ettei pääministerillä esittelypuheenvuorosaan eikä senkään jälkeen käyttämissään puheenvuoroissa ole ollut mitään kantaa asiaan. Herääkin kysymys, toimiiko Esko Aho asiassa Suomen hallituksen pääministerinä vai keskustapuolueen puheenjohtajana, joka kaikin käytävissä olevin poliittisin konstein pyrkii pitämään kepun hajanaiset rivit edes jotensakin koossa. Ministereiden Väyrynen ja Pokka eilinen esiintyminen ei myöskään ollut omiaan kirkastamaan enempää hallituksen kuin keskustapuolueenkaan EY-kuvaa.

Hallituksen sisäistä kamppailua seurattessamme jääme mielenkiinnolla odottamaan, kenen pokka hallituksessa pitää, voittaako varapääministeri Salolainen vai ulko- ja alkoministeri Kankaanniemi ilmestyskirjan pedolla höystetty kuva asiasta. Suurelle yleisölle on hallituksen linjattomuus ja päättämättömyys jälleen kerran osoittanut, ettei hallitus muista, saati että olisi oppinut mitään viime kesän ja syksyn talouspoliittisesta karusellista. Niiden kokemusten olisi pitänyt opettaa, että vain yhtenäinen ja tahdonvoimainen hallitus voi selviytyä maattamme odottavista haasteista.

Vaikka henkilökohtaisesti olenkin jo kauan kuulunut siihen joukkoon, joka on nähnyt enemmän hyöty- kuin haittatekijöitä EY-jäsenyyksien anomuksen jättämisessä ja mahdollisessa täysjäsenyydessä, olen täysin tietoinen siitä, että täydellisessä integraatiossa on myös omat vaaransa. Emme kuitenkaan tietoisesti saa suurennella riskejä, ja kuten näyttää, käyttää niitä omien lyhytnäköisten poliittisten päämäärien hyväksi. Riskit ovat hallittavissa, ja kaikkein haavoittuvimmille aloille, kuten maataloudelle, on meillä tulevaisu neuvotteluissa mahdollisuus pyrkiä

saamaan muutoksia ja poikkeuksia EY-säännösten sekä myös mahdollisimman pitkiä sopeutumisajoja.

Maatalouden tilanne on kaikkein ongelmallisin, ja sen sopeutumisongelmat ovat suurimmat mahdollisen EY-jäsenyyden toteutuessa. Maatalous tulee ilman muuta tarvitsemaan poikkeussäännöksiä ja pitkiä sopeutumisajoja selviytyäkseen uusissa tulevilla kilpailuolosuhteissa.

Käydyssä keskustelussa on yleensä mainittu vain EY:n maataloudelle muodostama uhka. Todellisuudessa maatalouden asema ja tulevaisuus on ongelmallinen aivan ilman EY-jäsenyyttä. Meneillään olevat Gatt-neuvottelut johtavat käytännössä maatalouden kannalta samaan lopputulokseen, koska nykyisenlainen tukiaisille perustuva maatalouspolitiikka käy mahdottomaksi myös Gatt-sopimuksen myötä.

Värderade talman! Trots att jag redan en längre tid har sällat mig till den skara som ser mer för- än nackdelar i en eventuell EG-anslutning är jag fullt medveten om att det också finns uppenbara risker i en djupare integration. Vi får dock inte förstora riskerna eller utnyttja dem i kortsiktiga politiska syften. Riskerna kan bemästras och på de mest utsatta områdena bör vi i de kommande underhandlingarna försöka få till stånd både ändringar och undantag samt långa anpassningstider. Det sämsta alternativet för oss är om vi helt sträcker upp händerna och ger oss utan att ens försöka påverka vår egen framtid.

De största problemen finns inom lantbruket, som kommer att behöva övergångsstadganden och anpassningstider för att kunna klara sig i de nya konkurrensförhållandena. I den förda diskussionen har man utpekat EG som allena skyldig till lantbrukets svårigheter. I sanningens namn bör det sägas att lantbrukets framtid är problematisk också helt oberoende av ett eventuellt EG-medlemskap. De pågående Gatt-underhandlingarna leder i praktiken till samma resultat, eftersom den sortens subventionspolitik som vår lantbruksinkomstlag grundar sig på, blir omöjlig också vid ett nytt Gatt-avtal.

Arvoisa puhemies! Maatalous ei tietenkään ole ainoa ongelma, vaikka se julkisessa keskustelussa ja käsiteltävänä olevassa selonteossa on saanut suhteettoman suuren osuuden. Kun 3 prosentin bruttokansantuoteosuudella hallitaan 50:tä prosenttia keskustelusta, on se aikamoinen saavutus. Tavallisen suomalaisen kannalta olisi

kuitenkin paljon tärkeämpää keskustella siitä, kuinka pystymme EY-ratkaisussa säilyttämään nykyisen sosiaalisen hyvinvointimme, luomaan uusia työpaikkoja, alentamaan korko- ja hintatasoa, että korot ja hinnat todella lähenisivät eurotasoa. Asia pitäisi nähdä ja sitä pitäisi käsitellä myös kuluttajan näkövinkkelistä. Ihmettelenkin, missä on esimerkiksi vasemmistoliiton kuluttajaa puolustava kanta tässä asiassa.

Viime päivien lehdistä, taisi olla eilisestä lehdestä, saatoimme lukea, että Suomi on Euroopan ylivoimaisesti kallein maa. Suomalaiselle kuluttajalle tämä ei ollut mikään uutinen. Suomalainen kuluttaja on tuntenut tämän jo kauan sekä kukkarossaan että selkänahassaan. Erot Suomen kuluttajien vahingoksi ovat vain kasvaneet viime vuosien aikana. MTK ja isäntien isäntä Heikki Haavisto sekä ne poliitikot ja teollisuusjohtajat, jotka edustavat tuottaja- ja elintarviketeollisuusintressejä, yleensä vähättelevät kritiikkiä toteamalla, että Suomi on kallis maa ja että Suomessa on kaikki kallista.

Hallituksen selonteossa todetaan, että EY-jäsenyyden myötä olisi suomalaisen ruokakorin hintaa mahdollista alentaa jopa 20 prosenttia. Se olisi huomattava muutos kotitalouksien rahan käytössä, ja sillä olisi myös aivan välittömiä työllisyyteen positiivisesti vaikuttavia seurauksia.

Elintarvikkeiden hinnat EY-maissa ovat tällä hetkellä noin 35—40 prosenttia Suomen hintoja halvempia. Erot ovat viime vuosina vain kasvaneet sekä maamme nopeamman inflaatiovauhdin että huimasti nousseiden tuottajahintojen ansiosta. Samanaikaisesti on EY:n piirissä noudatettu erittäin pidättyväistä hintapolitiikkaa. Viime vuosien aikana olemme ajaneet ohi jopa Ruotsin ja Norjan, jotka perinteisesti ovat kiistelleet hintatasoltaan kalleimman maan kyseenalaisesta kunniasta.

Kun teemme vertailuja Suomen ja EY:n hintatason välillä yksittäisten elintarvikkeiden kohdalla, voidaan todeta, että liha- ja leikkeletuotteet ovat 60—70 prosenttia halvempia, vilja- ja leipätuotteet noin 50 prosenttia halvempia, maito, juusto, munat, rasvat ja öljy 35—40 prosenttia halvempia ja hedelmät, vihannekset ja perunat 30 prosenttia halvempia Suomen hintatasoon verrattuna. Vertailu käy Suomelle vieläkin epäedullisemmaksi, mikäli mukaan otetaan juomat, sekä alkoholipitoiset että alkoholittomat. Ne ovat Suomeen verrattuina Euroopassa noin kolmanneksen halvempia.

Kuten edellä esitetty osoittaa, elintarvikkeet

ovat meillä huomattavasti kalliimpia kuin yleensä Euroopassa. Usein kuulee kuitenkin sanottavan, ettei asialla ole suurtakaan merkitystä, koska elintarvikkeiden osuus kotitalouksien käytettävissä olevista tuloista on noin viidenneksen luokkaa. Osuus on selvästi korkeampi meillä kuin EY-maissa. Lapsiperheiden, eläkeläisten ja matalapalkkaisten kohdalla on elintarvikkeiden osuus käytettävissä olevista tuloista kuitenkin huomattavasti yli viidenneksen, mikä myös pitäisi huomioida.

Kotimaan koko ruokakorin hinta on vähän yli 50 miljardia markkaa. Oecd:n tekemien laskelmien mukaan suomalaiset kuluttajat maksavat noin 20 miljardia markkaa ylihintaa elintarvikkeistaan. Valtion osuus tästä ylihinnasta on noin 1,5—2 miljardia EY:tä korkeamman liikevaihtoveroprosentin ansiosta. Maatalouden osuus tästä potista on noin 10—11 miljardia, mikä johtuu yksinomaan maassamme harjoitetavasta maataloustukipolitiikasta. Loput 5—7 miljardia ovat elintarviketeollisuuden ja kaupan osuus suomalaisen kuluttajan kuppaaamisesta.

Oecd:n laskelmat osoittavat kiistattomasti, että harjoittamamme maatalouspolitiikka on suurin yksittäinen syy elintarvikkeiden korkeaan hintaan maassamme. Mikäli pystymme EY-jäsenyyden ja sen kautta lisääntyvän kilpailun myötä vaikuttamaan maamme hintatasoa alentavasti, on jäsenyys mitä tervetullein kuluttajan kannalta.

Värderade talman! Jag är optimist och tror att Finland i brådskanie ordning kommer att an hålla om ett EG-medlemskap. Ett medlemskap skulle ge oss en möjlighet att delta i byggandet av det nya Europa i samma takt med Sverige. Jag anser det som ytterst viktigt och ser en stor resurs i ett utvecklat och intensifierat nordiskt samarbete, ett samarbete, där vi tillsammans med Sverige och Danmark och också inom snar framtid, tror jag, med Norge för det nordiska budskapet till Europa. Tillsammans bildar vi ett välutvecklat område med 22 miljoner invånare. Inom EG är vi en maktfaktor som med säkerhet också ges en stor specifik vikt.

Arvoisa puhemies! Suomen odotettavissa olevaa päätöstä jäsenyyden pikaisesta hakemisesta on todella tervetullava tyydytyksellä. Se antaa meille mahdollisuuden osallistua uuden Euroopan rakentamiseen samassa tahdissa Ruotsin kanssa. Pidän tätä erittäin tärkeänä ja näen lisääntyvässä ja kiinteämmässä pohjoismaisessa

EY-yhteistyössä, johon Ruotsin, Tanskan ja Suomen lisäksi varmasti lähiaikoina saamme myös Norjan, sellaisen voimavaran, mitä ei pidä jättää käyttämättä. Yhdessä Pohjoismaat muodostavat 22 miljoonan asukkaan korkeasti kehittyneen alueen, joka EY:n puitteissa on erittäin varteenotettava ryhmä ja jonka kannanotoilla ja mielipiteillä on varmasti suurempikin painoarvo.

Ed. Seppänen (vastauspuheenvuoro): Herra puhemies! Ed. Metsämäen luvut olivat vanhoja, devalvaatiota edeltänyttä aikaa. Suomessa on maailman korkeimpiin kuuluva hintataso, mutta devalvaation jälkeen ei enää korkein. Siis liian korkea on edelleenkin, myönnän.

Mitä tulee näihin EY:n vaikutuksiin, niin mielenkiintoista on se, että useimmat niistä alennuksista, jotka vaikuttaisivat ruuan ja alkoholi-juomien ja muihin hintoihin, eivät tulisi näkyviin kansalaisten ja kuluttajien ostovoiman parantumisena. Nimittäin tarkoitushan on tässä Vattin selityksessä ilmeisestikin se, että hinnaanalennukset tulisivat palkankorotusneuvotteluissa osaksi sitä palkankorotuspotentiaalia, joka maassa on, eli reaaliansoiden kasvu tulisi antamaan kansalaisille pääosin tällä tavalla, mutta ei palkkojen kautta. Työllisyysvaikutus ei tule toteutumaan muuten kuin sillä edellytyksellä, että palkat eivät nouse Suomessa. Perusoletus, millä edellytyksellä tämän selvityksen mukaan tulee lisää työpaikkoja, on se, että palkat eivät nouse. Se on minusta aika ongelmallinen edellytys työpaikkojen lisäämiselle, että jäädytetään maamme palkkataso uusien työpaikkojen tuottamiseksi.

Ei ole ollenkaan varmaa, että palkkatason jäädyttäminen toisi niitä vaikutuksia. Tässä mallissa on hyvin vääriä perusteita. Ja jos viinan ja autojen hintojen alentaminen todella toisi meille 60 000 uutta työpaikkaa, niin ehdotan, että alennetaan heti huomenna niitä ja lisätään maahan 60 000 uutta työpaikkaa sillä tavalla.

Ed. Kauppinen (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Ed. Metsämäki yleisti kepu-laiseksi maisemaksi ja yleiseksi ajatusmaailmaksi koivu ja tähti -mallin ja paluun menneisyyteen. Voin kyllä jyrkästi sanoa, että olen aivan eri linjoilla siinä suhteessa. Minä katson, että meidän pitää rakentaa yhteiskuntaa tulevaisuutta silmälläpitäen nimenomaan meidän nuoriemme yhteiskunnaksi, koska heidän on tulevaisuuskin.

Toisaalta kun puhuttiin elintarvikkeiden hinnoista ja hintavertailusta ja juomien halpuudesta

EY-maissa Suomeen verrattuna, niin jätettiin kokonaan huomioimatta se, että markka on yhä edelleenkin runsaasti yliarvostettu ja tässä laskelmassa ei ole arvostuksia otettu huomioon. Samoin meidän maataloutemme ja elintarvikkeitten tuotantokustannukset pitkistä välimatkoista, verotuksellisista ja muista syistä ovat huomattavasti korkeammat kuin kyseisissä maissa.

Ed. K o r h o n e n (vastauspuheenvuoro): Herra puhemies! Ed. Metsämäki maalasi harvinaisen positiivisen kuvan EY-jäsenyyden vaikutuksista, ja haluan kiinnittää aivan samaan asiaan huomiota, mihin ed. Seppänen kiinnitti. Kun lähtökohtana Vattin selvityksen mukaan on, että reaaliostovoima ei missään tapauksessa tule kasvamaan, niin ei voi kääntää tietenkään kuluttajan eduksi sitä, että palkkataso laskee, veroaste laskee, mutta ostovoima säilyy ennallaan. Toinen minusta hyvin huolestuttava asia on, jos Vattin kirjaa pidetään lähtökohtana, nimenomaan työvoimakysymys. Siellä on lähtökohtana, että työvoiman hinta saadaan laskettua sillä edellytyksellä, että on käytettävissä riittävä työvoimareservi. Sitä kautta pidetään työttömyyttä yllä, jotta työvoiman hinta saadaan pysymään alhaalla. Minusta sen ei kyllä sosiaalidemokraattinen lähtökohta pitäisi olla aina-kaan.

Ed. L e h t o s a a r i (vastauspuheenvuoro): Herra puhemies! Ed. Metsämäki totesi puheenvuorossaan, että keskustan edustajat ovat täällä pelotelleet ja korostaneet niitä uhkakuvia, jotka liittyvät EY-jäsenyyteen. Mielestäni asia ei ole näin. Me olemme keskustelussa halunneet rakentavassa hengessä nostaa esille niitä kielteisiä tekijöitä, joita EY:hyn liittymiseen kuuluu. Tosi-asiaan on se, että niitä on toki hyvin paljon. Maaseutukysymyksiin liittyy näistä aikamoinen joukko.

Maaseutu tulee, mikäli liitymme EY:hyn, tyhenemään. Se on varmasti tosiasia. Toinen asia on se, että elintarvikeketjussa olevien ehkä kymmenientuhansien, jopa sadantuhannen työntekijän työpaikka on vaakalaudalla. Se on myös tosiasia, jota ei käy kiistäminen. Eli olemme kysyneet, maksammeko liian kovan hinnan siitä oletetusta halvemmasta ruuasta, joka kieltämättä kuuluu niihin myönteisiin puoliin, joita EY toisi tullessaan. Olen kuitenkin ruuan hinnan suhteen vakuuttunut siitä, että mikäli me liitymme EY:hyn ja saamme sieltä halpaa eurooppa-

laista ruokaa, niin tuskinpa kuluttajille Suomes-
sa jää yhtään enempää ruokaostoksien jälkeen kulutukseen rahaa, koska myös kaikki muu taso, palkkataso, tulee laskemaan. Mielestäni myös se on tosiasia.

Ed. Metsämäki totesi sen, että maatalouden tulee saada siirtymäaikoja. Tämä asia on nous-
sut hyvin voimakkaasti esille. Kuitenkin minulla on semmoinen tunne, että tällaisia siirtymäaikoja ei tulla juuri Brysselistä käsin antamaan. Toisaalta olen kysynyt, että jos tällaiset siirtymäajat tultaisiin antamaan, niin sinä aikana on tarkoitus maaseutu tyhjentää ...

P u h e m i e s (koputtaa): Kaksi minuuttia!

Ed. M e t s ä m ä k i (vastauspuheenvuoro) : Arvoisa puhemies! En lähde näistä luvuista väitteleämään ed. Seppäsen kanssa. Hän saattaa olla hyvinkin oikeassa, että inflaatiotarkistus puuttui esittämistäni luvuista, mutta se ei itse asiaa muuta miksikään. Suomi on kallis ja Suomi on korkean hintatason maa. Kyllä minä uskoisin, että näissä lehtitiedoissa kuitenkin jonkun ver-
ran perää oli, että Suomi on ohittanut pohjoiset naapurinsa. (Ed. Seppänen: Devalvaatiota ennen!) — Devalvaatiota ennen, mutta joka tapauksessa.

Siinä, mitä mahdollinen hintatason alenemi-
nen täällä vaikuttaa, minusta on yhdentekevää, saako työntekijä, kuluttaja, reaalian-
sion nousunsa hintojen alennuksen johdosta vaiko palkkoja korottamalla. En usko, että sillä on suurta-
kaan merkitystä tavalliselle kansalaiselle, kum-
paa kautta se tulee.

Ed. S a a s t a m o i n e n : Herra puhemies! Täällä on tänä päivänä aloitettu puheita niin Vanhasta testamentista kuin muinaisista roomalaisistakin. Taidan lukea tähän alluun, jos herra puhemies sallii, mitä minulle tämän päivän horoskoopissa sanotaan. "Saat tänään havaita, ettet puhumalla ja viehätysvoimaasi käyttämällä pääsekään tavoittelemiisi tuloksiin. Tämä käy turhamaisuudellesi, mutta sinun on otettava lusikka kauniiseen käteen ja yritettävä olla asiallinen ja nöyrä." Herra puhemies! Minun on niin kovin vaikea olla nöyrä, mutta jatkossa yritän olla asiallinen.

Edellisen ja kulu-
van eduskunta kauden aikana on eduskunnassa useaan otteeseen keskusteltu Euroopan yhdistymisestä. Vuoden 1987 jälkeen olemme tehneet päätökset Euroopan neuvostoon liittymisestä sekä Eta-yhteistyöstä. Nyt

keskustellaan EY-jäsenyyden hakemisesta. Kehitys on siis ollut varsin nopeaa. Eduskunta on myös valiokuntatyöskentelyssä jo pitkään ottanut huomioon kansainvälistymisen vaikutuksen lainsäädäntöön.

Maastrichtin kokouksen jälkeen EY-talon ulkonäkö ja huonejärjestys on hahmottunut. Maastrichtissa tehtiin linjauksia varsin moniin yhdentymisen osa-alueisiin, kuten selonteosta ilmenee. Paitsi taloudellisia näkökohtia Maastrichtin kokouksessa painotettiin nyt entistä voimakkaammin myös muita yhteiskunnan ja poliittisen elämän osa-alueita.

Totean heti aluksi, että pidän Suomen EY-jäsenhakemuksen jättämistä tarpeellisenä mahdollisimman pian. Olen myös samaa mieltä kuin ministeri Viinanen äsken, että EY ei tarvitse Suomea, mutta Suomi tarvitsee EY:tä. Marssi-järjestys on mielestäni tärkeä, sillä kansainvälisessä niin taloudellisessa, poliittisessa, turvallisuuspoliittisessa kuin kulttuuriin ja tieteseen liittyvässä kanssakäymisessä on kysymys paljolti imagosta, jota ed. Aittoniemi äsken peräänkuulutti, mielikuvista ja imagosta. Meidät on yleensä mielletty demokraattisen ja kehittyneen Länsi-Euroopan hyvinvointivaltioksi, joskin karhun naapuriksi. Vaikka vanha karhu onkin kaatunut, ja kenties juuri siitä syystä, on tärkeätä, että meillä on etumatkaa itäisen Keski-Euroopan maihin pyrkiessämme Euroopan yhteisön jäseneksi.

Selontekokeskustelu on linjakeskustelua. Haluan ottaa esiin pari osa-aluetta, nimittäin EY-jäsenyyden pk-yritysten kannalta sekä aluepoliittisen näkökulman.

EY:stä ja integraatiosta puhuttaessa tulevat usein korostetusti esille suuryrityspainotteiset kysymykset. Monilla saattaa olla jopa käsitys, että EY-keskustelu ei paljoakaan liikuta pienyrityksiä. Asia on kuitenkin päinvastoin. EY-lainsäädännössä pk-yritykset ovat monin tavoin erityisasemassa ja niiden erityistarpeet otetaan huomioon.

Pk-yrityksille ei EY:ssä toistaiseksi ole omaa määritelmää, joskin sellaiseen pyritään. Tavallisesti pk-yrityksenä pidetään alle 500 työntekijän teollisuus- tai palveluyritystä eli suomalaisittain todellakin varsin suurta yritystä.

Kilpailun edistäminen on eräs EY:n keskeisiä toimintamuotoja. Pitkään on käyty keskustelua siitä, miten yritysten väliset kartellit, monopolit ja suurfuusiot ovat kiellettyjä ja tarkan valvonnan alaisia EY:ssä. On kuitenkin muistettava, että pk-yrityksiä eivät nämä kilpailun rajoitukset

käytännössä koske. Jos nimittäin sopijayritysten yhteinen liikevaihto jää alle yhden miljardin ja tuotteiden markkinaosuus alle 5 prosentin, EY:n kilpailusääntöjä ei sovelleta. Syynä on se, että EY valvoo sellaisia rajoituksia, jotka vaikuttavat EY-maiden väliseen kauppaan. Pk-yritysten luomat kilpailun rajoitukset vaikuttavat normaalisti vain oman maan sisällä. Näin sallittavuus arvioidaan kyseisen maan oman kilpailulainsäädännön perusteella.

Paljon on käyty keskustelua myös yritysten valtiontuesta. EY:n säännösten mukaan valtion tuki, joka suosii joitakin yrityksiä toisten kustannuksella, on kielletty. Tästä on kuitenkin poikkeuksia. Pk-yritysten valtiontuki on sallittua kaikkialla, kun kysymyksessä ovat investoinnit, uudet työpaikat ja kehittämishankkeet.

Myös tutkimus- ja tuotekehitystuki yrityksille on sallittua kaikkialla. Tutkimusohjelmissa se on yleensä 50 prosenttia pk-yrityksille, joissakin tapauksissa jopa 75 prosenttia. Lisäksi muutamilla kansallisilla kehitysalueilla, jotka ovat EY-maissa varsin laajoja, sallitaan lisätty valtion tuki. Sen enimmäismäärä riippuu alueen kehittyneisyydestä.

EY:ssä on vuonna 1986 hyväksytty oma yrityspoliittinen toimintaohjelma. Se ottaa EY:n kaikessa toiminnassa huomioon pk-yritysten erityistarpeet. Sitä voidaan syystä kutsua EY:n pk-politiikaksi. EY:ssä pidetään tärkeänä yritysten suotuisan pitkän tähtäyksen toimintaympäristön luomista. Tässä yhteydessä pyritään poistamaan myös monia hallinnollisia ja juridisia rasitteita.

Eräs tuntemani kuopiolaisittain kovin merkittävä metallialan pk-yritysjohtaja, vähän niin kuin vanha patruuna konsanaan, totesikin muutama vuosi sitten, että kun Maakunta-Suomen yrittäjä etsii markkinoita, hänen on katsottava etelään päin. Näin ollen tulisikin nyt pk-yritysten kaikin tavoin voida hyödyntää tulevien suurmarkkinoiden mahdollisuudet.

EY pyrkii helpottamaan mm. tiedotusta ja yritysten yhteistoimintaa palvelutoimillaan. Jäsenenä Suomellakin on parhaista mahdollisuuksista mukana tässä toiminnassa.

Myös EY:n lukuisissa teknologiaohjelmissa pyritään helpottamaan pk-yritysten osallistumista mm. muokkaamalla ohjelmien sisältöä, parantamalla tiedotusta ja nostamalla pk-yritysten rahoitusosuutta.

EY:n omassa aluepolitiikassa pk-yrityksiä varten on luotu mm. yritys- ja innovaatiokeskusten laaja verkosto. Niin ikään jäsenenä meillä

Suomessa on mahdollisuus vaikuttaa tähän verkostoon, sen toimintaan, tavoitteisiin ja päämäärin asettamiseen.

EY:llä on myös merkittäviä riskirahoitusohjelmia, joilla kannustetaan kehitysyhtiöitä tekemään sijoituksia pk-yrityksiin yli rajojen.

Yritysten kauppapolitiikan kannalta on luonnollisesti meillä tähän asti ollut se etu, että on ollut erityisasema Venäjän-kaupassa. Siihen ei varmastikaan saada neuvottelutietä poikkeusta. Nyt elämme kuitenkin tätä vuotta, ensi vuonna ensi vuotta ja jonakin vuonna kenties EY-vuotta. Ei ole ollenkaan varmaa, miten itänaapurin kauppapolitiikka ja kauppa kehittyy. On mielestäni varsin mahdollista sekin, että jonakin päivänä yksipuolisesti myös itänaapurin taholta tämä meidän erityisasemamme loppuu.

Herra puhemies! Uusi Eurooppa on alueiden Eurooppaa. Kun puhutaan EY-jäsenyyden merkityksestä Suomen aluepolitiikalle, on muistettava, että Eta-sopimus säätelee aluepoliittista toimintakehikkoamme jo sinänsä. Varsinaista kehitysaluetta on meidän joka tapauksessa jossakin määrin supistettava. Tukitasoja on rajoitettava ja joitakin tukimuotoja on muutettava. Eta-sopimus ei kuitenkaan merkitse kovin suuria muutoksia aluepoliittiseen toimenpidevalikoimaamme. Sopimus antaa mahdollisuuden omaan aluepolitiikkaan siellä, missä työllisyys ja talouskehitys sitä vaativat.

Aluepolitiikan uudistamista meillä tarvitaan myös ilman Eta-sopimuksen tai EY:n tuomaa muospainetta. Suomen tuleekin aluepolitiikan uudistamisessa pitää lähtökohtina nämä, kuten ministeri Viinanen totesi, selkeän itsekkään kansalliset etunäkökohdat. Uudistustarpeista, joita meillä joka tapauksessa on, on syntynyt tuore selvitysmies Anssi Paasivirran mietintö, jota mm. tämän päivän aikana on käsitelty aluepoliittisen neuvottelukunnan kokouksessa.

EY-jäsenyyden ei merkittävästi muuta aluepolitiikan mahdollisuuksia. Merkittävimmät vaikutukset alueiden kehitykseen johtuvat siitä, mitä jäsenyyden vaikutus elinkeinotoiminnan ja erityisesti maatalouden edellytyksiin.

Julkisen sektorin sisällä toteutettaviin aluepoliittisiin toimenpiteisiin EY-jäsenyyden ei vaikuta. Siten esimerkiksi kuntien valtionosuusjärjestelmä kantokykylokituksineen olisi edelleen täysin kansallisesti päätettävissä.

Suomen aluepoliittinen tuki tulkitaan pääosin vähämerkitykselliseksi, sillä se kohdistuu lähes kokonaan pk-yrityksiin ja aloille, joilla ei ole merkittävää ylikapasiteettia. Muun muassa Ke-

hitysaluerahaston toiminta ja rahoitusmuodot eivät todennäköisesti tule muuttumaan. EY:ssä päinvastoin halutaan korkotuettua lainoitusta pk-yrityksille koko maassa.

Ylikansallisen aluepolitiikan rahoittaminen hoidetaan, kuten selonteosta ilmenee, ns. rakennerahastojen kautta. Rahastojen nykyiset rahoituskehykset ja kohdentamisperiaatteet koskevat vain vuosia 1989—1993. Tämän jälkeen on syytä olettaa aluepolitiikan vahvistamisen jatkuvan integraation syventyessä ja yhteistyön laajentuessa.

Jäsenyyden merkitsee osallistumista EY:n yhteiseen aluepolitiikkaan sekä maksajana että saajana. Nykyisillä säännöillä tehty karkeat laskelmat osoittavat Suomen joutuvan nettomaksajaksi, aivan koheesiotavoitteen mukaisesti. Karkeasti arvioiden Suomen maksuosuus EY:n budjettiin on noin 6 miljardia markkaa, kuten täällä on jo aiemminkin tullut todettua. (Ed. Aittoniemi: Ei riitä!) Rakennerahastojen osuus tästä olisi noin 1,5 miljardia markkaa, ja varsinaisiin aluepoliittisiin tarpeisiin ohjautuisi noin 1,2 miljardia. Suomen saamiset voisivat olla noin 300—600 miljoonaa markkaa. Huomattava osa tästä tulisi maatalouden rakenneongelmista kärsiville alueille. Suomella on edellisten lisäksi mahdollisuus aktiivisella toiminnalla saada rahoitusta myös EY:n erillisohjelmista.

Nykyiset säännöt eivät ole ikuisia. Edellä olevissa laskuissa ei ole otettu huomioon laskentaperusteiden muuttumista EY:n laajentuessa. Yhteisön laajentuminen on aina, kuten ministeri Pekkarinen jo totesi, muuttanut laskentaperusteita. Suomi yhdessä muiden Pohjoismaiden kanssa voi korostaa suuria ja erikoisia alueellisia ongelmiaan säännöstöä uudistettaessa. Koska ongelmat ovat yhteisiä myös erälle nykyisille EY-maille, voitaisiin perustella muutettuja tukisääntöjä sekä kokonaan uutta rahastojen käytötarkoitusta. Tällaisen tukipolitiikan räätälöinti todennäköisesti tasaisi Suomen rahoitustasetta aluetuen osalta.

Tämänaamuisessa aluepoliittisen neuvottelukunnan tilaisuudessa tuli sitä paitsi taas kerran todettua mm. kuljetustuen osalta se, mitä ennenkin on todettu: Jokainen EY-maa on keksinyt ja tulee keksimään aina sopivia nimiä tukimuodoille, joita haluaa toteuttaa.

Herra puhemies! Ihan lyhyesti vielä: Keskustelussa on useaan otteeseen todettu, että EY:n jäsenenä Suomi pääsee osallistumaan niiden päätösten tekemiseen, jotka meidän on joka tapauksessa hyväksyttävä. On kuitenkin kysyt-

ty, miten Suomen ääni kuuluu ja mikä on 5 miljoonan ihmisen painoarvo lähes 400 miljoonan ihmisen Euroopassa. Yksi asia on varma, nimittäin se, että mikäli emme ole jäseniä, äänemme ei kuulu. On muistettava, että mikäli Suomi on EY:n jäsenenä yhdessä muiden Pohjoismaiden kanssa, on Suomen äänen kuuluvuus aivan erilainen. EY:n tämänhetkisten sääntöjen mukaan kaikkien Pohjoismaiden yhteinen edustus vastaa suurin piirtein sitä, mitä Saksalla tällä hetkellä on. Näin ollen Suomi tässäkin voi käyttää hyväkseen pitkää pohjoismaista yhteistyöperinnettä. Sitä paitsi on kyseenalaista, tokko meidän siinä tapauksessa, että Suomi jää EY:n ulkopuolelle, kannattaa puhua koko pohjoismaisesta yhteistyöstä. Pohjoismaisen yhteistyön kannalta on erittäin tärkeää, että läntisen Euroopan raja ei kulje Pohjanlahti — Tornionjokilinjaa.

Herra puhemies! Lopuksi haluan heittää vielä tähän keskusteluun erään kysymyksen, johon en itse tiedä vastausta. Mikä sai puolueettomuudestaan lähes kynsin hampain kiinni pitävän Ruotsin näin lyhyessä ajassa Eta-sopimuksen syntymisen jälkeen hakemaan EY-jäsenyyttä? (Ed. Laine: Sisäpolitiikka!) Sitä kannattaa joka tapauksessa meidänkin pohtia.

Ed. M. Pietikäinen: Herr talman! "Finland har med sina nationella särdrag som grund utvecklats som en del av Norden och Europa. Så har våra värderingar, vår hushållning och vår kultur utvecklats. Geografins och historiens betydelse är central för bestämmande av vår internationella ställning."

Med dessa ord inleds redogörelsen om konsekvenserna av ett medlemskap i EG för Finland.

I en situation där världen omkring oss genomgår snabba, stora och delvis skrämmande förändringar är det skäl att ställa frågan inte bara om var vi historiskt hör hemma, utan också var vi vill höra hemma i framtiden. Världen omkring oss förändras och en återvändo till gårdagen är inte möjligt.

"Suomi on kehittynyt kansallisten erityispiirteidensä pohjalta osana Pohjolaa ja Eurooppaa. Näin ovat kehittyneet arvomme, taloutemme sekä kulttuurimme. Maantieteen ja historian merkitys on keskeinen kansainvälistä asemaa määrittäessämme." Näillä sanoin alkaa valtioneuvoston selonteko eduskunnalle EY-jäsenyyden vaikutuksista Suomelle.

Tilanteessa, jossa meitä ympäröivässä maailmassa tapahtuu nopeita, suuria ja osin pelottaviaakin muutoksia, ei ole syytä kysyä vain sitä, mihin historiallisesti kuulumme, vaan myös sitä, mihin haluamme tulevaisuudessa kuulua. Maailma ympärillämme muuttuu, ja paluuta eiliseen ei ole. Taakse jääneenä taloudellisesti vaikeana syksynä on toivottavasti käynyt selkeästi esiin, miten riippuvaisia jo nyt olemme kansainvälisestä taloudesta ja kansainvälisestä yhteistyöstä. Emme ole aikaisemmin selvinneet emmekä tulevaisuudessakaan tule selviämään kaukaisena, eristyneenä, pohjoisena saarekkeena.

Eta-sopimus ei riitä turvaamaan tulevaisuuttamme varsinkaan, kun sopimuksen syntyä on edelleenkin pidettävä epävarmana. On syytä muistaa, että Eta-sopimus ei ole vielä lopullisesti satamassa ja viime aikoina huomattavasti laimentunut mielenkiinto Etaan eräissä Efta-maissa ja EY:n piirissä ei lupaa hyvää sopimuksen tulevaisuudelle pitkällä tähtäimellä.

Mielestäni Suomen tulisi jättää nopeasti hakeamus EY:n jäsenyydestä. Meidän on lyötävä lukkoon selkeät tavoitteet jäsenyydelle. On syytä pyrkiä kansallisesti suureen yksimielisyyteen selvästi määritellyistä tavoitteista koskien mm. turvallisuuspolitiikkaa, maataloutta, sosiaalipolitiikkaa ja aluepolitiikkaa.

Ei ole mielestäni epäilystäkään siitä, ettei EY antaisi meille eräissä kysymyksissä kiistämättömiä etuja: uusia taloudellisia mahdollisuuksia, vakaamman talouden, alhaisemmat hinnat, yhteiset vaikutusmahdollisuudet muun Pohjolan kanssa ja uusia erinomaisia koulutus- ja tutkimusmahdollisuuksia.

Puutun tässä tarkemmin nimenomaa koulutukseen ja tutkimukseen.

Koulutusta voidaan pitää yhtenä EY:n peruspilarina. Tavoitteena ei ole yhtenäisen koulutuspolitiikan luominen, vaan jäsenmaiden yhteistyön edistäminen. Suomen kaltaiselle maalle panostus koulutukseen on viisaimpia investointeja. Hyvin koulutettuja, motivoituneita ja osaavia ihmisiä tarvitaan. Ammattikoulutusta, tutkintojen kelpoisuutta, opettaja- ja tutkijakoulutusta ja opiskelijavaihtoa koskevalla yhteistyöllä laajennamme mahdollisuuksiamme selviytymiseen huomispäivänä Euroopassa. Nykyiset kokemuksemme Euroopan yhteisistä koulutusohjelmista mm. Comettista ja Erasmusesta, ovat olleet hyvin myönteisiä. Tämä on kuitenkin vain alkua. EY:n jäsenyyks antaisi meille arvaamattomia mahdollisuuksia.

Tutkimus on ollut EY:n ohjelmassa vuodesta

1957 lähtien. EY:n tutkimusohjelmien tavoitteena on ollut yhteisen tieteellisen pohjan vahvistaminen. Nykyisinä painopistealueina ovat mm. ympäristö, biotekniikka, agroteollisuus, tutkijoiden liikkuvuus, informaatio, kommunikaatio, tuotanto- ja materiaalitekniologia.

Suomi osallistuu nykyään 46:een EY:n tutkimus- ja kehitysohjelmaan. EY:n jäsenenä meillä olisi lisäksi mahdollisuus osallistua eri koulutus- ja tutkimushankkeiden suunnitteluun ja muotoiluun. Tämä on mielestäni erittäin tärkeää.

Den säkraste vägen för Finland att arbeta sig upp ur den ekonomiska och andliga kris vi befinner oss i är att satsa på utbildning. En hållbar ekonomisk utveckling kräver att vi ständigt skaffar oss ny kunskap och nya insikter. En fruktbar växelverkan med omvärlden inom utbildning, kultur och forskning gagnar oss på många plan, inte minst i ekonomiskt och kulturellt avseende.

Herra puhemies! Varmin tapa Suomen nostamiseksi taloudellisesta ja henkisestä lamasta on panostaa koulutukseen. Kestävä taloudellinen kehitys edellyttää, että hankimme koko ajan uutta tietoa ja uutta osaamista. Hedelmällinen kanssakäyminen meitä ympäröivän maailman kanssa koulutuksen, kulttuurin ja tutkimuksen alalla on meille hyödyksi monella tasolla erityisesti taloudellisessa mielessä ja kulttuurin kannalta.

EY-jäsenyyden hakeminen on maallemme suuri ja tärkeä ratkaisu. Kysymys on monitahoinen ja olen tässä päättänyt valaista asiaa erityisesti koulutuksen ja tutkimuksen näkökulmasta. Myös kokonaisanalyysi merkitsee osaltani jäsenhakemuksen nopean jättämisen puoltamista.

Puhetta on ryhtynyt johtamaan toinen varapuhemies Pesälä.

Ed. H a s s i : Arvoisa puhemies! Suomen kansa tuntuu nyt olevan kovasti huolissaan, mihin tätä maata oikein ollaan viemässä ja miksi niin kovalla kiireellä. Keskustelussa EY-jäsenyydestä tulee esiin kolme erilaista linjaa. Yhdet korostavat uhkia. Tämä joukko näyttää olevan kasvassa. Toiset puhuvat välttämättömyydestä ja

kolmannet korostavat mahdollisuuksia. Itse kuulun kolmanteen ryhmään. Olen valmis ottamaan vastaan EY-jäsenyyden haasteen. Silti suhtaudun EY:hyn kriittisesti aivan kuten Suomeenkin. Suhtaudun kriittisesti Suomen eduskuntaankin, mutta olen silti halunnut tulla mukaan esittämään näkemyksiä siitä, miten Suomea tulisi kehittää. Vastaavasti toivon Suomen menevän mukaan vaikuttamaan Euroopan yhteisön kehitykseen. Ed. Pekka Haavisto otti jo eilen esiin näkökohdan, joka on mielestäni ehkä kaikkein oleellisin, eli liittyykö Suomi EY:n jäseneksi tai ei, se voi kummassakin tapauksessa valita passiivisen tai aktiivisen roolin. Me toivomme, että tämä rooli olisi aktiivinen.

Tulevaisuushan on aina tuntematon. Sellainen tulevaisuus, joka perustuu passiiviseen sopeutumiseen, on aivan yhtä tuntematon kuin sellainen tulevaisuus, joka perustuu aktiiviseen valintaan. Mutta näyttää siltä, että ihmisillä on taipumus pelätä enemmän sellaista tuntematonta tulevaisuutta, joka perustuu omaan aktiiviseen valintaan, kuin sellaista, joka perustuu passiivisuuteen.

Etenkin Suomessa on ulkopolitiikka totuttu pitkään näkemään vain sopeutumisena välttämättömään tai väistämättömään. Tätä henkeä oli esimerkiksi ministeri Salolaisen vastauksessa eilen, kun kysyin häneltä, onko hallituksella tavoitteita EY:n tulevan ympäristöpolitiikan tai Itä-Eurooppa-politiikan suhteen siinä tapauksessa, että meistä tulisi EY:n jäseniä. Salolainen tuntui oudoksuvan tällaista kysymystä ja vastasi, että Suomi todennäköisesti tulisi omaksumaan pohjoismaisia tyypillisiä tavoitteita. Tämä vastaus kuvastaa osuvasti sitä, että Suomi ei ole vuosikymmeniä tunnut itse määrittelemään omia tavoitteitaan muuten kuin aivan yleisten fraasien tasolla tyyppiä ”rauha, puhdas ympäristö, hyvä sosiaaliturva” jne., jollaisia asioita tietenkään kukaan ei käsitteinä halua vastustaa.

Niiden keskuudessa, jotka haluavat Suomea EY:n jäseneksi, on ikävä kyllä ollut paljon sellaista henkeä ikään kuin pääkysymys olisi se, hyväksytäänkö suomalaiset oikeiksi eurooppalaisiksi. Esimerkiksi tämä vastenmielinen argumentti, jolla perustellaan kiirettä jäsenhakemuksen jättämisessä, eli se, että muutoin joudumme Itä-Euroopan maiden kanssa samaan ryhmään: Sen takanahan on ajatus, etteivät itäeurooppalaiset ole oikeita eurooppalaisia ja me voisimme jotenkin tahrantua heidän seurassaan.

Kirjailija Antti Tuuri on joskus luonnehtinut

suomalaisia sanoen, että ulkomailla suomalaisen tunnistaa siitä, että hänen takanaan näyttää kulkevan ikään kuin toinen näkymätön hahmo, tarkkailija, joka koko ajan pitää silmällä, miltä suomalainen näyttää muiden silmissä. Minusta suomalaisten pitäisi kerta kaikkiaan vähentää siitä huolehtimista, mitä muut meistä ajattelevat, ja keskittyä enemmän siihen, mitä itse haluamme.

Maastrichtin kokouksessa Englanti reippaasti ilmoitti olevansa eri mieltä EY:n yleisen sosiaaliturvanormiston kehittämisestä. Tästä kiistanaiheesta olen toki Ison-Britannian hallituksen kanssa eri mieltä, mutta kunnioitan kuitenkin sitä reippautta, jolla he toivat esille oman näkökantansa.

Meillä suomalaisilla on vielä pitkä tie siihen, että oppisimme tavoitteiden määrittelyssä ajattelemaan ensiksi sitä, mitä itse haluamme, ja vasta sitten, mitä toiset meistä ajattelevat, mutta tämä opettelu pitäisi aloittaa heti.

Niihin uhkakuihin, joita EY:stä on tässäkin salissa esitetty, en halua kovin paljon puuttua. On kuitenkin outoa, että täysjärkisen tuntuiset ihmiset argumentoivat ikään kuin EY olisi jokin suuri vihamielinen kita, joka haluaa nielaista meidät. Tällainen ajattelu kertoo enemmän puhujasta itsestään kuin EY:stä. En voi uskoa, ettei esimerkiksi maataloudesta löytyisi ratkaisua, joka tyydyttää sekä Suomea että EY:tä, koska en voi kuvitella, että EY:ssä kenenkään tavoitteena olisi tuhota yhdestäkään jäsenmaasta yhtään keskeistä osaa, esimerkiksi maataloutta.

Pidän kummallisena sitä, että Suomessa keskustellaan ikään kuin ero EY- ja Eta-jäsenyyksien välillä olisi erittäin dramaattinen. Minun käsitykseni mukaan liittyminen Etaan on paljon dramaattisempi muutos kuin liittyminen sen jälkeen EY:hyn olisi. Maataloutta lukuun ottamatta melkein kaikki ne argumentit, joita EY-jäsenyyttä vastaan on kuultu, pätevät myös Etaan, jolloin niiden esittäjien pitäisi johdonmukaisuuden vuoksi vastustaa myös Eta-jäsenyyttä.

EY sinänsä ja Suomen mahdollinen liittyminen siihen, kuten myös Eta ja Suomen mahdollinen liittyminen siihen, merkitsevät valtioiden välisen yhteistyön tiivistymistä. Tämä on nähdäkseni luonnollinen seuraus niin sanotusta maailman pienenemisestä eli paranevista mahdollisuuksista matkustaa sekä kuljettaa tavaraa ja tietoa. On luonnollista, että jossain vaiheessa ryhdytään yhtenäistämään tuotannon ja kaupankäynnin ehtoja entistä laajemmilla alueilla. Tietenkin tähän liittyy ongelmia kuten kaikkeen

elämään, mutta en usko niitä ylitsepääsemättömiksi, varsinkaan niin kauan kuin yhteistä kulttuuripohjaa on riittävästi, ja sitähan Suomella ja EY:llä on.

Tästä kulttuuri-identiteetistä haluan kuitenkin sanoa muutaman tarkentavan ajatuksen. Edustajat Pekka Haavisto ja Heidi Hautala ovat tässä keskustelussa puhuneet siitä, miten suomalainen identiteetti on pitkään ollut sidoksissa Euroopan jakautumiseen itään ja länteen. Suomi on ollut monin tavoin riippuvainen idästä, mutta henkisesti se on kuitenkin halunnut samaistua länteen, ja tämä samaistuminen on välillä ollut melkein paniikinomaista. Minä koen sen siten, että oikeastaan siinä pääasia on ollut henkinen irtisanoutuminen idästä. Usein tämä samaistuminen länteen on mennyt jopa niin pitkälle, että samaistumisen kohde ei ollut ensisijaisesti Länsi-Eurooppa, vaan jopa Yhdysvallat. Se maailmanpoliittinen tilanne, johon tämä liittyi, on nyt ohi.

Mutta ennen kaikkea tässä on minusta ongelmana se, että identiteetti, jossa pääasia on se, mitä me emme ole, esimerkiksi että emme ole venäläisiä, emme ole itäeurooppalaisia, tällainen identiteetti on hyvin hatara. Se on varjoidentiteetti. On tärkeää ruveta Suomessa enemmän puhumaan siitä, mitä me varsinaisesti olemme. Sitä, että olemme eurooppalaisia, ei tarvitse todistaa. Jos joku sen todisteleminen tuntee tarvetta, se kertoo lähinnä vain, että hän itse ei ole tästä asiasta kovin vakuuttunut.

Mutta minkäänlaista sulautumista muihin Länsi-Euroopan maihin ei tarvitse eikä pidäkään yrittää. Me voimme omassa kulttuurissamme ja omissa juurissamme olla ylpeitä siitä, mikä on todella ikioma. Meidän ei esimerkiksi tarvitse häpeillä sitä, että me puhumme niin omalaa-tuista kieltä. Me voimme olla siitä ylpeitä.

Itselleni itse asiassa juuri tämä asia on suomalaisuudessa ehkä kaikkein suurin ylpeyden aihe. Pidän sitä todella upeana asiana, että tämä katajainen, jukuripäinen kansa on säilyttänyt oman kielen, vaikka olemme olleet vieraan vallan alaisia noin 800 vuotta, ensin Ruotsin vallan alla noin 700 vuotta ja sitten satakunta vuotta Venäjän vallan alaisia. Itse asiassa vedän tämän ylpeydenaiheen juuret vielä kauemmas historiaan.

Euroopan kaukaista esihistoriaa tutkinut arkeologi Maria Gimbutas on tullut siihen tulokseen, että indoeurooppalaisia kieliä puhuvat kansat alkoivat tunkeutua Eurooppaan noin vuodesta 4000 eKr. alkaen eli noin 6000 vuotta

sitten. Me olemme yksi niistä harvoista kansoista Euroopassa, joiden kieli kuuluu toiseen ryhmään kuin näiden tunkeutujien.

Erästä suomalaisesta tutkimuksesta luin tällaisen arvion, että noin 6000 vuotta sitten vielä Itämeren ja Uralin välinen alue oli suomalaisugrilaiden harvasti asuttamaa, mutta sitten slaavilaiset kansat alkoivat tulla etelästä päin ja eristivät meidän esivanhempamme saarekkeiksi, jotka, kuten tiedämme, tällä hetkellä asuvat hyvin kaukana toisistaan ja joiden kieletkin ovat eriytyneet varsin kauas toisistaan. Mutta voi hyvin olla, että meidän kielemme on eurooppalaisena kielenä vanhempaa perua kuin indoeurooppalaiset kielet. Ainakin minä olen ylpeä jo tästä ajatuksesta.

Olen myös lopen kyllästynyt puheisiin siitä, että suomalainen kulttuuri on nuori ja ohut ja että me olemme metsäläisiä. Suomalainen kulttuuri on paljon vanhempi kuin monet suomalaiset tietävätkään. Kuinka moni esimerkiksi tässä salissa tietää sen, että se muinaiskaupunki, joka muutama vuosi sitten löydettiin Hämeenlinnan Varikonniemestä ja joka on noin 900—1000 vuoden takaiselta ajalta, on suurimpia, ellei peräti suurin tuolta aikakaudelta Pohjoismaista löydettyistä asutuskeskuksista.

Minä olen itse monta vuotta harrastanut suomalaisia mytologiaa ja muinaisuskoa. Se uskonto, joka täällä vallitsi ennen kuin kristinuskotuotiin tänne tuontitavarana ulkoa, oli maanviljelyskulttuurin uskonto eikä metsäläisten uskonto. Tietenkin metsästyksellä ja kalastuksella oli siinä oma osansa, mutta vuoden tärkeät tapahtumat olivat maanviljelyskulttuurin kannalta tärkeitä vuoden taitekohtia.

Suomalaiset eivät myöskään eläneet eristyneitä elämää ennen Ruotsin valtaa. Arkeologiset löydöt osoittavat, että jo kampakeraamisella kaudella kuuluimme laajempaan kulttuuripiiriin. Esineistön symboleissa on yhtäläisyyksiä esimerkiksi Kaakkois-Aasian neoliittisten kulttuurien kanssa ja esinelöydöt osoittavat myös laajalle ulottunutta kaupankäyntiä jo hamassa muinaisuudessa. Myös muinaisrunomme kertovat kulttuuriyhteyksistä. Esimerkiksi Martti Haavio on löytänyt paljon yhtäläisyyksiä suomalaisten muinaisrunojen ja tarinoiden sekä Kaakkois-Euroopan ja Aasian esihistoriallisten suurten kulttuurien tarinoiden välillä.

Kun olen viime vuosina tavannut liettualaisia, en itsenäistymisen jälkeen, vaan siinä vaiheessa, kun oli vielä epävarmaa, milloin, jos koskaan, Liettua tulee itsenäistymään, minua on lämmit-

tänyt se tapa, millä nämä tapaamani liettualaiset ovat nähneet oman kansallisen identiteettinsä. He ovat ylpeitä siitä, että ovat yksi Euroopan viimeisistä kansoista, joka käännytettiin kristinuskoon. He ovat ylpeitä vanhasta muinaisuskostaan, joka oli luonnonuskonto. Virossa on jopa ulkoministerinä kirjailija Lennart Meri, joka on tutkinut kansansa muinaistarustoa ja jonka työt ovat olleet tärkeitä virolaisen kansallisen identiteetin ylläpitämiselle ja vahvistamiselle. Me voimme ottaa tästä oppia.

Lennart Meri muuten puhuu kirjassaan Ho-peanvalkea siitä, miten joitakin tuhansia vuosia sitten Suomenlahden rannikolle saapui uusi kansa, joka edusti toisenlaista rotua ja kulttuuria. Hänen mukaansa nykyiset virolaiset ovat rodullisesti enemmän tulokkaitten, mutta kulttuurisesti, siis kieli mukaan lukien, enemmän alueen alkuperäiskansan jälkeläisiä. Tämä päättely koskee luultavasti myös Suomea.

Minun johtopäätökseni tästä on se, että suomalainen kulttuuri on itse asiassa hyvin vahva. Suomalainen identiteetti on kestänyt melkoisia paineita sekä historiallisena että esihistoriallisena aikana, eli identiteettimme puolesta meillä ei ole EY:ssäkään syytä huoleen, kunhan itse muistamme kunnioittaa sitä. Mutta meidät on totutettu ajattelemaan, että Suomi liitettiin sivistyksen piiriin, kun Suomi alistettiin Ruotsin valtaan. Itse asiassa meille on kerta toisensa jälkeen historiamme aikana yritetty opettaa, että kaikki arvokas ja sivistynyt tulee ulkoa. Se, mitä täällä ennestään on, ei ole mitään.

30-luvulla tarve löytää kansallinen ylpeys ilmeni muihin kansoihin, ennen muuta venäläisiin kohdistuvana halveksuntana. Viime vuosina muotia on ollut enemmänkin kansallinen itsehuokinta. Molemmat mielestäni ilmaisevat huteraa itsetuntoa, jota meidän olisi nyt syytä ryhtyä kohentamaan ja löytämään itsestämme tervettä kansallista ylpeyttä.

Liettualaisten tavoin mekin voimme olla ylpeitä siitä, että olemme yksi Euroopan viimeisiä kristinuskoon käännytettyjä kansoja ja että meidän juuristamme löytyy maailmankatsomus, joka perustui luonnon kunnioitukseen ja luontoon eläytymiseen. Juuri nythän koko maapalloa koskevat suurimmat ongelmat liittyvät siihen, että maapallon valloittanut teollinen kulttuuri on hukannut juurensa luontoa kunnioittavaan elämäntapaan. Meillä on noihin juuriin vielä jonkinlainen yhteys. Me voimme ylpeinä ryhtyä vahvistamaan juuriamme ja olla varmoja siitä, että meillä ei ole Euroopassa pelkästään

opittavaa, jota toki on, vaan että meillä on myös annettavaa.

Ed. Seivästö: Arvoisa puhemies! Selvitäessämme itsellemme ja myös toisillemme maamme integraatoratkaisun vaikutusta jou-dumme osittain tekemään ratkaisumme oletta-musten varassa. Meille on toki jaettu materiaalia ja selvityksiä, olemme saaneet tietoa eri kanavien kautta. Silti kenelläkään ei ole kykyä tai varmuutta ennustaa tulevaa. Voimme toki nähdä tiettyjä kehityslinjoja ja mahdollisuuksia niin läntisen yhdyntymisprosessin kuin itäisenkin ke-hityksen kohdalla.

Entinen Neuvostoliitto oli eräänlainen impe-riumi, joka koostui monesta kansasta ja ihmis-ryhmästä. Maassa toteutettiin myös selvä työn-jako hyvin keskitetyn poliittisen ja taloudellisen johdon alaisena. Keskusvalta säänteli monin tavoin liittoon kuuluvien kansojen ja ihmisten elämää. Tämä imperiumi etsii nyt uutta pohjaa ja muotoa, toivottavasti demokraattista ja ih-misoikeuksia kunnioittavaa. Toivomme, että It-senäisten valtioiden yhteisö onnistuu edeltäjään-sä paremmin ja pystyy hallitsemaan myös ne mittavat asevoimat, jotka sen alueella ovat.

Suomi ei ole harkitsemassa jäsenenomusta itsenäisten valtioiden yhteisöön. Kuitenkin halu-an pintapuolisesti verrata entisen Neuvostoliiton järjestelmää länteen muodostumassa olevaan yhteisöön, vaikka ideologinen lähtökohta onkin erilainen.

Yhteisiä piirteitä toki löytyy: virkamiesvaltai-suus, selvä työnjako, byrokratia, hallinnon kes-kittäminen pitkälti yhteen kaupunkiin, suunnitelmalliset yhteisistä asevoimista sekä ulkopoliitikas-ta ja turvallisuudesta. Lopulta esiin nousee kiin-teä poliittinen unioni ilman valtioiden välisiä rajoja.

Arvoisa puhemies! Maamme viettää kuluvana vuonna itsenäisyytensä 75-vuotisjuhlaa. Mitä it-senäisyys on? Pohdin asiaa hetken kuluttua.

Monet kansainväliset sopimukset ja järjestöt, joihin olemme liittyneet, vaikuttavat meihin tänä päivänä enemmän kuin vuonna 1917. Samoin rajoja ylittävä kauppa, matkailu ja teollisuus lisäävät kansainvälisyyttä. Kansainvälisyys on toki eräs kristillisen uskon perusajatus. Meillä on yhteinen Vapahtaja ja siitä seuraava absoluutti-nen ihmisarvo ja ehdoton tasa-arvo.

Tämä periaate ei vain käytännössä ole aina toiminut edes meidän maanosassamme. Räikeä poikkeus tästä olivat esimerkiksi natsi-Saksan toimenpiteet vuosina 1933—1945. Ei ainoastaan

idässä ollut veristä diktatuuria vaan myös Eu-roopan länsiosassa. Siksi pä rajat voidaankin nähdä myös suojana eikä aina vain haittoina. Toivon, että edellä mainitut ikävät asiat eivät enää Euroopan historiassa koskaan toistuisi vaan että ne jäävät nyt vain historian leh-dille. Mutta lähihistoria on toki pidettävä mieles-sä valitessamme Suomen suuntaa tulevaisuu-teen.

On selvää, että meidän tulee edelleenkin käy-dä kauppaa ja sitä kautta turvata työllisyytemme ja hyvinvointipalvelumme. Kaupastammehan noin 50 prosenttia suuntautuu EY-maihin ja noin 20 prosenttia Efta-maihin. Näillä luvuilla on toki vaikutusta ja merkitystä maamme ratkai-suihin. Osittain ne jopa puoltavat EY-jäsenyy-den hakemista. Idänkauppa on tällä hetkellä pahasti lamassa, mutta luonnonvaroiltaan eräs maailman rikkaimmista maista nousee varmasti vielä taloudellisesti. Suomen tulisikin jatkossa saada hyödyntää sijaintinsa kauppapoliittiset edut idän suuntaan.

Huomioiko EY maamme erityisaseman? Tus-kin. Eta-sopimus syntyyne suurella todennäköi-syydellä, ja sopimuksella turvataan maamme kauppapoliittiset edut. Maammehan on Euroo-pan laidalla joka tapauksessa, niin Etassa kuin EY:n jäsenenäkin. Jäsenyys ei muuta maantie-dettä eikä Suomen ilmastoa. Toimivat suhteet niin Euroopan yhteisöön kuin Itsenäisten valtioiden yhteisöönkin ovat meidän kannaltamme tärkeitä, ja sillä tavoin maamme voi jatkaa omak-sumaansa sillanrakentajan tehtävää myös Eu-roopan poliittisessa elämässä. Ongelmathan ei-vät ole loppuneet maanosastamme.

Arvoisa puhemies! Osa EY-jäsenyyden kan-nattajista perustelee jäsenyyttä turvallisuuspoliitiikalla. En epäile heidän vilpittömyyttään. Silti kysyisin, eikö Paasikiven ja Kekkonen muovaa-maa ulko- ja turvallisuuspoliittista linjaa voitaisi edelleen soveltaa ja kehittää nykytilannetta vas-taavaksi. Miten EY:n tullimuuri idän suuntaan ja kehitysmaihin päin palvelee laajaa turvalli-suus-käsitettä? Eikö ns. kolmannen maailman maiden aseman helpottaminen palvelisi myös maamme turvallisuuspoliittista asemaa?

On myönnettävä, että tähän asti pienet EY-maat on huomioitu kohtuullisella tavalla. Mutta entä jatkossa, mikäli päätökset tehdäänkin ny-kyistä enemmän joko yksinkertaisella tai 2/3:n enemmistöllä? Miten sitten käy alle 10-miljoo-naisille jäsenvaltioille? Efta-maistahan ei yhdes-säkään ole yli 10:tä miljoonaa asukasta. Efta yhteensäkin käsittää vain noin 30 miljoonaa

asukasta kun EY:ssä nykyisellään on jo noin 340 miljoonaa.

Mitä tulee päätöksentekoon yleensäkin EY:ssä, voimme kysellä perustellusti sen demokraattisuuden perään. Suomella ei olisi paljonkaan sanansijaa EY:n komissiossa, jossa tällä hetkellä on 17 komissaaria. Ministerineuvostossa toki äänemme kuuluisi vähän paremmin, ja EY-parlamenttiin maamme saisi ehkä noin 10 edustajaa. EY-parlamenttissahan on nykyään reitult 500.

Asioiden valmistelussa komission asema on erittäin keskeinen. EY:n kohdalla voimme perustellusti puhua demokraatiavajeesta, joka tuskin lähetulevaisuudessa tulee poistumaan. Mitä päätösvallan merkittävä siirto maamme rajojen ulkopuolelle vaikuttaa kansalaistemme kiinnostukseen yhteiskunnalliseen päätöksentekoon? Passivoiko se edelleen kansalaisiamme, vai lisääntykö kiinnostus maakunnallista ja kunnallista demokratiaa kohtaan? Vaikka Suomen eduskunnan asema merkittävästi muuttuisikin mahdollisen EY-jäsenyyden myötä, niin tuskin tämän talon 200 tuolia jäisivät täyttämättä.

Arvoisa puhemies! Kysymys Suomen maaseudun ja maatalouden asemasta siinä tapauksessa, että olisimme EY:n täysjäsenenä, on hyvin keskeinen. Vastaus vaikuttaa maaseudun ihmisten lisäksi myös yhteiskuntamme rakenteisiin. Mikäli Suomi pakotetaan luopumaan elintarvikeomavaraisuudestaan ja tuomaan ruokansa pääosin ulkoa, miten työllistämme nämä ihmiset, jotka tällä hetkellä toimivat elintarvikeketjun eri portaissa? Heitähän on noin 300 000. Missä he asuisivat ja mitä tekisivät? Kestääkö yhteiskuntamme tällaisen rakennemuutoksen, entä yksittäiset kansalaisemme? Mistä valuutta tuon ruoan ostamiseen?

Ongelmaa ei toki synny näin laajassa mitta-kaavassa, mikäli saamme säilyttää elintarvikeomavaraisuutemme EY:n sisällä. Mutta entä jos meidän varaumiamme ei hyväksyt? Elintarvikeomavaraisuus liittyy myös kiinteästi itsenäisyyteemme. Kansakunta, joka pystyy itse ruokkimaan kansalaisensa ja osin auttamaan naapureitaankin, kykenee seisomaan suhteellisen vankalla perustalla.

Ajalta, jolloin Hitler ja Stalin hallitsivat Eurooppaa, on kansallamme kipeä kokemus siitä, miten ruokaa yritettiin käyttää vaihtokaupan välineenä. Toisessa vaakakupissa oli viljaa, ja toiseen vaakakuppiin vaadittiin juutalaisia lähetettäväksi natsien polttouuneihin. Onneksemme maamme poliittinen- ja sotilaallinen johto ei

suostunut tällaiseen kauppaan, vaan tilanne saatiin hoidettua toisella tavalla. Asian ratkaisuihin Mannerheimilla ja sosialidemokraattisilla poliitikoilla oli merkittävä osuus.

Onko nytään täysin poissuljettu mahdollisuus vastaavanlaiseseen kiristykseen, jos luovumme ruokaan liittyvästä omavaraisuudesta? On tietenkin selvää, että parhaatkaan toimenpiteet eivät takaa hyvää satoa, ei meillä, ei EY:ssä eikä myöskään maailman vilja-aitassa Yhdysvalloissa. Kato voi kohdata, ja maailman viljavarastot ovat aika pienet tällaista tilannetta ajatellen.

Miten taloutemme kykenisi tässä vaiheessa sopeutumaan EY-jäsenyyteen vuosikymmenen puolivälissä? Mitä käytännössä merkitsee sosiaaliselle turvallisuudellemme EY:n vaatimus siitä, ettei budjetin alijäämä saa ylittää 3:a prosenttia bruttokansantuotteesta. Rahaunionissa joudumme tähän sopeutumaan eli supistamaan valtion menoja lähivuosina useilla miljardeilla markkoilla. Budjetit niin valtion kuin kuntienkin kohdalla on toki lähivuosina saatava tasapainoon, mutta edellä mainittu periaate asettaa meille kohtuuttomia vaatimuksia.

Edellä esittämäni viitaten katson, että selonteko sisältää vielä niin monta avointa kysymystä, etten rohkene puoltaa anomuksen jättämistä Suomen liittämiseksi EY:n täysjäseneksi. Nyt olisikin katsottava ensin, miten Eta-sopimus toimii ja vaikuttaa maamme talouteen ja kansalaisemme muuhunkin elämään. Kiirettä ei ole, sillä meidän ei kannata luokitella Norjaa, Sveitsiä tai Itä-Euroopan maita jotenkin toisen luokan valtioiksi, mitä henkeä tuntuu yllättävän paljon olevan ilmassa. Tilanne toki mutkistuu, jos Eta-sopimusta ei synny.

Arvoisa puhemies! Aloitin tulevaisuuden tarkastelulla ja päätän samaan teemaan. Siitä puhutaan Raamatun kautta maailman laajuisella, mutta myös yksilö- ja kansakuntatasolla. Ilmestyskirja täydentää ja osin tarkentaa sitä kuvaa ja ennustuksia, jotka muualta Raamatusta löytyvät. Esiin nousevat mm. pahat ympäristöongelmat, joista seuraa elintarvikkeiden puute ja hyvälaatuisen viljan sangen korkea hinta. Muutokset ilmakehässä ovat ilmeiset, samoin makean veden lähteiden yhä lisääntyvä pilaantuminen. Esiin nousee myös mahdollisuus rautaisen poliittisen, taloudellisen ja uskonnollisen järjestelmän synnylle. Nykitekniikka mahdollistaa tällaisen järjestelmän käyttöönoton, jossa yksityinen ihminen voidaan sulkea yhteiskunnan toimintojen ulkopuolelle, ellei hän alistu. Parempia ja lohdul-

lisiakin näköaloja toki Raamattumme viimeisillä lehdillä tuodaan esiin.

Arvoisa puhemies! Kansamme on tärkeissä valintatilanteissa ja vaikeina vuosina turvautunut rukoukseen ja Raamatun sanan tutkimiseen. Näin toimivat myös mm. presidentit Kallio ja Paasikivi. Siksi tässäkin valinnassa kannattaa kaiken muun tiedon lisäksi lukea myös Elämän kirjaa nöyrällä ja avoimella mielellä.

Ed. Savela merkitään läsnä olevaksi.

Ed. J u r v a : Arvoisa puhemies! Kansalliskirjailijamme Aleksis Kivi runoili yli sata vuotta sitten somasta saaresta kaukana merellä. Siellä lintukodossa asuu pieni ja kaunis kerikansa. Tämä muusta maailmasta eristäytynyt ja aavaa merta vastaan vastarintaa tekevä kerikansa ja lintukoto sopivat vertauskuvaksi myös Suomesa käytyyn ja nyt vilkastuneeseen EY-keskusteluun.

Valtiopäiväjärjestyksen mukaan kansanedustaja on velvollinen toimissaan noudattamaan oikeutta ja totuutta. Hän on siinä velvollinen noudattamaan perustuslakia, eivätkä häntä sido mitkään muut määräykset. Tältä perustuslailliselta oikeuden, vapauden ja itsenäisyyden pohjalta olen johdonmukaisesti kannattanut Suomen liittymistä Euroopan talousalueopimuksen jälkeen myös Euroopan yhteisöön. En myöskään kuulu niihin kansanedustajiin, jotka muuttavat mielipidettään tässä asiassa yhden yön yli nukkumisen tai sitovan puolueen ryhmäkuripäättöksen mukaan. Itsenäinen EY-myönteinen näkemykseni siis pysyy, vaikka edustamani puolue, SMP:n eduskuntaryhmän enemmistö, tuntuu kallistuneen tai kääntyneen EY-jäsenyyttä vastaan. Tässä on kuitenkin sanottava, että painostusta omassa ryhmässäni ei ole ollut.

EY ei kuitenkaan ole mikään tuntematon, pelottava mörkö, kunhan asioihin vain huolella ja perusteellisesti paneutuu. Vääriin ja jopa tahallisen virheellisiin väitteisiin perustuva kansalaisten ja etenkin maaseutuväestön pelottelu on halpahintaista poliittisten irtopisteiden ja hetkelisen kannatuksen kalastelua. Kuten arvostamani valtiomies Veikko Vennamo on julkisesti todennut EY:ssä Suomi on kuin herran kukkarossa, kunhan vain emme omaksu brysseliläistä juppiyhteiskuntahenkeä.

Arvoisa puhemies! Olen harvoin kiitellyt sosialidemokraatteja, vaikka SMP ja SDP olivat

kin ennen nykyistä hallitusta vuosia samassa hallituksessa. Sosialidemokraattinen edustaja Paavo Lipponen totesi kuitenkin budjetin palautekeskustelussa osuvasti: "Sellainen käsitys, että Suomen tulisi hyvien naapurisuhteiden takia sanoa ei EY:n jäsenyydelle, on menneen ajan raiteissa kulkemista. Yhteinen pitkä raja Venäjän kanssa on erityisen painava syy liittyä Euroopan yhteisöön. Jos haluamme auttaa Venäjää ja lähialueita, voimme tehdä sen tehokkaasti vain olemalla mukana laajassa yhteistyössä, jolla on sama intressi kuin Suomella. Vain EY:n jäsenenä voimme myös vaikuttaa länsiyhteisön Baltian- ja Venäjän-politiikkaan." Samaa mieltä Venäjän-suhteistamme on ollut myös toinen tunnettu sosialidemokraatti: entinen ulkomaankauppa-ministeri, tullihallituksen pääjohtaja Jermu Laine.

Venäjän-suhteemme on silti myös pakkokommunistisen neuvostojärjestelmän romahtamisen jälkeen Suomen kohtalonkysymys. Vapaata markkinataloutta ja demokraattista yhteiskuntajärjestelmää liki 75 vuoden viiveen jälkeen rakentava Venäjä on suurvalta. Venäjän lisäksi Suomen on myös muistettava Pohjoismaiden ohella ennen muuta itsenäisyytensä palauttaneet Viro, Latvia, Liettua, Unkari ja Valko-Venäjä. Venäjä ja Viro ovat Suomelle yhtä tärkeitä naapureita kuin Ruotsi tai Norja.

EY-keskustelussa ja toivottavasti EY-jäsenyysneuvotteluissakaan emme silti saa unohtaa kansainvälisen oikeuden nimissä sodan ja väkivallan avulla tehtyjen vääryyksien korjaamista rauhanomaisin neuvotteluratkaisuin. Yhtä elintärkeätä kuin Suomelle on liittyminen EY:hyn on sopimus Venäjän federaation kanssa stalinistisen sotapolitiikan vääryyksien korjaamisesta eli hajonneen Neuvostoliiton Suomelta riistämien Petsamon, Sallan, Kuusamon, Karjalan ja Suomenlahden saarten takaisin luovuttaminen Suomelle eli käytännössä Tarton rauhansopimuksen rajojen palauttaminen Suomen ja myös Viron osalta. Viron tasavallan kanssa Suomi voisi EY:stä riippumatta solmia talousunionin, sillä Viron jälleenrakentaminen pakkokommunistisen komentotalouden vararikoraunioiden jäljiltä on heimokansallinen velvollisuutemme.

Arvoisa puhemies! Suomen EY-jäsenyyttä on vastustettu ulko- ja turvallisuuspoliittisin verukkeperustein. Arvostamani puolustusministeriön erikoistutkija tohtori Risto E. J. Penttilä on kuitenkin todennut, että nimenomaan turvallisuuspoliittisista syistä Suomen on syytä ja tarvetta liittyä Euroopan yhteisöön.

Mitä taas Suomen puolueettomuus- tai liittoutumattomuuspolitiikkaan tulee, on tosi outoa, jos Ruotsin tai Itävallan puolueettomuus kestää ja sietää EY:hyn liittymisen, mutta Suomelta se muka veisi puolueettomuuden. Toisaalta ulkopoliittikkamme on täysin muuttunut, kun Neuvostoliitto on hajonnut ja yya-sopimus on mitätöity ja liki koko itäinen Eurooppa on vapautunut pakkokommunismin ikeestä ja Varsovan liitto on hajonnut. Lisäksi jopa Boris Jeltsinin Venäjä on ilmaissut halukkuutensa liittyä Natoon läntisen sotilasliiton jäseneksi. Suomen olisi ehkä syytä tässä kohdassa seurata Venäjän linjalla.

Jos ja kun poliittinen johtomme ei osaa toimia kansakunnan ja maan edun hyväksi Euroopan yhdentymisessä, sen on syytä jättää paikkansa uusille terveille voimille. En pane pahakseni, jos ja kun keskustajohtoinen Esko Ahon hallitus kaatuu ja eroaa sisäisten EY-kiistojensa vuoksi. Samalla eduskunta olisi syytä hajottaa ja järjestää uudet ja rehelliset eduskuntavaalit, joissa Suomen keskusta ei pääse hämäämään.

Muistutan myös, että neljä ulkopoliittikan johdossa ollutta tasavallan presidenttiä on eronnut kesken toimikautensa. Muistutan siitäkin, että ensimmäisten sotien jälkeisten eduskuntavaalien alla 1945 silloinen pääministeri J. K. Paasikivi kehotti sodanaikaisia vastuunalaisia poliitikkoja vetäytymään vapaaehtoisesti syrjään. Pakkokommunismien yleismaailmallinen romahdus ja Euroopan yhdentymistilanne ovat sellaista murroskautta, että nytkin voidaan kehottaa ja pyytää menneisyyden hengessä eläviä poliittisia voimia vetäytymään vapaaehtoisesti siuun.

Arvoisa puhemies! Mitä Suomen mahdollisiin EY-jäsenyyden reunaehtoihin tulee, puutun vain Ahvenanmaan maakunnan erikoisoikeuksiin, joista Suomi kynsin hampain piti kiinni Etan neuvotteluissa. EY:n jäsenyys ei uhkaa kansallisesti Suomea vaan päinvastoin ylikansallisesti vahvistaa Suomen äänen kuulumista. Sitä vastoin edellisen eduskunnan hyväksymä ja nykyisen eduskunnan siunaama väärämielinen Ahvenanmaan uusi itsehallintolaki on suomenkielisten ihmisoikeuksien ja myös EY:n perusvapauksien vastainen. Suomen ei olekaan mitään syytä puolustaa Ahvenanmaan ruotsinkielisiä etu- ja ylioikeuksia muihin eurooppalaisiin nähden EY:n jäsenyyshakemusneuvotteluissa. Mitään ihmisoikeuksien vastaisia erivapauksia Ahvenanmaa ei tarvitse.

Ed. Korhonen (vastauspuheenvuoro): Herra puhemies! Oli kyllä outoa kuultavaa SMP:n edustajan suusta tämä puheenvuoro ja viittaus siihen, että olemme kuin herran kukkarossa. Varmaan toisaalta pitää paikkansa, että herran kukkarossa ollaan: se maksaa 14—18 miljardia markkaa. Ja kun osuus, joka on hyvin huomattava, tulee nimenomaan pientalonpojan kautta ja toinen huomattava osuus nimenomaan leikkautuu sosiaaliturvan kautta vähäväkisiltä pienipalkkaisilta ihmisiltä, ei kuulosta oikein uskottavalta, että SMP:n suunta on tämän suuntainen, jossa viedään ihmisiä kohti huonompaa sosiaaliturvaa, palkkatasoa ja maatalouden edellytykset leikataan pois.

Ed. Aittoniemi (vastauspuheenvuoro): Herra puhemies! Minun velvollisuuteni ei tietenkään ole tähän asiaan vastata muuten, mutta totean sen, että SMP:n linja ei tietysti tullut tässä esille. SMP:n linja on tuotu esille ryhmäpuheenvuorossa. Mutta meillä on, niin kuin ed. Jurva totesi, vapaus valita kaikissa asioissa oma linjamme. Erityisesti tällaisessa asiassa, jossa on vielä syvällisemmin kysymys tietyllä tavalla omantunnon asiasta, on itsestäänselvää, että meillä jokainen valitsee vapaasti oman linjansa. Tämä oli Marita Jurvan linja, ja sitä on tietysti kunnioitettava.

Ed. Jurva (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Vastauksena ed. Korhoselle sanon ja toistan, mitä ed. Aittoniemi jo sanoi, että kyseessä ei suinkaan ollut SMP:n linja, kyseessä on oma linjani. Koko sen ajan, jonka minä olen eduskunnassa ollut, kaikki lainsäädäntö on tähännyt Suomen viemiseen Euroopan yhteisöön. Aivan joka lain perusteluissa, kun olen kysynyt esimerkiksi liberalisoinnista vankeusrangaistuksissa, on sanottu, että Suomea rakennetaan eurokuntoon. Totta kai minä valittuna kansanedustajana olen mukana ja viemässä Suomea siihen.

Ed. Paasio: Herra puhemies! Ed. Timo Roos huokaili, että ellei keskustelun vauhti jo hieman kiihdy, hänen puheenvuoronsa n:o 120 sekoittuu hänen vappupuheensa valmisteluihin. Näin tietysti onkin.

On puhuttu paljon siitä, että hallituksen jäsenen osallistuminen keskusteluun on ollut kohtuuttoman korostettua, ja näin varmasti johonkin mittaankin onkin. On hyvä, että ministerit ovat paikalla mm. kuuntelemassa. Olen täysin vakuuttunut, että he työhuoneissaan hyvin korva

tarkkana kuuntelevat keskustelua. Mutta olisi kovin suotavaa, että ministerit eivät käyttäisi puheenvuoroetuoikeuttaan tunkeutumalla vastauspuheenvuorojen väliin, jolloin syntyy jatkuvasti tilanteita, että on päällekkäisiä vastauspuheenvuoroja useihin puheenvuoroihin, jolloin keskustelun jännite kerta kaikkiaan katoaa. Voisi jopa harkita sitä, että säännöksiä siten muutettaisiin, että puhemiehen harkintavaltaa tässä suhteessa lisättäisiin.

Herra puhemies! Se, että kansalaiset ovat enenevässä määrin hämmentyneitä käynnistyneessä keskustelussa Suomen mahdollisesta liittymisestä Euroopan yhteisöön, ei ole hämmästyttävää. Sekään ei ole hämmästyttävää, että erityisen hämmennyksen vallassa on maatalousväestö, joka näkee elinkeinonsa olevan uhattuna varsinkin, kun maataloustuottajien johtomiehet tervasadulla luonnostelevat sielunvihollisen kuvaa ladon tai navetan seinälle. Kyseessä ovat inhimilliset reaktiot ja massailmiöt, joita paradoksaalista kyllä samanaikainen tiedon puute ja tiedon tulva ruokkivat.

Herra puhemies! Sen sijaan on hämmästyttävää, että maan hallitus tuntuu olevan vielä kansalaisiakin suuremman hämmennyksen vallassa. Tietysti voidaan kysyä, onko hämmästyminen tällöinkään perusteltua, kun kyse on nykyisestä hallituksesta, joka on keskittynyt lähinnä katseella seuraamaan maan ja maailman tapahtumia.

Ei ole uskottavaa, että pääministerillä ei olisi minkäänlaista kantaa Suomen jäsenyyteen Euroopan yhteisössä. On ilmeistä, että pääministeri lähinnä puoluetaktisista syistä jättää kantansa kertomatta. Eduskunnan ja parlamentarismin kannalta tällainen ei ole hyväksyttävää, enkä usko, että se puoluetaktiikan kannalta on kovin viisasta.

Eduskunnan kannalta ei ole hyväksyttävää myöskään se salailu, jota hallituksen taholta eduskuntaan päin on harrastettu. Ulkoasiainvaliokunta pyysi joulukuussa käyttöönsä EY-jäsenyyden vaikutuksia tutkineen virkamiestyöryhmän työn tuloksen siinä muodossa kuin se silloin oli, siis muodossa, johon hallituksen piirissä joululoman aikana tutustuttiin. Valiokunnan kirjalliseen pyyntöön ei hallituksen taholta ole vaivauduttu vastaamaan. Valiokunnan tiedonsaantipyynnöllä on selkeä perustuslainen pohja valtiopäiväjärjestyksessä, jonka 53 § antaa pääministerille erityisvelvoitteen huolehtia, että pyydetty tieto valiokunnalle toimitetaan. Nyt juuri pääministeri on estänyt valiokunnalta tie-

donsaannin. Syyksi on ilmoitettu asiakirjan keskeneräisyys.

Jos keskeneräisyys hyväksytään sellaiseksi syyksi, johon voidaan vedota, kun eduskunta halutaan pitää pimeudessa, annetaan hallitukselle ja mille tahansa viranomaiselle laaja mahdollisuus salailuun. Menetellään vain niin kuin hallitus tässä tapauksessa on menetellyt. Pidetään asiakirja kuin asiakirja muodollisesti keskeneräisenä viimeiseen hetkeen asti. Kiinnitän huomiota siihen, että hallituksen selontekoon liittyvä virkamiesselvitys on päivätty samalle päivämäärälle kuin itse selontekokin. Asiakirja oli siis niin sanotusti keskeneräinen siihen hetkeen asti, kun selonteko hallituksessa hyväksyttiin.

Jo Eta-sopimus tekee eduskunnan ja sen valiokuntien, myös niiden vähemmistöjen ja valiokuntien jäsenten, tiedonsaannin ja tiedonsaanti-oikeuden entistä tärkeämmäksi asiaksi, jotta toiminta uusissa oloissa olisi mahdollista. Asialla on laaja periaatteellinen merkitys. On varsin kohtuutonta, jos eduskunnan valiokunta joutuu tietoa saadakseen turvautumaan raskaaseen ja aikaa vievään menettelyyn esimerkiksi ministerivastuulakiin vedoten.

Herra puhemies! Hallituksen selonteko on luonteeltaan pitkälti tekninen ja toisaalta arvioiva muodostaen pohjan eduskunnan käsittelylle eri valiokunnissa, joihin ulkoasiainvaliokunta tulee sen lausuntopyynnön lähettämään jos ilmeisesti perjantaisessa kokouksessa, jos keskustelu siihen mennessä saadaan päättyämään.

Hallituksen ja varsinkin keskustan taholta on annettu sellainen vaikutelma, että eduskunnan selontekokäsittelyssä voitaisiin saada aikaan selaisia objektiivisia näkökohtia, joiden nojalla EY-päätös voitaisiin tehdä siten, että hallitus voisi piiloutua eduskunnan selän taakse ilman omaehtoisia ja oma-aloitteista kannanottoa. Tällainen käsitys on väärä.

Suomen liittyminen Euroopan yhteisön jäseneksi on sen laatuinen historialliseen tilanteeseen ankkuroiduva yhteiskunta- ja kansainvälispoliittinen ratkaisu, ettei sitä voida tehdä matemaattisin mitoin tai ekonometrisin menetelmin. Tällaista ei kenenkään pidä kenellekään tai itselleen uskotella. Kysymys on poliittisesta arvioinnista ja arviointikyvystä, joita nyt hallitukselta odotetaan.

Odottaminen ei voi kestää kauan. Jotta ehtisimme jäsenyysneuvotteluihin yhtä aikaa Ruotsin ja Itävallan kanssa, on mm. EY:n komissiolle

varattava riittävän pitkä aika oman lausuntonsa antamiseen. Jos tästä myöhästymme, aikaa ei voi kelata taaksepäin.

On syytä toivoa ja edellyttääkin, etteivät hallituksen ja keskustan taholta useaan otteeseen mainitut jäsenyysneuvottelujen reunaehdot tarkoita sellaisia ehtoja, joita Suomi liittäisi hakeukseensa ikään kuin jo ennen neuvotteluja etukäteen hyväksyttäväksi. Tällainen menettely olisi perin lyhytnäköistä ja taitamatonta, niin kuin on moneen otteeseen todettu. Kävisi niin, että juuri nuo asiat tulisivat etukäteen hylätyiksi, jolloin niiden esille ottaminen itse neuvotteluissa ei enää onnistuisi. Näin menetettäisiin mahdollisuus edetä juuri tärkeinä pidetyissä asioissa. Reunaehdot ammuttaisiin lennosta alas, ja niiden esittäminen vaikuttaisi kielteisesti myös neuvotteluilmapiiriin.

Herra puhemies! Eräänä EY-jäsenyyden esteenä on mainittu se, että jäsenyys haittaisi kauppasuhteitamme Venäjän kanssa. Todellisuudessa kävisi ilmeisesti päinvastoin. Venäjän kehityksessä voidaan nähdä jonkin mittaisella tähtäyksellä kaksi päävaihtoehtoa. On mahdollista, että kaaos Venäjällä jatkuu pitkään ja vähintään suuri epävarmuus. Tästä seuraa, että Suomen mahdollisuus käydä pitkäjänteisesti kauppaa Venäjän kanssa on perin rajoitettu. Sen varaan ei kansallista hyvinvointipolitiikkaa voi tällöin miltään osin rakentaa. Kaupallis-taloudelliset etumme voidaan tällöin turvata vain Euroopan yhteisön puitteissa. On myös mahdollista, että Venäjä laajoine luonnonrikkauksineen nousee jaloilleen. Tällöin se voi toimia vain laajan yleiseurooppalaisen vaihdantajärjestelmän puitteissa. Eristäytyminen EY:stä olisi tällöin Suomelle iso haitta, ei etu.

Herra puhemies! ”Vaihtoehto sille, että liittyisimme EY:n jäseneksi, on jääminen Eta-sopimuksen varaan” on usein esitetty argumentti. Tarkastelussa on jäänyt liian vähälle huomiolle se, että Eta, Euroopan talousalue, rakennettiin järjestelmäksi, joka toimisi ns. kahden pilarin varassa. Pilareina olisivat EY ja Efta. Nyt, kun kaksi väkiluvultaan suurinta Efta-maata Ruotsi ja Itävalta ovat hakeutumassa EY:n jäsenyyteen ja kun kolmanneksi suurinkin Sveitsi on saanut aikaan hallituksen päätöksen EY-jäsenyyden hakemisesta, on selvää, että Etan mahdollisuus toimia järjestelmänä suunnitellulla tavalla on vähintäänkin hyvin kyseenalaista. Jouduttaisiin joka tapauksessa ajattelemaan ja neuvottelemaan monta asiaa uudelta pohjalta. On selvää, että Eta-sopimus sellaisena kuin sen tunnemme,

Eta sellaisena rakenteena, joksi se on alun perin aiottu, voi olla vain väliaikaisratkaisu.

Kysymystä Suomen jäsenyydestä EY:ssä on lähes yksinomaan lähestytty arvioiden, miten meille käy, jos liitymme. Tämän tarkka arvioiminen ei millään mittausmenetelmällä onnistu. Hedelmällistä ja valaisevaa olisi pohtia huomattavasti enemmän sitä, miten meille käy, jos jättäydymme ulkopuolelle. Tämä on mielestäni tarkemmin arvioitavissa. On muistettava, että Euroopan kartta ja maanosamme kansainväliset suhteet ovat kokeneet ja yhäkin kokemassa valtavia muutoksia. Meillä ei ole varaa siihen, että Suomi koetaan pelokkaana ja eristäytyvänä syrjävaltiona, jollaisena meitä myös sitten kohdeltaisiin niin taloudellisesti kuin poliittisesti.

On tärkeää, miltä Suomi näyttää muusta Euroopasta katsottuna. Tämä ratkaisee hyvin todennäköisesti myös kipeästi tarvitsemamme investointipääoman suuntautumisen maahamme. Jäsenenä oleva Ruotsi koettaisiin houkuttelevammaksi ja varmemmaksi kuin hoiperteleva Suomi. Tästä ei ole epäilystä.

Jos jättäydymme EY:n ulkopuolelle, me emme kykene luomaan sellaista kansallisvarallisuutta, jonka varassa hyvinvointiyhteiskuntaa voisimme rakentaa tai edes maatalouttamme tukea. Ei ole mitenkään realistista olettaa, että suomalainen yhteiskunta kykenisi elämään entisellä tavalla millään integraatiovaihtoehdolla.

Kun sanomme, että eduskunnan päättänytvalta merkittävästi kapenee EY-jäsenyyden myötä, mikä johonkin mittaan tietysti pitää paikkansa, voisimme samalla miettiä, millaisia esimerkiksi talouselämää koskevia päätöksiä eduskunta meillä nykyään tekee. Ei muistu helposti mieleen. On totta, että liittyminen Euroopan yhteisöön paikoin kaventaisi meidän kansallista itsenäisyyttämme, jopa jossakin määrin itsenäisyyttämme. On kuitenkin kysyttävä, miksi Suomi tässä suhteessa olisi erityistapaus. Voisiko Suomi, herra puhemies, olla Euroopan ainoa itsenäinen valtio?

Ed. S-L. Anttila (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Ed. Paasio puheenvuorosaan aivan ymmärrettävästi oli hyvin väkevästi menossa Euroopan yhteisöön, viemässä Suomea sinne. Nyt haluan ed. Paasiota muistuttaa siitä, että jos Suomi näillä eväillä ja tällaisella kansantalouden tilanteella, joka meillä on niin teollisuudessa kuin maataloudessa, ajetaan Euroopan yhteisön täysjäseneksi, tulevaisuuden visio on se,

että se saneeraaminen, joka tapahtuu hyvin pitkälti markkinavoimien toimesta, saa aikaan sellaista jälkeä, että meillä tulee jatkossa lähelle pääkaupunkiseutua muutama erittäin suuri navetta, siihen viereen jalostava teollisuus, jos tässä maassa yleensä jotakin elintarviketuotantoa saadaan jäämään jäljelle, ja laaja maaseutu niin idässä kuin pohjoisessakin autioituu täysin. Tämä on realiteetti, ja ihmettelen vain, jos tätä kehityssuuntaa sosialidemokraatit ovat näin väkävasti viemässä eteenpäin.

Selonteosta, jonka hallitus on antanut, puuttuu se, miten todella maataloudelle ja myös teollisuudelle tässä rakennemuutoksessa tulisi käymään. Markkinavoimat eivät tunne isänmaata, ja siitä syntyy juuri sen mukaista jälkeä.

Ed. K e m p p a i n e n (vastauspuheenvuoro): Herra puhemies! Edustaja, ulkoasiainvaliokunnan puheenjohtaja Paasion puheenvuoro oli osittain pettymys, koska suurin osa puhettahan keskittyi arvostelemaan näitä teknisiä kysymyksiä, joita turhaan on nostettu esille: mahdollinen aikataulukysymys ja mahdollinen termi "reuna-echo" jne. ja se, missä ja milloin hallituksen linja määritellään. Aivan vastaavalla tavalla voisi ed. Paasion puheenvuoroa arvostella siitä, että siinä vain yritettiin luoda yksi uhkakuvasta, minkälainen tilanne on, jos emme hae.

Minusta perusasia, jotta kansallinen linja löytyy integraatioon, on se, että tunnustamme tosiasiat, etsimme ne ongelmakohdat, joita integraatioratkaisun jäsenyyshakemuksella tulee, ja etsimme niihin yhteistä kansallista linjaa, jolla näitä minimoidaan.

Mielestäni nämä ovat ne kysymykset, joita varten tämä keskustelu on käynnissä. Esimerkiksi hallituksen selonteko tässä mielessä sisältää monta ongelmakysymystä, joihin toivotaan yksityiskohtaisempaa keskustelua, mutta ed. Paasion puheenvuoro ei ollut sellainen.

Ed. A u l a (vastauspuheenvuoro): Herra puhemies! Minäkään en voi yhtyä niihin kohtiin ed. Paasion puheessa, joissa hän arvosteli hallitusta teknisistä kysymyksistä, mutta kuitenkin minusta siinä kohdassa, mitä tulee varsinaiseen EY-jäsenyyteen Suomen kannalta, hän esitti erittäin perusteluja kannanottoja. Olen samaa mieltä siitä, että kansalaisten valtaosan kielteisen asenteen takana on tiedon puute ja epävarmuus siitä, mitä EY tarkoittaisi, ja myös liioitellut pelokuvat esimerkiksi sosiaali- ja aluepolitiikan tulevaisuudesta. Itse olin aikaisemmin hyvinkin kieltei-

nen, mutta uhkakuvat ovat karsiutuneet tiedon lisääntyessä.

Varsinaiseksi neuvottelukysymyksiä minusta jäivät turvallisuuspolitiikka ja maatalous, joista kuitenkin lopulliset ehdot saadaan selville vasta neuvotteluissa. Olen itse päätenyt sille kannalle, että hakemus olisi tänä keväänä jätettävä, etenkin siksi, että se on pienempi riski kuin se, että me olisimme nyt hakematta jäsenyyttä. Tähän liittyy myös juuri Etan tulevaisuuteen liittyvä epävarmuus ja myös Ruotsin tekemä hakemus EY:n täysjäseneksi.

Myös ed. Paasio esitti perusteluita mielipiteitä siitä, että idänkaupan merkitystä EY-ratkaisussa on liioiteltu. Suomi ei tule lähimpien 5 — 10 vuoden aikana pääsemään samanlaisiin idänkaupan huipputasoihin kuin 80-luvulla. Tärkeämpää on taata tasapuoliset kauppasuhteet tärkeimpään kauppakumppaniimme Ruotsiin sekä EY-maihin ja entisiin Efta-maihin.

Moni kansanedustaja perustelee kantaansa kielteisillä kansalaismielipiteillä. Se on tietysti aivan olemassa oleva tosiasia, mutta poliitikkojen tehtävänä on kyllä myös hankkia tietoa ja pohtia asioita ja sen perusteella ottaa kantaa eikä heilua vain kansalaismielipiteen mukana.

Ed. H ä m ä l ä i n e n (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Maailma muuttuu ja toimintaympäristömme muuttuu monella tavalla, mutta näyttää siltä, että yksi tässä maassa on ikuista, ja se on tämä suomalaisen maataloustuotannon rakenne. Laulajan sanoin voisi sanoa, että "Sä koskaan et muuttua saa".

Koko 80-luvulla nykyisiin rakenteisiinsa jähmettynyt maatalous on kokenut ennen näkemättömän nousun: tuotannon nousun ja vaurauden ja hyvinvoinnin nousun. Me olemme varoittaneet lukemattomia kertoja myös eduskunnassa, niin kuin pöytäkirjat todistavat, että on aika sopeutua uuteen elämään, on aika sopeutua siihen tilanteeseen, että emme pysty rahoittamaan sellaista ylituotantoa emmekä pysty ylläpitämään sellaista rakennetta, joka on ollut nähtävissä. Me sanoimme monesti, että jos sitä Suomi ei tee omaehtoisesti omilla päätöksillään, tulee Gatt tai tulee muu integraatio, joka pakottaa meidät siihen. Ensimmäisestäkään varoituksen sanasta keskustalaiset eivät silloin ole ottaneet vaarin. Yhdessä MTK:n kanssa maatalouden rakenne on naulittu sellaiseksi kuin se on.

Nyt me olemme tulleet tien päähän. Nyt meidän pitäisi tehdä kansallisten etujemme nimissä integraatioratkaisuja Suomen hyvinvoin-

nin puolesta, isänmaan kehittämisen puolesta, kansalaisten työllisyyden puolesta, ja nyt me olemme siinä tilanteessa, että keskusta käpertyy kuoreensa, kun ei se uskalla tehdä päätöstä. Se anoo edelleen armonaikaa, mutta minä en tiedä, milloin tulee se aika, jolloin katsotaan rohkeasti tulevaisuuteen, katsotaan tosiasioita. Tällä rakenteella ei voida edetä. Sopeutua pitää, ja se sopeuttaminen on aloitettava hyvin nopeasti, ja siinä on viivytelty tarpeettoman kauan. Sen vuoksi ratkaisut nyt tuntuvat teistä niin tavattoman kipeiltä.

Ed. P a a s i o (vastauspuheenvuoro): Herra puhemies! Kiistan sen, että hallitusta kohtaan esittämäni arvostelu olisi ollut luonteeltaan teknistä. Ei se, onko hallituksella kantaa tähän historialliseen kysymykseen vai ei, ole tekniikkaa, niin kuin ed. Kemppainen arvioi, eikä myöskään se, onko eduskunnalla perustuslain takaama tiedonsaantioikeus vai ei. Ne ovat erittäin tärkeitä periaatteellisia kysymyksiä periaatteisiin perustuen, joita hallitus ei tunnu pitävän erityisessä arvossa.

Ed. Kemppainen arveli minun myös esittäneen uhkakuvia siitä, mitä tapahtuu, jos emme jäsenyyshakemustamme jätä. Hän on siinä kyllä aivan oikeassa. Sitä minä juuri yritin tehdä. Olen siitä iloinen, että se on johonkin mittaamennyt perille. Nimittäin minusta siinä on todellinen uhka Suomen tulevaisuudelle, että me eristäydymme siitä kehityksestä, joka meidän maanosassamme on.

Ed. S-L. Anttilan puheenvuoroon ed. Hämäläinen aika pitkälle jo puuttuikin. Nyt on kysymys siitä, että jos me jätämme anomuksen helmi-kuussa, niin ei meistä silloin vielä tule jäseniä, vaan aikaisintaan vuoden 1995 alusta ja meidän taloutemme korjaamiseen on aikaa. Mutta se saattaa edellyttää, että silloin tehdään muutakin kuin seurataan katseella. Uskon, että meillä on silloin myös toinen hallitus, joka tarmokkaammin kuin nykyinen puuttuu juuri talouden perusongelmiin, mihin tällä hallituksella ei näytä kykyä olevan.

Ed. J o u p p i l a: Arvoisa herra puhemies! Olemme keskustelemassa ja tekemässä päätöstä Suomen kannalta erittäin tärkeästä ja ratkaisevasta hankkeesta, siitä, pyrkiikö Suomi Eurooppa-yhteisön jäseneksi ja jättääkö se tämän kevään aikana jäsenhakemuksensa vai ei.

Minä olen sitä mieltä, että meidän on välttä-

mätöntä jättää pikaisesti jäsenhakemus. Perustana tälle on ensinnäkin jo meneillään oleva taloudellinen lama, mikä on osoittanut, kuinka pienetkin järkytykset ympäröivässä yhteiskunnassa pystyvät suistamaan kansantalouden täydellisesti raiteiltaan. Vientiteollisuus ja kilpailukykyinen elinkeinoelämä eivät ole mitenkään vähäteltäviä asioita, vaan meidän on tiedostettava, että niiden avulla me olemme juuri rakentaneet tämän hyvinvoinnin ja maksamme siitä, mitä olemme saaneet eri alueilla aikaan: maksamme sosiaaliturvamme, terveydenhoitomme, koulutuksemme, tiestön ylläpidon ja myös maataloustuen. Näenkin, että elinkeinoelämän ja kilpailukykyyn kannalta EY-täysjäsenyyden hakeminen on meille välttämätöntä tässä tilanteessa, jossa Etamaista Ruotsi ja Itävalta ovat jo hakeneet jäsenyyttä. Myös meidän suomalaisten on vastaisuudessa voitava kilpailla täyspainoisesti yhdentyvillä Euroopan markkinoilla.

Tätä selontekoa on moitittu joillakin tahoilla siitä, että se antaa liian ruusuisen ja positiivisen kuvan EY:n eduista, mutta että haitoista on puhuttu vähemmän. Puheenvuorossani haluaisin tuoda esiin niitä näkymiä, jotka olisivat edessämme, jos Suomi ei hakisi EY-jäsenyyttä eikä olisi näin ollen mukana Eurooppa-yhteisössä täysipainoisesti. Tämä ratkaisu olisi mielestäni onneton.

Ne, jotka väittävät, että Eta-sopimus antaisi suomalaisille yrityksille aivan samanlaiset edut kuin EY-täysjäsenyyden, ovat väärässä. EY-täysjäsenyyden vaikuttaisi Eta-järjestelyjä myönteisemmin yritysten investointien säilymiseen Suomessa ja edistäisi ulkomaisten investointien tänne suuntautumista. Suomalaisen teollisuusyritysten syrjimättömyys ja täysin tasavertainen kohtelu EY-alueella voidaan saavuttaa vain täysjäsenyyden avulla. EY-jäsenyyden pakottaisi meidät oikeisiin ja välttämättömiin talouspoliittisiin ratkaisuihin pitkällä tähtäimellä.

Eta-ratkaisun kautta emme pääsisi kattavasti Euroopan rahaunioniin. Etan puitteissa olisi todennäköisesti mahdotonta liittää markkaa riittävän uskottavalla tavalla Euroopan valuuttajärjestelmään, ja niinpä EY:n täysjäsenyyden toisi suomalaisille yrityksille samat edut ulkomaisen pääoman ja rahoituspalveluiden viennissä ja tuonnissa kuin kilpailijamaillamme, ja tätä on pidettävä välttämättömänä.

Lisäksi on huomattava, että Etassa emme olisi päättämässä EY:n sisäisistä muutoksista jatkossa.

Myös pienten ja keskisuurten yritysten kan-

nalta EY:n täysjäsenyys olisi myönteisempi ratkaisu kuin Eta. EY:n täysjäsenyyden myötä pääsisivät pk-yrityksemme nauttimaan niistä eduista, joita EY lainsäädännössään on pk-yrityksille monin eri tavoin luonut. Tällaisia ovat esimerkiksi ensinnäkin pk-yrityksiä varten luotu yritys- ja innovaatiokeskusten laaja verkosto, toiseksi EY:n risksijoitusohjelmat, jotka ovat pyrkineet kannustamaan kehitysyhtiöitä tekemään sijoituksia nimenomaan pk-yrityksiin yli rajojen sekä kolmanneksi Euroopan investointipankin vuotuiset luotonannot jäsenmaiden pk-yrityksille. Mainittakoon tässä yhteydessä, että pienen ja keski-suuren yritystoiminnan sijoituksista valtaosa tulisi ohjautumaan todennäköisesti kehitysalueille, ja tältä osinkin EY-jäsenyys olisi meille monin verroin edullista.

Aluepoliittisesti myöskään en näe EY-jäsenyydessä niitä pelkoja, joita jossain muualla nähdään, sen takia, että meidän on muistettava, että jos Suomen talouselämällä kaiken kaikkiaan pyyhkii hyvin, niin myös tämä heijastuu kehitysalueille edullisesti, ja päinvastoin lama iskee ensimmäisenä alikehittyneille alueille, joilla työttömyys jo primäärisesti on maata keskimäärin korkeampi. Niinpä aluepolitiikan ja Pohjois-Suomen kannalta näen, että EY:n täysjäsenyydellä on etuja, joita ei voida ohittaa.

Vaikka EY:n jäsenyydellä saadaan pääsääntöisesti kauppa- ja talouspoliittisia etuja, niin kuitenkin ne edut, joita jäsenyydestä tulee, koskettelevat laajasti myös muuta yhteiskuntaelämää.

Jatkaakseni tuota linjaa, mitä sitten, jos emme olisi EY:n jäseniä, tällöin on hyvin tärkeää huomata, mikä olisi imagomme ja meidän viitekehityksemme eurooppalaisessa ja länsimaisessa yhteisössä. Jos me emme olisi EY:n jäseniä, meidät samaistettaisiin koilliseurooppalaiseen toiseen Eurooppaan, johon eivät kuulu Pohjoismaat eivätkä läntisen Euroopan taloudellisesti kehittyneet maat. Tähän saakkahan Suomi on kuulunut demokraattisen teollisen ja hyvinvoivan länsieurooppalaisen ympyrän sisään eikä ole samaistunut taantuvaan köyhyyden kanssa kamppailevaan koilliseen ympyrään. Voidaan sanoa, että viime mainittu viiteryhmä ei olisi meille edullinen kauppapolitiittisesti eikä muutointkaan, vaan viiteryhmä vaikuttaa kaikilla eri alueilla: niin taloudessa, tieteessä, kulttuurissa, koulutuksessa kuin myös turvallisuuspolitiikassa.

Samoin minusta on väärin kuvitella, että pohjoismaiselle yhteistyölle ei olisi merkitystä sillä,

onko Suomi EY-jäsen vai ei, siinä tapauksessa, jos Ruotsi ja muut Pohjoismaat ovat. Jos EY:n itäraja kulkisi Tornionjokilaaksossa, niin Pohjoismaiden yhteistyön kannalta Suomen asema luultavasti vaikeutuisi, sillä EY:n Pohjoismaat, esimerkiksi Tanska ja Ruotsi, tulisivat todennäköisesti kiinnittämään päähuomionsa mieluummin etelään EY-maihin kuin tänne Pohjolan reuna-alueille.

Myös maamme turvallisuuden kannalta tässä maailmanpoliittisessa tilanteessa, jossa entinen Neuvostoliitto on hajonnut ja sen valtiot etsivät nyt omaa imagoaan ja olemisensa rajoja, yksin jättäytyminen tietäisi meille turvallisuuspoliittisen riskin suurenemista. Tämä riski ei ole niinkään sotilaallinen, koska EY:hän ei ole sotilaallinen liitto eikä sillä ole armeijaa, ja Maastrichtin kokouksen jälkeen tällainen näkymä ei ole mitenkään edes vaarana. (Ed. Laine: Ei se ole pois suljettu!) Mutta todella EY:n jäsenyys takaisi meille kuitenkin turvallisuuden nimenomaan taloudellisesti, henkisesti keskeisenä maailmanmahtina, jonka loukkaamista suuretkin maat tulisivat vastaisuudessa välttämään tai ainakin kovasti miettimään.

Suomelle olisikin edullista kuulua EY:hyn, johon Euroopan vakaus tänä päivänä mitä suurimmin nojaa, sillä maailma on muuttunut. EY ei ole Itä-Euroopan vastustaja, vaan voidaan sanoa, että se on sen tulevan kehityksen veturi ja tuki. On todettava, että jo nyt Venäjä ja muut entiset sosialistiset maat haluavat niin lähelle EY:tä kuin mahdollista. EY:n jäsenvaltioiden apu Neuvostoliitolle tulee varmasti otettavaksi siellä huomioon sitten, kun Itä-Eurooppa toipuu ja kaupankäynti siellä piristyy. Niinpä voidaan tältäkin kannalta katsoa, että tulevan idänkaupamme positiivisen kehityksen kannalta EY-jäsenyys toisi meille todennäköisesti enemmän etuja kuin sen ulkopuolella pysyminen.

Hyvinvoinnin kehittämisessä tiede, tutkimus ja koulutus ovat ensisijaisessa ja keskeisessä asemassa. Suomi on tällä hetkellä vielä korkean koulutuksen maa. Mutta voidaan kysyä, kuinka kauan. Tutkimuksessa ja tieteessä suhteet ja kansainvälinen yhteistyö nimenomaan ovat suuntautuneet Länsi-Eurooppaan ja ovat meille ensiarvoisen tärkeitä. EY-jäsenenä nämäkin suhteet tulisivat piristymään ja paranemaan ja Suomi olisi päättämässä jo tieteellisistä tutkimusprojekteista ja pääsemässä niihin täysivaltaisemmin mukaan sekä saamassa myös rahoitusta. Tämähän on kaikki erittäin tärkeää tuotekehittelymme ja innovaation kannalta sekä edellytys

myös elinkeinoelämän ja vientiteollisuuden kilpailukyvyyn ylläpidon kannalta.

Kaikenlainen tutkimus, koulutus ja siihen liittyvä vaihto niin opiskelija-, opettaja- kuin tiedemiestasolla on tärkeää. Olemmehan nähneet, mihin on johtanut tieteen taso ja esimerkiksi lääketieteen taso niissä maissa, joissa yhteyksiä länteen ei ole ylläpidetty.

Meillä on tällä hetkellä, niin ainakin itse väitämme ja kuvittelemme, eräs maailman parhaita sosiaali- ja terveysturvan tasoja. Tämänkin tason ylläpito tarvitsee varallisuutta ja kilpailukykyistä elinkeinoelämää. Nyt jo vallitseva talouslama on aiheuttanut pohdintoja siitä, mitä palveluja ja miten pitäisi tuottaa ja mistä pitäisi nipistää. Jos näin jatkuu, voidaan odottaa, että kehitys tällä saralla tulee olemaan huonoa ja nimenomaan EY:n täysjäsenyys olisi meille myös tässä valopilkku. Näen, että sosiaalipolitiikan ja nykyisen terveysturvan ylläpidon kannalta meidän on huolehdittava siitä, että talouselämällä menee hyvin. EY:n täysjäsenyyden ulkopuolelle jääminen ei tuota asiaa tämänhetkisen tiedon valossa takaisi. Eli ne väitteet, joissa esitetään, että sosiaaliturvamme heikkenisi EY:n myötä, on pistettävä aivan omaan arvoonsa.

Puheenvuorossani olen yrittänyt eräiltä kohdin valaista niitä näköaloja, jotka edessämme olisivat ilman EY-jäsenyyttä. Niinpä katsonkin, että meidän on pikaisesti tehtävä päätös EY-jäsenhakemuksen jättämisestä. Vasta sen jälkeen voimme neuvotella niistä tavoitteista, joista halituskkin on selonteossaan kantanut huolta.

Näitähän on esimerkiksi maatalouden omavaraisuuden säilyttäminen. Maatalouden epäkohtien tasapainottaminen riittävän pitkän siirtymäkauden varassa onkin meille ensiarvoisen tärkeää. Maatalouden asema onkin aiheuttanut eniten problematiikkaa EY-keskustelussa, mutta toisaalta voidaan katsoa, että EY:n kautta maatalous saattaisi saada myös tukea. EY-neuvotteiluissa on vaadittava tukea maatalouden rakenteen kehittämiseen sekä EY:n osallistumista maatalouden varhaiseläkeohjelmiin sekä maataloudesta luopuvien tai vaihtoehtoiseen tuotantoon siirtyvän maataloustuottajien koulutus- ja investointikustannuksiin.

Riittävän siirtymäajan puitteissa Suomen olisi korjattava maatalouden tuotantorakennetta kohti suurempia yksiköitä ja samalla saatava korkeaa kustannustasoaan alemmaksi. Lisäksi mielestäni tarvitaan pysyviä poikkeuksia kylmän arktisen ilmaston vuoksi, ja on syytä olettaa, että näitä tulisimme saamaan, koska näitä on mui-

hinkin maihin saatu, maihin joissa ilmastolliset olot eivät ole niin kohtuuttomia kuin meillä. Lisäksi olisi syytä säilyttää myös kohtuullinen rajasuoja.

Mielestäni suomalaisen maaseudun kannalta elinkelpoinen maatalous on meille tulevaisuudessakin tärkeä elinehto. Elävä ja vireä maaseutu on myös edellytys sille, että voimme pitää yllä omaa monipuolista kansallista kulttuuriamme. Itse en näe, että EY olisi mikään kuolemanuhka maaseudulle, maataloudelle tai kansalliselle kulttuurille ja sitä kautta omalle kansalliselle identiteettillemme, niin kuin joissakin piireissä väitetään.

Arvoisa puhemies! Pohjois-Pohjanmaan kokoomus on tietääkseni ainoana piirijärjestönä kokoomuksessa teettänyt jäsenkyselyn jäsenkuntansa keskuudessa siitä, pitäisikö EY-jäsenhakemus jättää välittömästi. 70 prosenttia pohjoispohjalaisista kokoomuksen jäsenistä on sitä mieltä, että Suomen EY-jäsenhakemus on jätettävä välittömästi, kun taas jäsenkunnastamme vain 11,5 prosenttia katsoo, että EY-jäsenhakemusta ei tulisi jättää lainkaan.

Näin siis ajattelevat ja rohkeasti katsovat tulevaisuuteen pohjoispohjalaiset kokoomuslaiset, jotka elävät samoissa olosuhteissa kuin mm. pohjoispohjalaiset kekulaiset, jotka kuitenkin hangoittelevat EY:tä vastaan peläten maakuntansa kuolemaa. Mutta kokoomuslaiset näkevät, että EY:ssä on meille paremman elämän ehto ja tulevaisuuden avaimet. Sen takia vielä kerran haluan alleviivata sitä, että meidän tulisi nyt pikaisesti jättää hakemus, käydä tarvittavat neuvottelut ja neuvottelutuloksen pohjalta neuvoo-antavan kansanäänestyksen kautta tehdä päätös jäsenyydestä.

Tällä hetkellä meidän on toimittava niin kuin meiltä odottavat etenkin nuoret. He tulevat elämään siinä maailmassa, johon me EY-jäsenyydelläkin parempaa toivoa panemme. Nuoret odottavat meiltä, että Suomi menee Euroopan yhteisön täysjäseneksi ja on tasavertainen länsimaisten demokraattisten hyvinvointivaltioiden kanssa.

Ed. A u l a (vastauspuheenvuoro): Herra puhemies! Kun ed. Jouppila käsitteli mahdollisen EY-jäsenyyden vaikutuksia Pohjois-Suomeen ja Pohjois-Suomen aluetalouteen, haluaisin niitä muutamalla sanalla kommentoida, koska olen itse Lapin läänistä eduskuntaan valittu.

Mielestäni hänen arvionsa olivat ylipäättään oikean suuntaisia. Monia riskejäkin hakemiseen

liittyy ja ne liittyvät juuri maatalouden ja elintarviketalouden tulevaisuuteen. Kuitenkin jos ajatellaan asiaa Lapin kannalta, niin meidän läänimme kokonaistuotannosta noin puolet tulee metsätaloudesta. Vientiteollisuuden osuus on huomattavan suuri, lähes 10 prosenttia Suomen koko viennin tulosta tulee Kemi — Tornio-alueelta puunjalostuksesta ja terästeollisuudesta. Pohjoisemmassa matkailu on saavuttanut yhä enemmän jalansijaa.

Tämän perusteella voi arvioida, että Lapissa sopeutumisoongelmat sekä Etassa että EY:ssä olisivat vastoin monia luuloja pienempiä kuin Etelä-Suomessa. Meidän suurimmat teollisuudenalamme ovatkin olleet kilpailussa mukana eivätkä siten ole integraatioherkintä kotimarkkinateollisuutta. Sujuvien markkinoiden takaaminen metsäteollisuudelle myös parantaisi sen mahdollisuuksia säilyttää ainakin nykyinen tuotannon taso myös Pohjois-Suomessa. Karjatalousvaltaisena Lappi ei myöskään kärsisi maatalouden vaikeimmista murroksista. Pitkät etäisyydetkin suojaisivat elintarviketuotantoamme. Suurta haittaa olisi EY-rajan tulemisesta Tornionjoelle. Sen seurauksena ilmeisesti rajan ylittävälle tulisi henkilötarkastukset, kuten EY-maan Tanskan ja Ruotsinkin rajalla nyt on.

Ed. K o r h o n e n (vastauspuheenvuoro): Herra puhemies! On hyvin mielenkiintoista kuulla kokoomuksen edustajien puheenvuoroja kyseessä olevasta asiasta. Tarkastelukulmana on koko ajan se, että Suomella ei ole muuta kuin saatavaa EY:stä, ja kumminkin käytännössä kaikki lukemat, tutkimukset osoittavat, että Suomelle on varattu nettomaksajan rooli EY:ssä. Väite, että Etan ja EY:n erot talouselämän ja kaupan kannalta olisivat suuria, on ihan pötyä, näitten tutkimusten mukaan se on lähinnä imagokysymys. Jos Suomi on valmis ns. imagosta maksamaan sen 14—18 miljardia riippuen laskentakaavasta ja -mallista, niin hyvä on.

Mutta muistetaan nyt se, että viime syksynä 10 miljardin aukkoa paikattiin eduskunnassa ja sitä paikattiin hyvin voimakkaasti sosiaaliturvaan ja terveydenhoitoon, kouluihin ja nimenomaan tälle puolelle menevillä päätöksillä, joita kokoomus oli ajamassa. Ne esitykset olivat hyvin paljon voimakkaampia kuin päätökset astuessaan voimaan. Nimenomaan opposition mahdollisuus vaikuttaa näihin päätöksiin aiheutti sen, että niitä lievennettiin edes jossakin määrin.

Lopuksi voisi kyllä sanoa, että usko lähinnä kokoomuksen talouspolitiikkaan horjuu, kun tarkastellaan viittä edellistä vuotta hallituksessa. Sen seurauksena konkurssit ovat lisääntyneet ennätysmääriin, työttömien lukumäärä on 350 000, korkotaso on pilvissä, talous on lamas, sosiaaliturvaa leikataan. Jos EY-vaihtoehto on näitten jatkoa, niin uskallan epäillä, onko meidän kansamme valmis siihen.

Ministeri K a n k a a n n i e m i : Herra puhemies! Oman hallinnonalan osalta haluan tässä yhteydessä käyttää puheenvuoron ja totean ensin, että kehitysyhteistyöstä selonteon virkamiesselvitystaustaliitteessä on asianmukainen ja suhteellisen laajakin selvitys. Viittaen siihen ja pyydän edustajia siihen tutustumaan. Sen sijaan alkoholipolitiikasta ei selontekotekstissä eikä virkamiesten laatimassa taustaselvityslitteessä kovin paljon ole, ja tämän johdosta haluan tuoda esille joitakin näkökulmia, tosiasioita ministeriön taholta.

Ensiksi hieman tarkastelen Eta-sopimusluonnosta siltä osin, mitä siitä on tietoa annettavissa.

Eta-sopimus edellyttää alkoholimonopolijärjestelmään muutoksia ainakin tuonnin osalta. Tämä aiheuttaa edelleen tukkumyynti- ja hinnoittelumekanismien uudelleenjärjestelyjä. Alkoholin verotusjärjestelmän sopeuttamista odotettavissa oleviin muutoksiin pohtii valtiovarainministeriön asettama työryhmä, jossa sosiaali- ja terveysministeriöllä on edustus. Työryhmän määräaika päättyy maaliskuun lopussa.

Tuonnin vapauttaminen aiheuttaa hintakilpailua, jota mahdollinen tukkumyyntimonopolin purkaminen lisää entisestään. Uudessa tilanteessa alkoholijuomien verotuksen täytyy perustua yhtäläisiin lähtökohtiin, jolloin yhtenä verotusmuotona nykyisin käytetty Alkon ylijäämä ei enää voi olla kohtuullista liikevoittoa lukuun ottamatta mahdollinen. Alkoholijuomien verotus tulee siten kohdistaa tuotteisiin suorina, kaikkiin tuojiin ja valmistajiin yhtäläisesti vaikuttavina veroina. Tämä tekee alkoholijuoman myyntihintaan perustuvan arvopohjaisen verotuskäytännön hyvin vaikeasti sovellettavaksi. Ilmeisen todennäköisesti verotus joudutaan rakentamaan määräpohjaiselle verolle, jossa vero perustuu maahan tuotuun tai valmistettuun juomamäärään. Tässä järjestelmässä voidaan rakentaa sosiaali- ja terveystaloudellisesti tarkoitukseenmukainen, alkoholipitoisuuden perustuva portaittainen malli.

Veron tasoon ei Eta-sopimus aiheuta vaatimuksia. Määräpohjainen vero aiheuttaa kuitenkin muutoksia eri juomaryhmien hintasuhteisiin sekä tasaa hintaeroja saman juomaryhmän eri hintaisten juomien välillä. Kokonaisuutena on arvioitu alkoholiverotuksesta aiheutuvan tulo-kertymän säilyttämisen nykyisellä tasolla olevan varsin vaikeaa. Näin siis Eta-sopimuksen vaikutus Suomen alkoholijuomien verotukseen ja hintatasoon.

Euroopan yhteisön jäsenyyden osalta tilanne on hieman erilainen.

EY ei ole vahvistanut alkoholiverotusta koskevia säännöksiä. Komissio esittää määräpohjaista veroa erikseen kolmelle ryhmälle: oluet, viinit ja väkevät juomat. Komissio esittää erikseen minimitasoa sekä tavoitetasoa. Esitetty verotaso on Suomen verotasaan nähden hyvin alhainen. Viineille ei olisi lainkaan pakollista minimiveroa. EY:n jäsenenäkin Suomella kuitenkin olisi ilmeisesti täysi vapaus määritellä oma verotasonsa itsenäisesti, kunhan EY:n asettama minimitaso ylitettäisiin.

Käytännön ongelma nousee EY:n jäsenenä matkustajien oikeudesta tuoda vapaasti alkoholijuomia tuomisinaan. Mikäli tämä oikeus on vastaisuudessa todella rajoittamaton, mihin EY:n oikeuskäytäntö näyttää viittaavan, ei ole mahdollista säilyttää kovin suurta hintaeroa naapurimaahan rajakaupan häiriintymättä. Yhdysvaltojen osavaltioiden rajakaupasta saadut kokemukset osoittavat hintatoleranssin olevan 5—6 prosentin luokkaa. Jos Keski-Euroopan välissä olevat Tanska, Ruotsi ja edelleen Suomi asettaisivat hintaeronsa naapurimaahan toleranssia hieman korkeammalle sallien rajakaupan lievän häiriintymisen, voidaan Suomen hintatoleranssi Keski-Eurooppaan nostaa korkeintaan noin 50 prosentin tasolle. Monien juomaryhmien kohdalla näinkin suuri hintatoleranssi merkitsisi myyntihinnan alenemista ainakin puoleen nykyisestä, jopa enemmänkin. Vastaavasti valtion alkoholitulot putoaisivat merkittävästi.

Herra puhemies! Tämä on virkatyönä laadittua tietoa. Johtopäätökset tästä jääkööt eduskunnan tehtäviksi.

Ed. L a i n e (vastauspuheenvuoro): Herra puhemies! Olen kaiken aikaa epäillyt, että EY tulee merkitsemään Suomen alkoholipolitiikan toteuttamisessa ongelmia. Erityisesti olen pelännyt sitä, että EY-viinimaiden ylijäämät tullaan dumpaamaan suomalaisille markkinoille. Ministeri Kankaanniemen äskeinen puheenvuoro

viittaa siihen, että mahdollisuudet ohjata hintatason ja verotuksen kautta suomalaista alkoholipolitiikkaa tulevat vaikeutumaan. Kulutus tulee kasvamaan ja kulutuksen tuottamat haitat lisääntymään.

Viittaan siihen, että olen budjettikäsittelyn yhteydessä tehnyt useana vuonna sellaisen aloitteen, jossa olen ehdottanut määrärahan varaimista selvityksen suorittamiseksi siitä, mikä taloudellisen yhdentymisen vaikutus on suomalaisen alkoholi- ja terveystalouden kannalta. Toivoin, että ministeri voisi vielä valottaa nimenomaan alkoholipolitiikan ohjaamisen näkökulmasta niitä tietoja, joita ministeri äsken puheenvuorossaan esitti.

Ed. A i t t o n i e m i (vastauspuheenvuoro): Herra puhemies! Rohkenen väittää, että tästä asiasta on aikaisemminkin keskustelu muun muassa ed. Laineen kanssa ja myös varmasti ministeri Kankaanniemen kanssa. Alkoholijuomien hintojen laskeminen ei merkitse kulutuksen kasvua pidemmällä tähtäimellä Suomessa. Saat-taisi olla, että käyrä tekisi hyppäyksen lyhyellä aikavälillä. Pidemmällä aikavälillä se tasoittuisi. En usko siihen väitteeseen, että me suomalaiset loppujen lopuksi olemme suurempia juoppoja kuin ketkään muutkaan eurooppalaiset. Ja uskon, että siinä vaiheessa tämä asia tulisi todistetuksi.

Herra puhemies! Jos ministeri Kankaanniemi käyttää puheenvuoron, olisi mukava tietää, mitä EY-ratkaisu merkitsee meille alkoholiveron tuotossa. Se jäi sanomatta kokonaisuudessaan. Kuinka monta miljardia me jääme vähemmälle, kun EY:hyn menemme?

Ministeri K a n k a a n n i e m i: Herra puhemies! Puheenvuoroni lopussa totesin, että johtopäätösten tekeminen jää eduskunnan tehtäväksi. Siltä osin edelleen pysyn siinä, en lähde spekuloidaan seurauksilla. Tässä ilmeisesti ed. Aittoniemen ja ed. Laineen käsitys ovat ne ääripäät tai -reunat, joiden välillä jossakin kuljemme. Kyllä kuitenkin lienee aika selvä tosiasia, että hinnalla on vaikutusta kulutuksen määrään. Kuinka suuri, se jää arvioitavaksi, nähtäväksi, ja siitä voidaan ulkomailta katsoa viitteitä. Selvä on, että jos kulutus kasvaa, myös haitat kasvavat. Ja jos haitat kasvavat, yhteiskunnalle aiheutuvat menot myös kasvavat eli sairausmenot, työstä poissaolot, ehkä rikollisuus, onnettomuudet ja tämän tyyppiset asiat, ja sitä kautta tietysti kuntien ja valtion menot kasvavat ja myös kotitalouksien ja perheiden menot.

Mitä ed. Aittoniemen kysymykseen alkoholitulojen osalta tulee, siitä on selonteossa maininta. Siellä puhutaan alkoholin, tupakan ja oluen verotuksen, jos harmonisointi tapahtuu, osalta 10—14 miljardin markan menetyksistä valtiolle. Siitä alkoholin osuus on tietysti merkittävin. Sen lisäksi, että valmisteverojen menetykset saattavat olla tätä luokkaa, meidän on siirryttävä arvonlisäverojärjestelmään, ja alkoholin osalta ei arvonlisäverojärjestelmä tuone juuri lainkaan verotuloja valtiolle. Nykyinen liikevaihtoverojärjestelmä tuo noin 3 miljardia markkaa verotuloja vuosittain. Eli yhteissummasta verotulojen menetyksen osalta tältä osin voi nousta 10—17 miljardin luokkaan, kun otetaan tupakka ja olut alkoholin lisäksi mukaan. Tietysti sitten, jos kulutus kasvaa, se osaltaan lisää nykykulutukseen verrattuna verotuloja, mutta toisaalta myös haittojen aiheuttamaa lisälaskua.

Ed. P. Leppänen: Arvoisa herra puemies! Haluaisin ed. Jouppilalle vastata hänen käyttämänsä äskeiseen puheenvuoroon, kun hän totesi, että suomalaista sosiaaliturvaa ei tarvitse heikentää, kun haetaan EY-jäsenyyttä ja se saavutetaan. Jos ed. Jouppila on lukenut tämän hallituksen selonteon, sivulla 28 toinen kappale, toinen lause kuuluu näin: ”Jäsenyys EY:ssä ei merkitsisi välittömiä muutoksia kansalliseen sosiaaliturvajärjestelmäämme.” Edelleen kolmas kappale toinen lause: ”Vapaampi kilpailu ja verotuksen yhtenäistämispaineet heijastuvat yleensä ensin sosiaaliturvan rahoitukseen ja sen jälkeen itse sosiaaliturvaan.” Näin toteaa hallitus yksimielisessä selonteossaan, ja ed. Jouppila kokoomuksesta toista äsken väitti. Tässä on joku ristiriita. Mutta se siitä.

Hyvät runsaslukuiset työtoverit täällä eduskunnassa! Täytyy olla kyselevä kansanedustaja tässä vaiheessa hallitusta kohtaan, koska uskon, että tässä salissa on hyvin paljon kysymysmerkkejä edelleenkin ilmassa, koska niitä tuntuu olevan hallituksen sisälläkin.

Jos viime joulukuussa olisi asiasta pitänyt tehdä lopullinen päätös, niin saattaa olla, että minulla kanta olisi ollut myönteinen. Mutta tällä hetkellä se on vahvistunut kielteiseen suuntaan joka päivä, kun uutta tietoa on saatu, ja nähtävästi se vahvistuu vielä tämän viikon aikana edelleen.

Valtionpäämiehemme presidentti Koivisto samoin pääministeri Aho kehottivat vuodenvaihteen aikoihin, että kansalaiset keskustelkaa

nyt EY:stä ja sen sisällöstä. Mistä kansalaiset keskustelevat, kun ei ole annettu tietoa? Sitä hajanaista tietoa, jota olemme saaneet parin vuoden aikana eduskunnassa, tietoa joka nyt täsmentyy päivä päivältä, ei annettu edes kansanedustajille joulun alla hallituksen toimesta, vaikka sitä kirjallisesti pyydettiin. En tiedä, miksi halutaan näin tärkeätä kysymystä salata, koska joululoman aikana olisi meillä ollut aikaa tutustua siihen tarkemmin ja ehkä monet puheenvuorot olisivat olleet syvempiä.

Me kuitenkin vasemmistoliitossa olemme päättäneet viime marraskuun kokouksessa, että suoritamme jäsenkyselyn tammi — helmikuun aikana, mitä mieltä meidän jäsenkuntamme on. Täällä on monissa puheenvuoroissa kysytty, mikä on demokraattinen puolue, kuka kyselee keltäkin ja mitä ja kuka tekee päätökset, me ainakin toimimme näin.

Mielestäni tällä eduskunnalla ja tänne valituilla kansanedustajilla kansalaisten luottamusta ei ole niin pitkälle, että meillä on mahdollisuuksia tehdä EY:stä ratkaisua. Tähän viittasi mm. oikeusministeri Pokka eilissä puheenvuorossaan. Mielestäni tässä on Pokka ihan oikeassa. Ei minun kohdallani ainakaan missään vaalitilaisuudessa tai vaalipaneelissa tätä asiaa nostettu esille. Siellä oli muittenkin puolueitten edustajia läsnä eikä sanottu, että tälle eduskunnalle annetaan näin mahtava valtakirja: myydä Suomi Brysselin armoille, enkä sitä voi hyväksyä vielä.

Mielestäni ihmetellä täytyy niin sosialidemokraattien kuin kokoomuspuolueen edustajien kiirettä tässä asiassa. Jotenkin tuntuu pahalta se, miksi kiirehtiä sellaisen asian päätökseen viemistä, jonka sisällöstä ei ole varma. Minä väitän, että monikaan tässä salissa ei tiedä, mitä tämä pitää sisällään. Siihen viittasi mm. ministeri Viinanen tänä päivänä pitämässään eräessä puheenvuorossa. Emme tiedä, mitä siellä asemalla on, minne tämä juna menee.

Mielestäni Eta-sopimuksen kautta pystymme hoitamaan asiamme, kansainvälisten sopimusten kautta, joita on lukuisasti. Emme jää miksiäkään takapajulaksi, jolla on peloteltu, eikä tule tullimuuria entisen Neuvostoliiton rajalle eikä Norjan rajalle.

Täällä on puhuttu paljon reunaehdoista. Jokainen tietää, että EY ei tule keskustelemaan sellaisesta hakemuksesta pitkiin aikoihin, joka pitää sisällään niitä reunaehtoja, joita täällä on lueteltu. Minäkin voin luetella kymmenkunta, mitä minä haluan siihen neuvotteluun, mutta

siihen tulee myöhemmin tilaisuus. Muun muassa keskustan puheenvuorossa, jonka ed. Kääriäinen piti eilen, esitettiin kuusi erilaista reunaehto. Väitän tänä päivänä tältä paikalta, että EY-neuvotteluissa näistä reunaehdoista ei tule toteutumaan yksikään ainoa pysyvästi. Ehkä joku saattaa olla, että siirtymäkauden ajaksi toteutuu. Tämä nähtiin Eta-neuvotteluissa. Kun eduskunta asetti varauksia yli 50, niin lopputulos oli 0. Näin nähtävästi tulee tässäkin käymään.

Ihmetellä täytyy myös sitä seikkaa, että kun itäisen naapurimaamme keskusjohtoisuus, joka oli mummittimainen, on nyt osin kaatunut ja etsii uutta muotoaan, meidän suomalaiset yrittään ajaa toiseen mummittimaiseen keskusjohtoon eli Brysselin alaisuuteen, jossa on 18 000 virkamiestä tällä hetkellä, ja se paisuu kuin pullataikina vuosittain. Uutta rahaa tarvitaan rakentamiseen sinne ja virkamiesten palkkaukseen, jotka tekevät sitten direktiivejä vuodesta toiseen, jotka muuttuvat ja velvoittavat sitten myöskin meitä, mikäli olemme EY:n jäseniä.

Tämä sosiaaliturvan heikentäminen, johon äsken jo viittasin, on auttamattomasti eräs niitä asioita, joka tulee tapahtumaan. Mutta nythän meitä on jo eurokuntoon täällä ajettu tämän syksyn aikana. Lähes kaikki lait säädetään siihen muotoon. Budjetti tältä vuodelta on ajettu siihen muotoon. Ensi askeleet on otettu. Sosiaaliturvan osalta täällä on ed. Louvo sanonut eräässä puheenvuorossaan, että tämä oli porvarihallituksen merkittävin askel sosiaalipolitiikassa. (Ed. Taina: Kyllä se on hammashuolto!) — Totta kai, se on ymmärrettävää. Se on hammashuollossa siirto yksityisille hammaslääkäreille. (Ed. Taina: Siirto potilaille!)

Uudenvuodenaattona eräs tunnettu, arvostettu teollisuushenkilö sanoi, mitä hyötyä EY:stä hänen mielestään on nimenomaan Suomelle. Hän totesi, että EY:stä ei ole mitään muuta hyötyä Suomelle kuin se, että saa ammatihdistysliikkeen hajalle. Se on hänen käsityksensä siitä; se on yksi tärkeimpiä tavoitteita EY:ssä, että Suomen voimakas ay-liike pitää saada hajotettua. Kun tähän hallituksen antamaan paperiin kuuluu myöskin viittaus siihen, niin uskon tätä kunnioitettua teollisuusjohtajaa.

Arvoisa puhemies! Kun olen tutustunut eräiden asiantuntijoiden papereihin, jotka ovat varmasti perehtyneet tähän kysymykseen, niin mm. kokoomuslainen Tapani Klami Turusta on kirjoittanut erittäin kriittisen kannanoton Turun Sanomiin viime marraskuussa. Se oli erittäin

kriittinen. Tiedän muitakin kokoomuslaisia, jotka ovat suhtautuneet asiaan hyvin kriittisesti eikä syyttä suotta.

Lokakuussa viime vuonna asiasta kirjoitti kaksi sitoutumatonta henkilöä Helsingin Sanomissa. Kun luin itse äsken Suomenmaa-lehteä, niin tuli mieleen, että oi kallis Suomenmaa. Nuo henkilöt totesivat lokakuussa Helsingin Sanomissa, että on itsenäisen Suomen viimeinen päätös: Euroopan yhteisöön liittyminen. Näin ne ihmiset ajattelevat, jotka eivät ole sidottuja näihin kannanottoihin, jotka puolueet ovat esittäneet tai ovat esittämässä perusteilla, jotka ovat sellaiseen junaan menemistä, jonka pääteasemaa ei tunneta.

Useassa puheenvuorossa on viitattu erään arvostetun talousasiantuntijan, professori Antti Tanskasen kannanottoihin. Kun viime syyskuussa olin Jyväskylän yliopiston avajaisissa opintokauden käynnistytessä, niin oli hyvin mielenkiintoista kuulla, kun hän avauspuheenvuorossaan monilta osin kiinnitti huomiota suuren joukon edessä siihen, miksi me olemme menossa EY:hyn. Eräs ajatus hänen puheessaan oli se, että jos kansakunta on menossa johonkin, sen pitäisi tietää, miksi se on sinne menossa. Vastusta on haettu tässä salissa nyt jo toista vuorokautta ja nähtävästi haetaan vielä perjantainkin aikana. Sitä vastausta tämän päivän monet suomalaiset etsivät myöskin, jotka eivät ole siinä talutusnuorassa, kuten valitettavasti monet kansanedustajat ovat.

Arvoisa puhemies! Tänä iltana keskustalainen ed. Ala-Nissilä käytti puheenvuoron ja väitti, että vasemmistolainen ideologia on romahtanut. En tiedä, mitä hän sillä tarkoitti, sillä EY:ssäkin suurin poliittinen ryhmä on vasemmistolainen ryhmä, siis europarlamentissa. En usko sitä, että vasemmistolainen ajattelu koskaan tule romahtamaan maapallolla. On eri asia, jos viitattiin Moskovan tai Berliinin suuntaan. Siellä se on romahtanut toistaiseksi. Mutta jos asiaa tarkoitetaan laajemmin, niin siinä nähtävästi ed. Ala-Nissilä on väärässä. Voisi ajatella tietysti, kun tämän syksyn kuvioita katselee ja sitä, mitä hallitus on tehnyt, että alkiolainen ideologia on kyllä romahtanut. Siitä voisi kertoa pitempäänkin. (Ed. Aittoniemi: Se viriää SMP:ssä uudelleen!)

Ed. Hassi äsken pitämässään puheenvuorossa sanoi, että jotkut pelkäävät, että EY on joku kita, joka nielee meidät suomalaiset. Minä en usko, että kukaan meistä sitä pelkää, mutta me pelkäämme seurauksia.

Kun tässä on jonkun verran tähän asiaan yrittänyt syventyä, niin kesäkuussa 1990 Strasbourgissa eri poliittisten ryhmien edustajat, kun asiasta keskusteltiin, totesivat hyvin mielenkiintoisesti, että tulkaa mukaan suomalaiset. Mutta jos te tulette mukaan, niin totta kai niillä ehdoilla, mitä Brysselissä tai Strasbourgissa on päätetty. Se on aivan luonnollista, koska EY:ssä on valittu linja ja se yksi linja on muuttumaton, tuli sinne maksumieheksi kuka tahansa.

Kun täällä on moneen kertaan illan aikana väiteltä siitä, mikä olisi saldo tässä kysymyksessä, niin jos nämä hallituksen antamat kaikki paperit pitävät paikkansa, me suomalaiset olemme nettomaksajia. Millä me perustelemme Suomen kansalaisille, että meillä sosiaaliturvaa pitää heikentää, palkkatasoa alentaa, päätyä eurotyöttömyyteen, noin 10 prosenttiin, ja siitä huolimatta me maksamme Brysselin kuluja? Millä tätä perustele ihmisille? Toivottavasti tähän löytyy tämän illan, huomisen ja ehkä perjantain aikana vastaus, millä Suomen kansalaisille voin perustella, että heiltä kerätään rahaa, perusturva heikennetään, työttömyys lisääntyy jne. Eurotyöttömyys on noin 10 prosenttia, ja se tulee säilymään niin Suomessa kuin muuallakin.

Ed. T a i n a (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Ed. Leppänen ihmetteli, mikä on kokoomuslaisten kiireen syy hakemuksen jättämiseen. Asiaa on kyllä täällä perusteltu varmaan useissa kymmenissä puheenvuoroissa, mutta sanottakoon vielä kerran: Meille ehkä tärkein Efta-maa Ruotsi on päättänyt hakea jäsenyyttä, samoin Itävalta, kaksi puolueetonta suurta Efta-maata. Me katsomme, että Suomen hakemuksen pitää olla käsittelyssä samanaikaisesti kuin näiden maiden, jotka monella tavalla muistuttavat Suomea.

Ed. P. Leppänen myös totesi, että ei tiedetä jäsenyyden sisällöstä ja siitä, mistä on oikein kysymys. Sisällön selvittäminenhan tapahtuu juuri näissä neuvotteluissa. Olen varma siitä, että jos Suomi on mukana näiden kahden maan kanssa neuvottelemassa, pystymme omia tavoitteitamme saamaan kenties paremmin läpi kuin jos olisimme yksin neuvotteluissa mukana.

Ed. P. Leppänen esitti oraakkelimaisia ennustuksia siitä, kuinka kielteisesti EY vaikuttaa: Työttömyys kasvaa ja Suomen rahat menevät Eurooppaan. Olisi mielenkiintoista kuulla perusteita näille ennustuksille. Ne perustuvat melko epämääräisiin ajatuksiin ilmeisesti.

Olen kyllä myös sitä mieltä, että kriittisesti on suhtauduttava myös toisenlaisiin ennustuksiin: että työpaikkoja syntyy niin ja niin paljon ja niin ja niin monta prosenttia muuttuisivat erilaiset mitat. Silti ei minun mielestäni voi myöskään esittää niin negatiivisia kuvia kuin hän esitti.

Kansan mielipiteestä olen samaa mieltä. Sitä on tärkeä kuulla, mutta kyllä vastuu on kuitenkin tästä kysymyksestä täällä ja meidän täytyy miettiä, pystymmekö tekemään päätöksemme tosiasioihin perustuen vai laskemmeko omia ääniamme.

Ed. J o u p p i l a (vastauspuheenvuoro): Herra puhemies! Ed. P. Leppänen oli varmaan kuunnellut minun puheenvuoroani huolimattomasti. Minä kannoin huolta omassa puheenvuorossani sosiaali- ja terveysturvan tasosta enkä siitä, miten se järjestetään. Tässä selonteossa nimenomaan viitataan siihen, että se vaikuttaisi suomalaisen sosiaaliturvan järjestämiseen eli lähinnä niihin tapoihin ja menetelmiin, kuinka se järjestetään ja rahoitetaan jne. Minä kannan huolta siitä, että meillä taso säilyisi. Se säilyy vain silloin, kun meillä on elinkeinoelämä hyvässä kunnossa ja näin ollen varallisuutta maksaa se sosiaaliturva, mikä meillä tällä hetkellä on. Siitä hän on kysymys.

Jos luetaan selontekoa eteenpäin, niin samassa sosiaaliturvaa koskettelevassa kohdassa todetaan, että Maastrichtin huippukokouksessa on käyty asiasta keskusteluja ja että sosiaaliset kysymykset olisivat saamassa enemmän painoarvoa EY:ssä. Pohjoismaisen hyvinvointivaltion näkökulmasta voidaan pitää myönteisenä kehityssuuntana, että integraatiossa kaupallisten ja taloudellisten tavoitteitten rinnalla enenevästi otetaan huomioon myös sosiaalipoliittiset arvot ja tavoitteet.

EY:n jäsenenä Suomella olisi mahdollisuus tukea sosiaalipoliittisia kysymyksiä korostavia pyrkimyksiä EY:ssä sekä aktiivisesti tuoda mukaan EY:n päätöksentekoon ja valmisteluko-neistoon uusia, omasta hyvinvointipoliittis-kas-tamme nousevia aloitteita. Tässä on eräs syy, minkä takia meidän on parempi olla EY:ssä kuin Etassa. Me olemme silloin myös viemässä sinne omia aloitteitamme ja tapojamme, miten näitä asioita voidaan hoitaa. Kun ed. P. Leppänen sanoi, että on tiedettävä, miksi mennään, niin tässä on ainakin yksi syy. Kannan huolta nimenomaan siitä, että jos meidän taloutemme romahtaa, niin meillä ei ole muutenkaan hyvinvointia.

Ed. L a x (vastauspuheenvuoro): Herra puhemies! Ed. P. Leppänen viittasi ja yhtyi johonkin ajattelijaan, joka oli sanonut, että ainoa hyöty EY-jäsenyydestä olisi se, että se tuhoaisi ammatitiedistysliikkeen. Tämä oli jälleen tyypillinen osoitus siitä, miten EY:stä aivan suotta tehdään kaiken pahan alku. Haukutaan väärää puuta. Ay-liikkeellä on nyt pallo hukassa, ja se tulee menettämään täysin merkityksensä, jollei se itse löydä tuota palloa aivan EY:stä riippumatta.

Oma näkemykseni — ehkä en ole oikea henkilö jakamaan neuvoja täällä — on, että ay-liikkeen ainoa mahdollisuus varmistaa itselleen todellakin vaikutusvaltaa tulevaisuudessa on se, että se ryhtyy laatu- ja tuottavuuskonsultiksi työpaikoilla. Täytyy osallistua kakun kasvattamiseen, jotta olisi jotain jakaa jäsenille.

Ed. P e r h o - S a n t a l a (vastauspuheenvuoro): Herra puhemies! EY-ratkaisua ja jäsenhakemuksen jättämistä punnitaan mm. siltä pohjalta, arvioimmeko tämän ratkaisun kasvattavan sitä kakkua, jota me täällä yhteisesti jaamme. Jos ja kun nämä vaikutukset ovat myönteiset, silloin on jaettavissa tätä kakkua myös sosiaali- ja terveyspalveluihin. Tähän mm. sosiaali- ja terveysministeri Kuuskoski omissa kannanotoissaan on sanonut uskovansa.

Siihen, mitä ed. P. Leppänen totesi esimerkkinä hammashuollosta ja ed. Louvon aikanaan esittämistä kannanotoista, totean kokoomuksen linjan olevan se, että julkinen sektori vastaa siitä, että tarvittavat sosiaali- ja terveyspalvelut järjestetään. Sen sijaan järjestämistapa on tarkoituksenmukaisuuskysymys. Palvelut järjestää joko julkinen valta tai yksityinen aina siitä riippuen, mikä kulloinkin tuntuu parhaalta vaihtoehdolta.

Se, mitä nyt jouduttiin tekemään kuluvan vuoden budjetin osalta, tapahtui taloudellisen tilanteen äkillisesti huonontuessa. Osa ratkaisuista tehtiin paniikkihäiriössä, näin voi sanoa. Olisi hallituskokoonpano ollut mikä tahansa, on ilman muuta selvää, että sosiaali- ja terveysministeriön toimialan menoihin olisi jouduttu puuttumaan.

Ed. H u r s k a i n e n (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Ed. P. Leppänen kyseli puheenvuorossaan, miksi EY-hakemuksella on kiire ja miksi juuri sosialidemokraatit ovat hakemassa Suomelle muiden mukana EY-jäsenyyttä. Ihmettelenpä, miksi ed. P. Leppänen kyselee edelleen perusteitamme, sillä ne ovat erittäin

selkeästi tulleet esille ryhmäpuheenvuorossamme ja useissa niissä puheenvuoroissa, mitä täällä salissa on pidetty normaaleina tai vastauspuheenvuoroina.

Toisaalta sietää edelleen ihmetellä ed. P. Leppäsen väittämää, että edustajat eivät ole saaneet tietoa. Se ei pidä paikkaansa. Tietoa on ollut mahdollisuus saada, jos tietolähteitä on osannut itse käyttää. Myös tässä salikeskustelussa on tullut hyvin paljon tietoa puolin ja toisin.

Lopuksi puuttuisin ed. P. Leppäsen väittämään, että hallituksen selonteossa tuodaan esille, että sosiaaliturvamme heikkenee. Minusta ei voi selonteon tekstiä tulkita näin. Päinvastoin täällä on sanottu mm. että sosiaalipolitiikka voidaan jättää kokonaisuudessaan kansalliselle tasolle, eli näistä asioista keskustellaan parasta aikaa EY:ssä.

Toiseksi toki siinä vaiheessa, kun neuvotellaan EY-jäsenyydestä, uskon, että meidän lähtökohtamme tulee olemaan pyrkimys pitää tämä korkea sosiaaliturvamme taso. Tavoite on tietysti se, että myös muilla mailla on mahdollisuus vastaavaan. Turha lähteä alemmista vaihtoehdoista liikkeelle.

Ed. P. L e p p ä n e n (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Neljään viiteen vastauspuheenvuoroon ei pysty kahdessa minuutissa vastaamaan.

Mutta jos lähtisi ed. Tainan puheenvuorosta. Hän kysyi, miksi väitän, että työttömyys pysyy tällä tasolla tai on ehkä korkeampi. Selonteossa puhutaan, että noin 100 000 uutta työpaikkaa syntyy vuoteen 2005 mennessä. Mutta kun jo maatalous- ja elintarvikeketjusta, jos se ajetaan EY-tasolle Suomessa, vapautuu yli 200 000 työpaikkaa, niin totta kai tämä on miinusmerkinen silloin. Teollisuus ei pysty kovin paljon EY-markkinoille lisää tuotantoa viemään, koska ne ovat jo täynnä. Siellä on monilla alueilla jo ylituotantoa, niin kuin on Suomessakin. Koneet ovat kehittyneet ja tekniikka on kehittynyt.

Ehkä me ed. Jouppilan kanssa luemme sen puheenvuoron yhdessä, niin ei tule tulkintaerimielisyyttä siitä, mitä minä kuulin.

Ed. P e r h o - S a n t a l a puhui yksityisistä ja julkisesta terveydenhuollosta. Minä ymmärrän sen, että kokoomus lähtee siitä, että ihmiset voivat käyttää, mitä haluavat. Se on hyvä tavoite, mutta maassamme on paljon vähävaraisia ihmisiä, joilla ei ole varaa käyttää yksityistä terveydenhuoltoa. Kun tätä asiaa ollaan jo ennakoon romuttamassa, niin kuin sanoin, kun meitä aje-

taan eurokuntoon, sitä ei voi hyväksyä. Työväenliike on lähtenyt 1903 Forssan kokouksessa siitä, että ilmainen perusterveydenhuolto kaikille kansalaisille.

Ed. J a n s s o n : Herr talman, herra puhemies! Ed. Jurva, joka näyttää olevan EY-kannattaja, on huolissaan Ahvenanmaan asemasta. Minusta huoleen ei ole aihetta. Kuten tässä puheenvuorossani tulen osoittamaan, Ahvenanmaan itsehallintojärjestely on Rooman sopimuksen mukainen. Vastaavanlaisia autonomiajärjestelyjä on runsaasti ympäri Eurooppaa ja uusia on tulossa. Suomi on Eta-sopimusneuvotteluissa hoitanut Ahvenanmaan asioita menestyksellisesti. Olen ihan vakuuttunut siitä, että näin tapahtuu myös EY-neuvotteluissa.

Herr talman! I detta inlägg skall jag uppehålla mig kring tre frågor: den nya problembilden, regionernas Europa och miljön och jag börjar med problembilden.

Omvälvningarna i Europa är genuint oförutsägbara. Övergången från bipolär stabilitet och oföränderlighet till integration är ytterst svårbestämd. Problembilden går inte att känna igen och därför har den inte någon historisk förebild. Närmast kommer vi sannolikt genom att jämföra med läget just innan skotten i Sarajevo 1914. Då var Europa ekonomiskt och politiskt integrerat därför att kungahusen praktiskt taget alla var inbördes släkt med varandra i det dåvarande imperiernas Europa.

Herra puhemies! Euroopassa tapahtuvat muutokset eivät todellakaan ole ennustettavissa. Siirtyminen kaksinaipaisesta vakaudesta ja muuttumattomuudesta integraatioon on äärimmäisen vaikeasti hallittavissa. Ongelmakuva ei ole tunnistettavissa, koska sillä ei ole historiallista esikuvaa. Lähimmäksi pääsemme todennäköisesti tekemällä vertailuja juuri ennen Sarajevon laukauksia vuonna 1914 vallinneeseen tilanteeseen. Tuolloin Eurooppa oli taloudellisesti ja poliittisesti yhdentynyt, koska käytännöllisesti katsoen kaikki kuningashuoneet olivat sukua keskenään silloisessa imperiumisessa Euroopassa.

Den bipolära stabiliteten har i själva verket visat sig vara utomordentligt instabil. Dessutom förefaller det som om regeringarna av varierande kulör på vår kontinent konsekvent felbedömt hastigheten under de senaste åren med vilken de

långvariga maktstrukturerna i Europa har fallit samman. En sannolik förklaring till detta kan vara människans oförmåga att inse de sociala effekterna av elektronikens utveckling. Vi ser kupper och motkupper via tv i vår närhet, förstår möjligen vad de beror på, men vi inser ännu inte vart de leder. Det kalla kriget, som delade Europa i två antagonistiska, ideologiska och militära block, är över. Nu hotas Europa i stället att delas av en ny järnridå av ekonomisk ojämlikhet.

Till problembilden hör också hot. Samtidigt som risken för konflikter mellan stater minskar, ökar risken för konflikter inom stater och regioner. Det forna Sovjetunionen och Jugoslavien är exempel på statsbildningar med sådana nationalitetskonflikter där det är befogat att fråga sig om kraften hos nationalismen är starkare än ideologiska förpliktelser. Den frågan är för övrigt relevant på många andra håll i Europa.

Andra hot uppkommer sannolikt av flyttningsrörelser i stor skala över statliga gränser och av den dragningskraft som Europa har på andra kontinenter när verkligheten och samtidigt drömmen formas av televisionen och andra elektroniska masskommunikationsmedel.

Miljökatastrofer, minoritetsproblem och kränkning av mänskliga rättigheter kommer att sätta det mellanfolkliga umgänget på helt nya prov. Regeringarna får stora bekymmer med att hantera dessa nya problem. Traditionella mekanismer för kollektiv säkerhet fungerar inte längre. Militära medel och metoder kommer att visa sig vara tämligen verkningslösa; de riskerar skapa flere problem än de löser. Det säger sig självt att det neutrala Finland i utkanten av Europa och granne med Ryssland har ett maximalt svårt läge politiskt, ekonomiskt, ekologiskt och socialt.

Ympäristökatastrofit, vähemmistöongelmat ja ihmisoikeuksien loukkaukset tulevat asettamaan kansainvälisen kanssakäymisen aivan uusille koetuksille. Hallituksilla tulee olemaan suuria vaikeuksia näiden uusien ongelmien hallitsemisessa. Kollektiivisen turvallisuuden perinteiset mekanismit eivät enää toimi. Sotilaallisten keinojen ja menetelmien käyttö tulee osoittautumaan jokseenkin toimimattomaksi. Ne uhkaavat luoda enemmän ongelmia kuin ne ratkaisevat. On itsestäänselvää, että puolueettomalla Suomella Euroopan äärilaidalla Venäjän naapurina on poliittisesti, taloudellisesti, ekologisesti ja sosiaalisesti äärimmäisen vaikea asema.

Därefter herr talman till regionernas Europa. Den västeuropeiska integrationen har hittills, och det bekräftar också denna debatt, främst behandlats utgående från statens, näringslivets och de fackliga organisationernas perspektiv. Kritik har framförts mot EG bl.a. på den grund att besluten fattas centralt av mäktiga ansiktslösa byråkrater i Bryssel som föga vet om folk och levnadsbetingelser i Europas utkanter.

Som en motvikt mot denna kritik har EG myntat uttrycket "regionernas Europa" för att markera att det skall finnas utrymme för regioner och deras särart i det nya Europa. Begreppet skall också ange att regionerna är betydelsefulla.

Regioner kan man definiera på många sätt. Vanligen avser man ett geografiskt område av tillräcklig storlek med ett tämligen starkt centrum vilket binds samman av bl.a. gemensamma etniska, språkliga och historiska band. Det talas om tillväxtregioner och om problemregioner. Typiskt för utvecklingen i dagens Europa är att nya konstellationer växer fram vilka oftast inte följer nationsgränser.

Detta ger de nordiska länderna och självstyrelseområdena unika möjligheter i det nya Europa. Inom Norden har vi många regioner. I förhållande till Europa kan man betrakta Norden som en egen region. De nordiska länderna är i hög utsträckning integrerade. Vi har 40 års erfarenhet av nordiskt, politiskt samarbete inom Nordiska rådets ram. Den nordiska välfärdsmodellen, som är förebild för många andra länder, grundar sig på den fungerande välfärdsproducerande och välfärdsfördelande kommunen. De nordiska länderna har erfarenhet av skilda säkerhetspolitiska lösningar liksom av olika relationer till EG.

Alueiden Eurooppa antaa Pohjoismaille ja itsehallintoalueille ainutlaatuisia mahdollisuuksia uudessa Euroopassa. Pohjolassa meillä on monia alueita. Suhteessa Eurooppaan Pohjolaa voidaankin pitää alueena. Pohjoismaat ovat pitkälti integroituneita. Meillä on 40 vuoden kokemus pohjoismaisesta poliittisesta yhteistyöstä Pohjoismaiden neuvoston puitteissa.

Pohjoismaiden hyvinvointimalli, joka on esikuvana monille muille maille, perustuu hyvinvointipalveluja ja hyvinvointia tuottaviin ja jakaviin kuntiin. Pohjoismailla on kokemuksia erilaisista turvallisuuspoliittisista ratkaisuisa samoin kuin erilaisista suhteista EY:hyn.

Nu när delningen av Europa återkallas är det uppenbart, att det mera förenar de nordiska intressena än skiljer dem åt. Den sammanhållningen bör vi bevara och förkovra. Från att samarbetet i Nordiska rådet länge gått ut på så kallad vadmalsnordism, väntar nu helt andra utmaningar och möjligheter. Vi bör ta fasta på de upprepade uppmaningarna från Danmark om att hålla ihop Europa. De nordiska länderna var för sig är små i EG, men tillsammans utgör vi en faktor att räkna med politiskt, utvecklingsmässigt och erfarenhetsmässigt.

Största delen av vår generation har levt i vad man kunde kalla medborgarnas Norden. Nu håller medborgarnas Europa på att formas. I den processen är de nordiska erfarenheterna användbara. Samtidigt måste det vara till fördel om vi tillsammans i Europa redogör för våra erfarenheter, gärna med innebörd att Europa blir mera nordiskt.

I ett nordiskt perspektiv är Åland en region med en sådan självstyrelse som Romfördraget erkänner. Regeringen ägnar självstyrelsen för Åland ett eget välformulerat avsnitt. De förbehåll för Ees-avtalets tillämpning på Åland som förhandlats fram, är nödvändiga och acceptabla även i EG. Redogörelsen anger korrekt för hur det kan ske.

En gemensam nordisk hållning i EG skulle vara till fördel också för Åland både under förhandlingarnas gång och därefter när EG utvecklas. EG är ju ingen statisk gemenskap. Tvärtom, den utvecklas ständigt och nu mera dynamiskt än någonsin tidigare. Mariehamnsdeklarationen av statsministrarna i de nordiska länderna som träffades i november i fjol utgör en god grund för fortsatta reformer av det nordiska samarbetet.

Och för det tredje slutligen, herr talman, till miljön.

Som jag tidigare nämnde kan miljöhot och miljökatastrofer skapa svåra spänningar mellan länder och regioner. Därför var det foljdriktigt att man vid toppmötet i Maastricht godkände de grundläggande artiklar om miljön som skall ingå i grundstadgan för EG:s union. Målsättningen är dels att främja internationella åtgärder för att tackla regionala och globala miljöproblem, dels att man skall ta hänsyn till miljöåtgärder när beslut inom gemenskapen verkställs.

Kuten aikaisemmin mainitsin, voivat ympäristöuhat ja ympäristökatastrofit luoda vaikeita jännitteitä maiden ja alueiden välille. Tämän

vuoksi oli johdonmukaista, että Maastrichtin huippukokous hyväksyi EY:n unionisopimukseen sisällytettävät ympäristöä koskevat perusartiklat. Tavoitteena on toisaalta edistää kansainvälisiä toimenpiteitä alueellisiin ja maailman laajuisiin ympäristöongelmiin puuttuttaessa, toisaalta ympäristöön kohdistuvien toimenpiteiden huomioon ottaminen päätöksiä täytäntöön pantaessa yhteisössä.

Eftersom integrationen syftar till ekonomisk tillväxt, är det av yttersta vikt att detta inte sker på miljöns bekostnad. EG erbjuder möjlighet att genom bindande beslut rationalisera produktionen på ett effektivare sätt än hittills så att miljöbelastningen inte ökar utan bör minska.

Enligt Ees-avtalet skall Efta-länderna anpassa sig till den europeiska miljöpolitiken. Medlemmar i EG kan däremot påverka miljöpolitikens utformning. En hållbar utveckling är vårt gemensamma intresse. Den frågan är större än frågan om medlemskap eller icke-medlemskap. Ett intensifierat miljösamarbete inom EG måste därför hälsas med tillfredsställelse.

Slutligen herr talman: av det sagda bör framgå att jag är för att Finland lämnar in ansökan om medlemskap till EG så fort det är möjligt och inom denna vår.

Ed. Aittoniemi (vastauspuheenvuoro): Herra puhemies! Ed. Jansson puhui Sarajevon laukauksista vuonna 14 ja integraatiosta, joka eri perustein kuin tänä päivänä oli edeltänyt noita tapahtumia. Ryhmäpuheenvuorossani aikoinaan totesin, että historia saattaa toistaa itseään. Vaikkakaan sellaista ei voi laittaa tämän keskustelun pohjaksi, sama tilanne, jos hiukan heittäytyy ennustajaeuoksi ja oraakkeliksi, on tietysti otettava tulevaisuudessa. Saksa tulee pyrkimään yhdistettynä ja kun nationalismi kasvaa sen sisällä, samanlaiseen valta-asemaan tämän kautta. Sen kautta muutellaan Puolan vastaista rajaa, ehkä 10–20 vuoden kuluttua Sarajevon laukaukset kaikuivat uudelleen, Suomi on samassa pelissä mukana.

Mitä tulee Ahvenanmaahan, haluan todeta, että Ahvenanmaa on tietyllä tavalla kunnia meille. Mutta katsotaan toisaalta Ahvenanmaan toimenpiteitä oman rahan perustamiseksi, jumpitteluja matkustajaverossa, mikä oli tietysti jumpittelun aihe sellaisenaan, mutta sisäsi näkemyksen siitä, että se ei koskisi ahvenanmaalaisia. Mitä tulee Euroopan yhteisöön, mikäli siihen

haetaan jäseneksi, Ahvenanmaasta tulee riippakivi Suomen päätöksenteolle. Se tulee vaikeuttamaan monessa eri tilanteessa neuvotteluja, koska se pyrkii keräilemään vain rusinoita kakusta itselleen välittämättä mitään siitä, mitkä ovat itse kantamaan, siis Suomen, edut neuvotteluissa.

Ed. Jansson (vastauspuheenvuoro): Herra puhemies! Ed. Aittoniemelle vastaan näin:

Ensimmäiseksi: Kun pääministerin kirje saapui toissapäivänä, mukana oli Eta-sopimuksen luonnos. Jos ed. Aittoniemi on sen lukenut, hän huomaa helposti, että artikla n:o 132 kertoo, miten Ahvenanmaan asiat hoidetaan. Tekniikka ei ole ihan sellainen kuin ed. Aittoniemi puhui. Siis ilmeisesti tässä on jonkinlainen tiedon puute.

Toiseksi: Viittauksessani Sarajevon laukauksiin viittasin ihan toiseen tilanteeseen. Tarkoitukseni oli vain luoda ajatuspohja sille, että EY on ilmeisesti maailmanhistorian ainoa ja sikäli ensimmäinen organisaatio, joka on rauhanomaisesti syntynyt, siis EY ei ole sodan ja sotien tulos vaan rauhanomaisesti syntynyt ja tähtää myös rauhanomaiseen yhteiselyyn.

Kolmanneksi: Mitä Ahvenanmaahan lisäksi tulee, kuten jo puheenvuorossani kerroin, Ahvenanmaan itsehallintojärjestely on täysin tunnettu Euroopassa. Jopa Rooman yleissopimus edellyttää, että sellaisia järjestelyjä on, ja niitä on runsaasti ympäri Eurooppaa, ja uusia on, kuten sanoin, tulossa.

Ed. Rätty: Arvoisa puhemies! Suomella on liian kiire hakea EY:n jäsenyyttä. Suomi ei ole taloudellisesti eikä henkisesti valmis liittymään Euroopan unioniin, joka vielä tällä hetkellä on suuri arvoitus. Mielestäni kansalaiskeskustelu on käytävä perusteellisesti EY-jäsenyydestä ennen kauaskantoisten ratkaisujen tekoa. Olemme junassa matkalla suuntaan, jonne me kaikki emme ole valmiita matkustamaan. Paniikinomainen ryntäminen mukaan tähän junaan ja EY-prosessin kiirehtiminen on lopetettava.

Mikä on kiireen todellinen syy? Sitä en tiedä. Onko ainoana syynä pelko siitä, että jääme junasta, jonne kaikki havittelevat. Oma käsitykseni on, että junia tulee ja menee ja näin Suomen kannattaa valita aikataulu, joka sopii Suomelle. Eta-sopimus on analysoitava, ruodittava ja tutkailtava ensin.

Yli viime syksynä hallituksen ministerit totesivat, että kansalaiskeskustelu EY-jäsenyydes-

tä voi alkaa vasta Eta-neuvottelujen tuloksen selviämisen jälkeen. Eta-sopimusluonnos on valmis, ja kansalaiskeskustelua toivotaan, mutta minkä pohjalta keskustella ja miten punnita eri vaihtoehtoja, kun hallitus ei tiedota neuvottelujen tuloksesta? Hallitus etenee kiireisin askelin eikä ehdi syventyä eri vaihtoehtoihin ja antaa kansalaisille mahdollisuutta osallistua keskusteluun. Kiireessä tehdään usein huonoja ratkaisuja.

Me kuulumme Eurooppaan ilman jäsenyyttäkin. Puolueettomuuspolitiikka omalla historiallaan todistaa, että emme ole sitoutuneet liittojen kautta suurvaltojen aiheuttamiin sotiin. Mielestäni puolueettomuuspolitiikka on arvokas linja, joka on poistanut sodan pelon. On kansakunnan kohtalonkysymys liittyä Euroopan yhteisöön, jonka mahdollisista poliittista ja sotilaallisista velvoitteista ei ole riittävästi tietoa. Näin suuren kysymyksen kohdalla ei ole syytä hätkähdä.

Vapaakauppasopimus mahdollisimman monien valtioiden kanssa takaa Suomelle työtä, elintasoa ja tulevaisuutta. Ei ole häpeä olla metsien mies ja metsien kansa. Oman identiteetin kehittäminen ja vahvistaminen on nyt jos koskaan tärkeää Neuvostoliiton hävittyä kartalta. Isonveljen ollessa sekaisin kansallisuustunne lisääntyy, mutta tulevaisuudessa pitkät yhteiset rajat edellyttävät jatkamaan laaja-alaista yhteistyötä Venäjän ja Baltian maiden kanssa.

Mitkä ovat Suomen vaihtoehdot EY-jäsenyyden sijaan? Minun kantani on, että vihdoinkin on ryhdistäydyttävä käyttämään luovuutta omilla sektoreilla ja tuotava rehellisen röyhkeä meno markkinoille, kuten japanilaiset tekevät. Idän markkina-alue aukeaa meille tulevaisuudessa vielä suurena talousalueena, jota ei sovi väheksyä. Suomen on säilytettävä vapaat kauppasuhteet kaikkiin maihin. Emme saa hyväksyä sitä, että EY:n parlamentti tai komissio päättävät ja antavat ohjeita siitä, keiden kanssa Suomi ylläpitää kauppasuhteita ja minkälaisia. Eta sisältää kaiken sen mahdollisen kaupankäynnin osalta, minkä EY-jäsenyys toisi. Katsotaan ensin Etan tuomat ongelmat ja hyvät puolet, jonka jälkeen haetaan EY-jäsenyyttä tai sitten ei. Kannatan lyhyiden askelien politiikkaa enkä hyppyä tuntemattomaan.

Tällä hetkellä, suurtyöttömyyden ja laman vuonna 92, Suomi ei ole valmis Euroopan markkinoille. Euroopan yhteisön jäsenyyden mukanaan tuomia taloudellisia ja yhteiskunnallisia muutoksia ei ole mielestäni tarpeeksi tutkittu,

vaihtoehtoja ei ollenkaan. Suomen Akatemian johtaja Antti Tanskanen totesikin Yleisradion haastattelussa, että Valtion taloudellisen tutkimuslaitoksen tutkimus on maksimaalinen vaihtoehto, siis liian hyvä todellisuuteen nähden. Tanskanen jatkaa, että ainoat hyödyt EY:n jäsenyydestä ovat Alkon hintojen lasku ja pienemmät palkat.

Keskeisin huolenaiheeni on Suomen kannalta se, että EY-jäsenyys vaatii perustuslain muuttamista ja lainsäädäntö-, toimeenpano- ja tuomiovallan siirtämistä EY:n toimielimille. Mitä siis jää Suomen eduskunnalle? Ei muuta kuin kumileimasin, vielä suurempi kuin tällä hetkellä, ja nöyrästi hyväksyä EY:n säädökset. EY vie siis päätöksenteon etäälle, monimutkaistaa päätösten perusteet ja tekee niistä asiantuntijoiden asioita, mahdottomia kansalaisten käsittää, toteisi filosofi Esa Saarinen vuoden ensimmäisessä Suomen Kuvalehdessä.

Yksi keskeinen kysymys on, kuka jatkossa omistaa maaperämme. Tanskan lainsäädäntö säilyttää vähäiset rannat maassa pysyvästi asuvin omistuksessa. Suomen tulisi myös varautua lainsäädännöllisesti vastaavanlaiseen tilanteeseen.

Energiapoliittisesti vihreät haluavat tietää, kuinka ja missä määrin ydinenergian käyttöä tullaan lisäämään EY:n taholta. Suomi on tällä hetkellä yksi Euroopan ydinvoimavaltaisimmista valtioista Ranskan ohella. Mahdollista on, että tämä energiapoliittinen suuntaus korostuu, mikäli suomalaiset vuorineuvokset aikovat tehdä energiasta, mahdollisesti ydinvoimalla tuotusta, kilpailuvaltin EY:n piirissä.

Mahdollisena kauhukuvana näen myös, että yhtenä päivänä EY ostaa Suomesta kallioperää ja tallettaa Euroopan ydinjätteet suurella rahalla kallioperäämme. Kaikki tiedämme meidän vahvan kallioperämme ja miljoonia markkoja maksaneet tutkimukset sen ydinjätteiden varastointikelpoisuuden selvittämiseksi. En voi olla luottavaisin mielin, mikäli EY ostaa maita ja sijoittaa hankkimilleen maille ydinjätteitä.

Reunaehtoneuvottelut tuhansien järvien maan rannoista, maataloutemme tulevaisuus ja vapaan kaupan salliminen Iyvyn kanssa ovat tekijöitä, joiden läpimenoa epäilen. Siis miksi maksaisimme 6 miljardia markkaa vuodessa vain siksi, että olisimme konkreettisesti osa "eurolänttä"? Mehän olemme kulttuurisesti ja taloudellisesti osa Pohjois-Eurooppaa. EY-jäsenyys luo noin 200 000—300 000 uutta työtöntä maaseudulla ja lisää menoja. Olen ymmärtänyt,

että yksi meidän tärkeimmistä tehtävistämme tulisi olla työttömyyden poistaminen eikä sen lisääminen.

EY:n jäsenmaiden työttömyysaste on ollut 7—9 prosentin luokkaa. Tämän jatkuvan työttömien vara-armeijan ylläpitäminen tulee kaikille valtioille kalliiksi. Sen johdosta yksi tuleva uhka kansojen rauhalle saattaa olla juuri tuo työttömien joukko, jonka turhautuminen ja omanarvontunnon menettäminen luo lähtemättömän sarjan tapahtumia, joista historiassa on esimerkkejä. Työttömyys näyttää nyt luovan uuden pysyvän uhkan kansakunnan rauhalle. Mitä EY tekee tai aikoo tehdä työttömyyden poistamiseksi, ei selonteosta käy ilmi. Ihmiset on vain tilastoitu persoonattomiksi prosenteiksi.

Meidän taiteentekijöiden yksi tärkeimpiä ominaisuuksia on kyky nähdä nenäämme pidemmälle. Olen huolissani maamme henkisen pahoinvoinnin lisääntymisestä. Itsemurhat, konkurssit, suurtyöttömyys ja kansalaisten henkilökohtainen velkataakka ovat sellaisia draamoja, joista EY:n herrat tuskin auttavat ulos.

Arvoisa puhemies! Tässä syitä, miksi en kannata EY:n jäsenyyshakemuksen jättämistä: Päätöksenteko siirtyy Suomesta Brysseliin, ja näin Suomi menettää itsenäisyytensä. EY-byrokratia kasvaa mummimaiseksi, ja valta siirtyy virkamiehille. EY:n turvallisuuspoliittiset vaateet jäsenvaltioille ovat ristiriidassa Suomen harjoittaman puolueettomuuspolitiikan kanssa. Vihreän liittokokouksen yksimielinen kanta on, ettei Suomi voi kuulua unioniin, jolla on yhteinen ulko- ja turvallisuuspolitiikka, puhumattakaan sotilasliitosta. EY:n talouspolitiikka kiihdyttää luonnon tuhoutumista. Ydinenergian lisätarpeen vaara lisääntyy merkittävästi. EY:n nykyinen energiapolitiikka luo paineita ydinenergian lisäämiseen. Samalla syntyy lisää ydinjätettä. Onko ydinjäte tulevaisuudessa tavara, jonka kuljettamista ei voida rajoittaa, ja näin EY:n direktiivi kumoaa yksittäisten valtioiden ydinenergialainsäädännön? Maatalous lopetetaan noin kymmenen vuoden sisällä, ja näin Suomessa on 200 000—300 000 uutta työtöntä. Sosiaaliturva ja hyvinvointiyhteiskunta romuttuu.

Arvoisa puhemies! Nuorena uutena kansanedustajana toin esille näkökulmani EY-keskusteluun, ja tämä oli hyvin vaatimaton kannanotto.

Ed. T a i n a (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Olen pahoillani siitä, että keskustelu eduskunnassa on saanut sellaisen sävyn kuin ed.

Rädynkin puheenvuoro edusti eli liioitellaan kovasti. Voi olla, että myös jäsenhakemuksen jättämistä puoltavat edustajat syyllistyvät liialliseen optimismiin ja liioitteluun, mutta väitän, että vastustajien liioittelu menee yli kaiken ymmärryksen.

Esimerkiksi ed. Rätý totesi sen, mikä on hyvin yleinen heitto, että eduskunnalle ei jää mahdollisessa EY-jäsenyydessä lainkaan päätösvaltaa. Kehottaisin kuitenkin perehtymään siihen, mikälainen yhteisö Euroopan yhteisö on. Se on lähinnä kauppapoliittinen yhteisö, jossa kysymys on yhteisistä markkinoista, ja myös päätökset, joita EY tekee, liittyvät lähinnä kauppapolitiikkaan, tullitariffeihin ym. seikkoihin, ja lainsäädäntövalta on jokaisen maan omassa parlamentissa edelleenkin. Näin on nyt EY-jäseninä olevissa maissa. Olen varma siitä, että myös tulevaisuudessa EY:n laajentuessa näin edelleen on.

Edelleen pelotellaan, että Suomesta menee tuomiovalta. Mielestäni olisi asiallista ihmisille kertoa, että EY-tuomioistuin on tuomioistuin, joka päättää siitä, miten EY-sopimuksia tulkitaan, ja ratkaisee näitä kysymyksiä. Tällainen tuomioistuinhan on myös tarkoitus perustaa Eta-sopimuksen yhteyteen, jossa tuomioistuin selvittää mahdolliset sopimukseen liittyvät riidat eli sen, onko jokin maa noudattanut sopimusta vai ei. Täällä annetaan sellainen kuva, että kaikki tuomioistuimen tehtävät siirtyisivät Euroopan yhteisöön. Toivoisin, ettei tällaista liioittelua täällä harrastettaisi.

Mitä tulee ed. Rädyn esiin ottamaan ydinjäteongelmaan, se on kyllä vaikea. Mutta en ole ...

T o i n e n v a r a p u h e m i e s (koputtaa): Kaksi minuuttia on kulunut!

Ed. S e i v ä s t ö (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Jos asia todella on näin kuin ed. Taina äsken totesi, niin siinä tapauksessa Eta riittää Suomelle erittäin hyvin.

Ed. V. L a u k k a n e n: Herra puhemies! Kauan ei ole siitä, kun pääministerin ydinkysymys liittyen EY:hyn oli se, kuka sanoisi, mikä on sellaista, mitä EY antaa ja mitä Eta ei antaisi. Olen varma siitä, että pääministerin kysymys ei liittynyt tiedonpuutteeseen eikä selity sillä. Nyt ajat ovat muuttuneet ja painotukset tuntuvat siltä, että EY on lähes välttämättömyys.

Minusta on traagista se, että EY:n kannattajat kytkevät vieläkin Suomen kohtalon Euroo-

pan yhdentymiskehityksessä EY:hyn liittymiseen. Olen vakuuttunut siitä, että Suomi täysivaltaisena Etan jäsenenä varmistaa jo Etan jäsenyydellä lähitulevaisuudessa taloudelliset intressinsä.

Arvoisa puhemies! Tämän jo 20 tuntia kestäneen keskustelun jälkeen on lähes mahdotonta tuoda keskusteluun joitakin uusia näkökohtia. Pyrinkin vain tiivistämään puheenvuorooni oman kantani pääperusteet.

EY:n tavoitteet ja kehityslinjat.

EY-sopimuksen 2 artiklassa ilmenee selkeällä tavalla taloudellisen aktiviteetin kehittyminen, jatkuva tasapainoinen kasvu, elintaso kasvu ja entistä kiinteämmät suhteet jäsenmaiden välillä tavoitteena. Tavoitteissa ei edes mainita, että elintason pitäisi jakaantua tasaisesti. Tämä näkyy myös tuloksissa. Ero rikkaiden ja köyhien välillä kasvaa jatkuvasti. Köyhyyden rajana pidetään yhteisössä tulotasoa, joka ylittää korkeimmallaan 50 prosenttiin EY:n keskiarvosta. Tämän rajan alapuolelle jää Saksojen yhdistymisen jälkeen yli 60 miljoonaa ihmistä eli lähes 20 prosenttia EY:n väestöstä.

Toinen tavoitteisiin liittyvä heikkous on jatkuvan taloudellisen kasvun periaate. Se on täydellisessä ristiriidassa kestävä kehityksen periaatteen kanssa. Tässä suhteessa Eta tarjoaa aivan toisenlaisen lähtökohdan, koska Etan tavoitteissa mainitaan nimenomaan kestävä kehityksen periaate sekä varautuviin ja ehkäiseviin toimiin ryhtymisen periaate.

Kolmas ja vakavin piirre tavoitteiden osalta on se, että tavoitteille ei ole asetettu päätepistettä, kun samalla tiedetään, että jokaisen EY:hyn liittyvän valtion on hyväksyttävä nämä alkupehkeiset tavoitteet. Jo nyt tiedämme, että Euroopan yhtenäisyysasiakirjan alkutekstissä on vahvistettu toimivalta-alueeksi ulkopolitiikka sisältäen siihen tarpeelliset investoinnit toimintakeinoiksi. Yhtenäisyysasiakirjan 1 artiklassa todetaan yksiselitteisellä tavalla konkreettinen kehitys kohti Euroopan unionia. Olen siis nyt enemmänkin lukenut ns. EY-raamatusta englanninkielisenä kuin tätä pyhää kirjaa.

Mielestäni ei voida siten väittää, ettei EY:n yksiselitteinen tavoite olisi pyrkiä kohti Euroopan liittovaltiota. Siten Euroopan yhteisön rahaunioni on nähtävä vain välineenä kohti Euroopan unionia, kuten tätä tavoitetta koskeva artikla 102 a yksiselitteisesti toteaa.

Harkittaessa EY:n päätepistettä on selvää, että päätepisteen määräävät viime kädessä EY:n vahvat supervallat eikä Suomi. Mikäli Suomi

olisi EY:n jäsen, jäisi Suomelle konfliktitilanteessa viime kädessä ainoaksi mahdollisuudeksi EY:stä eroaminen tai ehtoihin suostuminen. Ymmärrämme varsin hyvin, että sopeutuminen EY-henkeen tapahtuisi kuitenkin jo muutamassa vuodessa, joten en osaa edes kuvitella, että mitään todellista vastarintaa voisi Suomesta enää löytyä muutaman jäsenyyvuoden jälkeen, puhumattakaan vuosikymmenistä, jolloin nuoret eivät ole enää edes kokeneet mitään muuta kuin Suomen Euroopan unionin jäsenenä.

Itsenäisyys ja päätöksentekovalan menetys.

Ylivoimaisesti painavin peruste sille, että vastustan EY-jäsenyyttä, on kysymys Suomen itsenäisyydestä. Näen Brysselin rahan vallan huijantumana. Sieltä käsin ohjataan 350 miljoonan ihmisen kohtaloita, enkä ole ns. EY-raamatusta löytänyt oikeastaan yhtäkään moraaliin ja arvoihin perustuvaa ajatusta, joten kaikki perustuu täysin talouden rautaisiin ehtoihin. Tietenkin sosiaalipoliittikka kuuluu mukaan, mutta se näyttää vain sivujuonetta tässä kapitalismin pyhässä kaupungissa, jossa sosiaalipoliittikka nähdään varmastikin ennen kaikkea keinona pitää köyhät kurissa ja järjestyksessä.

Itsenäisyys minulle merkitsee ennen kaikkea vapautta. Pian olemme saaneet nauttia täydet 75 vuotta vapaudesta päättää itsenäisesti kansamme sisäisistä ja ulkoisista asioista. Nämä vuodet ovat olleet kaikkien isänmaan ystävien riemu vuosia. Sana "isänmaa" on kaikunut juhlallisesti, ja isänmaa on ollut ja on edelleenkin monien puolueiden peruspilari. Suomen vapaus päättää omista asioistaan on maksanut tuskallisen paljon, eikä suurinkaan raakalainen voi ajatella muuttavansa tätä hintaa taloudelliseksi arvoiksi.

Kuitenkin tänä suurena juhluvuonna tämä kaikista arvokkain oikeutemme, vapaus, ollaan vaihtamassa taloudellisiin etuihin vapaaehtoisesti. Suomi on luopumassa vapaudestaan päättää omista sisäisistä asioistaan ja suhteistaan ulkovaltoihin. Suomen itsenäisen päätäntävällän menetys olisi noin 80 prosenttia, joka on sama arvio, johon Tanskassa on tutkimusten avulla päädytty, eikä Suomi voisi päästä tätä vähemmällä.

Tuntuu jotenkin traagiselta, että Suomen kansa kokonaisuudessaan on kokemassa sen saman kohtalon, minkä yksittäinen kansanedustaja kokee tänä päivänä eduskunnassa. Olen tunnetusti puhunut siitä, kuinka yksittäisen kansanedustajan päätäntävalta on langanohut suurissa puolueissa ankaran ryhmäkurin vuoksi. Tulevaisuu-

dessä koko Suomi ei olisi tietenkään ryhmäkurin alainen Brysselissä, mutta sen ylpeä 1,5 prosentin ääniosuus EY:ssä ei kerta kaikkiaan riitä hetkauttamaan yhtäkään päätöstä eduksemme niissä tilanteissa, joissa etumme ovat vastakkain EY:n enemmistön kanssa.

Suomi on rikas maatalousmaa. Nyt uhka on vain se, että Suomen maatalous katoaa ja lehmät katoavat. Vastapainoksi Suomesta uhkaa tulla merkittävä, kuvakieltä käyttäkseni, harvinaisuus Brysselin suureen navettaan, jossa on 13 maan edustajat. Ruokkijoita on 22 000 virkamiestä.

Miksi sitten on niin tärkeää päättää omista asioistaan? Siksi, arvoisa puhemies, että vapauden ydin on juuri tässä. Miten voimme puhua vapaasta isänmaasta, jos emme saa toimia vapaasti ja itsenäisesti kaikkiin kansoihin nähden? Minusta se on mahdotonta. Itsenäisyys on tietysti arvostuskysymys, mutta omaa arvostustani kuvaa se, etten olisi valmis luovuttamaan Suomen itsemääräämisoikeutta edes pyssy selän takana. (Ed. Vähänäkki: Pitäisikö palestiinalaisten luovuttaa?)

Totta on, että vielä kaikkia päätöksiä ei voida EY:ssä tehdä enemmistöpäätöksillä, mutta kehitystendenssi on kiistaton. Tulevaisuudessa asioista päätetään enemmistön mukaan. On myös otettava huomioon, että siltäkin vähäiseltä osin kuin yksimielisyyttä vielä edellytetään, on selonteonkin mukaan tosiasiaa pienet mahdollisuudet käyttää veto-oikeutta. Vapauden menetyksen lopullisuus ilmenee artiklasta 240, jossa todetaan, että sopimus on voimassa rajoittamattoman ajan, mikä suomeksi sanottuna tarkoittaa sitä, ettei sopimusta voida irtisanoa millään perusteilla, kun taas Etan 133 artikla sallii irtisanomisen 12 kuukauden irtisanomisajalla.

Harri Holkeri totesi vuonna 1990, että alistuminen EY:n ulkopoliittiseen päätöksentekoon ja sitoutuminen yhteisiin turvallisuuspoliittisiin tavoitteisiin merkitsisi, että Suomi vapaaehtoisesti itsenäisyydestään luopuen sulautuisi suurvalttaan. Tätäkö Suomen kansan yli kahden kolmasosan enemmistö todella haluaa? Painotan jo tässä yhteydessä, että riittävää ei voi olla, että kansan enemmistö on tällä kannalla, koska perustuslain muutoksen osalta kansan vähemmistöä suojataan. Mielestäni ei löydy mitään laajaa kansalaismielipidettä, joka antaisi pienintäkään oikeutta jäsenhakemuksen tekemiselle, koska itse asiassa tuoreet tiedot viittaavat siihen, että yli puolet kansalaisista vastustaa EY-jäsenhakemuksen jättämistä millään ehdoilla.

Puolueettomuudesta.

Ed. Tuomioja kirjoitti Eurooppa-toimikunnan julkaisussa viime vuonna, että puolueettomuus ja jäsenyys eivät ole yhteensovitettavissa, koska yksikään EY-jäsenmaa ei voi olla puolueeton EY:n suhteen. Hän totesi lisäksi, että jo nyt haikaillaan Brysselissä, ettei EY:n poliittinen liitto vielä ole niin pitkällä, että Persianlahdella seisoi yhdessä komennossa oleva eurooppalainen armeijakunta. Olen varma siitä, että ed. Tuomiojan mainitsemia haikailuja ei enää monta vuotta tehdä. EY-maiden asearsenaali on niin valtava, että tuntuisi yksistään loogiselta järjestää joukot toimiviksi ja yhtenäisiksi, onhan yhtenäisyys kaikessa voimaa.

Minusta tuntui yllättävältä, kuinka kepeästi täällä puhutaan puolueettomuuden uudesta määrittelemisestä. Toisaalta rehellisyyden nimessä on myönnettävä, että kaikista taitavin muuttuja on nimenomaan politiikka, joka tarvittaessa määrittelee vaikka kukon kanaksi. Suomalaisella puolueettomuus-käsitteellä on kuitenkin pitkä ja kunniakas historia. Sen nimeen on vannottu ja rivistä poikkeavia on pidetty lähinnä isänmaan pettureina. Puolueettomuutemme on osoittautunut vuosikymmenien saatossa todella kestäväksi ja maailmankin rauhaa edistäväksi periaatteeksi.

Minusta on kerta kaikkiaan myönnettävä, että niin kuin kukosta ei saa määrittelemällä kanaa, ei Suomikaan voi olla uuden määritelmänkään avulla puolueeton, mikäli se liittyy EY:hyn. Suomesta tulisi EY:n jäsenvaltio ilman omaa ulko- ja turvallisuuspolitiikkaa. En ymmärrä, miksi ministeri Salolainen tältä osin painottaa vain sitä, kuinka me yksin haluamme jatkossakin puolustaa rajojamme. Vaikka olenkin aseeton mies, en nyt näkisi sitä niin suurena syntinä, että EY-jäsenyys vaikuttaisi sen, että EY tiukan paikan tullen, jopa kauppasaarroin tai muillakin keinoin puolustaisi Suomea viholista vastaan.

Ratkaisevan vakavana uhkana pidän nimitäin sitä, että kansainvälisissä konflikteissa Suomi EY:n jäsenmaana ei pysyisi puolueettomana, vaan olisi juuri siinä rintamassa, mille puolelle EY asettuisi. Jos tällaisessa tilanteessa kuulisin jonkun vielä väittävän, että Suomi olisi puolueeton, menisin vapaaehtoisesti tarkistuttamaan kuuloni.

Niin paljon kuin yhdistymisen puolesta on puhuttukin, on muistettava, että integraatio on todellakin integroivaa. Se integroi maan sellaisin sitein, että sitä tuskin tällä hetkellä kukaan

kykenee edes aavistamaan. Integraatio merkitsee väistämättä kansainvälistä poliittista ja sotilaalista blokkiutumista.

Suomen tavoitteena on ollut aina harjoittaa aktiivista puolueettomuus- ja rauhanpolitiikkaa, mutta kysyn, miten tämä on mahdollista, kun Suomi ei voisi enää EY:n jäsenenä harjoittaa ylipäättänsä itsenäistä ulkopoliittikaamme.

Tässä yhteydessä haluan vielä palata ulkoministeri Paavo Väyrysen kirjoitukseen Suomen puolueettomuudesta. Hänen mukaansa: "Puolueettomuuspolitiikalla tarkoitetaan politiikkaa, joka pyrkii luomaan edellytykset sille, että valtio voi mahdollisen sodan sytyttyä pysyttäytyä sen ulkopuolella puolueettomana. Tämä edellyttää sitä, ettei valtio rauhan aikana toimi tavalla, joka estää sodanaikaisen puolueettomuuden. Oleellinen edellytys on, ettei valtio kuulu sellaiseen liittokuntaan, jonka jäsenyys merkitsee automaattista osallistumista sotaan, kun liittokunta tai jokin sen jäsen joutuu sellaiseen." Vuonna 1990 julkaistussa kirjoituksessa Paavo Väyrynen lisäksi toteaa: "näköpiirissä ei ole tekijöitä, jotka muuttaisivat Suomen turvallisuuspoliittisen perusratkaisun perusteita eikä tätä muuta edes Itä- ja Keski-Euroopan murros." Väyrynen suorastaan toteaa, että "tilanne Suomen lähialueilla on siis pelkistymässä tavalla, joka korostaa turvallisuuspoliittisen perusratkaisumme pysyvyyden tarvetta. Olemme sekä vahvan Venäjän että vahvan Saksan vaikutuspiirissä." Vielä Väyrynen toteaa, että "myös kehitysyhteistyössä puolueettomuusperiaatteen noudattaminen parantaa Suomen toimintamahdollisuuksia asetettujen päämäärien toteuttamisessa."

Imagokysymyksen osalta on aihetta painottaa, että olemme aina olleet ja tulemme aina olemaan eurooppalaisia. Sitäkin suurempi rikkaus on se, että olemme suomalaisia. Me olemme Euroopan kartalla niin etuoikeutettuja Suomen luonnonolojen puolesta, että Eurooppa voidaan itse asiassa jakaa taloudellisesti kahtia: niihin, joilla on varaa edes piipahtaa Suomeen, ja niihin, jotka vain haaveilevat ainakin kerran elämässään selviävänsä Suomen Lappiin.

Euroopan talousalueen myötä on yksistään meistä itsestämme kiinni, minkälaisen imagon me annamme Suomesta. Kilpailu Euroopan markkinoilla tulee niin kovaksi taloudelliseksi kilpailuksi, että on itsestäänselvää, että ratkaisevaksi tekijäksi muodostuu suomalaisen tuotteen kilpailukyky. Suomalaisen tuotteen kilpailukykyä ei heikennä se, kulkeeko liikemiehemme tullissa amerikkalaisille ym. EY:n ulkopuolisille

kansalaisille tarkoitettussa jonossa vai EY-maiden jonossa. Meidän on yksinkertaisesti uskottava itseemme ja tuotteeseemme, kuitenkin sillä nöyrällä edellytyksellä, että tälle uskolle täytyy olla reaalin perusta. Tehkäämme joka tapauksessa iskulauseksemme jo olemassaolevan tilanteen mukainen "Paras suomalainen on paras eurooppalainen".

EY-demokratia.

EY on kaikkea muuta kuin demokraattinen. 12-jäseninen ministerineuvosto päättäisi 343 miljoonan ihmisen asioista suljetuissa istunnoissa, joiden pöytäkirjoja ei julkisteta eikä tiedetä, mitä kukin ministeri on äänestänyt. EY:n sisälläkin on voimakkaasti kritisoitu demokratian puutteesta. Kuvittelemmeko me suomalaiset, että liittymällä EY:hyn me saamme nämä katkerat demokratian loukkaukset tai oikeastaan demokratian totaalisen puuttumisen jotenkin kuriin? Jos kuvittelemme, meidän ongelmamme ei ole alemmuudentunne vaan silkka suuruudentunne. On oikeastaan ihme, etteivät sosialidemokraatit ole esittäneet reunaehdoksi sitä, että päätöksenteon täytyy tapahtua EY:ssä demokraattisesti.

Herra puhemies! Siirtolais- ja pakolaispolitiikan osalta asia on vielä kansallisen päättäväisyyden asioita, mutta selonteossa myönnetään, että paine harmonisointiin on kasvanut. Tämä johtuu luonnollisesti siitä, että mikäli yksi valtio hyväksyy pakolaisen alueelleen ja myöhemmin myöntää kansalaisoikeuden, tulee tästä pakolaisesta myös Euroopan unionin kansalainen. Tämän vuoksi EY päättää näistä asioista lähitulevaisuudessa, ja voimme vain arvata, kuinka tiukkaa politiikkaa tässä suhteessa EY tulee harjoittamaan, sikäli kuin pelkät taloudelliset työvoiman tarpeet eivät muuta edellytä. Euroopan unionin kansalaisuus tarkoittaisi myös sitä, että jokainen suomalainen saisi oleskella vapaasti siinä maassa, missä haluaisi, mutta tämä koskisi myös 350:tä miljoonaa ulkomaalaista Suomen osalta.

Herra puhemies! Puheeni lopuksi haluaisin todeta, että asuin Saksan liittotasavallassa silloin, kun Saksojen välinen muuri kaatui. Sen suurempaa iloa Eurooppa ei ole vuosikymmeniin kokenut. Nyt voin surulla todeta, että olen näkemässä tulevaisuuden, jossa Eurooppaan nousee uusi muuri, paljon korkeampi ja paljon pitempi. Tämä uusi muuri nousee Euroopan ja kolmansien maiden välille. Suomen on päätettävä, pysytkö Suomi tämän muurin ulkopuolella vai haluaako se mennä

muurin sisäpuolelle paistattelemaan yhdessä muiden EY-maiden kanssa jatkuvassa kasvussa ja elintason kasvussa köyhän maailman kulkeutuessa yhä kiihtyvämmällä tahdilla kohti köyhyyden ja väestönkasvun räjähdyspitettä. EY viittaa täysin kintaalla globaalille ongelmille, kun luetaan EY:n alkuperäisiä tavoitteita.

Ed. Gustafsson (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Puheenvuoronsa loppuosassa ed. V. Laukkanen ihmetteli sitä, etteivät sosialidemokraatit ole nostaneet ns. reunaehdoksi EY-päätöksenteon epädemokraattisuutta tai puutteita. Kuitenkin edustajamme Tuomiojan puheenvuorossa selvästi todetaan, miten mielestämme EY:n päätöksenteko vaatii uusia ratkaisuja sekä EY:ssä että Suomessa.

Mutta pyysin vastauspuheenvuoron varsinaisesti kajotakseni yhteen pääasiaan ed. V. Laukkanen puheenvuorossa. En kuulu mihinkään EY-intoiilijoihin ja voin moniin ed. V. Laukkanen kriittisiin näkökohtiin yhtyä, mutta minua jäi vaivaamaan se, että ed. V. Laukkanen antoi sellaisen kuvan, että EY toimisi tänä päivänä jotenkin arvotyhjiössä. En ole tämän asian asiantuntija, mutta tutustuttuani siihenkin laajaan aineistoon, joka meille on toimitettu, olen ainakin saanut sen kuvan, että EY sisäisesti pyrkii auttamaan, tukemaan taloudellisesti omia heikompia jäsenmaita ja on tässä myös kiistatta onnistunut. Ylipäänsä EY:n toimintalogiikka lähtee siitä, että itsekäistä pyrkimyksistä ja ääri-itseenäisestä politiikasta luovutaan. Pyritään siis sovitteluun ja toisten oikeutettujen etujen huomioon ottamiseen. Ed. V. Laukkanen ei sanonut näistä mitään.

Ed. V. Laukkane (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Minusta on myönteistä, jos sosialidemokraatit myöntävät sen, että demokratia puuttuu oikeastaan totaalisesti EY:n päätöksenteosta. Minusta on täysin epärealistista päiväunissaankaan kuvitella, että Suomi liittymällä EY:hyn saisi pisaraakaan muutoksia niihin rakenteisiin, jotka on rakennettu vuosikymmeniä sitten ja jotka suurvaltojen mielestä pelaavat moitteettomasti. Yksimielisyyssperiaate, konsensusperiaate, on ollut vain hidaste suurvalloille. Täytyy mennä enemmistöperiaatteisiin, jotta saadaan vauhtia päätöksentekoon, siihen suuntaan kuin suurvallat haluavat. Ed. Gustafsson, ei ole mitään mahdollisuutta tuoda demokratiaa tällaiseen päätöksentekoon.

Toinen asia arvopohjasta. Ed. Gustafsson, EY edustaa todellakin sitä, kuinka raha ja rahan valta on kaiken mitta. Tämä on juuri se maailma. Tämä maailma pelaa niin, että kaikki perustuu taloudelliseen ajatteluun ja taloudelliseen kasvuun. Ei siellä puhuta sanaakaan siitä, että lasketaan hieman elintasoa köyhien ja rikkaiden maiden tuloeron tasoittamiseksi. Tämä olisi sitä syvällistä arvopohjaa, jonka puolesta olisin valmis liputtamaan. Sieltä puuttuvat kokonaan nämä aspektit. Puhutaan vain, että kunhan me rikastumme. Euroopasta tulee jonain päivänä, tästä EY:stä, Euroopan yhdysvallat. Mitä tämä on muuta kuin itsekkyyttä ja ahneutta?

Ed. Vanhanen: Arvoisa puhemies! Viimeiseen keskusteluaiheeseen totean, että kun EY edellyttää jäseniltään sitä, että ne ovat demokratioita, on aivan oikein sanottu, että jos EY olisi valtio, se ei täyttäisi tätä jäsenyyden edellytystä.

Arvoisa puhemies! En kannata jäsenysshakemuksen jättämistä Euroopan yhteisöille. Mielestäni valmistumassa oleva Eta-sopimus tuo meille ne edut, joihin viime vuosina on sinnikkäästi tähdätty. Suomen pitäisi pyrkiä nyt yhteistyöhön mm. Norjan kanssa, jotta molemmat maat seuraisivat lähivuodet Etan avulla muodostuvan yhteisen talousalueen toimintaa. Mahdollisen EY-jäsenyyden harkintaan voitaisiin palata aikanaan, kunhan ensin EY:n oma kehityssuunta on nykyistä varmemmin arvioitavissa ja kunhan myös yleiseurooppalaisen yhteistyön muodot ovat nykyisestään selkiytyneet. Suomi ei mielestäni häviä mitään pysyessään EY:n täysjäsenyyden ulkopuolella pitäen kiinni nykyisestä valtiolisesta asemastaan.

EY-keskustelussa EY:n ulkopuolelle jättäytymisen merkitystä ei ole ehkä tarpeeksi käsitelty. Kokoomuksen pää-äänenkannattajan pääkirjoituksessa todettiin asiasta 10 päivänä tammikuuta seuraavaa: "Jos Suomi ei mene mukaan EY-junan ensimmäiseen luokkaan, me jääme tuuliajolle, ajopuiksi mantereemme myrskyjen armoille. Suomi jäisi samaan EY:n saapumiserään Albanian, Bulgarian, Romanian ja muiden entisten itäblokin kehitysmaiden kanssa." Lehden teksti hirvittää. Tällaisellako perustelujen tasolla mm. kokoomus on lähes yksimielisenä saatu EY-jäsenyyden kannattajaksi. Maalatut uhkakuvat ovat turhia.

EY:n ulkopuolella meillä olisi käytössämme nykyiset vapaakauppasopimuksemme ja todennäköisen Eta-sopimuksen tuomat edut. Hallituksen EY-selonteko toteaa suoraan, että elin-

keinoelämän kannalta ne tuovat yhdenvertaiset toimintasäännöt täysjäsenyyteen verrattuna.

Taloudellisesti sekä selonteko että myös suur- lähettiläs Liikasen tv-haastattelu 9.1. todistivat, että jäsenyyden taloudelliset edut liittyisivät lähinnä imagokysymykseen. Jäsenyyden kannattajat uskovat, että jäsenyysimago toisi meille paremmin ulkomaisia sijoituksia kuin ulkopuolelle jääminen.

Arvioni mielipidekysymyksestä on toinen. Sijoitusten tuloon vaikuttaa ensi sijassa kansantaloutemme kunto. Se on omin keinoin saatavissa houkuttelevaksi. Toiseksi arvioin, että imagoltaan ehkä itsenäinen eurooppalainen pärjäisi paremmin kuin EY:n syrjäkulma. Imago taloudellisen suurvallan reuna-alueena ei välttämättä mielestäni toisi meille lisäpesteitä.

EY:n ulkopuolella pysyminen edellyttää meiltä jo tällä vaalikaudella talouden kotitekoista eurokuria. Jäsenyyden edellyttämä, selonteossa usein vaadittu työmarkkinoiden jousto, kustannuksia ja sitä kautta korkotasoa laskeva talouspolitiikka, viennin lisääminen ja myös maatalouden sopeuttaminen Gatt-vaatimusten suuntaisesti on toteutettava. EY:n ulkopuolella voimme tehdä tämän työn omalla tahdillamme, paremmin omien olosuhteidemme mukaisesti.

On perusteltua aihetta epäillä, miten taloutemme sopeutuisi ns. eurokuriin EY:n jäsenenä. Selonteon taloudellisissa selvityksissä on todettu, että integraatiosta olisi taloudellista hyötyä, mikäli samalla työmarkkinoiden kehitys mahdollistaa sisäisen devalvaation. Kun sisäinen devalvaatio ei onnistunut meillä viime vuonna, mitä takeita sen onnistumisesta on jatkossa. Asiantuntijat ovat lisäksi todenneet: "Jos kustannustasoamme kilpailijamaihin nähden ei onnistuta alentamaan ja hintakilpailukykyä huomattavasti parantamaan, on Euroopan yhteisön jäsenyydestä aikaa myöten seurauksena Suomen tuotannon supistuminen, mittava maastamuutto ja elintason alentuminen (Irlannin tie)."

Taloudellisissa selvityksissä jäsenyydestä on saatu myönteisiä taloudellisia vaikutuksia, mutta selvitysten pitävyys on jo asetettu perustellusti kyseenalaiseksi. Jos Suomessa tahdotaan, voidaan oma maatalous romahduttaa ilman jäsenyyttäkin, korkotasoa voidaan alentaa vaihtotasetta parantavalla talouspolitiikalla ja valmisteveroista voidaan luopua eduskunnan päätöksellä. EY-jäsenyys ei ole välttämätön ehto taloudellisten laskelmien lähtöolettamusten toteutumiseksi. Laskelmat johtavat siis harhaan.

Jäsenyyden puolustajat perustelevat kantaan-

sa yhä enemmän myös turvallisuuspolitiikalla. Siteeraan taas edellä mainittua Nykypäivää, sen pääkirjoitusta: "Euroopan yhteisön yhden jäsenen maan koskemattomuuteen kohdistettu loukkaus loukkaa koko yhteisöä. Noin 400 miljoonan asukkaan talousalueen ärsyttämistä ei hevin mikään valtio tai liittouma ryhdy harjoittamaan." Kauppalehden pääkirjoittaja taas 18. joulukuuta viittaa Neuvostoliiton hajoamiseen ja päättää kirjoituksensa jäsenanomusta kiirehtien: "Kiireelle on nyt entistä painavammat syyt. Taloudellisten syiden ohi ovat ajaneet ulko- ja turvallisuuspoliittiset syyt". Talouselämän äänenkannattajan kannanotto on syytä lukea siten, että taloudellisia perusteluja jäsenyydelle ei juuri ole olemassa.

Jäsenyyden puolustajat näkevät yhä useammin, että me hakisimme siis liittoumalta turvaa. Tähänastinen ulkopoliittinen oppimme on merkinnyt kuitenkin sitä, että me itse järjestämme suhteemme muihin maihin tukeutumatta kehenkään toiseen. Näin on yritetty ajatella Snellmanista lähtien. Minusta ei olisi nytkään viasta tukeutua turvallisuuspolitiikassa Brysselin kautta lännen suurvaltoihin. Vaikka EY ei ole mikään sotilasliitto, on väijäämätöntä, että sen taloudellisen vallan kasvaessa myös sen poliittinen valta ja vastuu kasvavat. Vaikkei se tahtoisikaan, se joutuu maailmanpolitiikan syövereiden sisärenkaaseen. Tällöin myös riski ajautumisesta sen jäsenenä osaksi suurvaltaristiriitoja kasvaa.

Jos tavoitteet poliittisesta unionista toteutuvat, ei puolueettomuutemme voi säilyä tällaisen liiton jäsenenä. Mutta vaikka sotilaallinen yhteistyö ei toteutuisikaan, muodostaa tavoitteena oleva poliittinen unioni yhteisöstä yhteistä ulkopoliittikkaa luovan tahon, eikä tätä ja puolueettamme voida yhdistää. Puolueettomuus-käsitteen tulkinnan muuttaminen aiempaa kapeammaksi ei tuo ratkaisua tähän ristiriitaan. Puolueettomuus ei ole yksin meidän päätöksistämme kiinni vaan siitä, miten muut puolueettomuutemme uskovat. Mielestäni työ sekä Etykin että YK:n piirissä on puolueettomalta Suomelta sujunut hyvin, ja mm. etelä — pohjoinen-ristiriitojen käsittelyssä kansainvälisellekin yhteisölle saattaa olla suurempi hyöty puolueettomasta Suomesta kuin EY:n jäsenenä kätensä sitoneesta maasta.

Kysyn, kannattaako Suomen juuri nyt muuttaa omaa kansainvälispoliittista asemaansa, kun koko itäinen Eurooppa on vuosikymmeniin suurimpien muutosten kourissa, kun Jugoslaviassa

soditaan ja kun naapurinamme ollut entinen imperiumi on hajonnut ja kun kukaan ei kykene kertomaan, miksi ja mihin uuden Venäjän valtiollinen järjestys tulee muotoutumaan, kuka ja ketkä Venäjää tulevat johtamaan ja millaisia ideologisia sisältöjä naapurinamme oleva suuralta tulee omaksumaan. Historiaa ei pidä Venäjänkään osalta kieltää. Siellä tapahtuneet linjanvedot ovat aina vaikuttaneet meidänkin asemaamme. Miksi siis juuri nyt, kun Venäjä on muutosten kourissa, tietoisesti turvallisuuspolitiikkaan vedoten muuttaisimme kansainvälispoliittista asemaamme ja luopuisimme puolueettomuudestamme? Nyt on tältäkin osin odottamisen paikka.

Taloudellisten perustelujen, imagoperustelujen ja turvallisuuspoliittisten perustelujen ohella EY:n jäsenanomuksen puolesta on esitetty lähinnä kaksi muuta perustelua. Toinen koskee Suomen ja Ruotsin kohtalonyhteyttä ja toinen ympäristönsuojelua.

On totta, että Suomen ja Ruotsin välinen suhde on poikkeuksellinen ja äärimmäisen tärkeä Suomelle ja Suomen kansalle, mutta on kuitenkin sanottava, että eivät muutokset Tanskan ja Ruotsin välisessä suhteessa Tanskan EY-jäsenyyden kautta mitenkään erityisen draaattisiksi ole muodostuneet.

Ympäristönsuojelu on jäsenyyden kannattajien perusteluista selvästi pitävin. EY:stä voi kehittyä sellainen pakko-organisaatio, joka voi tiukentaa Länsi-Euroopassa käytettyjä ympäristönormeja, ja se voisi voimallaan myös vaikuttaa ympäristönsuojelun kansainvälisten sopimusten sisältöön. Mutta tämä voi tapahtua myös ilman Suomea, tai Suomi voi Eta-järjestelyn kautta tai muissa kansainvälisissä neuvotteluissa tukea näitä pyrkimyksiä.

Edellä olen arvioinut EY-jäsenyyden puolesta esitettyjä perusteluja, joita en pidä erityisen vahvoina, varsinkin kun vaakakupissa toisella puolella on Suomen valtiollisen aseman merkittävä muuttaminen. Valtiollisen itsenäisyyden kaventamiseen täytyy jokaisen vallassa olevan sukupolven suhtautua äärimmäisen varovasti ja pidättyvästi, sillä me emme tee päätöstä yksin itseämme varten. Olemme perimmältään vain yksi lenkki sukupolvien ketjussa. Taaksepäin katsoessamme näemme viime vuosisadalla tehdyn työn kansallisen heräämisen puolesta. Vuosisadan alussa tämä kansa käytti tilannetta hyväkseen ja ylsi itse valtiolliseen itsenäisyyteen. Viime sodissa tätä itsenäisyyttä sen kaikissa muodoissa kompromisseja tekemättä puolustet-

tiin ja sodan jälkeisenä aikana kaupallis-taloudellisia etujamme on ajettu tavattoman viisaasti sopimuspolitiikalla, jonka viimeisin vaihe on Länsi-Euroopan talousalueen muodostava Eta-sopimus.

Tämän kehityskaaren päälle ei kovin kevyin perusteluin pitäisi tehdä ratkaisua, jossa sitoisimme itsemme Maastrichtin kokouksen luonnosteleman poliittisen sekä talous- ja rahaunionin mukaiseen suuraltaan. Jäsenyys merkitsisi uutta tulkintaa ja muutoksia hallitusmuotoon. Päätöksenteon osalta jo Eta-sopimus tuo suuria muutoksia ja kansallista lainsäädäntövaltaamme sidotaan käytännössä Etan kattamissa asioissa hyvin pitkälle. Mutta kansallisen itsemääräämisoikeuden kannalta silti EY:n toimialue, etenkin Maastrichtin valossa, on huomattavasti pidemmälle menevä kuin etupäässä talouskysymyksiin keskittyvä Eta-järjestely. Hallitusmuodon näkökulmasta täysjäsenyys kaventaishi edelleen omien valtiollisten elintemme vapaata päätösvaltaa.

Kyse on suuresta periaatteellisesta asiasta, vaikka samalla myönnän, että itsenäisyys nykyisen kaltaisessa maailmassa on aina suhteellinen käsite. Itsenäisyyden osalta EY-jäsenyys merkitsi mielestäni selvää heikennystä Suomen kannalta. Turvallisuuspolitiikkamme osalta arvioin kansallisen traditiomme kannalta parhaimmaksi odottaa, katsoa, mihin Eurooppa idästä länteen kehittyy. Talouden osalta tiedossa on, että jäsenmaksamme yhteisölle olisi noin 6 miljardia markkaa vuodessa ja takaisin saisimme noin puolet tästä summasta.

Selonteon taustamateriaali käy lävitse jäsenyyden ja Eta-sopimuksen eroja joidenkin teollisuudenalojen osalta. Metalliteollisuudessa telakateollisuus voisi hyötyä jäsenyydestä, tekstiiliteollisuus menettäisi työpaikkoja, elintarviketeollisuus menettäisi myös, terästeollisuus säilyisi ennallaan ja valtionyhtiöiden osalta valtio ehkä joutuisi luopumaan osasta osakemerkintöjään silloin, kun on kyse heikosti kannattavista yhtiöistä. Elektroniikkateollisuudessa ongelmaksi voi muodostua EY:n muualta maailmasta tuotaville komponenteille asettama tulli. Yhteenvedo talouden ja elinkeinoelämän osalta on neutraali. Elinkeinoelämän toimintasäännöt ovat, kuten jo aiemmin totesin, yhdenvertaiset Etan ja EY:n välillä. Näiltä osin taloudellisilla perusteluilla jäsenyyttä ei voi perustella. Jäljelle jää lähinnä imagoperustelu, johon jo aiemmin otin kantaa.

Kauppapolitiikassa EY neuvottelisi Suomen puolesta suhteemme kolmansien maiden kanssa. Emme voisi neuvotella kahdenvälistä kauppaso-

pimusta Venäjän kanssa. Lienee selvää, että Venäjä on tulevaisuudessa ensi sijassa kiinnostunut yhteistyöstä EY:n kanssa ja sillä tuskin tulee olemaan koko valtiona intressiä erityisjärjestelyihin Suomen kanssa, mutta jäsenyyden puoltajien ei pitäisi vaieta siitä, että Venäjän sisällä Pietarin talousalueella, Karjalalla ja Murmanskin alueella on varmuudella erityiskiinnostus myös Suomea kohtaan. Myös meidän olisi kyettävä joustavasti tarttumaan näiden alueiden kauppapoliittisiin mahdollisuuksiin. Mutta antaisimmeko tältäkin osin neuvottelumandaatin Brysselin virkamiehille, jotka sopisivat tai olisivat sopimatta asiasta kollegoidensa kanssa?

EY-jäsenyyden merkitsi mitä ilmeisimmin kansallisesti arvioiden tarpeettoman kovaa sokkihoitoa maataloudelle ja sen kautta koko syvän maaseudun elinvoimalle. Minun on tällä hetkellä vaikea luottaa siihen, että kotimaan politiikasta löytyisi riittävän laaja halu tukea taloudellisesti budjettivaroin tämän murroksen jalkoihin joutuvaa elintarvikeketjua.

EY-jäsenyyden tai sen vaihtoehtona oleva laajempi itsenäisyys liittyvät syvästi koko meidän kansalliseen identiteettiimme. Kuulun niihin, jotka uskovat ja myös toivovat, että kansallisvaltioiden merkitys myös tulevaisuudessa on tärkeä. Etenkin pienen kansan pitää tarvittaessa myös hallinnollisilla rajoilla hillitä kansainvälisiä markkinamekanismien ja tajuntateollisuuden yhdenmukaistavaa painetta. Kulttuurimme vaatii kehittyäkseen jatkuvasti kansainvälisesti kontakteja, mutta kulttuurin ja identiteettikysymysten kohdalla kansainvälinen vuorovaikutus haetaan kyllä EY-byrokratian ulkopuolelta siitä riippumatta. Mistä kansallinen identiteetti ja kulttuuri saavat lopulta voimansa ja sisältönsä, on perimmältään mahdotonta määrittää. Mutta siitä olen varma, että identiteettiimme voi säilyä vahvempina, jos myös valtiollisen itsenäisyyden tunnusmerkit säilytetään vahvempina.

Kansalaisten piirissä vallitseva jäsenyyden vastustus, jonka osa kokee kansalaisten hämmennykseksi, kuten on tänään sanottu, selittyy mielestäni osin sillä, että monet kansalaisista aistivat ja vaistoavat kulttuuriimme, identiteettiimme, elämänmuotoomme ja suomalaisuuden olemukseen kohdistuvan syvän muutospaineen. Me täällä tarkastelemme tätä asiaa liiaksi vain rahakysymyksenä, kun kansa tuntee tässä paljon enemmän ja on siinä mitä ilmeisimmin oikeassa. Jäsenyyden puolustajat tekevät mielestäni virheen todistelllessaan, kuinka jo Eta-sopimus mer-

kitsee lähes samaa kuin jäsenyyden. Jäsenyyden on kuitenkin meidän kannaltamme paljon enemmän.

Arvoisa puhemies! On ehkä hyvä arvioida myös päätöksentekotilannetta, jossa olemme. Keskustelu EY-jäsenyydestä on ajautunut jotenkin siihen, että jäsenyyden hakemista pidetään lähtökohtana, koska yli sata edustajaa on ilmoittanut kannattavansa sitä. Jäsenyyden vastustajien toivotaan taipuvan jäsenyysehtojen asettamisen kannalle. Minusta asia pitäisi pystyä näkemään myös toisin päin. Toiset puolustavat Suomen nykyistä valtiollista asemaa, ja jäsenyyden kannattajat esittävät tuohon asemaan itsenäisyytemme ajan suurinta muutosta. Tällaisen muutosvaatimuksen edessä valtiosääntömme antaa onneksi merkittävälle vastustukselle mahdollisuuden. Minusta jäsenyyden puoltajien pitää ottaa tämä valtiosäännön kirjain ja sen taustalla oleva kansallista yhteisymmärrystä korostava henki huomioon. Jos näyttää siltä, että kolmannes eduskunnasta nyt vastustaa jäsenhakemusta, eikä silloin ole hyvä ottaa aikalisää ja harkita jäsenyyden sijasta muita vaihtoehtoja? Muu vaihtoehto on harjoittaa eurokurin suuntaista talouspolitiikkaa omin voimin ilman jäsenyyttä. Minusta nykyinen hallitus pohja antaa siihen hyvät mahdollisuudet. Nykyisen hallituksen ohjelma ei edellytä millään tulkinnalla jäsenhakemuksen jättämistä.

Puhetta on ryhtynyt johtamaan ensimmäinen varapuhemies Paakkinen.

Ed. T a i n a (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Minun mielestäni me voisimme esittää kansalle gallupkyselyn siitä, onko Ranska itsenäinen valtio, onko Saksa itsenäinen valtio, onko Ranskalla enää omaa kulttuuria ja identiteettiä, onko englantilaisilla omaa identiteettiä jne. Minä uskoisin, että kansa kyllä antaa myönteisen vastauksen näihin kysymyksiin ja näkee, että nämä kansat ja maat ovat säilyttäneet sekä itsenäisyytensä että oman identiteettinsä siitä huolimatta, että toimivat yhteistyössä Euroopan yhteisössä.

Minun mielestäni on vastuutonta antaa kansalaisille sellainen kuva, että yhteistyö muiden Euroopan kansojen kanssa merkitsisi sekä oman identiteetin ja kulttuurin että itsenäisyyden tuhoutumista. Toivoisin, että tämä keskustelu alkaisi pikkuhiljaa hiipua.

Ed. L a x (vastauspuheenvuoro): Rouva puhemies! Ed. Vanhanen yksinkertaistaa pahasti, kun hän sanoo, että EY-jäsenyyttä ajetaan kauhukuvilla, Albania — Romania — Suomi-erää maalaamalla. Minä haluaisin vain ed. Vanhaselta kysyä, miten hän kuvittelee ylipäänsä, että olisi mahdollista tässä maassa tulevaisuudessa ylläpitää tulevaisuudenuskoa ja elinvoimainen kehitys, jos Ruotsi liittyy Euroopan yhteisöön ja Suomi jää ulkopuolelle.

Ihmiset ja yritykset ovat kerta kaikkiaan opineet äänestämään jaloillaan. Meillä on itselämme hyvinkin ikäviä kokemuksia tästä. Satojatuhsia suomalaisia on uskon puutteesta lähtenyt tästä maasta. Myös on tukuttain ulosliputettu erilaisia yrityksiä uskon puutteesta.

Toinen kysymys: Minä en ymmärrä tätä lojikkaa Venäjän suhteiden erityisjärjestelyjen osalta. Kuinka ed. Vanhanen kuvittelee, että Suomi yksin omin neuvoin, omin voimin kykenisi tarjoamaan Venäjää enemmän kiinnostavia yhteistyömuotoja ja suhteita kuin Suomi EY:n jäsenenä taikka ylipäänsä EY?

Ed. V. L a u k k a n e n (vastauspuheenvuoro): Rouva puhemies! Minusta on käsittämätöntä, että ed. Taina yrittää inttää tästä itsenäisyydestä. Haluaisin vain kysyä ed. Tainalta, montako prosenttia Suomella pitää olla päätäntävaltaa, jotta Suomea voitaisiin pitää itsenäisenä. Riittääkö siihen todellakin Tanskan 20 prosenttia? Saksa on aivan eri asia, kun Saksa voi päättää lähes kaikesta mahtimaana. Ei tässä yhteydessä tule puhua Saksasta.

Mutta olen myös ehdottomasti ed. Vanhasen kanssa samaa mieltä, että jo kansanedustajien yhden kolmasosan vastustuksen pitäisi riittää siihen, ettei jäsenhakemusta tehdä. Minusta tämä on syvälinen ja terävä ajatus ja tätä puoltaa kansanvaltainen ajattelutapa.

Sen verran olisin tukenut myös ed. Vanhasta, että kauppa- ja tullipolitiikan osalta meille tulisi suuria vaikeuksia, koska jos esimerkiksi tilaisimme Japanista elektroniikkatuotteita, joutuisimme maksamaan EY:n tullikassaan 14 prosenttia. Jos taas toisimme ne suoraan Suomeen, emme joutuisi maksamaan tullia lainkaan.

Vielä suurempana ongelmana näkisin tavallisen suomalaisen kannalta sen, että kun tällä hetkellä japanilaisia autoja myydään Suomessa 42 prosenttia, niin kun EY rajoittaa tämän määrän omien intressiensä vuoksi 10 prosenttiin, sen jälkeen Suomessa ei voida ostaa enää tätä valtavaa määrää japanilaisia autoja ja silloin

joudumme kärsimään hinta — laatu-suhteeltaan huonommista autoista. Tämä on minusta näkökohta, jota ei voi sivuuttaa niin kepein perustein kuin täällä kauppa- ja talouspolitiikan ja tullipolitiikan osalta tehdään.

Ed. S-L. A n t t i l a (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Ed. Vanhanen käytti todella hyvin ansiokkaan puheenvuoron tarkastellen Suomen mahdollista EY-jäsenyyttä ja tuoden esille myös aivan aiheellista kritiikkiä. Puheensa lopuksi ed. Vanhanen puuttui hyvin merkittävään kysymykseen, johon myös ed. Vesa Laukkanen jo äsken puuttui. Kun hallitusmuodon mukaan hakemuksen tekemisen viime kädessä tulee päättämään tasavallan presidentti yhdessä hallituksen kanssa, niin minusta eduskunnan mahdollisuus vaikuttaa ja antaa tietty signaali sinne suntaan on juuri Suomen Hallitusmuoto. 67 kansanedustajan — mielellään vähän useammankin — löytyminen täältä hakemusta vastustamaan on selkeä signaali niille henkilöille, jotka viime kädessä tämän päätöksen tekevät. Tämä meidän kannattaa pitää mielessä.

Puhutaan Ranskasta ja Saksasta: Ed. Taina, ei voi puhua 5 miljoonan kansasta ja 80—60 miljoonan kansasta samana päivänä samoilla vaikutusmahdollisuuksilla. Kyllä nyt, kokoomus, teillä on erikoinen lappu silmillä, kun näitä asioita tarkastelette. Eli tarkoitus pyhittää keinot.

Ed. V a n h a n e n (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Minä olen pyrkinyt keskustelussa kuuntelemaan, mitä toiset sanovat, enkä ole ainakaan omasta mielestäni pelkistänyt liiaksi toisten sanomaa. Toivon, että myös vastavaroisesti niin menetellään. Minä en väittänyt, että sen enempää itsenäisyys kuin identiteettikään romahtaisi. Kiinnitin huomiota ilmiselvään itsenäisyyden kaventumiseen ja myös niihin näkökulmiin, jotka identiteettimme ja kulttuurimme tältä osin liittyvät.

Ruotsin ja Suomen kohtaloyhteyttä, mikä varmasti on olemassa, on keskustelussa mielestäni myös liioiteltu. Mielestäni tämä sali eräiltä osin tekee virheen, kun liiaksi korostaa sitä, että ellemme liity jäseneksi Ruotsin liittyessä, niin teollisuutemme äänestää jaloillaan ja siirtyy täältä pois tai ei enää investoi tänne. Me olemme tekemässä itse itseään toteuttavaa ennustetta, jos näin toteamme.

Minusta Ruotsi teki Eta-neuvottelujen aikana muille Efta-maille aika ikävän tempun, kun se

yksipuolisesti vain ilmoitti ilman ehtoja hakemansa Eta-neuvottelujen vakavassa vaiheessa EY:n jäsenyyttä. Tältä osin minusta ainakaan Ruotsi ei Suomen ja Ruotsin erikoissuhdetta kovin paljoa arvostanut omassa toiminnassaan. Minusta meillä pitää oma asemamme ja omat tavoitteemme määrittää itse liiaksi kiinnittämättä huomiota siihen, mitä Ruotsi tekee. Pysymme samassa Euroopassa, missä ovat Ruotsi ja Saksa ja muut Euroopan maat, riippumatta siitä, kummalla puolella jäsenyysviivaa olemme.

Ed. A i t t o n i e m i (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Kun itsenäisyydestä toivotetaan toistuvasti, niin eilen illalla kuin tänäänkin, niin minä totean, että itsenäisyys on yksiselitteinen asia. Siihen kuuluu suvereeni vallankäyttö tietyllä alueella. On toki muitakin tunnusmerkkejä, mutta se on yksiselitteistä: suvereeni vallankäyttö ja myöskin lainsäädäntövallan käyttö. Jos valtio ei ole suvereeni, se ei ole itsenäinen nykyisten tunnusmerkkien mukaisesti, kuten kansainvälinen valtiosääntöoikeus asiasta lausuu. Siitä on kysymys. Jos suvereenisuudesta on pois 10 prosenttia, se ei ole enää itsenäisyyttä.

On eri asia, jos kansainvälisesti itsenäisyyden käsite muotoillaan uudelleen. Silloin on tilanne toinen. Ei tarvitse 80:tä taikka 70:tä, 60:tä prosenttia lainsäädäntövallasta viedä pois. Riittää 5 tai 10 prosenttia, ja silloin se ei vastaa enää nykyisiä käsityksiä.

Ed. K o r v a (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Ed. Vanhanen käsitteli minusta erityisen tärkeää asiaa, kun hän otti esille mahdollisuuden erityisjärjestelyihin Suomen ja Venäjän välisessä kaupassa. Tähän kiinnitti kuitenkin ed. Lax huomiota kysellen, mitä erityistä syytä Venäjällä olisi suostua tällaiseen ratkaisuun tai mitä erityistä tarjottavaa meillä on tällaisessa yhteistyössä. Tähän voi vastata, että maantiede. Me olisimme Euroopan yhteisössä, jos olisimme jäsenenä, ainoa maa, jolla on toistatuhatta kilometriä yhteistä rajaa Venäjän kanssa. Tämä raja on meillä yhteinen myös ilman, että me olemme Euroopan yhteisön jäsen. Silloin meillä on mahdollisuus kahdenvälisesti sopia talousyhteistyön muodoista, niin kuin ollaan parastaikaa tekemässä, kun solmitaan lähialueyhteistyösopimusta. Siinä todennäköisesti päästään tavaravaihtopohjaiseen kauppaan, mikä ei ole mahdollista Euroopan yhteisön puitteissa.

Vielä kommenttina on todettava, että EY:n ranskalainen pääsihteeri on sanonut Euroopan

yhteisön jäsenyyden ja itsenäisen päätösvallan suhteesta, että jäsenyys Euroopan yhteisössä tarkoittaa sitä, että noin 80 prosenttia kansallisesta päätösvallasta siirretään Brysseliin. Tämä on pääsihteeri Delorsin mielipide.

Ed. T a i n a (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Ehkä meidän pitäisikin liittyä Itsenäisten valtioiden yhteisöön, jotta me voisimme säilyttää itsenäisyytemme. Tämä yhteisö muuten on hyvä esimerkki siitä, että melko nopeasti kansat katsovat, että yhteistyöllä on kuitenkin jotakin merkitystä, kun tämä Ivykin nopeasti perustettiin.

Ed. H u r s k a i n e n : Arvoisa puhemies! Eduskunta on käynyt vilkkaan ja monivaiheisen keskustelun jo tähän mennessä EY-selonteosta. Vaikka hallituksen selonteko oli yksimielinen, niin hallituksen ministereiden kannat olivat huomattavan ristiriitaisia. Ministerit kiistelivät siitä, pitäisikö EY-hakemus jättää, koska se pitäisi jättää ja pitäisikö hakemukseen liittää ehtoja jo tässä vaiheessa. Täytyy vain toivoa, että keskustelu eduskunnassa antaisi hallitukselle eväitä ja lisäksi tietoakin, jota ministeri Väyrynen eilen peräänkuulutti, jotta hallitus pystyisi ottamaan kantaa EY:hyn ja olemaan yksimielinen tulevaisuudessa, jos hallitus jättää helmikuussa tiedonannon asiasta.

Pohjoismaiden neuvostossa on käsitelty EY:hyn liittyviä asioita useissa kokouksissa. Pohjoismaat ovat olleet yksimielisiä siitä, että meillä on yhteisiä etuja turvattavana Euroopassa. Samalla Pohjoismaiden neuvostossa on todettu, että pohjoismainen yhteistyö helpottuisi tulevaisuudessa, jos kaikki Pohjoismaat valitsisivat saman tien ja hakisivat EY:n jäsenyyttä. Tanska on jo EY:n jäsen, ja Ruotsi jätti heinäkuussa 1991 hakemuksensa.

Näenkin, että Pohjoismaiden taloudelliset ja poliittiset intressit ovat lähellä toisiaan. Lisäksi jos tarkastelemme vaikkapa sosiaaliturvaa Pohjoismaissa verrattuna Espanjan, Kreikan sosiaaliturvaan, niin voimme todeta, että sosiaaliturvamme taso on todella korkea. Sen vuoksi on tärkeää, että tiivistämme yhteistyötä edelleen Pohjoismaiden kanssa ja pyrimme yhdessä turvaamaan yhteiset etumme EY:ssä. (Ed. Stenius-Kaukonen: Bildtin hallituksen kanssako?)

Eurooppa-keskustelussa on hyvä muistaa, että tätä yhteistyötä on tehty jo vuosikymmenien ajan monella tasolla. Pohjoismaissa on saatu aikaan yhteiset työmarkkinat jo monia vuosia

sitten, passivapaus, liikkumisvapaus jne. Nämä ovat asioita, jotka tulevat varmaan tulevaisuudessa myös EY:n puitteissa esille ja joihin muiden muassa joudumme ottamaan kantaa aikaan, jos tai kun menemme mukaan EY:hyn. On hyvä tässä yhteydessä painottaa, että Pohjoismaiden tasolla yhteistyöstä ei ole ollut kuin myönteistä sanottavaa, joskaan sitä ei voi verrat EY:hyn tai EY-maista muodostettavaan mahdolliseen liittovaltioon.

Hallitus on EY-selonteossaan käynyt läpi yhteiskunnan eri alueita tarkastellen niitä suppeammin tai laajemmin. Joka tapauksessa olen jäänyt kaipaamaan vastauksia ja johtopäätöksiä monissa asiayhteyksissä.

Otan yhtenä esimerkkinä sosiaalipolitiikan. Selonteon mukaan EY:ssä esiintyy erilaisia näkemyksiä siitä, pitäisikö EY:n olla aktiivinen sosiaalipolitiikassa vai jäisikö se kokonaan kansalliselle tasolle päätettäväksi. Toisaalta sosiaalipolitiikkaa ohjailtaisiin kuitenkin samanaikaisesti vero- ja muulla politiikalla. Vaikka sosiaalipolitiikka EY:ssä on saanut kauppa- ja teollisuuspolitiikan sekä talouspolitiikan rinnalla vähän huomiota, ei se tarkoita sitä, ettei sillä olisi merkitystä. Sosiaaliturva Pohjoismaissa perustuu asumiseen, kun taas useissa Euroopan maissa se kytkeytyy työelämään ja sen ulkopuolella oleva sosiaaliturva taas erinäisiin sosiaalivakuutuksiin.

Mielestäni on tärkeää, että haemme EY-jäsenyyttä mahdollisimman nopeasti ja sen jälkeen aloitamme neuvottelut, millä ehdoilla Suomi on valmis liittymään jäseneksi ja millä ehdoilla meidän ollaan valmiita ottamaan mukaan EY:n jäsenyyteen.

Näissä neuvotteluissa on muiden muassa huomioitava sosiaaliturvamme korkea taso ja turvattava se myös tulevaisuudessa. Yhtenä esimerkkinä mainitsen kansaneläkejärjestelmämme, jota muissa EY-maissa ei tällaisenaan tunneta. Kansaneläkejärjestelmä turvaa jokaiselle Suomen kansalaiselle eläkkeen, ja sitä ei pidä tietenkään romuttaa EY:n myötä. Sosiaaliturvassa on tavoitteeksi asetettava, että kaikissa EY-maissa parannetaan sosiaaliturvaa eikä alenneta sitä EY-maiden alimman tason mukaiseksi. Tältä pohjalta tulisi meidän myös lähteä sosiaalipoliittisia neuvotteluja rakentamaan.

EY-ratkaisu ei tule olemaan helppo. Siksi on keskusteltu siitä, tulisiko se alistaa neuvoa-antavaan kansanäänestykseen. Minun mielestäni juuri tämä on sen tyyppinen asia, joka vaikuttaa tavalla tai toisella jokaisen kansalaisen elämään,

ja siksi tulisi lopullinen EY:hyn liittymispäätös alistaa kansanäänestykseen.

Arvoisa puhemies! Liittyminen EY:hyn ei lie ongelmatonta, mutta se on välttämätöntä. On turha enää nukkua prinsessa ruusun unta ja uskoa, että EY:stä saisimme vain ruusuja. Mukana tulee kaikesta huolimatta myös piikkejä, ja se on meidän hyväksyttävä. Suomi joutuu luopumaan monesta, mutta on monta hyvää saatavilla, joten astukaamme rohkeasti neuvotellen kohti Eurooppaa.

Ed. T a i n a : Arvoisa puhemies! "Meitä uhkaa Eurooppa", totesi eräs pohjoisen politiikko aikoinaan tv-uutisissa. Sama uhkakuva tuntuu väijyvän kansanedustajienkin mielissä keskusteltaessa EY-hakemuksesta. Ihmettelen, miksi juuri eurooppalaisuus, Euroopan kulttuuri- ja taloudellinen yhteistyö sekä länsimainen eurooppalainen demokratia herättävät kansassa ja sen edustajissa niin suurta epäluuloa.

EY tekee päätöksiä, toimii ja kehittyy meistä riippumatta. Koska EY joka tapauksessa tulee Etankin kautta vaikuttamaan Suomen päätöksiin ja kaupankäynnin ilmastoon, on tärkeää, että olemme itse mukana päättämässä Euroopan kehityksen suunnasta. EY:ssä on kyse yhteisistä markkinoista ja kauppapolitiikasta, ei mystiikasta. EY:ssä on näkemyksiä, joiden mukaan yhtenäistämässä olisi edettävä nopein askelin ja harmonisointia laajennettava kauppaa ja kilpailua koskevista kysymyksistä myös muille alueille, ja näissä kysymyksissä EY-maiden näkemykset eroavat toisistaan. Esimerkiksi Englanti on edustanut pidättyvää linjaa ainakin työelämää ja sosiaalipolitiikkaa koskevista kysymyksistä.

Euroopan yhteisön kaikki harmonisointivaatimukset ja kehitystrendit eivät varmasti ole suomalaistenkaan mielestä myönteisiä. Itse näkisin Suomen roolin EY:ssä rauhallista kehitystä tukevana maana, jonka tulisi korostaa eri päätösten yhteiskunnallista merkitystä. Utopiat täydellisestä yhtenemisestä myös muilla kuin kaupan ja elinkeinoelämän alueilla ovat myönteisiä ja maanosan rauhaa edistäviä, mutta liian nopea eteneminen aiheuttaisi varmasti ristiriitoja kansojen ja maiden kesken.

Suomella on kansainvälisessä kanssakäymisessä sillanrakentajan ja maltillisen politiikantekijän rooli. Vaikka en näekään pientä Suomea minään mahtitekijänä, pidän tärkeänä, että Euroopan yhteisössä on tulevaisuudessa mukana Suomen kaltaisia maita. Mielestäni Suomen pitäisi mahdollisena EY:n jäsenmaana myös huo-

lehtia siitä, että EY:ssä jäsenmaiden poliittisista päätöksistä vastaavilla on myös yhteisössä riittävästi päätösvaltaa.

Jos tulevaisuuden megatrendi on yhteinen eurooppalainen koti, lainatakseni edesmenneen Neuvostoliiton entistä presidenttiä, ei kehitys kuitenkaan voi olla nopea. Ihmiset ja organisaatiot ovat konservatiivisia. Sen me varmasti vielä tämän kevään aikana tulemme näkemään mm. naapurimaassamme Venäjällä. Emme siis mitenkään voi sanoa varmasti tänään, mikä Eurooppa huomenna on. Voimme kuitenkin nyt käytettävissä olevien tosiasioiden perusteella määritellä kantamme.

Suomalaiset päättäjät ovat tehneet oikeita ratkaisuja. Suomi on itsenäinen maa, ja itsenäisyyden hankkimiseksi ja säilyttämiseksi on tehty raskaita uhrauksia. Suomi on aikoinaan ratkaissut suuntansa ja suuntautunut voimakkaasti länteen. Olemme nyt tavallaan myös arvovalinnan edessä, vaikka Euroopassa ei poliittista kahtiajakoa enää olekaan.

Euroopan yhdentyminen onkin saanut aivan uudenlaisia piirteitä. Sosialististen maiden epäonnistunut talouspolitiikka on johtanut muuttuneeseen tilanteeseen Euroopassa. Sosialistiset maat ovat nyt mukana keskustelussa Euroopan yhdentymisestä. Ilman tätä muutosta olisi Länsi-Euroopan yhdentymisen merkinnyt entistä voimakkaammin kahtiajakautunutta Eurooppaa.

Kun sosialistinen järjestelmä on romahtanut, ovat poliittiset erot Euroopassa menettäneet merkitystään. Taloudellinen tilanne on nyt tärkein tekijä yhteistyösuuntia arvioitaessa. Mielestäni pitäisi olla itsestäänselvää, että Suomi kuuluu taloudellisesti Euroopan yhteisön maiden tasolle. Siitä syystä kauppapoliittinen tiivis yhteistyö EY:ssä on Suomen elinkeinoelämän ja samalla suomalaisten hyvinvoinnin kannalta ratkaisevan tärkeää. Vaikka entiset sosialistiset maat ovat oppinsa hylänneet ja suuntautuvat markkinatalouteen ja demokratiaan, se ei muuta sitä tosiasiaa, että ne ovat vuosikymmenten päässä Länsi-Euroopan taloudellisesta kehityksestä. Suomi ei voi jättää omaa kaupankäyntiään ja vientiteollisuuttaan siihen seuraan maailman kaupankäynnissä.

Olen varustanut seuraavat lauseeni otsikolla ”Kiinnostaako Suomi Venäjää”. En ymmärrä EY-hakemuksen jättämistä vastustavien intoa suuntautua Itä-Eurooppaan ja Venäjään. Kuten totesin, taloudellisesti olemme aivan eri tasolla. Poliittinen kulttuuri ja työelämän kulttuuri ovat erilaiset. Nämä eivät riipu pelkästään socialisti-

sesta järjestelmästä, vaan muustakin kulttuurista.

Jos ajattelemme kaupankäyntiä Venäjän näkökulmasta, luulen, että EY on suurelle Venäjälle ja myös Ukrainalle kauppakumppanina monin verroin tärkeämpi kuin pieni Suomi. Suomi voisikin todennäköisesti paljon paremmin hyödyntää maantieteellistä asemaansa Venäjän naapurina EY:n jäsenenä kuin sen ulkopuolella. Suomi voisi houkutella investointeja muista EY-maista. Lyhyt välimatka voisi olla ehkä etuna houkuteltaessa tänne Suomelle tärkeitä investointeja muista EY-maista. Venäjällä ja EY:llä on useita suuria yhteistyöhankkeita tälläkin hetkellä vireillä. EY-maana Suomi voisi olla niissä mukana.

EY-maana voisimme kenties paremmin markkinoida myös omia maataloustuotteitamme entisiin Neuvostoliiton maihin. EY:n markkinat ovat Venäjälle joka tapauksessa jotakin toista kuin yksinään kauppaa käyvän Suomen, eikä Venäjä enää tarvitse Suomea portiksi länteen, kun poliittinen järjestelmä on muuttunut.

Suomen roolia pohdittaessa kannattaa katsoa karttaa mm. siksi, että Ruotsi on lähin EY-maa Venäjälle, jos Suomi jää yksinäiseksi saarekkeeksi Euroopassa, niin kuin täällä monissa puheenvuoroissa on toivottu. Me menetämme todennäköisesti Venäjän-kaupan edut Ruotsille.

Myönteisen EY-kannan yksi tärkeimmistä perusteista onkin se, että Efta-maista suurimmat ja ennen kaikkea Ruotsi ovat jo hakeneet jäsenyyttä tai ilmoittaneet halukkuutensa EY-jäsenyyteen. Islanti ja Norja vielä epäroivät. Suomen elinkeinorakenne on toisenlainen kuin näillä mailla, enkä usko Suomen ja suomalaisten hyötyvän siitä, että se jäisi näiden maiden kanssa yksin entisten sosialististen maiden rinnalle kilpailemaan kaupasta Euroopan yhteisön kanssa ja mahdollisesti pyrkimään myöhemmin jäseneksi. Selvää on, että entiset sosialistiset maat eivät tule olemaan EY:ssä mukana vielä vuosikymmeniin taloudellisen taantumansa vuoksi.

Haluaisinkin kuulla EY:n jäsenyyden vastustajien kannan siihen, miten Suomi voisi käydä menestyksellisesti kauppaa esimerkiksi tärkeimpien kauppakumppaniensa Venäjän ja EY:n kanssa sen jälkeen, kun kaikki Suomen taloudellisella tasolla olevat Euroopan maat olisivat EY:ssä ja Suomi yksin ulkopuolella.

Maatalousyrittäjien tulevaisuus on tärkeä kysymys maailman laajuisestikin. Suomen on kaikin tavoin pyrittävä turvaamaan omavaraisuus. Maatalous ei kuitenkaan saa saada EY-jäsenyy-

destä päätettäessä liian suurta roolia. EY:n ulkopuolelle jääminen voisi merkitä todella huonoa tulevaisuutta koko Suomen kansalle, myös maataloudelle, jos kaupankäynti tulevaisuudessa vaikeutuu Suomelle tärkeillä teollisuusalueilla. Koska maatalous ei ole Suomen pääelinkeino eikä Suomi saa sen tuotteiden viennistä tarvitsemiaan pääomia, ei pelkästään maatalouden epävarmuuden vuoksi voi jäsenyyden hakemista hylätä. Kysehän on maataloudessa joka tapauksessa väistämättömästä rakennemuutoksesta.

Suomalainen hyvinvointi perustuu tänä päivänä teollisuuden tuotteiden vientiin. Viennin turvaaminen ja mahdollisuudet sen lisäämiseen takaavat suomalaisen hyvinvoinnin jatkuvuuden. Vastuullisina päättäjinä emme voi katsoa EY-jäsenyyden hakemista suppeasti, vaan sitä on katsottava koko maan ja kansan edun näkökulmasta.

Tilastojen mukaan Suomi on kallein teollisuusmaa, jossa on maailman kallein ruoka. EY:n jäsenenä Suomen olisi pakko muuttaa kilpailupolitiikkaansa ja avata rajojaan nykyistä enemmän myös tuonnille. Suomalainen talous on ollut suljettu ja suojattu ja kilpailu on nujerrettu. Muun muassa tekstiiliteollisuutta on suojattu 30—40 prosentin tulleilla. Vastaavat tullit ovat EY-maissa 10 prosentin tasolla. Suomalaisen korkean hintatason yksi perussy syy ovat suojamuurit, jotka nyt ovat kääntyneet meitä itseämme vastaan. Suojamuurit ovat myös aiheuttaneet välinpitämättömyyttä kuluttajia kohtaan.

Suomalainen yritysmaailma joutuu uuteen kilpailutilanteeseen varsinkin, jos Suomi on EY:n jäsen. Talouselämä on tähän kilpailuun valmis. Kuluttajat ja palkansaajat hyötyvät tilanteesta hintatason laskiessa eurooppalaiselle tasolle. Ne tuotannonalat, joilla on valmiutta kilpailuun, tulevat selviämään vaatimuksista. Ne alat, kuten osa elintarviketeollisuutta, jotka halutaan kaikin tavoin kilpailua estävien muurien taakse, tulevat kärsimään kehityksestä, koska sopeutumishalua ei ole.

Toivottavasti suomalainen kuluttaja oppii kilpailun lisääntyessä vaatimaan laatua sekä palvelujen että tavaroiden tuottajilta. Varmaa on kuitenkin se, etteivät Pariisin patonkileipurit pärjää suomalaista ruusileipää leipovien kanssa, joten puheet suomalaisen elintarviketuotannon loppumisesta ovat liioittelua.

EY-keskustelussa ovat vastustajat lähteneet pelottelun linjoille. Yksi pelottelun kohteista on sosiaaliturva. Sosiaaliturvajärjestelmä ei EY:ssä kuulu yhtenäisen lainsäädännön piiriin, vaan

jokainen kehittää sosiaaliturvaa luonnollisesti-kin omien voimavarojensa mukaan.

Sosiaaliturvan ja sosiaalipalvelujen kannalta EY:ssä on kyse siitä, pysyykö Suomi mukana taloudellisessa kehityksessä niin, että meillä on edelleen varaa ylläpitää tai kehittää sosiaaliturvaamme. Sosiaaliturvan varat eivät tule tyhjistä. Mitä enemmän tienaa, sitä paremmin pystymme huolehtimaan sosiaaliturvan ja sosiaalipalvelujen kehittämisestä. Itä-Euroopan tilanne on hyvä esimerkki siitä, miten kehitys pysähtyy myös tällä alueella, jos päätöksentekijät eivät investoi tulevaisuuteen ja tee oikeita ratkaisuja.

Integraatiolla pyritään taloudellisen kehityksen edistämiseen. Sitä kautta voidaan myös sosiaaliturvaa kehittää, koska jaettava syntyy lisää. Siksi integraatiokehitys on nähtävä myös sosiaalipoliittisesti myönteisenä ja merkittävänä. Taloudellisen kehityksen turvaaminen olemalla mukana Euroopan yhdentymisessä on siten myös sosiaalipoliittisesti tärkeää.

EY:n jäsenenä voimme myös olla mukana vaikuttamassa siihen, miten sosiaalipolitiikkaa Euroopassa kehitetään. Olen sitä mieltä, että Suomen tulisi noudattaa hitaan kehityksen linjaa tässä kysymyksessä, niin että minimitasoja voidaan asettaa, mutta ei harmonisoida lainsäädäntöä.

EY-maissa sosiaaliturva liittyy yleensä työsuhteeseen. Suomalaisen perusturvajärjestelmän kaltaista sosiaaliturvaa ei yleensä ole Pohjoismaiden ulkopuolella. Muidenkin Pohjoismaiden kuin Tanskan mukanaolo EY:n päätöksenteossa voisi tuoda EY:n sosiaalipoliittiseen keskusteluun uusia piirteitä, joiden yhteiskunnallista vastuuta ja rauhallista kehitystä korostava suunta olisi myönteistä koko EY:n kehittymisen kannalta.

Arvoisa puhemies! Me emme päätä nyt menneisyydestä vaan tulevaisuudesta. Valitsemme suuntaa emmekä saa pysähtyä paikoilleen tai ottaa askelta taaksepäin. Nuoret elävät huomispäivää, ja meidän päättäjien on osattava ennakoita, miltä huomina näyttää. Me emme mitenkään voi olla täysin varmoja emmekä pysty lausumaan oraakkelimaisia ennustuksia siitä, minkälainen maailma ja Eurooppa ovat tulevaisuudessa. Mutta itse olen täysin vakuuttunut siitä, että me emme voi suomalaisen nuorison tulevaisuudesta vastuussa olevina jättää Suomea yksin länsieurooppalaisen kehityksen ulkopuolelle. Toivon vilpittömästi, että epäroivän keskustan edustajat todella näkisivät sen, että pää-

tämme Suomen tulevaisuudesta emmekä sen menneisyydestä ja että vastaamme päätökses-tämme ennen kaikkea suomalaiselle nuorisolle.

Ed. S-L. Anttila (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Ed. Tainan puheenvuoroa kuunnellessani tulin aivan vakuuttuneeksi siitä, että Euroopan yhteisön täysjäsenyys on kokoomuksessa tavallaan uskonkappale, koska niin selkeästi kokoomuksen edustajat ed. Tainan tavoin näkevät kaikki ne hyvät puolet, mitä tässä asiassa on. Todella toivoisin, että myös kriittisiä kysymyksiä tarkasteltaisiin, kun päättämme tulevaisuudesta. Siinä olen ed. Tainan kanssa täysin samaa mieltä. Tulevaisuuteen sisältyy näidenkin selvitysten mukaan erittäin paljon suuria kysymysmerkkejä.

Yksi on väite siitä, että suomalainen teollisuus ja elinkeinoelämä jäisi Euroopan ulkopuolelle. Ed. Taina unohtaa silloin Eta-sopimuksen, jota olemme täällä yhdessä olleet viemässä eteenpäin, joka käsittääkseni on nyt viimeistelyä vailla oikeusistuimen tai sen puolen osalta. Eta-sopimustietä suomalainen teollisuus saa kaiken sen, mitä tarvitseekin. EY-jäsenyydestä puhutaan ai-noastaan ns. imagokäsitteenä.

Mutta, ed. Taina, EY-jäsenyys tuo teollisuudelle myös haittoja. Yksi on mm. se, että Suomen tullit ovat erilaiset. Joutuisimme sopeutumaan EY:n tulleihin kolmansiin maihin nähden, joista me tuomme myöskin raaka-aineita. Siitä tulee negatiivisia lisäkustannuksia Suomen teollisuudelle. Näitä näkökohtia todella toivoisi kokoomuksen edustajien myös pistävän vaakakuppiin. Ei siellä ole yksinomaan pelkkää hyvää. Kyllä siihen liittyy myös paljon suuria kysymysmerkkejä, joita toivoisin, että tarkasteltaisiin hyvin ennakkoluulottomasti eikä vain nähdä niin, että pelkkää hyvää sieltä on tulossa.

Ed. Korkeaoja (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Kiinnitin samoin huomiota ed. Tainan puheenvuorossa esiintyneeseen seikkaan, kun hän maalasi, että jos Suomi jää Euroopan yhteisön jäsenyyden ulkopuolelle, me tällä tavalla jotenkin ja lähenisimme Euroopan itäistä kulttuuriosaa ja valtioiden liittoa. Minusta näin ei kuitenkaan ollenkaan ole asianlaita. Talodellinen yhteistyö Etan puitteissa, joka on hyvin laajaa ja syvälleikäpää, on hyvin selvä merkki siitä, että kuulumme jatkossakin läntiseen yhteistyöalueeseen.

Tässä oli myös esillä se, että integraatio tähtää talouden kasvun voimistumiseen. Olen samaa

mieltä siitä, että sosiaaliturvan järjestämisessä talouden perusta on kaikkein ratkaisevin asia. Mutta vaikka integraatio yleisesti ottaen lisäisi taloudellista kasvua, ei ole mitään taetta siitä, että se tällaisilla yhteisintegratioalueen reunamaaleilla lisäisi kasvua. Tästä on hyvä esimerkki Yhdysvalloista, jonka pohjoiset osavaltiot ovat kehittyneet varsin epäsuotuisasti ja heikomminkin kuin Yhdysvaltojen pohjoispuolella olevat Kanadan eteläisemmät osat.

Vielä haluaisin huomauttaa siitä, että täällä on sanottu ja ed. Tainakin sanoi, että kyllä maatalous selviää, mutta argumentteja tämän selviämisen perusteiksi ei ole esitetty. Sen sijaan on hyvin vakavia uhkatekijöitä ja argumentteja esitetty sen puolesta, että elintarviketuotanto oleellisesti alenisi.

Ensimmäinen varapuhemies (koputtaa): Vastauspuheenvuoroon varattu aika on päättynyt!

Ed. Rimmi (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Minä olisin ed. Tainalle sanonut, kun hän puhui kilpailutilanteista ja siitä, kuinka Suomessa syödään maailman kalleinta ruokaa jnp., miksi te ette missään vaiheessa kerro siitä kukaan, mikä muu on Suomessa kallista. Meillä on lähes maailman kalleimmat asunnot, lääkkeet, lääkäripalvelut, korot, yleensä ihmisten elämisen tarpeet, kaikki muukin kuin ruoka. Olisi mielenkiintoista tietää, kun te olette tehneet kovasti selvityksiä erikoisesti kokoomuksen taholta tulleiden puheenvuorojen perusteella, miksi ette kerro, mikä muu tässä maassa halpenee kuin ruoka, mihin minä en henkilökohtaisesti jaksa uskoa, koska esimerkiksi selonteossa puhutaan palkkajoustosta ja elämisen tason muusta laskemisesta, ja varmasti tulee erittäin suuria vaikeuksia. Siten toimeentulo laskee toista kautta, jos jostakin toisella kädellä annetaan ja toisella otetaan.

Ed. Pykäläinen (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Ihan kuriositeettina, luulen, että suomalaiselle ruisleivälle käy niin, että sitä ei enää löydy mistään maailmankolkasta, koska me kohtuullisen heikon itsetunnon omaavana kansana todennäköisesti siirrymme patongin syöntiin niin kuin ranskalaisetkin tunteaksemme itsemme kansainvälisiksi ja eurooppalaisiksi. Tämä maailman harvinaisuus, jota juuri muualla maailmassa ei saa kuin Suomessa, terveellinen ruisleipä, todennäköisesti katoaa maailmankartalta.

Sen takia olen samaa mieltä ed. Tainan kanssa, että on syytä miettiä, minkälaisen tulevaisuuden me haluamme meidän nuorillemme jättää. Siksi on erittäin tärkeää, että keskustelua käydään, nimenomaan kriittistä keskustelua, pohditaan argumentointia puolesta ja vastaan ja mietitään, mitä muita vaihtoehtoja meillä on, koska mielestäni ei ole itseisarvo kritiikittömästi ja sinänsä se, että Suomen on ehdottomasti leimauttava johonkin läntiseen yhteistyöalueeseen. Maailmaa on muuallakin, ja paljon.

Ed. T a i n a (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Ed. Rimmille ensinnäkin totean, että kaikki Suomessa on kallista. Mitä enemmän näitä asioita itselleen selvittää, sitä vakuuttuneemmaksi tulee siitä, että suuri osa hintatasosta johtuu juuri meidän suojatusta elinkeinoelämästämme, jonka suojausmuuriin aivan ilmeisesti mahdollinen EY-jäsenyys iskee, ja sitä kautta hinnat varmastikin laskevat. Uskon, että se koskee kaikkia hintoja. Kun on puhuttu palkkajoustosta, on puhuttu siitäkin, että jos mahdollisesti hinnat laskevat, ostovoima paranee.

Minä olen samaa mieltä siitä, että kysymyksen on suhtauduttava kriittisesti ja on pohdittava tulevaisuuden suuntia, mutta mielestäni ei voida sanoa aivan varmaksi sitä, mikä tulevaisuuden Eurooppa on, niin kuin puheenvuorossani totesin. Ei voida esittää aivan varmasti positiivisia näkemyksiä eikä varmastikaan myöskään niitä negatiivisia uhkakuvia, joita on eilen ja tänään niin kovin paljon esitetty. Siinä mielessä me olemme epävarmassa tilanteessa. Kukaan ei pysty ennustamaan tulevaisuutta. Mutta me pystymme käytettävissä olevilla tiedoilla valitsemaan suuntaa, ja puheenvuorossani esitin perusteita siihen, miksi sen suunnan mielestäni pitää olla Euroopan yhteisön jäsenyys.

Mitä tulee Eta-sopimukseen, jota kovasti korostetaan, muistutan nyt siitä, että Eta-sopimuksen tekijät ovat yksi toisensa jälkeen hakemassa EY-jäsenyyttä. Voi käydä niin, että Eta-sopimuksella ei lähitulevaisuudessa ole mitään merkitystä.

Ed. T ö r n q v i s t (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Pyysin vastauspuheenvuoron ed. Korkeaojan puheenvuoron jälkeen, mutta ed. Taina jo otti puheenvuorossaan esille saman asian, josta aion puhua.

Monet ovat puhuneet Eta-sopimuksesta siihen sävyyn, että Eta jatkossakin turvaa Suomen aseman EY-markkinoilla. Entäs sitten, jos Ruot-

si, Itävalta ja Sveitsi ovat EY:n jäseniä ja Norja, jolla EY-jäsenyyshakemus on sisällä, mahdollisesti aktivoisi jäsenyyshakemuksensa sillä tavalla, että se ehtisi neuvotteluihin mukaan? Silloin Efta-maista ei jäisi montakaan jäljelle, ehkä Islanti ja Suomi ja Norja kenties. Se tietäisi sitä, että Efta hajoaa, koska ei ole mitään mieltä siinä, että Ruotsi ja Itävalta ynnä muut silloin EY:n jäsenet olisivat jäseniä myös Eftassa. Se tietäisi sitä, että Eta-sopimuksen merkitys vähenisi, kenties loppuisi kokonaan. Tällainen tynkä-Efta olisi sitten toisena osapuolena neuvottelemassa EY:n kanssa. Jos näin käy, Suomi on silloin todella pussissa. Sen takia minusta pitäisi EY-jäsenhakemus nyt jättää. Totta kai ehtoja ja edellytyksiä on meidän mietittävä ja niistä on neuvoteltava Suomelle mahdollisimman hyvä sopimus joka alueella.

Ed. V. L a u k k a n e n (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Minä en haluaisi moittia kokoomuksen yksittäisten kansanedustajien lopputulosta, kun tietää sen ankan ryhmäkurin, jonka vallassa he elävät. Mutta haluaisin sanoa vain sen, että perustelujen, joita he esittävät, pitäisi olla rehellisiä. Jos nyt jätetään Eta todellakin systemaattisesti sivuun, minusta se on sie-tämätöntä, koska, ed. Taina, sisämarkkinat alkavat vuoden 1993 alusta, Suomen tulee olla siinä mukana, ja EY ei auta pisaraakaan, vaan ainoa avain sisämarkkinoille on juuri Eta. Se on lähiaikoina, niin kuin edustaja sanoi, sataprosenttisesti välttämätön integroitumisen kannalta. EY:llä ei ole mitään vastausta tähän kysymykseen.

Toinen asia on se, että Euroopan talousalueeseen sisältyy artikla, jossa nimenomaisesti todetaan, että EY-jäsenyyden hakeminen ei ole esteenä Eta-sopimukselle. Tämä tarkoittaa sitä, että Etassa on varauduttu siihen, että mikä tahansa maa tai vaikka kaikki voivat hakea EY-jäsenyyttä, joten ne maat, jotka jäävät Etan piiriin, saavat varmuudella ne oikeudet, jotka Eta sille takaa. On aivan turhaa, järjetöntä spekulatiota puhua vuosista eteenpäin, kun Eta ei ole vielä edes alkanut eivätkä sisämarkkinat ole vielä Euroopassa alkaneet edes EY:n itsensäkään osalta, koska tämä kaikki alkaa vasta ensi vuoden alusta.

Ed. S a a s t a m o i n e n (vastauspuheenvuoro): Rouva puhemies! Minä oikeastaan samalla, kun pyysin puheenvuoron, tiedän, että ed. V. Laukkaselle on asiassa turha puhua

yhtään mitään. Pyysin puheenvuoron siitä syystä, että hän rupesi puhumaan tässä yhteydessä ryhmäkurista, kun tiedämme aivan hyvin, että kokoomuksen eduskuntaryhmässä siinäkin on monenlaisia mielipiteitä EY-jäsenyydestä. Kun me kokoomuksessa olemme suurin piirtein samaa mieltä siitä, että me haluamme EY-jäsenanomuksen jättämistä, se perustuu meidän jokaisen selkeään näkemykseen siitä, mikä on tämän maan kansantaloudelle, tämän maan elinkeinoelämälle, tämän maan tulevaisuudelle tärkeää.

Ed. Korkeoja (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Minusta on todella liian vähän pohdittu Eta-vaihtoehdon tulevaisuutta ja mm. sitä, minkälaisen ajallisen keston tämä järjestely voisi kulkea läpi. Minusta aika mielenkiintoinen näkemys oli tunnetulla ruotsalaisella sosialidemokraatilla Lennart Petterssonilla, jolta kysyin viime kesänä, siis sen jälkeen, kun tiedettiin, että Ruotsi on anonut jäsenyyttä, mikä hänen käsityksensä on Eta-järjestelyn kestosta. Hän sanoi, että hänen mielestään se on 1990-luvun ratkaisu. Hänenkin käsityksensä oli, että tämä vuosikymmen voitaisiin elää Eta-ratkaisun puitteissa. Minusta on ehdottomasti aliarvioitu sitä ja lähdetty siitä ilman muuta, että jo vuoden 1995 alusta Ruotsi, Itävalta, Norja ja Sveitsi olisivat Eta-järjestelystä poissa. Ei ole mitään todellista syytä ajatella näin eikä myöskään syytä ajatella niin, että jos todella näin kävisi, putoaisimme johonkin tyhjyyteen, vaan sen jälkeen on mahdollisuus jäsenyysvaihtoehtoa harvita, niin kuin ed. Vesa Laukkanen totesi.

Ed. Taina (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Vaikka ed. V. Laukkanen epäileekin kokoomuksen edustajien järjenjuoksua, haluan kuitenkin todeta, että EY-hakemuskysymyksessä kokoomuksen edustajat ovat järkeilleet asian ja tulleet jokainen yksilöinä myönteiseen lopputulokseen. Ryhmäkurilla ei ole tämän asian kanssa mitään tekemistä.

Ed. Stenius-Kaukonen: Arvoisa puhemies! Ed. Törnqvist arveli, että Norja hakee pian jäsenyyttä. Katselin juuri uutisia, joissa kerrottiin työväenpuolueen puheenjohtajan ilmoittaneen, että aikaisintaan syksyllä työväenpuolue ottaa kantaa asiaan, joten eiköhän se tästä junasta jää. Viime viikolla katsoin jotakin uutislähetystä, jossa 15 000 sveitsiläistä maanviljelijää oli mielenosoituksessa hakkaamassa par-

lamentin portteja rikki. En usko, että Sveitsikään ihan vielä tässä tai ensi kuussa hakemusta jättää.

"Ainoastaan sukupuolten välinen tasa-arvo on harmonisoinnin kohde, kaikki muu on kordinointia." Näin kuvasi EY:n tavoitteita EY-virkamies Robert Cornelissen sosiaali- ja terveysvaliokunnalle kesäkuussa Brysselissä. EY:ssä on voimassa eräitä tasa-arvoa koskevia direktiivejä, jotka menevät suomalaisia säädöksiä pidemmälle. Tämän perusteellahan voisi luulla, että tasa-arvoa kannattavien tulisi kannattaa EY:hyn liittymistä. Todellisuus tasa-arvokysymyksissäkin on toisenlainen.

EY-maissa traditio naisten työssäkäynnissä on aivan erilainen kuin Suomessa. Se heijastuu monin tavoin EY-maiden sosiaalilainsäädäntöön. Päätöksentekijöissäänkin niin poliittisella kuin virkamiestasolla on vähän naisia. Sosiaaliturva perustuu EY:ssä, niin kuin on moneen kertaan todettu, pääasiassa työsuhteeseen ja ulottuu sitä kautta myös perheeseen. Suomalaisen kansaneläke on varsin omintakeinen peruseläketurva, joka antaa myös perheenäidille oman eläkkeen. Työttömyysturvan peruspäivärahan kaltaista ilman enimmäisrajaa olevaa työttömyysturvaa ei tunneta EY:ssä, vaikka meilläkin puolison tulot leikkaavat alle 55-vuotiaiden peruspäivärahaa, usein kokonaan. Sairausvakuutuksen vähimmäispäivärahaa vastaavaa sairausajan turvaakaan ei ole EY-maissa, niin vaatimaton kuin sen antama toimeentulo onkin. Muun muassa nämä etuudet edustavat kansalaisten itsenäistä oikeutta perustoimeentuloon. Vaikka ne ovatkin riittämättömiä tasoltaan, ne tukevat nimenomaan naisten ja nuorten itsenäisyyttä, tosin eivät riittävän hyvin.

"Sosiaalinen ulottuvuus EY:ssä voi erittäin huonosti." Tätä ilmaisua käytti Euroopan parlamentin sosiaali- ja työasioiden sekä työympäristöasioiden komitean hollantilainen puheenjohtaja Walter van Veltzen. EY:ssä taloudelliset päätökset on tähän asti tehty enemmistöllä, mutta sosiaalipolitiikan alaan kuuluvissa päätöksissä on vaadittu yksimielisyyttä. Tämä on merkinnyt sitä, että Englanti on käytännössä estänyt sosiaalisen ulottuvuuden etenemisen.

EY:ssä sosiaalisen ulottuvuuden säännökset keskittyvät työelämän kysymyksiin. Pitkän EY:n sisäisen kamppailun jälkeen Maastrichtin kokouksessa päätettiin terveyspolitiikka sisällyttää EY:n toimivallan piiriin. Sosiaalikysymyksissä päädyttiin 11 maan sopimuksella sosiaalisia perusoikeuksia koskevan julistuksen toimeenpa-

non jatkamiseen mm. hyväksymällä minimidi-
rektiivejä. Englanti sai happamin kommentit
lupa jättää päätöksen ulkopuolelle.

Hallitus arvioi optimistisesti, että Maastrich-
tin päätökset merkitsevät sosiaalipoliittisten ar-
vojen ja tavoitteiden huomioon ottamista enene-
vässä määrin EY:ssä. Se epäilemättä pitää paik-
kansa ja on myönteistä. Toinen kysymys on,
riittääkö se.

Kaikissa EY-maissa valitetaan korkeita sosi-
aaliturvan kustannuksia. van Veltzen toi esiin
työnantajapuolen toiveet, että yhteismarkkinat
tulevat alentamaan sosiaalimenoja korkean sosi-
aaliturvan maissa. Hollannissa ollaan koko ajan
alentamassa vähimmäistoimeentuloa. Vammais-
ten etuuksia leikataan. Perustelut, jotka hän
esitti, ovat meille kovin tutut. Väitetään, että
etuuksia ei voida ylläpitää kilpailusysteistä. Uhkaa
sosiaaliturvallemme eivät muodostakaan yhte-
näistämismahdollisuudet, vaan ennen kaikkea kilpai-
lutekijät ja verotuksen harmonisointi, jotka vai-
kuttavat sosiaaliturvan rahoitukseen. Tästä
moni puhuja on ollut samaa mieltä.

Koordinointi eli vapaan liikkuvuuden perus-
teella tapahtuva yhteensovittaminen on johtanut
leikkauksiin EY:n sisällä. Näistä myös van Velt-
zen toi esimerkkejä. Neljän vapauden toteutta-
minen aiheuttaa Eta-sopimuksenkin perusteella
paineita järjestelmämme muuttamiseen. Jo nyt
tiedetään, että aloitteellisuus moniin muutoksiin
on puhtaasti kotimaista perua. Muutoksia per-
ustellaan tarpeella estää suomalaisten etuuksien
maastavienti. Ministeri Kuuskoski sivuutti tä-
män näkökohdan arvioidessaan suomalaisten
ratkaisumallien kestävyttä tulevaisuudessa. Eta-
n aiheuttamista paineista huolimatta uskon,
että perusturvan luonteisen sosiaaliturvan kehittä-
miselle voidaan paremmin luoda edellytyksiä,
jos Suomi ei hae EY:n täysjäsenyyttä.

Työnantajat pelkäävät kaikkia EY-lakeja,
jotka koskevat sosiaalipoliittikkaa. Työsuojelun
alalla on onnistuttu aikaansaamaan joitakin
säännöksiä, joita voi pitää edistyksenä suomalai-
seen tasoon verrattuna. van Veltzenillä oli selkeä
näkemys, että korkean sosiaaliturvan omaavilla
mailla on paremmat vaikutusmahdollisuudet
tulevaan kehitykseen pysymällä EY:n ulkopuo-
lella. Eikä hän puhunut vain kyseisten maiden
mahdollisuuksista vaikuttaa oman maansa sosi-
aalipoliittikkaan, vaan myös EY:n sisällä sosi-
aalisuolittuvuuden puolesta kamppailevien mah-
dollisuuksista vaikuttaa EY:n sisäiseen kehityk-
seen.

Ruotsin uuden porvarihallituksen sosiaalitur-

vaan ja julkisiin palveluihin kohdistamat rajut
leikkaussuunnitelmat ovat osittain vieneet tältä
argumentilta pohjaa. Vaikka Ruotsin jäsenhake-
mus aiheuttaa Suomelle paineita, nämä uudet
linjaukset vahvistavat mielestäni Suomelta vaa-
dittavaa itsenäisyyttä linjan valinnassa eikä suin
päin syöksymistä Ruotsin perässä. Siis Ruotsi-
kaan ei ole enää puolustamassa korkeaa sosiaa-
laturvaa, mikäli Bildtin hallitus pitkään jatkaa.

van Veltzen muistutti aiheellisesti, että EY:tä
johtavat pääasiassa konservatiiviset voimat eikä
ainakaan näköpiirissä ole muutosta tässä suh-
teessa. Suomen kokoomus ollessaan oppositios-
sa muuttui lähes pehmopuolueeksi eurooppalai-
siin veljespuolueisiinsa verrattuna, mutta jo vuo-
den 1992, ja sinipunahallituksen aikoina myös,
mutta erityisesti vuoden 92 budjetin linjauksissa
näkyi, että ryhmäjohtaja Sasin kova linja on
kuitenkin kokoomuksen omin olomuoto. Ed.
Tainakin on ed. Sasiin verrattuna pehmo, mutta
ed. Taina on taas kovis verrattuna sosiaalivalio-
kunnan eräisiin muihin kokoomuslaisiin jäse-
niin. Mutta valitettavasti nämä pehmot eivät
kokoomuksessa pärjää. Siteeraamani van Velt-
zen, arvoisat sosialidemokraattiset kansanedus-
tajat, puolestaan edustaa teidän veljespuoluet-
tanne, Hollannin työväenpuoluetta.

Niin sosialidemokraattien ryhmäpuheenvuo-
ro kuin ministeri Kuuskosken puheenvuoro an-
tavat aiheen seuraavaan kysymykseen: Kun pu-
hutte laajemman näkökulman ja yhteistyön tar-
peesta, miksi vaatimuksenne loppuvat Pohjois-
maiden tai viimeistään Euroopan rajoille? Näistä
puheenvuoroista en löytänyt riviäkään, jossa
Euroopan heikompiosaisten lisäksi olisi kannet-
tu huolta maailman huono-osaisista.

Ministeri Kuuskoski kritisoi, että EY:n sosi-
aalisuolittuvuuden tavoitteena ei ole sosiaali-
nen oikeudenmukaisuus, vaan polkumyynnin
estäminen. Pahin niin suomalaiselle kuin EY-
maidenkin sosiaaliturvalle kilpailutekijöistä joh-
tuva uhka aiheutuu polkumyynnistä. Eikä tämä
ole uhka vain eurooppalaisille, vaan kaikille
maailman asukkaille. Vain voittoa tavoitteleville
yrityksille on tärkeintä se, miten tuottaa halvim-
malla. Ihminen on liian usein vain yksi tuotanto-
koneiston osa, jonka terveys ja turvallisuus ei
vaakakupissa paljon paina.

Puolustaessamme työntekijöiden, työttömien,
sairaiden ja vammaisten, lasten ja eläkeläisten
oikeuksia maailman laajuisesti teemme sen yhtä
lailla suomalaistenkin puolesta. Se on tietysti
ensisijainen tehtävä, eikä meillä päättävältä
muiden osalta olekaan. Sitoutumalla kansainvä-

lisiin sopimuksiin voimme olla edistämässä oikeudenmukaista globaalia taloudellista ja sosiaalista järjestelmää.

Maailman viimeaikaisen kehityksen tuloksena on YK:n merkityksen sanottu kasvaneen. Miksi YK-järjestelmä ei voi olla se yhteisö, josta yritettäisiin kehittää taloudellisten, sosiaalisten ja sivistyksellisten oikeuksien puolustaja eikä vain juhlapuheiden pitopaikka? Paljon täytyy YK:n toiminnassa muuttua, jotta se voisi tämän tehtävän toteuttaa.

Haluan tällä kysymyksenasettelulla nostaa esiin EY:n roolin kansainvälisissä järjestöissä. Eräiden Kansainvälisessä työjärjestössä Ilossa mukana olleiden suomalaisten — tässäkin viitataan nimenomaan sosialidemokraattisiin asian-tuntijoihin — käsityksen mukaan Ilossa EY:n rooli on ollut kielteinen. EY pyrkii estämään Ilo-sopimusten kehittämisen ja sen sijaan haluaa ottaa itselleen päätösvallan normien tason määrittelyssä. Tästä voidaan esittää ihan konkreettisia esimerkkejä, jos on tarvetta. Eikö tämä ole ulkopuolisilta suojatun linnakkeen rakentamista? Suojamuurit eivät ole vain Yhdysvaltoja ja Japania, vaan kaikkia EY:n ulkopuolella olevia maita vastaan.

Suomen Euroopan neuvoston valtuuskunnan varapuheenjohtaja Halonen kyseli, miksi Euroopan neuvosto ja EY eivät voi olla läheisemmässä yhteistyössä sosiaalisissa kysymyksissä. Tähän on yksinkertainen selitys: EY ei halua luovuttaa valtaa Euroopan neuvostolle, koska siellä vedetään niin lepsua linjaa, onhan se Euroopan kansallisten parlamenttien kansanedustajista koottu elin. Silti Euroopan neuvosto on tärkeä yhteistyön foorumi. Esimerkiksi joulukuussa se piti seminaarin köyhyyden poistamisesta ja vähimmäisturvan kehittämisestä.

Sosiaalisen ulottuvuuden nostamiseksi taloudellisen kilpailun jaloista edistämään taloudellista kehitystä tarvitaan kaikkea mahdollista yhteistyötä puolueiden ja kansalaisjärjestöjen tasolla. Myös europarlamentin ryhmien kanssa kannattaa jatkaa yhteistyön kehittämistä yli puoluerajojenkin. Eurooppalaisen ammattiyhdistysliikkeen yhteistyöllä on oleellinen sija sosiaalisen ulottuvuuden eteenpäinviemiseksi. He olivat vain kovin pessimistisiä, kun viimeksi kesäkuussa heitä Brysselissä tapasimme, siitä mitkä mahdollisuudet heillä ja ammattiyhdistysliikkeellä on.

Arvoisa puhemies! Suomessa leikataan sosiaaliturvaa ja julkisia palveluja, vaikka emme ole sen paremmin Etan kuin EY:nkään jäseniä.

EY ja koko sen ulkopuolella oleva maailma vaikuttaa Suomen kehitysmahdollisuuksiin. Tämähän on itsestäänselvyys.

Suomen hallitusten valmistellessa kansainvälisten sopimusten ratifioimista niitä on jätetty kokonaan ratifioimatta tai niihin on jätetty ainkin varauksia, jos Suomen lainsäädäntö ei ole yltänyt sopimuksen tasolle. Moneen vuoteen Suomessa ei ole varmasti tehty yhtään hallituksen esitystä ennen kuin on tarkistettu, mitä EY-direktiiveissä mahdollisesti aihepiiristä määrätään. Tähän asti on valitettavasti tahtonut olla niin, että jos EY-direktiivi antaisi työntekijöille paremman suojan, Suomi ei olekaan toteuttanut EY:n normeja. Euroopan neuvoston sosiaalista peruskirjaa ratifioitaessa ei valittu yhtään sellaista kohtaa, joka olisi edellyttänyt parannuksia Suomen lainsäädäntöön.

Sosiaaliturvan kehittämiseksi Suomessakin kansainvälisillä sopimuksilla on tärkeä merkitys, vaikka ne helposti pyritään sivuuttamaan — tarkoitan tässä nimenomaan tss-sopimusta, kp-sopimusta ja kaikkia Ilon sopimuksia ja myös Euroopan neuvoston sopimuksia, joissa olemme jo mukana. Niiden veloitteet pyritään sivuuttamaan tai tulkitsemaan mahdollisimman matalatasoisiksi. Jos yhdentoista EY:n jäsenmaan kesken voidaan saavuttaa sopimuksia vähimmäisturvan tasosta, saattavat ne hyvinkin olla avuksi perusturvan kehittämiseksi Suomessa. Toisaalta viimeksi tänään auditoriossa sosiaali- ja terveysvaliokunnan yhdessä kunnallisten keskusjärjestöjen kanssa järjestämässä seminaarissa Helsingin kaupungin edustaja kertoi, että nyt säästöt kohdistetaan ensisijaisesti yli normin meneviin palveluihin, eli vähimmäisturva ei auta, vaan jos on korkeampi, niin sieltä pois.

Arvoisa puhemies! Kun edellä olevaan liitetään EY:n sisäisen päätöksenteon epädemokraattisuus, josta täällä useiden puolueiden edustajat ovat puhuneet, on jo näiden ulottuvuuksien pohjalta — lukuisista muista puhumatta — mahdollisuus vetää omat johtopäätökset. Arvioni mukaan voimme paremmin vaikuttaa oman maamme kansalaisten ja kaikkien työnteolla itseään ja perhettään elättämään pyrkivien toimeentuloon ja hyvinvointiin, kun emme jätä nyt jäsenhakemusta Euroopan yhteisöihin. Mitä tapahtuu muutaman vuoden kuluttua, sitä ei kukaan tiedä. Mutta koko ajan meidän on tiiviisti oltava mukana kaikessa yhteistyössä, jolla voidaan sosiaalisia ja muita kansalaisten perusoikeuksia kehittää ja turvata.

Ed. A. O j a l a (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Ed. Stenius-Kaukonen peräsi kovasti sosiaalidemokraateilla laajempaa globaalista näkökulmaa. Tuntui vähän siltä, että hän on kuunnellut huonosti meidän ryhmäpuheenvuoromme, jonka piti edustaja ... (Ed. Stenius-Kaukonen: Olen lukenutkin sen!) — Olette lukenutkin jopa. — Minä voin täältä lukea, mitä siinä sanotaan tästä asiasta: "Väestönkasvu, teknologian kehitys ja globaalisen maailmanmarkkinoiden synty saattavat kaikki kansakunnat uusien haasteiden eteen. Yksikään valtio ei enää voi vastata näihin samalla tavoin itsenäisyydestään kiinni pitäen kuin ennen." Tämä jatkuu: "Näissä asioissa on kysymys poliittisista valinnoista. Euroopan köyhät, työttömät ja syrjäytetyt tarvitsevat vahvaa ja ihmiskeskeistä sosiaalista ulottuvuutta. Globaalisten ympäristöuhkien torjunta vaatii ylikansallista ympäristöohjausta myös EY:n tasolla ja uuden Euroopan tulee olla avoin kaikkiin suuntiin" jne. Kyllä meidän näkökulmastamme myös tämä puoli on otettu huomioon.

Muuten olen ihan samaa mieltä hänen puheenvuorossaan siitä, että naisten asema tulee olemaan hyvin vaikea ja se vaatii kyllä meiltä naisilta yhteistyötä yli kansallisten rajojen ja nimenomaan myös EY-maiden naisten kanssa niin, että naisten asemaa saadaan parannettua sekä työmarkkinoilla että sosiaalipuolella.

Mutta hyvääkin siellä toki on. Yksi hyvä asia on se, että siellä on viisi tasa-arvodirektiiviä, jotka kyllä ovat auttaneet naisten asemaa.

Ed. S t e n i u s - K a u k o n e n (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Totesin, että en löytänyt sosialidemokraattien ryhmäpuheenvuorosta riviäkään, jossa Euroopan heikompiensaisten lisäksi olisi kannettu huolta maailman huono-osaisista, eikä ed. A. Ojalakan löytänyt. (Ed. Gustafsson: Lupaen, että seuraavassa ryhmäpuheenvuorossa se tulee!) Mielestäni tämä on erittäin tärkeä kysymys, (Ed. Gustafsson: Se on tärkeä!) ja sitä yritin puheenvuorossani tuoda esille, miksi ei voida rakentaa laajempaa, miksi nyt on EY se ainoa yhteisö, jossa näistä asioista voitaisiin huolehtia, koska se on ... (Ed. Gustafsson: Koska sitä käsitellään nyt!) — Mutta ei se kuulu siihen. — Nimenomaan nyt pitää esittää vaihtoehtoja, millä parhaiten voimme näitä asioita hoitaa. Keskityin sosiaaliseen ulottuvuuteen, miten parhaiten voimme tätä turvata.

EY:n roolista kerroin siteeraten mm. Työterveyslaitoksen pääjohtajaa Jorma Rantasta, joka

meillä valiokunnassa on ollut kuultavana. Hän totesi, että EY:n rooli on erittäin kielteinen illoissa. Se pyrkii estämään kaikki parannukset ja haluaa nimenomaan itse ottaa sen aseman, että se yksin määrää, mikä on normien taso. Tämä on mielestäni ongelma. Juuri sen takia tässä ei voida vain puhua EY:stä, vaan meidän pitää katsoa, miten koko maailman mittakaavassa näitä asioita voidaan parhaalla tavalla viedä eteenpäin, ja vaikeaa se tulee varmasti olemaan.

Ed. S a a s t a m o i n e n (vastauspuheenvuoro): Rouva puhemies! Naisasiasta: Kun ed. Stenius-Kaukonen todellakin on ylipäättänsä solidaarisuuden kannattaja, niin olisi luullut, että hän olisi kuullut eri puolueiden, kaikkien puolue ryhmien, EY-maiden naisten toiveista saada pohjoismaiset naiset mukaan EY:hyn.

Ed. P a l o h e i m o (vastauspuheenvuoro): Rouva puhemies! Minusta ed. Stenius-Kaukonen esiintuoma näkökohta on erittäin merkittävä, mutta sen ratkaisun kohdalla, josta täällä nyt keskustellaan, eli sen kohdalla, pitäisikö Suomen jättää jäsenhakemuksensa vai ei, tämä kysymys ei nähdäkseni muutu kovinkaan paljon siitä, jättääkö viisimiljoonainen Suomen kansa jäsenhakemuksensa vai ei kolmen viikon kuluttua tai kuuden viikon kuluttua.

Maapallon väkiluku on kasvanut viimeisten kolmen viikon aikana huomattavasti enemmän kuin koko Suomen kansassa on väkeä. Meidän merkityksemme on täysin mitätön tuossa suhteessa. Euroopan merkitys voi kyllä olla merkittävä, mutta siihen taas ei vaikuta kovinkaan paljon se, onko Suomi jäsenenä vai ei. Valitettavasti!

Ed. S t e n i u s - K a u k o n e n (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Minä tiedän hyvin, että Euroopassa suomalaisia naisia toivotaan mukaan nimenomaan toteuttamaan niitä direktiivejä, jotka ovat olemassa, ja näyttämään osaltaan esimerkkiä ja olemaan mukana vaatimassa, että ne todella pannaan täytäntöön. Ne ovat hyviä direktiivejä, niin kuin sanoin. Ne ovat monilta osin parempia kuin Suomen säädökset, mutta se ongelma, mikä tässä on, on se, että traditio naisten työssäkäynnissä on niin erilainen, että niiden direktiivien ja todellisen elämän välillä on niin suuri kuilu, että sitä ei noin vain kurota umpeen.

Halusin korostaa kaikkein voimakkaimmin puheenvuorossani sitä, että kaikkinaista mah-

dollista yhteistyötä tarvitaan, mutta ne keinot, joilla sitä tehdään, pitää harkita. Vetosin mm. sosiaali- ja työasioiden komitean puheenjohtajaan. Hänen selkeä viestinsä, niin kuin sanoin, oli se, että on parempi, kun EY:n ulkopuolella on korkean sosiaaliturvan maita, jotka voivat itse paremmin päättää omista asioistaan. Ne ovat auttamassa nimenomaan EY:n sisällä sosiaalisen ulottuvuuden puolesta kamppailevia. Näitä EY:n sisällä onneksi on paljon, mutta valitettavasti aivan liian vähän, jotta he voisivat näille konservatiivisten puolueiden muodostamille hallituksille mitään.

Opetusministeri Uosukainen: Rouva puhemies! Käyty keskustelu Suomesta ja Euroopan yhteisön jäsenyydestä muistuttaa paljolti suhtautumista takavuosina automaattiseen tietojenkäsittelyyn. Myös tuolloin oli ihmisiä, jotka vaikuttivat salaperäisiltä ja salamyhkäisiltä erikoissanastoihin, lyhenteihin, erikoistietoihin. Ryhmä oli suppea. Ensimmäistä tietokoneiden polvea on seurannut jo lukuisia muita polvia. Atk on auennut meille aivan tavallisille suomalaisille, ja se mielletään jo kauttaaltaan vain välineeksi, tärkeäksi välineeksi. Atk:n erikoisasantuntijat ovat avartaneet monella tavalla itseään ja meitä muita.

Nyt meillä kuitenkin on tilaisuus perehtyä niin selontekoaaineiston kuin koti- ja ulkomaisten tietojen perusteella euroaineistoon. EY, Euroopan yhteisö, on vain uusi toimintaympäristö, haaste ja mahdollisuus. Minusta oli tärkeää, että hallitus toi materiaalin pian jakoon. Sitä voi jokainen aktiivinen kansanedustaja täydentää niin kuin myös jokainen kansalainen.

Kansanedustajia on sitä paitsi informoitu asioista jo eduskunnan aikaisempien Euroopan yhdyntymiskeskustelujen mittaan. Meiltä voi edellyttää myös paremmin tietoihin pohjaavaa päätöksentekoa kuin kansalaisilta, jotka ovat meidät tänne äänestäneet päättämään. En vastusta jäsenhakemuksen jättämisen jälkeistä neuvonta-antavaa kansanäänestystä, jos ryhmäni niin päättää, mutta välttämättömänä en sitä pidä.

Opetusministeriön hallinnonala antaa selkeästi osviittaa myönteiseen asenteeseen jäsenhakemusta kohtaan. Maassamme harjoitettavan koulutuspolitiikan näkökulmasta EY:n jäsenyydellä ei arvioida olevan kielteisiä vaikutuksia. Koulutusjärjestelmien yhdenmukaistaminen ei ole Euroopan yhteisön tavoitteena. Kehitän mieluummin koulutusta läntisen ryhmittymän itä-

simpänä maana kuin itäisen ryhmittymän läntisimpänä, mutta vuorovaikutus joka suuntaan on ehdottomasti tarpeen.

Euroopan yhteisön jäsenyyden hakeminen ei vie Suomen itsenäisyyttä, ei myöskään jäsenyys. Minulle kyllä riittää samanlainen itsenäisyys kuin esimerkiksi englantilaisilla tai ranskalaisilla tai saksalaisilla tai italialaisilla. Sitä paitsi pienen kansan itsenäisyyden perusta on korosteisesti sivistys. EY-jäsenyys lisää Suomen ja suomalaisten mahdollisuuksia vahvistaa koulutuksen, tutkimuksen, tuotekehittelyn ja kulttuurin osaamista. Suomalaiselta nuorisolta ei saa sulkea Euroopan ovia.

Kansainväliseen koulutusyhteistyöhön osallistuminen on Suomen kaltaiselle pienelle maalle välttämättömyys. Yhteistyö Euroopan yhteisöjen kanssa on suomalaisen yhteiskunnan kehitykselle ratkaisevan tärkeää. Vastaavasti myös koulutuksen kansainvälistämisen keskeisin kehittämisalue on yhteistyön kehittäminen yhteisön ja sen jäsenvaltioiden kanssa.

Eurooppalainen koulutusyhteistyö edistää korkeakoulujen ja ammatillisten oppilaitosten kansainvälistymistä ja niiden kansainvälistä henkilövaihtoa. Se taas on välttämätön ehto sille, että suomalaisen koulutuksen taso pysyy kilpailukyisenä. Opiskelija- ja opettajavaihto monipuolistaa koulutusta, parantaa kielitaitoa ja avartaa vaihtoon osallistuvien maailmankuvaa sekä kehittää opettajien ammattitaitoa.

Innostus kansainväliseen yhteistyöhön on viime vuosina huomattavasti kasvanut korkeakouluissa ja muissa oppilaitoksissa. Varsinkin ammattikorkeakoulukokeiluun osallistuvien ja muiden ammatillisten oppilaitosten kansainvälinen aktiivisuus on lisääntynyt. Eta-sopimuksen myötä vahvistuva kansainvälinen koulutusyhteistyö ja erityisesti EY:n koulutusohjelmien avautuminen vastaa hyvin tarpeisiin, joita on koulutuksen kentällä korkeakouluissa, muissa oppilaitoksissa ja opiskelijoiden parissa.

Liittyminen Comett- ja Erasmus-ohjelmiin on saanut suomalaisissa korkeakouluissa ja ammatillisissa oppilaitoksissa lämpimän vastaanoton.

Suomesta Comett-ohjelmaan osallistuu viisi korkeakoulujen ja yritysten yhteistyöhanketta, Uetp:tä, ja lisäksi suomalaisia on mukana yli 200:ssa ulkomailta johdetussa projektissa. Mukana ovat kaikki suomalaiset tekniset korkeakoulut ja tekniset oppilaitokset sekä lisäksi muita korkeakouluja, yrityksiä ja yhteisöjä. Ohjelmasta on myönnetty Suomelle tukea 10,4 miljoonaa markkaa, mikä on 17 prosenttia enemmän

kuin Suomi on maksanut Euroopan yhteisölle rahoitusosuutena.

Suomen osallistuminen Erasmus-ohjelmaan alkaa syksyllä 1992. Erasmus-ohjelman hakuaan päättyessä viime vuoden lokakuussa jätettiin lähes sama sellaista hakemusta, joissa on mukana suomalainen korkeakoulu tai opistoasteen koulutusta antava ammatillinen oppilaitos.

Laajeneva koulutusyhteistyö ei ole ilmaista. Eta-sopimus edellyttää, että Suomi maksaa vuosittain osuutensa EY:n koulutusohjelmien talousarvioista ja varaa määrärahat muuhun yhteistyöhön. Suomen laskennallinen rahoitusosuus kaikkien EY:n koulutusohjelmien talousarvioista on vuoden 1992 tasolla yhteensä noin 34 miljoonaa markkaa vuodessa. Rahoitusosuuden lisäksi Eta-sopimuksen mukaiseen koulutusyhteistyöhön osallistumiseen pitää vuosittain varata yhteensä arviolta 10 — 15 miljoonaa markkaa. Yhteistyöhön sijoitettavat rahat palautuvat pääosin ohjelmiin osallistuville suomalaisille oppilaitoksille sillä edellytyksellä, että meillä on esittää ohjelmiin sopivia hyvätaoisia kansainvälisiä yhteistyöhankkeita. Niitä kehitetään. Oppilaitosten kasvanut kansainvälinen aktiivisuus sekä Comett- ja Erasmus-ohjelmista saadut kokemukset viittaavat siihen, että ohjelmiin sijoitettavat rahat eivät mene hukkaan.

Täysimääräinen osallistuminen EY:n koulutusohjelmiin on Suomelle tärkeää. Koulutus ja tutkimus ovat kanavia, jotka avaavat tietä myös taloudelliselle yhteistyölle. Luottamus suomalaiseen osaamiseen syntyy paljolti tätä tietä. Koulutus tuo myös asiakkaita. Huomattakoon muuten, että aivan äsken saimme tietää, miten teollisuuden kehittämisohjelmat voimakkaasti korostavat EY:n merkitystä ja myös Metalliliitto ammattijärjestöistä oli ilmaissut kantansa EY:n puolesta viitaten juuri tähän kuvioon, jonka sanoin.

Eta-ratkaisussa on koulutuksen alueella ollut rajoituksensa. Ensinnäkin osallistuminen Euroopan yhteisön koulutusohjelmiin lykkääntyy pääosin vuoteen 1995, vaikka tarkoitus oli päästä mukaan täysimääräisesti jo vuonna 1993. Sopimusluonnoksen mukaan voidaan nyt osallistua vuoden 1993 alusta jo alkaneiden ohjelmien lisäksi vain nuorisohjelmiin sekä asiantuntija- ja tiedostoyhteistyöhön. Eta-sopimus, toiseksi, ei tuo Efta-maille oikeutta osallistua koulutusohjelmien perimmäiseen päätöksentekoon ja kehittämissuuntien ratkaisemiseen. Yhteistyö tapahtuu useimmiten puhevalta mutta ei äänivaltaa -periaatteella.

Koulutusyhteistyön laajuuteen ei EY-jäsenyyden todennäköisesti toisi olennaista lisää Eta-sopimukseen verrattuna, mutta ehdottomasti on todettava, että Eta-järjestelyssä Suomi ja muut Efta-maat eivät ole täysin tasavertaisia EY:n jäsenmaiden kanssa. Keskeisin ero koskee osallistumista päätöksentekoon, johon jo viittasinkin. Euroopan yhteisön jäsenyyden varmistaisi tasa-arvoiset mahdollisuudet kaikkeen koulutusyhteistyöhön osallistumiseen ja sitä koskevaan päätöksentekoon ilman, että siitä tarvitsisi erikseen sopia. Eta-järjestelyihin verrattuna jäsenyyden todennäköisesti myös keventäisi koulutusyhteistyön hallintoa. Eta-sopimus edellyttää Efta-mailta päätöstenteossa yksimielisyyttä, jonka saavuttamiseksi saatetaan tarvita paljonkin kokouksia ja neuvotteluja. Sitä vastoin jäsenenä pääsisimme osallistumaan päätöksentekoon suoraan, ilman välivaiheita, etukäteen, niin kuin kuuluu.

Opiskelumaksujen suhteen Eta-sopimus antaa opiskelijoille rajallisemmat oikeudet kuin EY:n jäsenvaltioiden opiskelijoilla on. EY:n jäsenvaltioista kotoisin olevalta opiskelijalta, joka opiskelee toisen EY:n jäsenmaan korkeakoulussa tai ammatillisessa oppilaitoksessa, ei saa periä korkeampia opiskelumaksuja kuin oman maan kansalaisilta. Tämä on tärkeä asia Suomelle, josta lähtee paljon opiskelijoita ulkomaille ja jossa ulkomaisten opiskelijoiden määrän arvioidaan tulevaisuudessakin jäävän suhteellisen pieneksi, jos kohta on erittäin tärkeää, että heitä saadaan myös tännepäin.

Arvoisa rouva puhemies! Koulutussektorilla Euroopan yhteisön jäsenyyteen ei liity uhkakuvia. Jäsenyyden ei vaadi koulutuksen yhdenmukaistamista, sillä EY:ssä koulutusta koskeva toimivalta on jäsenvaltioilla. Yhteisön tavoitteena on jäsenmaiden koulutusyhteistyön edistäminen. Maastrichtin kokouksen tuloksena yhteisön toimivalta koulutussektorilla laajenee. Periaatteena on kuitenkin edelleen kansallisten järjestelmien erilaisuuden arvostaminen. Yhteisön tehtävänä on edistää jäsenvaltioiden yhteistyötä kunnioittaen niiden omaa vastuuta opetuksen sisällöstä ja koulutuksen järjestämisestä, mikä meille on erittäin tärkeää. Suomen koulutuspolitiikkaa koskevat päätökset tehdään Suomessa myös silloin, jos tai kun Suomi on EY:n jäsen.

Ed. K e k k o n e n (vastauspuheenvuoro):
Arvoisa puhemies! Minusta oli hyvin sympaatista kuulla ministerin puheenvuoro koulutuksesta. Kun hallitus näiden kahden päivän aikana

on sekoillut mitä kummallisimmilla tavoilla, oli hyvin sympaattista kuulla, että yhdellä sektori-ministerillä oli suhteellisen kirkas käsitys siitä, mitä Euroopan yhdentyminen merkitsisi koulutukselle.

Koulutuksen osalta vaikutukset ovat todella voittopuolisesti myönteiset, kuitenkin niin, kuten ministeri sanoi, että yhdenmukaistaminen ei ole tavoitteena. Se on hyvin arvokasta huomata. Kun näin on, se meidän snellmanilainen kulttuurirajatuksemme, sivistysajatuksemme yhä edelleen voi olla olemassa, kasvaa ja valistua.

Jean Monnet, eräs integraatiokehityksen alulepanijoista, on joskus sanonut, että jos aloittaisiin kaiken alusta, aloittaisiin kulttuurista. Mielestäni Jean Monnetin ajatus on jossain määrin muuttumassa lihaksi nyt, kun kaikkein raain bisnesvetoisuus, sen ensimmäinen kovin vaihe, alkaa olla ohi, kun integraatiokehitykseen tulee muita ulottuvuuksia, joista yhtenä kaikkein keskeisimmistä koulutuksellinen, sivistyksellinen, kulttuurinen ulottuvuus.

Ed. K o r v a (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Ministeri Uosukainen käytti erityisen hyvän puheenvuoron koulutus- ja tiedeyhteistyöstä. Tätäkin asiaa on tässä EY-keskustelussa valitettavasti käytetty niin vastustajien kuin myös ehkä puolustajien taholta liian yksioikaisesti. Kuitenkin tässä puheenvuorossa käsittääkseni selvisi se, että ministerin näkemyksen mukaan EY-jäsenyydestä on jonkin verran etua Suomen koulutus- ja tiedeyhteistyölle. Tämä etu tulee ensi sijassa sitä kautta, että päätöksentekoon tulee selkeämmin mahdollisuus.

Toiselta puolen ei pidä liioitella tätä merkitystä, kun ottaa huomioon sen, että Eta-sopimuksesta edustajille jaettu sopimusluonnos osoittaa, että myös Eta-sopimusluonnos käsittelee koulutus- ja tiedeyhteistyöasioita hyvin monimuotoisesti ja myös tämä takaa hyvin monimuotoisen osallistumisen kaikkeen Euroopan yhteisön koulutus- ja tiedeyhteistyöhön.

Ennen kaikkea tässä yhteydessä olisi syytä kiinnittää huomiota siihen, että varsinaisesti nämä yhteistyön harjoittajat myös panevat eräitä kysymysmerkkejä yhteistyön tasoon. Muun muassa VTT:n pääjohtaja on käyttänyt vastikään puheenvuoron, jossa on todennut, että Suomi maksaa kansainväliseen yhteistyöhön noin 500 miljoonaa markkaa vuodessa, ja kysyy, kuinka tehokkaasti me käytämme tätä rahaa. Pääasia tässä sittenkin on Suomen kannalta se,

että vaadimme projekteittain tehoa ja tulostavoitteita koulutusyhteistyössä.

Ed. S t e n i u s - K a u k o n e n (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Tiede on kansainvälistä, ja valtaosa suomalaisista tutkijoista on jo tällä hetkellä mukana tieteenalansa kansainvälisen tiedeyhteisön toiminnassa tavalla tai toisella. Koulutus on erittäin tärkeä asia, ja kuten ministerikin totesi, Eta jo tuo mahdollisuuden EY:n koulutusohjelmiin osallistumiseen. Ero näiden välillä oikeastaan on päätöksenteko. Tietysti olisi parempi, jos siihenkin voisi vaikuttaa, mutta on tärkeä myöskin ed. Korvan esiin tuoma näkemys, että siihen menee aika paljon rahaa ja saadaanko siitä vastaava hyöty.

Kun sivistysvaliokunnan jäsenenä en ole ollut, niin en kaikkiin yksityiskohtiin niin hyvin ole tutustunut, mutta oma arvioni on se, että koulutustasiala kokonaisuutena voisi olla niitä myönteisiä puolia EY:ssä. Itse katson, että muita, kielteisiä puolia on paljon. Se, että päätöksentekoon ei päästä osallistumaan koulutusasioissa, ei riitä perusteeksi muuttamaan kantaa.

Opetusministeri U o s u k a i n e n : Rouva puhemies! Olen iloinen, ed. Kekkonen, että täällä havaittiin rivien välistä tuo snellmanilaisuus. En kirjoittanut sitä julki, mutta tulihan se sanotuksi.

Tosiasia on juuri se, että tässä on mahdollisuus pienen kielen ja pienen kulttuurin päästä enemmän esille, koska sen erikoisuus näkyy. Me olemme mukana, ja meidät otetaan lukuun ja silloin päästään vertailuihin. Tämä on aivan konkreettinen asia. Tästä jo ministeri Isohookana-Asunmaa täällä puhuikin — hän joutui lähtemään, kuinka ollakaan, Brysseliin tänä päivänä. Mutta hän puhui kulttuurista ja pienistä kielistä aivan esimerkein, niin etten puutu enää siihen. Mutta on todella niin, että meillä on mahdollisuus sivistyksellämme ja osaamisellamme myös tehdä vaikutus, sillä jos millä, mutta se edellyttää, ed. Korva, tosiaan sitä, että olemme valppaina tuloksellisuuden suhteen.

Voin kyllä ilokseni kertoa, että näitä vertailuja on koko ajan tehty. Totta kai on selkeää, että joudumme miettimään, koska meidän pitää omaan koulutusbudjettiimme panna varoja, että me saamme hyödyn irti myös niistä ulkomaisista projekteista. Tämä vaatii meiltä, mutta samalla se haasta meidät. Me emme voi jäsähtää tänne, meille tulee äkkiä kylmä ja nälkä, jos meillä ei ole

selkeitä tavoitteita kansainvälisesti työskennellä. Niin kuin sanoin, osaamisen myötä tulee myös asiakkaita. Nämä nuoret ihmiset tulevat olemaan meidän parhaita edustajiamme maailmalla, nuoret tutkijat jne.

Tosiaan olen havainnut, että Eta-järjestelmän ja EY:n välillä on kyllä muutakin eroa kuin tuo päätöksentekomahdollisuus, mihin ed. Stenius-Kaukonen viittasi. Mainitsin sen, se on ihan toden totta näin, mutta tarkoitan, että siinä on myös tämä toinen puoli, ihan silkka raha. Opiskelijoille on kyllä aika lailla eroa, joutuvatko he maksamaan kalliit maksut, jotka maailmalla maksettava, jos kuuluu Eta-sopimukseen, mutta joita ei tarvitse tai ne ovat pienet, jos on tasaveroisen jäsen. Tarkoitan vain sitä, että päätöksenteon lisäksi on siinä silkka rahakin.

VTT:n kanta tosiaan viittaa tuohon, että meidän täytyy myös sijoittaa omaan budjettiimme. Kyllä meillä nyt on ennakoitu. En sano suinkaan, että olisi ennakoitu tätä EY-asiaa budjetissa, mutta kansainvälisten jäsenmaksujen osuutta on mietitty. Vaikka meillä ovat edustajamme ja tutkijamme ja opiskelijamme kansainvälisiä kauttaaltaan, niin kuin täällä lopuksi todettiin, heillä valitettavasti ei ole niin paljon mahdollisuuksia kuin on, jos EY-jäsenyys on meillä.

Halusin tuoda vain nämä vaihtoehdot, ja siksi juuri, ed. Korva, toinkin kummankin puolen esille.

Ed. Nordman: Arvoisa puhemies, värderade talman! Bedömmningen av ett EG-medlemskaps fördelar och nackdelar är inte lätt. I stort handlar det om att inta en attityd till EG utan att med facits hjälp kunna bevisa vad ett medlemskap betyder i olika avseenden. Låt vara att det finns massor av regler om vad som gäller för närvarande. Men EG har ställt upp nya mål, utvecklingen går vidare och mycket förblir beroende av vad vi själv vill och förmår i den nationella politiken.

Kysymys EY:n jäsenyydestä on sitä suuruusluokkaa, että asiaa tulee käsitellä kunnioittamalla erilaisia mielipiteitä. Tämän tulee leimata evästyskeskustelua mahdollisia jäsenyysneuvotteluja varten. Maamme ei missään tapauksessa tule mennä ehdoitta jäsenyyteen. Tässä vaiheessa tai oikeastaan mahdollisesti tulevissa neuvotteluissa on ponnisteltava lujasti niin pitkälle kuin tämä yleensä on mahdollista Suomen etujen turvaamiseksi turvallisuuspolitiikassa, maatalo-

udessa ja maaseutupolitiikassa, alue-, sosiaali- ja ympäristöpolitiikassa. Tämä sanottuna tietoisena siitä, että myös jatkokehityksen tulisi paljolti koskea sitä, mitä me itse haluamme ja mihin me katsomme meillä olevan varaa.

Avvecklande av skyddsmekanismer och ökande konkurrens leder till anpassningsproblem för enskilda näringar, branscher, regioner, orter och människor. Men oberoende av hur vi ställer oss till medlemskap går integrationen vidare. Vårt land tvingas i vilket fall som helst mera än hittills beakta vad som gäller i umgänget med omvärlden, med den värld som vi skall leva med. Vi kan exempelvis inte bedriva en politik som leder till höga varupriser och levnadskostnader utan att problem av dagens slag uppstår — jag tänker på arbetslöshet och ekonomiska underskott.

Tavoitteena tulee olla elinvoimaisen maatalouden turvaaminen rakennemuutoksen avulla, mikä merkitsee tärkeiden elintarvikkeiden omavaraisuutta. Tämä edellyttää erityisehtoja ja pientä mahdollista siirtymisaikaa mahdollisessa EY-jäsenyydessä. Nämä toimet ovat tarpeen, jottei rakennemuutos kohdistuisi viljelijöihin ja maaseutuun liian raskaasti. Eta-sopimus sopisi maataloudelle huomattavasti paremmin kuin EY-jäsenyys, tämä on kai myönnettävä.

Sama koskee kasvihuoneviljelyä, jolla on suuri merkitys työllisyydelle ja yleiselle kehitykselle erityisesti Etelä-Pohjanmaalla eli omassa maakunnassani, jossa maatalous ja maaseudun erityiselinkeinot työllistävät normaalia enemmän asukkaita.

Neuvotteluissa tulee olla yhtenä tavoitteena suojamekanismien luominen ja hyväksyminen erityisesti elintarviketuotannon niillä alueilla, joilla se on tärkeää työllisyyden kannalta.

I diskussionen glöms att vi själva beslutar om exempelvis jordbrukets, landsbygdens och regionalpolitikens villkor ännu i flera år framåt, oberoende av en eventuell medlemsansökan, så fritt som det överhuvudtaget är möjligt i dagens värld med låga handelströsklar och internationella överenskommelser som förpliktar oss till vissa beslut och som binder oss som beslutsfattare. Men finns viljan här hemma att använda den här tiden för att förstärka hotade områden och stärka beredskapen? Eller kommer tiden att användas för att vänta och se eller rusta ned med hänvisning till EG?

Ilman tietoisesti valittuja vastatoimenpiteitä maaseutu ja heikot alueet joutuvat tinkimään EY-jäsenyydessä. Tavoitteena neuvotteluissa tulee olla Suomen oloihin sopivien aluepoliittisten tukien aikaansaaminen. Minusta aika ei ole oikea tukialueiden ja aluepoliittisten tukien vähentämiseen maassamme odotetulla tavalla. Viitataan Paasivirran tekemään selvitystyöhön. Tämä ei voi olla kansallinen etu mahdollisen jäsenyyden yhteydessä.

Meidän ei tule ummistaa silmiämme riskiltä, että kasvu uusilla Euroopan markkinoilla tapahtuu ympäristön ja köyhän maailman kustannuksella. Meidän ei myöskään pidä sulkea silmiämme siltä, että integraatio merkitsee mahdollisuuksia niiden ihmisten vapauden ja merkityksen kasvuun, joilla on parhaat edellytykset, kun taas yhteiskunnan tukea tarvitseville ihmisille etu jää edelleen pieneksi, voi jopa pienentyä. Liian vähän on kiinnitetty minusta huomiota integraation niveltämiseen kestäväan kehitykseen. Suomen tulee olla tukemassa moraalialia ja solidaarisuutta Euroopan yhteisössä ja yhteistyössä.

Socialpolitiken är som vi vet en nationell behörighet inom EG, även om medlemsländerna — förutom England — i Maastricht kom överens om att utveckla minimidirektiv för de sociala grundrättigheterna. Socialskyddet i Finland byggs mera på skattefinansiering och arbetsgivaravgifter och mindre på arbetstagarnas egna försäkringar, oavlönat kvinnoarbete och välgörenhet än vad som gäller i EG-länderna. Socialskyddet i vårt land skulle fortfarande vara beroende av egna politiska, ekonomiska och skattepolitiska värderingar — inte av EG:s direktiv. En öppen fråga är hur vi låter oss påverkas på frivillig väg av socialpolitiken i konkurrerande EG-länder. Den nuvarande situationen visar hur viktig den ekonomiska utvecklingen och sysselsättningen är även för socialskyddet. När resurserna krymper hamnar också socialskyddet lätt i kläm.

Som medlem i EG kunde Finland driva socialpolitiska frågor enligt nordiskt mönster, bl.a. kvinnornas medverkan i arbetslivet och deras ekonomiska ställning.

Medverkan i den europeiska integrationen innebär att den nationella självbestämmanderätten beskärts. Men som medlem skulle vårt land i varje fall fullvärdigt kunna medverka i beredningen och fattande av besluten, i motsats till vad som skulle vara fallet i Ees. Ett medlemskap

bör förenas med satsning på en mera demokratisk förvaltning i vårt eget land, bl.a. genom fortsatt delegering av beslut till kommunerna och närmare medborgarna.

Arvoisa puhemies! Kannanottoni jäsenyyssuostelluja koskevan hakemuksen puolesta johtuu pitkälti siitä, että Ruotsi on lähdyssä mahdollisimman pian Etasta. Pohjoismaisesta yhteistyöstä ei jää paljon jäljelle, jos Tanska ja Ruotsi tulevat eri ryhmään kuin muut Pohjolan maat. Eta suunnitellussa muodossaan olisi sopinut Suomelle erinomaisesti 1990-luvulla, niin kuin jo aikaisemmin totesin, mutta kun puolueettomat Efta-kumppanimme Itävalta, Ruotsi ja Sveitsi harkitsevat asiaa uudelleen, alue hajoaa nopeasti. Näin minä arvelen ja moni muukin.

Uskon edelleen, että toisenlainen valinta olisi väärä signaali ulkomaille siitä, mitä Suomi on ja mitä Suomi haluaa olla. Samalla haluan korostaa Venäjän ja muiden Itsenäisten valtioiden yhteisön maiden kanssa tehtävän yhteistyön merkitystä.

Näkemykseni perustuu nyt vallitsevaan tilanteeseen ja arvioihin. Jos jokin olennainen seikka muuttuisi merkittävästi ja jos reuna-ehdoja ei saataisi aikaan, kaikkien osapuolten tulee pidättää itselleen oikeus harkita asiaa uudelleen. Pidän tätä luonnollisena, vaikka mahdollinen jäsenyyshakemus tietysti on tehtävä vakavassa tarkoituksessa, kuten presidenttikin korosti.

Vaivoja ei tule tässä tilanteessa säästää kansalaisten informoimiseksi siitä, mitä Euroopan integraation odotetaan merkitsevän. Erityisesti, kun otetaan huomioon kansanäänestyksen järjestäminen, mikä on todennäköistä, kaikkien tulee saada mahdollisuus muodostaa käsityksensä siitä, mikä vaihtoehto hyödyttää maamme väestöä. Tässä kysymyksessä kansan tulee antaa sanoa sanansa riippumatta siitä, sopiiko vastaus hallitukselle ja eduskunnalle vai ei. Itse olen valmis arvostamaan kansanäänestyksen tulosta ja hyväksymään sen. Myös fanaattisten EY-kannattajien on myönnettävä, että junia on useampia, jos suomalaiset valitsisivat vilkuttamisen ruotsalaisille tällä kertaa.

Värderade talman! Ingen möda får i den här situationen sparas för att informera allmänheten om vad den europeiska integrationen väntas innebära. Särskilt med tanke på att en folkomröstning bör ordnas, måste alla få möjlighet

att bilda sig en uppfattning om vilket alternativ som gagnar befolkningen i vårt land. I den här frågan är det värt att låta folket säga sitt, oberoende av om svaret passar regeringen och riksdagen eller inte. Även fanatiska EG-anhängare bör medge att det går flera tåg, om finländarna skulle välja att "vifta av" svenskarna den här gången.

Ed. Luukkainen: Arvoisa puhemies! Suomi on pieni avoin talous, joka ulkomaankaupasta riippuvaisena maana ei voi harjoittaa muista maista riippumatonta talouspolitiikkaa ovatpa sen integraatoratkaisut millaisia hyvänsä. Erityisesti vapaiden pääomaliikkeiden maailmassa talouspoliittinen eristäytyminen olisi mahdotonta. Maailma on muuttunut jo 80-luvulla suuntaan, joka korostaa kansainvälistä yhteistyötä ja päätöksentekoa.

Suomen on talouspolitiikallaan pyrittävä pitämään inflaatio ja palkat yleiseurooppalaisen käytännön mukaisella tasolla, joka ei vahingoita vientiä. Suomessa inflaatio on kuitenkin toistuvasti ryöstäytynyt yli eurooppalaisen tason mm. siksi, että suomalaisten — erityisesti etujärjestöjen — tietoisuus talouden kansainvälisestä riippuvuudesta sekä nimellis- ja reaalisuureiden eroista on selvästikin ollut puutteellinen.

Yksi merkittävimmistä rajoitteista Suomen harjoittamalle talouspolitiikalle on taloudessamme vallitseva kaksoisvaje eli mittavat samanlaiset alijäämät sekä vaihtotaseessa että valtion budjetissa. Molemmat vajeet vaikuttavat Suomen korkotasoon siten, että se ei asetu matalammaksi kuin EY-maissa. Aika ajoin esiinnousevat valuuttakurssispekuloinnit päinvastoin nostavat korkotasomme selvästi korkeammalle kuin EY-maissa.

Lisäksi yksin harjoitettu rahapolitiikka johtaisi korkeampaan korkotasoon kuin EY:n muiden jäsenmaiden kanssa toteutettu rahapolitiikka. EY-maissahan valuuttakurssveja muutetaan vain yhteisillä päätöksillä ja tarvittaessa yksittäistä valuuttaa puolustetaan yhteisin voimin.

Viime syksy opetti kouriintuntuvasti, kuinka Suomessa talouspolitiikka toimi markka ja ääni-periaatteella, kun markkinat jyräsivät markan ja rahaviranomaisten yli. Tosin hallituksessakin oli devalvaation takuumies.

Korkotaso on yksi olennaisimmista tekijöistä kansantulon muodostumisen, investointien sekä yritysten ja kotitalouksien velkaantumisen kannalta, ja korkotasoon Suomen EY-jäsenyyden nimenaan vaikuttaisi myönteisesti. Sen sijaan

se, miten kansantulo jaetaan kussakin maassa esimerkiksi puolustusmenoihin tai sosiaaliturvaan, on EY-maissakin kunkin maan omassa päätösvallassa. Jos Suomi jatkossakin haluaa panostaa hävittäjiin sosiaaliturvan tai ympäristönsuojelun kustannuksella, ei EY sitä estä.

Koska en ole itse sosiaalipoliitikko, lainaan sosiaalipoliittikona suuresti arvostamani ex-kansanedustaja Kalle Könkkölän näkemyksiä EY:stä ja sosiaaliturvasta. Mainittakoon, että hän kannattaa jäsenyyshakemuksen jättämistä. Hänen pointtinsa ovat:

1. EY ei tee päätöksiä sosiaalipoliitikasta. Se on maiden oma asia.

2. Suomi ei käytä oleellisesti enempää rahaa sosiaali- ja terveydenhuoltoon kuin EY-maakaan. Suomi on hyvää keskitasoa.

3. EY-maissa sosiaaliturvan rakenne ja rahoitus on erilainen kuin Suomessa. Eli mailla on mahdollisuus olla erilaisia.

4. Eta-sopimus tuo pitkälti samat paineet sosiaaliturvaan kuin EY. Itse asiassa paineet tulevat, olkoon Suomi minkälaisessa suhteessa EY:hyn tahansa.

5. EY:n sisällä on suuria eroja ja eri maat ovat eri kehitystasolla, jos verrataan esimerkiksi ääripäitä Portugalia ja Saksaa.

6. Voidaan ajatella, että EY:n sisällä on kilpailu niin kovaa, että kustannukset täytyy painaa alas. Kilpaillaan siis matalalla sosiaaliturvalta. Näin tekee Portugali nyt. Toisaalta, vaikka Suomi on EY:n ulkopuolella, me emme ole tuon kilpailun ulkopuolella. Taloutemme on niin avoin joka tapauksessa, että kustannuksiin täytyy kiinnittää huomiota. Toisaalta kilpailukyisinä kansantuotteesta riittää jaettavaa toisillemme hyvinvointina.

Näin siis Kalle Könkkölä perustelee näkemyksiään.

EY:n sosiaaliturvaa koskevat säädökset asetetaan siis vain minimin, ja sen minimin voi halutessaan ylittää jokainen maa, jolla on siihen varaa. Sama koskee useimpia ympäristönormeja. Kansalliset normit voivat olla tiukempia kuin minimi, jos kunkin maan päätöksentekijät pitävät sitä tärkeänä. Esimerkiksi Saksa ja Hollanti ovat jo omaksuneet varsin kunnianhimoisia tavoitteita ympäristöpolitiikassaan.

Ympäristökysymykset ovat luonteeltaan pikemminkin globaaleja kuin paikallisia. On tärkeää, että vaatimukset saadaan mahdollisimman kireiksi koko EY:n alueella, koska yritykset pystyvät kiertämään tiukkoja paikallisia normeja siirtämällä tuotantoaan väljemmän normiston

maihin, jos näitä vielä ympäristöön jää. Kaikilla taloudellisilla päätöksillä on vaikutuksia ympäristöön. Siksi ympäristön puolestapuhujien on myös oltava mukana siellä, missä talouspäätöksiä tehdään. Tämä on yksi perussy, miksi itse kannatan Suomen ja vihreiden mukanaoloa EY:ssä.

Suomen liittymistä EY:hyn on vastustettu mm. siksi, että se vaatii muutoksia Suomen talouden rakenteeseen. Viimeistään nykyinen lama, sen syvyys ja kesto, on osoittanut, että Suomen taloudessa on suuria rakenteellisia ongelmia. Nämä ongelmat on ratkaistava siitä riippumatta, onko Suomi EY:ssä vai sen ulkopuolella.

Mutta talouden rakenneongelmien ratkaiseminen on kuitenkin helpompaa EY:n sisällä kuin jättäytymällä yksin sen ulkopuolelle huonompaan asemaan kuin kilpailijamaamme Ruotsi. EY-mailla on yhteiset sopeutusohjeet ja sopimus yhtenäisen talouspolitiikan noudattamisesta, ja mikä tärkeintä, tavoitteiden saavuttamista myös seurataan. Maat ovat siis sitoutuneet yhtenäiseen linjaan, ja kun ne sopeutuvat samanaikaisesti ja noudattavat sopeutusprosessia tukevaa talouspolitiikkaa, hyöty yhdentymisestä koituu kaikille jäsenmaille. EY:n sisämarkkinat luotiin lääkkeeksi juuri Euroopan potemaan rakennetautiin.

Monet EY:n vastustajat ovat esittäneet, että Suomihan voitaisiin itsekkin laittaa eurokuntoon. Totta kai rakennemuutosta voi yrittää tehdä myös EY:n ulkopuolelle jättäytyen, mutta sen toteuttaminen on huomattavasti vaikeampaa, koska linja lipsuu niin helposti, kuten Suomessa-kin on viime aikoina nähty. Uskottavuuden palauttaminen talouspolitiikan epäonnistumisten jälkeen edellyttää aina monin verroin ankarampia ja pitkäaikaisempia toimia.

Suomella olisi ollut tilaisuus laittaa taloutensa kuntoon moneen kertaan viimeisten 20 vuoden aikana, vaan eipä laitettu. Suomea ei laitettu kuntoon viimeisen kymmenen vuoden aikana, ei viimeisen viiden vuoden eikä edes viime vuodekkaan aikana. Vielä viime vuonna maassamme elettiin kuin siat pellossa, vaikka selvästi oli nähtävissä, mitä on edessä. Suomi vain soitteli kuin sirkka viuluun takatalvesta välittämättä. Miksi? Siksi että Suomessa finanssipoliittinen valta on luovutettu etujärjestöille: Maatalouspolitiikka on MTK:n käsissä, teollisuuspolitiikka teollisuuspiirien hallussa ja hyvinvointipoliitiikka ay-liikkeen huomassa.

Idänkaupastakaan ei ole enää Suomelle kai-

nalosauvaksi. Illuusio idänkaupan uudelleen elvyttämisestä on menneen talven lumia. Idästä ei enää löydy maata, jonne Suomen viennillä olisi etu-oikeus. Toki siellä on kyltymätön kysyntä, mutta se ei enää realisoitu Suomeen vaan maihin, joista tavaraa saa paremmilla ehdoilla.

Yhtä lailla on suuri harhaluulo, että EY:n ulkopuolelle jääminen antaisi enemmän liikku-mavaraa esimerkiksi harjoittaa joustavampaa valuuttakurssipolitiikkaa tai aluepolitiikkaa. Joka tapauksessa sekä kansainväliset että kotimaiset markkinat vertaisivat Suomea EY:n yhtenäiseen talouspolitiikkaan ja oleelliset poikkeamat talousindikaattoreissa heijastuisivat välittömästi korkeampina korkoina Suomessa.

On luonnollista, että sopeutuminen Suomen kilpailulta suojatussa talouden suljetussa osassa, kuten maataloudessa ja julkisessa sektorissa, tulee olemaan vaikeaa. Rakenteellinen sopeutus on Suomessa joka tapauksessa edessä, sillä talouden heikkous ja resurssien vähäisy eivät enää salli tuhlailevaa valtion tukipolitiikkaa eivätkä julkisen sektorin rönsyilyä.

Maatalous on ongelmasektori, johon muutos-paineet kohdistuvat erityisen kovina, koska maatalouden ongelmiin ei ole ajoissa puututtu ja ongelmien ratkaisua on lykätty. On itsepetosta käyttää EY:tä syntipukkina maatalouden murroksessa, koska maatalous on laitettava kuntoon, olipa EY:tä olemassa tai ei.

Maataloudessa on siirryttävä määrästä laatuun, jolloin Suomi saisi elintarvikkeiden puhtaudesta vahvan kilpailuvälin. Se tosin edellyttää, että maaperä pidetään saasteettomana. Tämä puolestaan merkitsee sitä, että vähenetään ratkaisevasti lannoitteiden ja torjunta-aineiden käyttöä sekä rajoitetaan teollisuuden ja liikenteen päästöjä.

Itse kuulun niihin, joiden mielestä maaseutu tulee pitää elävänä ja peruselintarvikkeiden omavaraisuus on turvattava. Mutta maataloudesta ei saa tulla estettä modernien elinkeinojen kehittymiselle. Suomea ei kuitenkaan voi jatkuvasti pitää turpeeseen tai tuoheen kytkettynä. Talouden niukkoja resursseja ei voi sitoa maatalouteen siinä määrin, että uusien innovatiivisten yritysalojen syntymiselle ja kehittymiselle ei riitä rahoitusta. Orastava studio- ja muu vaihtoehtoinen yritystoiminta ovat tulevaisuuden aloja, jotka uskaltavat astua myös Eurooppaan. Esimerkiksi tele- ja viestintäsektori tulee kasvamaan kolminkertaiseksi 90-luvun maailmassa. Mikä estäisi muuttamasta maatalousopistoja atk-instituuteiksi tai kielilaboratorioiksi?

Vastaavasti julkinen sektori on pakkomuu-
tosten edessä, halusimme sitä tai emme, menem-
me EY:hyn tai emme. Nykyisen kaltaista suurta
ja tehotonta koneistoa ei voida enää ylläpitää.
Jatkuvan kasvun varaan rakennettu sosiaalitur-
va on väistämättä arvioitava uudestaan, ja siinä
joudutaan puuttumaan myös jopa saavutettui-
hin etuihin. Kasvun huumassa on syöty jo tule-
vienkin sukupolvien eväitä. Olen vakuuttunut
siitä, että kun esimerkiksi itse jään eläkkeelle
vuonna 2005, luvattuja eläke-etuuksia on jo
jouduttu leikkaamaan.

Julkisen sektorin osuuden supistumisella saa-
daan tilaa avoimen sektorin kehittämislle.
Muista maista oleellisesti poikkeavat verorat-
kaisut eivät jatkossa ole enää mahdollisia. Tämä
on seurausta taloudellisen toiminnan kansainvä-
listymisestä. EY-prosessi ohjaa tätä kehitystä,
mutta ei ole sen alullepanija. Julkisen sektorin
alijäämiä on pakko leikata, sillä muuten ylikor-
kea korkotaso estää talouden tervehtymisen.

Arvoisa puhemies! Suomen integraatiohyödyt
syntyvät pääasiassa niistä tehokkuusvoitoista,
joita suljettujen sektoreiden altistaminen kilpai-
lulle tuottaa. Rajojen avaaminen edellyttää pait-
si hintakilpailukyvyistä huolehtimista myös reaali-
sen kilpailukyvyn parantamista. Avainsanoja
ovat uusi teknologia, uudet tuotteet, uusi johta-
miskulttuuri. Suomen kannattaa vahvistaa vah-
vuuksiaan metsäteollisuudessa, ympäristötekno-
logiassa, luonnonmukaisessa elintarviketuotan-
nossa, viestintä- ja high tech -aloilla.

Suomalaisessa keskustelussa kuullut EY:n
vastustajien argumentit ovat paljolti samoja,
joita konservatiiviset EY:n vastustajat esittivät
Englannissa jo 20 vuotta sitten, silloin kun asia
oli siellä ajankohtainen. Puutun nyt niistä vain
pariin, koska historia on jo ehtinyt todistaa
monet niistä vääriksi.

Ensiksi väite siitä, että Suomi menettäisi puo-
lueettomuutensa. Itse en ole koskaan kokenut,
että Suomi olisi ollut puolueeton maa sanan
täydessä merkityksessä. Minusta on aina tuntu-
nut, että Suomi on nöyristellyt itänaapuriaan ja
ollut vahvasti kallellaan siihen suuntaan.

Toiseksi väite siitä, että EY olisi byrokraatti-
nen. Toki siellä työskentelee 20 000 virkailijaa,
mutta luku asettuu oikeaan mittasuhteeseen,
kun huomataan, että se on vain puolet Tukhol-
man kaupungin sosiaalibyrokraattien määrästä
ja puolet Helsingin kaupungin työntekijöiden
määrästä. Ja Suomen maatalouden hallinnossa-
kin on kuulemma peräti 6 virkailijaa 100:aa
viljelijää kohti.

Näen EY:n vaarana lähinnä sen, että se ra-
kentuu niin vahvasti tukiaisajattelulle. Pelkään
myös juristien vallan kasvua ja sitä, että direktii-
viidakko estää terveen kaupunkilaisjärjen käy-
tön.

Arvoisa puhemies! Lopuksi haluan sanoa vie-
lä muutaman sanan itselleni lähellä olevasta
alueesta: eläinten oikeuksista ja eläinsuojelusta,
joiden suhteen olen toiveikas EY:ssä. EY tulee
vähentämään eläinkokeiden määrää ja poista-
maan esimerkiksi turkistarhauksen pahimpia
epäkohtia. Lisäksi on oletettavaa, että metsäs-
tyksen alueella saavutetaan suurimmat edistys-
askeleet sekä tuskallisten metsästyksen menetelmien
kieltämisen että suurpetojen ja muiden uhan-
alaisten ja harvinaisten eläinlajien suojelun suh-
teen. Piakkoin eduskuntaan tuleva metsästyslain
"uudistus" on tulevissa eurooppalaisissa raa-
meissa katseltuna jo ilmestyessään auttamatto-
masti vanhentunut. Erityisesti siinä vaiheessa,
jos ja kun sellaiset eläinsuojelun kärkimaat kuten
Ruotsi ja Sveitsi tulevat EY:n jäseniksi, voi
odottaa eläinsuojelullisten uudistusten leviävän
laajemmallekin EY:n piiriin.

Toivottavasti Suomi ei enää EY:ssä pyydä
poikkeuslupia saadakseen poiketa kansainväli-
sistä eläinsuojelusääädöksistä, kuten se on tehnyt
Bernin sopimuksessa ja Euroopan neuvostossa.
Suurpetojen metsästäminen ja koirien häntien
leikkaaminen ovat seikkoja, joita suomalaisena
saa jatkuvasti hävetä kansainvälisillä foorumeil-
la.

Suomen tulee kansainvälisissä yhteyksissään
edesauttaa eläinten oikeuksia ja suojella uhan-
alaista lajistoa. Esimerkiksi tulevan Etykin isän-
tämaana Suomella olisi erinomainen tilaisuus
tehdä aloite eläinsuojelun sisällyttämisestä Parii-
sin julistukseen, seikka, jota nimenomaan moni-
en EY-maiden piiristä on toivottu.

Suomen tulee myös huolehtia siitä, että kaup-
papolittiset näkökulmat eivät saa nousta eläin-
suojelun yli. Esimerkiksi esillä olleissa sikojen ja
vasikoiden pitoa koskeissa direktiiveissä on
tyytytty sellaisiin minimistandardeihin, jotka
estävät eläinten luonnonmukaisen käyttäytymi-
sen. Jatkossa tulee kiinnittää erityistä huomiota
myös elävien eläinten kuljetusten rajoittamiseen
ja geenimanipulaation ehtoihin.

Arvoisa puhemies! Näkemykseni on, että
Suomen tulee viipymättä jättää EY:lle lyhim-
män kaavan mukainen jäsenhakemuksensa.
Neuvottelutavoitteeksi tulee asettaa erityisesti
hyvinvointia ja ympäristönsuojelua korostavat
seikat.

Itselläni ei ole mitään illuusioita Suomen saamista erityisohdoista. On muistettava, että Suomi kolkuttelee EY:n ovea eikä päinvastoin. Ei kannata luulla liikkoja, jottei kävisi kuin sadun isottelevalla sammakolle. Mielestäni näiden neuvottelutavoitteiden oleellisin etu on se, että sitä kautta voidaan nostaa esiin Suomelle tärkeitä kehityssuuntia ja odottaa koko EY:n tarttuvan niihin.

Kannatan siis Suomen liittymistä EY:hyn mutta en istuvan hallituksen johdolla. Ahon hallitus on ajopuuhallitus. Se istuu kulissipainona, kun muut tahot ohjaavat näytelmää riimeltä Suomen tulevaisuus. Seuraavat kolme lyhyttä esimerkkiä osoittavat tämän väitteen todeksi.

1. Markka jouduttiin kytkemään ecuun rahamarkkinoiden ajamana.

2. Markka jouduttiin devalvoimaan metsäteollisuuden ja sen kätyreiden ajamana. Ja kuten jo nyt on nähty ja havaittu, koko devalvaatiohyöty on haihtunut kuin hui t tuuleen.

3. Suomi joutuu liittymään EY:hyn Ruotsin vetämänä ja sen vanavedessä ja pääasiassa opposition voimin, ei hallituksen aktiivisen otteen vuoksi. Hallituksellahan ei ole vielä kantaa edes siitä, pitäisikö Suomen ylipäänsä hakea EY-jäsenyyttä.

Ensin hallitus vannoi pelkästään Etan varaan ja EY julistettiin tabuksi. Nyt kun Eta on selvästi karannut käsistä Ruotsin ja Itävallan haettua EY:n jäsenyyttä, EY vedettiin esiin kuin kani taikurin hatusta. EY:n suhteen hallitus on selvästi teeskennellyt tyhempää kuin se on, mikä tietysti on saavutus sinänsä.

Ministeri Kankaanniemi sanoi täällä eilen, että hän ei ole itse viemässä Suomea EY:hyn. Se oli lohduttava tieto, sillä olisi todella mystistä, jos Suomen talouden merkittävintä päätöstä ohjaisi Ilmestyskirja petoineen. Myös useiden ministereiden eilen esittämät ristiriitaiset näkemykset EY:stä antavat viitteitä siitä, että istuva hallitus tulee kompastumaan siihen. EY:n Suomelle antamien etujen listalle voitaneen siis lisätä vielä yksi positiivinen seikka: Ahon hallituksen kaatuminen.

Puhetta on ryhtynyt johtamaan puhemies Suominen.

Ed. Aittoniemi (vastauspuheenvuoro): Herra puhemies! Jos me kaikki käsittelemme

näitä asioita näin kansallista itseinhonä tulvivalla tavalla kuin ed. Luukkainen, tämä olisi todella inhottava paikka. Kun kuuntelin hänen puheitaan, kun jättää siitä tämän itseinhon sävöksen pois, niin hän kyllä esittää erilaisia näkemyksiä siitä, mihin suuntaan pitäisi edetä, mutta minikäänlaista neuvoa, millä tavalla sen pitäisi tapahtua, yhtään ainutta sellaista en kuullut hänen puheestaan. Erinomaisen hyvin esitetty puhe ja kunnioitan sitä toki ed. Luukkaisen puheena, ei siinä mitään.

On ihan mukava, kun tässä vihreiden ed. Luukkainen nyt on lähdössä kovasti Eurooppaan. Se on todella ympäristönsuojelun ihanne-maa hänen mielestään. Kuitenkin siellä tuotannon kovat lait merkitsevät sitä, että ympäristökysymykset ovat jääneet huomattavasti heikom-malle osalle kuin Suomessa, ja kun nämä tuotta-misen ja tuotannon kovat lait tulevat Suomeen, niin myös täällä ympäristönsuojelu nykyistä enemmän jää taka-alalle. Ympäristönsuojelu on Suomessa ollut tärkeä asia ja se on kohtuullisella tasolla, mutta Euroopan yhteisöön liittymisen jälkeen olemme kyllä toisessa junassa siinä mielessä.

Mitä tulee näihin hävittäjiin, kun ed. Luukkainen heitti tavanomaisen letkauksen hävittä-jistä, minä en oikein tiedä, onko Euroopan yhteisössä sellaista maata, jossa ei olisi hävittä-jä. Luxemburg saattaa olla sellainen, en tiedä. Valtaosassa sellaisista maista, joilla ei ole itse-näistä hävittäjätuotantoa, kuten Mirage ja Fiat, on kaiken lisäksi F-18 Hornet, joka toivottavasti Suomessakin tulee olemaan hävittäjähankinnan kohteena.

Ed. L a x (vastauspuheenvuoro): Herra puhemies! Ed. Luukkaisen puheenvuoro sisälsi monta virkistävää ja erittäin realistista näkökoh-taa. Itse olen myös EY-jäsenhakemuksen kan-nalla.

Minusta virkistävää oli vaihteeksi kuulla, että EY-jäsenyyks myös tuo mahdollisuuksia maata-loudelle. Täällä on enimmäkseen aivan päinvas-taisia näkökohtia tuotu esille.

Niin kuin moni muukin on todennut, Eta jää väliaikaiseksi ratkaisuksi. Tässä on vain aina korostettu sitä, että Ruotsi ja Itävalta ovat siirtymässä Euroopan yhteisöön, ja tähän on vedottu. Minä haluaisin kiinnittää huomiota siihen, että itse poliittinen perusta, perusta Euroopan yhteisön poliittiselle kiinnostukselle koko Eta-ratkaisua kohtaan on hävinnyt. Se ratkaisu aikoinaan esitettiin kolmantena tienä

lähinnä puolueettomille ja liittoutumattomille maille tilanteessa, jolloin Neuvostoliitto oli olemassa, se oli kommunistijohtoinen yksipuoluejärjestelmä, Varsovan liitto oli olemassa, Saksa oli jaettu, Keski-Euroopassa oli paljon neuvostoliittolaisia sotilasyksiköitä jne. jne. Koko tämä maailma on muuttunut, ja sen vuoksi koko tämä looginen perusta on tavallaan murentunut. Minun mielestäni tämä olisi nyt otettava vaarin, kun toiset kovasti vannovat Etan varaan.

Ed. V e h k a o j a (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Ed. Luukkaisen puheenvuoro, jota en tainnut kokonaan kuulla, oli kuitenkin loppuosaltaan hyvin mielenkiintoinen. Hän totesi, että maatalouspolitiikassa suuren osan vastuusta kantaa MTK, kun ongelmiin ei ajoissa ole puututtu. Määrästä laatuun on oikea ajatus. Meillä on kotimaassakin mainostettu, että meillä on paljon puhtaampi ruoka kuin Euroopassa keskimäärin. Nyt pitää uskaltaa lähteä kysymään myös eurooppalaisten kantaa tähän asiaan. Jos tämä väite kestää, meillä on hyvinkin tulevaisuus löytymässä maatalouden tietyille erikoistuneille aloille.

Sen sijaan idänkaupan suhteen niihin arvioihin, mitä ed. Luukkainen esitti, en voi täysin yhtyä, koska hän ei kertonut aikaperspektiiviä, missä hän arvioi tätä asiaa. Maantiede kertoo meille sen, että ainakin potentiaalisessa mielessä meillä tulee olemaan jatkossakin suuri markkina-alue idässä. Mikä on totta, niin 10:een, ehkä 20:eenkään vuoteen se ei ole hirveän relevantti kysymys sekavien poliittisten olojen johdosta. Mutta se ei muuta sitä tosiasiaa, että pitemmällä aikavälillä Suomen tulee pitää mielessä tuo tärkeä suunta, josta löytyy meille luontevalla tavalla markkina-aluetta. Tämä ei kuitenkaan ole seikka, joka olisi vaikuttamassa EY-hakemukseemme. Olen sitä mieltä, että tämä hakemus on jätettävä.

Ed. P a l o h e i m o (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Siitä huolimatta, että itse suhtaudun jonkun verran varovaisemmin tähän kysymykseen kuin ed. Luukkainen, hämmästelän ed. Aittoniemen kommenttia, kun hän sanoi, että ed. Luukkainen ei esittänyt mitään keinoja asian ratkaisemiseksi. Ihmettelen, onko ed. Aittoniemellä kuulo- vai kielivaikeuksia tässä kysymyksessä, koska ed. Luukkainen sanoi, että jäsenyyttä on haettava viivyttämättä, lyhimmän kaavan mukaan ja vieläpä siten, että sitä ei

hae Ahon hallitus, vaan joku toinen hallitus. Tämän selvemmin minusta asiaa ei voi sanoa. Jos tätä ei ymmärrä, silloin ymmärryksessä on jotain vikaa.

Ed. L u u k k a i n e n (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Ed. Aittoniemi sanoi, että olisin menossa Eurooppaan, koska en arvostaisi Suomea, tai jotakin sen tyyppistä. Vastaan, että 18-vuotisen ekonomistiurani aikana minulla on toki ollut monta tilaisuutta mennä Eurooppaan, mutta en ole sitä tehnyt, koska arvostan tätä maata niin paljon ja olen halunnut pysyä Suomessa.

Ed. Vehkaojalle lyhyt vastaus idänkaupan tulevaisuudesta. Minusta tarkasteltuna millä aikaperspektiivillä tahansa ja riippumatta siitä, mistä maasta on kyse, jatkossa kauppaa käydään lähinnä niiden maiden kanssa, joiden kanssa se on edullisinta.

Ed. H i l t u n e n : Arvoisa herra puhemies! Itsenäisen hyvin oman identiteettinsä ja historian tiedostava kansa pystyy rakentavalla tavalla yhteistyöhön muiden kansojen kanssa. Maalamme ja sen yksittäisillä kansalaisilla ja yhteisöillä on tulevaisuudessa yhä enemmän kontakteja ja yhteistyötä yli rajojen. Ihmiset liikkuvat, kansalaistoiminta yli rajojen laajentuu valtiollisen ja taloudellisen yhteistyön ohella. Koko maailmaa varjostavat vakavat uhat mm. ympäristön ja varustelun osalta ovat myös yhteiset.

On perusteltua keskustella vakavasti valtioiden ja kansojen yhteistoiminnasta. Teknologian kehitys niin aseiden kuin kommunikaationkin alalla on vähentänyt perinteisten valtiorajojen merkitystä. Toisaalta yhä useammin ja voimakkaammin markkinat lävistävät valtioiden rajat. Partekilla ja Nokialla, vain muutama esimerkki, ei ole enää kotimaata, eivätkä yritystoiminnan haitatkaan kunnioita valtioiden rajoja.

Valtioiden yhteistoimintaan pitääkin lähteä enemmän käytännön tarpeesta kuin valtioiden halusta. Yhteiskunnan ja talouden syvävoimien toimintaa voidaan jatkossa säädellä vain yhteistyössä muiden valtioiden kanssa.

Olen edellä perustellut lisääntyvän, yli rajojen tapahtuvan yhteistyön tarvetta. Tämän ohella pidän tärkeänä kansainvälisessä yhteistyössä toimivien yksiköiden itsenäisyyttä, kansallisvaltioiden olemassaoloa ja niiden mahdollisimman alhaiselle tasolle vietyä päätäntävaltaa, demokratiaa. Olemme yhteiskunnassamme saaneet seurata kehitystä, jossa kansalaisyhteiskunta on jo

syryttämässä komentoon perustuvan alamaisyhteiskunnan. Hallitus määrää, kansalaiset tottelevat -malli ei ole kestänyt, ja päätöksentekovaltaa on siirretty sinne, missä vaikutuksetkin kipeimmin tuntuvat. Elämme uudeltaisessa valta- ja hallintokulttuurissa, jota vielä tosin opettelemme. Aikaisemmin tarkasti normi- ja sääntöohjatusta käytännöstä ollaan kunnallishallinnon alalla luopumassa, ja hyvin konkreettisesti tämä tulee esille ensi vuonna, kun valtionosuusuudistus tulee voimaan.

Kiire tehdä päätös EY-jäsenyyshakemuksen jättämisestä ei ole mielestäni uskottavaa eikä järkevää. Tällä hetkellä on liian paljon avoimia kysymyksiä liittyen mm. reunaehtoihin ja ennen kaikkea avoin kysymys siitä, mitä hyötyä EY:stä Suomelle olisi, mitä sellaisia etuja ja hyötyjä, joita emme saisi jo Etan myötä. Toisaalta, miksi nyt tämä kiire aikana, jolloin tärkeintä olisi ensin keskustella siitä, minkälaisena Suomen haluamme säilyvän? Lamalääkkeiden nauttimisen jälkeen tarvitsemme visioita siitä, miten saamme talouselämän rattaat pyörimään, millaisen elinkeinorakenteen, millaisen maaseudun, millaisen ympäristön haluamme, millaisen perusturvan ja peruspalvelut haluamme kansalaisillemme tuottaa ja taata.

Olemme maassamme murrosvaiheessa, kun mm. sosiaalipolitiikan alalla voimavarojen supistuminen ja väestökehityksestä seuraava tarpeiden kasvu luovat paineita uudeltaisiin toimintatapoihin. Omalla kansallisella tasollamme kaivataan kipeästi visioita siitä, mihin olemme suuntaamassa resurssejamme ja miltä arvopohjalta teemme ratkaisujamme.

Ratkaisu Euroopan yhteisön jäsenyyteen liittymisestä on vaikea ja merkittävä, se on kauaskantoinen ja koskettaa kaikkia elämänaloja sangen syvästi. Todella vakavaksi sen tekee se, että Euroopan yhteisön jäsenyydestä on käytännössä lähes mahdotonta erota toisin kuin Euroopan talousalueesta Etasta. Tunneperäisestä ajattelutavastamme — Venäjässä pelkäämme menneisyyttä, Euroopassa tulevaisuutta — on toki päästävä eroon, mutta samalla tulevaisuuden visioita on tarkasteltava realistisesti ja suurella vakavuudella, ja tässä keskustelussa olemme nyt tekemässä itsenäisyytemme ajan tärkeintä päätöstä.

Suomalaiseen kansanluonteeseen ovat aina jollakin tavalla kuuluneet rauhallisuus, viileä harkinta ja tekojen pitkän tähtäimen vaikutusten huomioon ottaminen. Vuosikymmenten varrella valtionpäämiestemme ja keskeisten vaikut-

tajien tekemät päätökset ovat kansamme ratkaisukohdissa pitkälti nousseet tältä vakavalta pohjalta. Nytkin maailman muutosvirtojen keskellä nämä peruspiirteemme ovat erityisen tarpeellisia. Joudumme pohtimaan perustaamme suuren haasteen edessä. Kansakunnan itsenäisyyden syntyvaiheet ja saavutetun itsenäisyyden turvaaminen ovat suurimmat kansamme vaiheisiin vaikuttaneista tekijöistä. Avautuvan Euroopan ja maailman haasteisiin vastaaminen on tämän ajan suurimpia kysymyksiä. Sopinee kysyä, maltammeko hakea vastauksia koetellulta vahvalta pohjalta.

Arvoisa puhemies! Eri yhteyksissä on todettu EY-jäsenyyden pysyvä luonne. Rooman sopimuksessa ei ole huomioitu eroamismahdollisuutta, joka lieneekin käytännössä lähes mahdoton. Tätä tosiasiaa ei mielestäni ole riittävästi tuotu esille eikä siitä keskusteltu. On edesvastuutonta viedä maataamme liian helposti esille otettujen oletusten varassa uuden eurooppalaisen imperiumin osaksi.

Jäsenyyshakemuksen jättämistä pohdittaessa ovat monet tässäkin salissa painottaneet reunaehto- ja mahdollisuutta. Niin kuin jo on tullut todettua, olisi erittäin tärkeää lähteä sisällöllisesti määrittelemään näitä ehtoja, niiden keskinäistä painoarvoa ja ehdottomuutta. Saattaahan olla, että reunaehtoajattelun esittäjillä on hyvinkin erilaiset käsitykset.

Mikäli jäsenhakemus reunaehtoineen haluttaisiin jättää, olisi tärkeää jo ennen sen jättämistä selvittää EY:n eli vastapuolen suhtautumista yleisesti ottaen näihin reunaehtoihin. Jos pysyviä poikkeamia ei todellakaan ole mahdollista saada, niin kuin jotkut EY-edustajat ovat meille esittäneet, on mielestämme täysin turhaa niistä puhua ja niiden mukaan käsityksiään muokata.

Euroopan yhteisö muodostuu monesta eri kansallisuudesta ja eri kieliä puhuvista kansakunnista. Niillä on tuntevia kulttuurieroja, ja niiden kansalliset edut ovat vaikeasti yhteensovitettavissa. Kuitenkin Maastrichtin kokouksessa tehtiin päätökset pitkälle menevän unionin luomiseksi. Yhteisö pyrkii yhteiseen ulko- ja turvallisuuspolitiikkaan, se ottaa käyttöön yhteisen rahan ja perustaa yhteisen keskuspankin. Vielä tällä vuosikymmenellä tulisimme näkemään, että Euroopassa käydään kauppaa ilman kansallista rahaa yhteisellä maksuvälineellä ja vain sillä.

Olemmeko valmiit siihen, että ehdot määrätään tuolloin Brysselistä, 350 miljoonaisen imperiumin pääkaupungista? Jäsenenä Suomi saisi

vain reilut kymmenen edustajaa lähes 600 edustajan EY-parlamenttiin, jonka valta sekun on EY-päättöksenteossa hyvin vähäinen. Todellinen valta on ministerineuvostolla, jossa parinkymmenen joukossa olisi yksi suomalaisministeri. Vaikutusmahdollisuuksia toki on mutta vain vähän. On liioittelematonta todeta, että EY-jäsenenä Suomi menettäisi pääosan itsenäisyydestään.

Meidän on syytä muistaa myös Itä-Euroopan kuohuva tilanne. Suomalaisina elämme joka tapauksessa suuren Venäjän naapurina. Olisi viisasta edelleenkin hyväksi havaitun ulkopoliittisen linjamme mukaisesti panostaa paitsi länteen myös itäsuhteidemme hoitamiseen ja yysopimuksen jälkeenkin tehdä se sitoutumattomasta asemasta käsin.

EY-jäsenyydestä koituvat edut, jos niitä tulee, ovat pelkästään taloudellisia. Kuluttajahinnat laskisivat jonkin verran, laajat markkina-alueet avautuisivat täysin vapaiksi, ja pääsisimme osallisiksi eurooppalaisesta koulutus- ja tutkimustoiminnasta. Merkittävää kuitenkin on, että tämä tapahtuu myös Etan myötä. Muistettava on, ettei EY voi rakasta kurjassa kunnossa olevan kansantaloutemme rakenteellisia perusongelmia.

Hallituksen selonteko käsittelee myös monia EY-jäsenyyden myötä tulevia haittoja. Eniten esillä ovat olleet maatalouteen, koko maaseutuun sekä aluepolitiikkaan liittyvät asiat. Vaikka näiden suhteen elämme joka tapauksessa hankalien ratkaisujen aikaa, merkitsisi EY-jäsenyyden mahdollisine siirtymäsäännöksineen tai varauksineenkin paljon suurempaa muutosprosessia suomalaiselle maaseudulle ja koko elintarviketaloudelle. Merkitsisikö se täydellistä tuhoa, sitä en usko, vaan suuria muutoksia kuitenkin.

Maatalouden tuottajahinnat alenisivat EY-jäsenyyden myötä jopa 50 prosenttia ja tuotannon tulisi lähes kannattamatonta. Samalla maatalousmaan, tuotantorakennusten sekä koneiden arvo romahtaisi. Viljelijöille jäisivät velat, mutta niiden vakuuksilla ei olisi arvoa. Kymmeniätuhansia ihmisiä olisi ilman ammattia suurine velkoineen maaseudulla, missä ei ole työtä. Uudelleen koulutus ja uuden asuinpaikan etsiminen olisi kallista ja monilla tavoin vaikeaa. Perintötilojen ja synnyinseudun arvo häviäisi hetkessä. Näitä menetyksiä ei korvata millään poikkeussäännöksillä.

Pysyviä poikkeuksia EY-säännöksistä on lähes mahdotonta saada, näin ovat EY:n edustajat ilmoittaneet. Siirtymäsäännöksiä meille todennäköisesti annetaan, mutta ne ovat väliaikaisia.

Jäsenyyden taas on pysyvä. Toivon, ettemme tällaisilta tosiasioilta ummistaisi silmiämme. EY-jäsenyyden merkitsisi laajaa muutosta myös suomalaisen alkoholipolitiikkaan. Erityisesti verotuksen mahdollinen harmonisointi johtaisi suuriin muutoksiin. Enimmillään jopa 17 miljardin markan vuotuiset verotulojen menetykset tulisivat alkoholin, tupakan ja oluen verotuksen kevenemisen johdosta. Tämä olisi valtaisa aukko verotuloissa. Verotuksen keveneminen näkyisi merkittävästi hintojen laskuna. Jos hinnat alenisivat lähes puoleen nykyisestäään, kulutus kasvaisi voimakkaasti. Tutkimusten mukaan taas kulutuksen kaksinkertaistuessa nelinkertaistuvat sen haitat: sairaudet, poissaolot töistä, onnettomuudet, rikollisuus sekä monimuotoiset sosiaaliset haitat. Seurauksena olisi terveydenhuollon ja sosiaalitoimen menojen merkittävä kasvu samalla, kun verotulot ovat vähentyneet. Näin emme voi sallia tapahtuvan.

Omalta osaltani perehdyttyäni selontekoon ja muihin tietoihin en halua olla viemässä maatamme Euroopan yhteisön jäseneksi tai edes olla jättämässä anomusta matkalipusta tuohon junaan. Kieltämättä kannanotto niin yksilön kuin kansakunnankin kohdalla on vaikea. Siksi haluan korostaa, että tarvitsemme inhimillisen viisautemme ja tuntemuksiemme lisäksi myös Jumalalta saatavaa johdatusta asioiden kulkuun. Koen, että olisi epäviisasta, jos emme näin merkittävässä asiassa tutkisi Raamattua ja siihen kätkeytyviä tienviittoja. Raamattuun perehtymiseen meitä kehottaa mm. valtionpäämiehemme allekirjoittama rukouspäivän julistus.

Kristillisten lähestymistapa EY-asiassa on leimattu pelkästään Ilmestyskirjan pedolla pelotte-luksi. Tämä mielestäni on ikävää ja myös väärää todistusta. Raamatun totuudet ovat olemassa ja toteutuvat aikanaan, vaikkei kukaan voi ajankohtia tarkalleen tietää. Pohjimmiltaan meillä ei ole muuta viisautta kuin Raamattuun kätkeyty viisaus. Meille on annettu lupaus siitä, että saamme anoa tätä viisautta ja sitä meille annetaan. Meitä kehoitetaan myös rukouksen tielle. Se on usein vaikea ja yksinäinen tie mutta turvallinen. Tiedämme, että tuhannet kristityt kulkevat tätä tietä tänäänkin kysellen ja rukoillen tämänkin ratkaisun puolesta.

Olemme tuntemattoman askeleen edessä. Sananlasku sanoo, ettei vanhaa kaivota pidä täyttää kivillä, ennen kuin tiedetään, onko uudessa vetä. Kuka takaa sen, että EY:n kaivossa on suomalaisille sopivaa vettä, ja riittääkö meille sitä vettä kaikissa olosuhteissa?

Arvoisa herra puhemies! 75-vuotisen itsenäisyytemme kaivolla on ollut hyvä olla. Lahdentakaiset veljeskansamme, joilta itsenäisyyden kaivo on puuttunut, ovat sanoneet, että me suomalaiset emme osaa antaa arvoa sille, mitä meillä on. He tietävät kokemuksesta, he ovat oppineet läksynsä vierailla lähteillä. Niitä oppeja meidän ei kannata lähteä etsimään. Eduskunta on myöntänyt Suomen itsenäisyyden 75-vuotisjuhluvuoden viettämiseen yhteensä parisensikymmentä miljoonaa markkaa. Tarkoituksena lienee ollut käyttää tämä raha arvokkaalla tavalla sen muistamiseen, miten vaikeasti voitettavissa itsenäisyytemme on ollut (Ed. Vähänäkki: Kuuluuko palestiinalaisille itsenäisyys?) ja mitä hyvää se on meille antanut. Tarkoitus lienee myös ollut, että juhlasarjalla ja kaikella siihen liittyvällä toiminnalla kannustetaan nuorta sukupolvea itsenäisyytemme puolustamiseen ja terveen suomalaisen elämänmuodon vaalimiseen. Vastuulamme on tehdä itsenäiselle Suomelle kestävä, hyvä ratkaisu, joka viitoittaa turvallisen tien tuleville sukupolville.

Ed. Virrankoski: Herra puhemies! Euroopan yhteisön jäsenyys merkitsisi suurinta muutosta Suomen kansallisessa päätöksenteossa sitten itsenäisyysjulistuksen. Valtiovaltaa, joka perustuslain mukaan kuuluu kansalle, luovutettaisiin Euroopan yhteisön toimielimille. Yhteisön toimielimet saisivat ohi kansallisen päätöksentekomme niin lainsäädäntö-, toimeenpano- kuin tuomiovaltaakin. Suomalaista lainsäädäntöä ohjattaisiin vahvasti Euroopan yhteisöstä käsin. EY:n lainsäädännöllä on, kuten selonteostakin käy ilmi, suora ja ensisijainen merkitys. EY:n asetukset tulevat jäsenmaissa sellaisinaan voimaan, eikä jäsenmaa saa edes ryhtyä toimenpiteisiin niiden voimaan saattamiseksi. Direktiivit puolestaan on otettava lainsäädäntöön. Vaikka asianomainen maa ei näin menettelisikään, niitä voidaan kuitenkin soveltaa ilman kansallista toimeenpanoakin. EY:n tuomioistuimet puolestaan voivat langettaa tuomioita, mm. sakkoja, niin jäsenmaalle, yhteisölle kuin yksityisille kansalaisillekin. EY:n lainsäädäntö menee yli kansallisen lainsäädännön ja on, kuten sanottua, ensisijainen ja suora. Niinpä en ole voinut viime aikoina olla ihmettelemättä sitä, kuinka vähän meillä kannetaan huolta kansallisen päätösvallan valumisesta ulkomaille muiden käsiin. Maailmassa mm. Itä-Euroopassa on kansoja, jotka koettavat parhaillaan lisätä

omaa suvereniteettiaan. Me yritämme sitä vähentää.

Euroopan yhteisön hallinto on monimutkainen. EY:n ylin toimeenpaneva elin on komissio, eräänlainen virkamieshallitus. Tähän jokainen jäsenmaa nimittää yhden jäsenen, suurimmat kaksi. Komission jäsenet hoitavat oman hallintosektorinsa aluetta koko yhteisössä ja ovat toimistaan vastuussa vain yhteisölle. He eivät edes saa ottaa vastaan lähettäjämaan ohjeita, vaan heidän on ajettava vain EY:n etua. Komission yksityistä jäsentä ei edes Euroopan parlamentti voi erottaa eikä häntä voi lähettäjämaakaan kutsua takaisin, vain EY:n tuomioistuin voi hänet erottaa. EY:n komissio on siten kasvoton, etäinen päättävä, joka on toimistaan vastuussa vain järjestelmälle itselleen. Sitä ei kokonaisuutena ole itse asiassa nimittänyt kukaan. Suomalaiselle demokratialle tunnusomainen kansanläheisyys ja suora riippuvuus parlamentin luottamuksesta ei ole sen ilmeessä mukana eikä hallinto täytä kansanläheisen hallinnon tunnusmerkkejä, kuten monta kertaa olemme tässäkin todenneet.

Europarlamentarismi on todella kaukana suomalaisesta ja pohjoismaisesta demokratiasta. Se on rakennettu lähinnä byrokraattien ja diplomaattien maailmaksi, jossa tavallisilla ihmisillä eikä edes pienemmillä jäsenmailla ole juurikaan vaikutusmahdollisuuksia. Tämä on muutenkin luonnollista, koska jo tällä hetkellä kyseessä on 325 miljoonan asukkaan yhteisö. Mutta tähän päätöksentekomekanismiin me olemme olennaisen osan suomalaista julkista valtaa antamassa.

Selonteon ja sen liitteen mukaan Euroopan yhteisön jäsen sitoutuu liittyessään noudattamaan yhteisön lainsäädäntöä ja alistumaan sen päätöksentekojärjestelmään sekä hyväksymään myös tulevat yhteisön ratkaisut. Tässä suhteessa yhteisön jäsenyys on olennaisesti erilainen kuin Eta-sopimuksen tuoma asema, koska Eta-sopimuksessa ei sitouduta tuleviin ratkaisuihin, muun muassa.

Erityisen keskeisen osan EY:n tulevassa kehityksessä muodostaa ulko- ja turvallisuuspolitiikka. Valtioneuvoston selonteossa siterataan EY:n viimeisimmän huippukokouksen Maastrichtin tuloksia. Maastrichtin sopimuksen mukaan yhteinen ulko- ja turvallisuuspolitiikka sisältää mm. kaikki Euroopan unionin turvallisuuteen liittyvät kysymykset mukaan luettuna mahdollisesti yhteisen puolustuspolitiikan muotoilun, joka saattaa aikoinaan johtaa yhteiseen

puolustukseen. Saman sopimuksen mukaan seuraavat puolustuspolitiikkaa koskevat ratkaisut tehdään aikaisintaan vuonna 1996.

Hallituksen selonteon liitteenä edelleen todetaan, että Euroopan yhteisen ulko- ja turvallisuuspolitiikan Maastrichtissa hyväksytyt tavoitteet ovat sopusoinnussa Suomen ulkopoliittikan tavoitteenasettelun kanssa. Kun Suomen ulkopoliittikan tavoitteenasettelussa on pidetty keskeisenä mm. pysyttäytymistä sotilasliittoutumisen ulkopuolella, EY:n jäsenyys merkitsisi Maastrichtin kokouksen sopimuksen jälkeen sitä, että maamme olisikin mukana liittoutumassa, jolle pyrittäisiin kehittämään myös yhteistä puolustusta.

Mielestäni tämä seikka ei ole, toisin kuin selonteon liitteessä todetaan, sopusoinnussa ainakaan tähänastisten Suomen ulkopoliittisten tavoitteenasettelun kanssa. Eli lyhyemmin: Voisiko Suomi EY:n jäsenenä joutua mukaan esimerkiksi keskieurooppalaiseen selkkaukseen? Selonteosta päätellen se ei olisi mahdotonta.

Herra puhemies! Euroopan yhteisön jäsenyyttä on perusteltu pääosin sen valtavilla taloudellisilla eduilla. Siksi onkin merkittävää todeta, että hallitus ei ota selkeää kantaa näihin etuihin lainkaan. Pääosa taloudellisista eduista onkin jo saatavissa Eta-ratkaisulla.

Sen sijaan yksi merkittävä ala on, jonka menetykset on kaikissa selvityksissä todettu kiistattomaksi, ja se on elintarviketalous. Suomalainen elintarvikehuolto tulisi olennaisesti kärsimään EY-jäsenyydestä. Kansallisesta oma-varaisuudesta olisi turha puhua. Elintarviketalous supistuisi vähintään puoleen, ehkä enemmänkin. Esimerkiksi lemmikkieläinten ruokamarkkinoista on jo nyt noin 70 prosenttia tuontitarvaroiden hallussa. Sama ilmiö tulisi varmasti esiintymään myös elintarvikesektorilla. Tämä tietäisi valtavaa työttömyyttä koko elintarviketalouden osalta. On selvää, että meille ei jatkossa tuotaisi elintarvikkeita jyvina ja ruhoina, vaan ne tulisivat valmiina jalosteina. Tämä romahduttaisi elintarviketeollisuuden ja perustuotannon.

Toisaalta elintarvikkeiden lisääntyvä tuonti pahentaisi edelleen meille katastrofaalista vaihtotaseemme vajetta. Jo tällä hetkellä kansantalotemme velkaantuu ulkomaille noin 2 miljardia markkaa kuukaudessa, ja olemme velkaantuneet tätä vauhtia jo kolmisen vuotta. Jos tämän lisäksi alkaisi vielä massiivinen elintarvikkeiden tuonti, velkaantuisimme lisää. Tämä ei luonnollisesti voisi onnistua lainkaan, joten Euroopan

yhteisön jäsenyydestä meille aiheutuisi todella suuria valtiontaloudellisia ja kansantaloudellisia ongelmia, jotka ilmeisestikään eivät olisi hallittavissa.

Herra puhemies! Hallituksen EY-selonteko liitteineen on hyvä pohja integraatiokeskustelulle. Se on omiaan vahvistamaan sitä näkemystä, että EY-jäsenyyden hakeminen ei näillä näkymin ole järkevää eikä tarpeellista.

Ed. V e h k a o j a (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Ed. Virrankoski tarkasteli puheessaan aika laajasti EY:n nykyisiä toimivaltarakenteita. Minusta se kieli sellaisesta ajatuksesta niin kuin EY pysyisi jotenkin näiltä osin staattisena, pysähtyneenä järjestönä. Mielestäni tällaisella tarkastelulla ei oikeastaan ole mitään merkitystä siinä vaiheessa, kun Suomi harkitsee jäsenhakemuksen laittamista EY:hyn, koska, niin kuin täällä on monissa puheenvuoroissa todettu, meillä pitää olla oma tahtosuunta siitä, minkälaiseksi EY:tä pitäisi kehittää ja myös löytää tällaisille ajatuksillemme tukea muualta, löytää semmoisia blokkeja, jotka ovat kanssamme näistä asioista samaa mieltä.

On myöskin huomattava, että sitä demokrati-an vajetta, joka on ilmeinen EY:ssä tällä hetkellä, on jo alettu poistaa. Toisin sanoen EY:n omassakin piirissä on havaittu, että muutosta on tapahduttava. Näin ollen EY-parlamentin asemaa ollaan kyllä vahvistamassa.

Mitä tulee tänään ja jo eilen käytyyn keskusteluun tässä yhteydessä, niin puuttumatta sen laajemmin kysymykseen ainakin mielenkiintoista on se, että maatalouden sijasta täällä on nyt lanseerattu uusi termi "elintarvikehuolto" tai ainakin siitä on tullut vahvempi termi tässä keskustelussa kuin maataloudesta. On mielenkiintoista nähdä, mihin tämä näkemys johtaa, kun lähemme puhumaan näistä kompensatioista, mitä tarvitsisi aikaansaada, että EY-jäsenyys olisi mahdollista.

Ed. H a c k l i n : Arvoisa puhemies! Se osa Eurooppaa, johon Suomi on lähitulevaisuudessa tiiviimmin integroitumassa ensin Etan ja sitten mahdollisen EY-jäsenyyden kautta, on kansanvaltainen, moniarvoinen, monikulttuurinen Eurooppa. Se on myöskin markkinatalouden ja maataloudenkin Eurooppa.

Nykyisten EY-jäsenmaiden arvomaailma, kulttuurit, yhteiskuntajärjestys ja tavat toimia ovat Länsi-Eurooppaan itsensä lukeville suomalaisille varmasti läheisempiä kuin esimerkiksi

itäisen Euroopan tavat tai kulttuuri. Etan ja EY:n kautta Suomi ankkuroituu siihen osaan Eurooppaa, jossa on suurin poliittinen pysyvyys, vakaimmat yhteiskunnalliset olot ja korkea taloudellinen, sosiaalinen ja sivistyksellinen hyvinvointi. EY-Eurooppa ei ole meille mikään vieras mörkö, jota pitää välttää ja pelätä.

Integroituminen Euroopan yhteisöön on Suomelle välttämätöntä taloudellisen kehityksen turvaamiseksi. Nykyiset EY- ja Efta-alueet ovat vientimme päämarkkina-alueet, joten tasa-arvoista asemaa kaupankäynnissä näillä alueilla ei sovi vähätellä.

Keskustelun kuluessa on usein esitetty syytteitä siitä, että Euroopan yhteisö toimii vain talouden ehdoilla ja vain niistä puhutaan. Perusasia kuitenkin on, että talouden ehdoilla me elämme. Talouden kehityksestä riippuu työllisyytemme, verotulomme niin kunnissa kuin valtiollakin, sosiaaliturvamme, koulutuksemme, mahdollisuus satsata ympäristönsuojeluun jne.

Viime vuosina Euroopan yhteisön piirissä on noussut korostetusti esille myös ns. sosiaalinen ulottuvuus, joka käsittelee kaikkia hyvinvointiin liittyviä tekijöitä eikä vain edellä mainittuja taloudellisia seikkoja. Koulutuksen ja tutkimuksen taso, tasa-arvo, sosiaalinen turvallisuus, ympäristönsuojaus ja kuluttajapolitiikka sekä työsuojelu ovat saamassa yhä laajempaa huomiota. EY:n jäseneksi liittyvät Efta-maat tuovat merkittävästi lisää painoarvoa tälle sosiaaliselle ulottuvuudelle.

Arvoisa puhemies! Viisi vuotta sitten olin EY:ssä tutustumassa yhteisön koulutusohjelmiin, mikä sinänsä oli hyvin mielenkiintoista. Jo silloin tulin valaistuneeksi siitä, mitä etuja EY:n koulutuspolitiikalla ja koulutus- ja tutkimusohjelmilla on tarjottavana, jos ne meille avautuvat. Mutta tämän lisäksi käynti oli myöskin valaiseva siinä suhteessa, miten Euroopan yhteisöstä katsotaan muuhun Eurooppaan. Isännillemme Eurooppa oli sama kuin Euroopan yhteisö eli nämä 12 maata. Katse ja mielenkiinto ei ulottunut Tanskaa pohjoisemmaksi eikä Keski-Euroopassa Länsi-Saksaa pitemmälle. Silloinen Eurooppahan eli vielä kahtiajaon aikaa. Silloin huomasi, miten harvoin me suomalaiset huomaamme katsoa Suomea ikään kuin ulkopuolelta, vaikka pa sieltä Keski-Euroopasta ja EY:stä käsin.

Kun tätä katselamista harrastin, törmäsin peruskysymykseen: kumpi on kummalle tärkeämpi, Suomi Euroopan yhteisölle vai päinvastoin? Vastauksen kyllä tiedämme. Suomen pieni, viennistä riippuvainen kansantalous tarvitsee

EY:tä, väkirikasta ja hyvinvoivaa markkina-alueetta, paljon enemmän kuin Euroopan yhteisö tarvitsee Suomea ja sen tuotteita, vaikka ne olisivat kuinka hyviä. Jos vaikean tullimuurin taakse jäämme, niin hyvätkin tuotteemme helposti korvataan halvemmilla ja yhtä hyvillä kenties.

Tästä käynnistä lähtien olen puheissani todennut, että jalkaa EY:n oven välissä on itse pidettävä. Kukaan muu ei ole siitä kiinnostunut eikä kukaan edes raota ovea puolestamme. Kun Euroopan suuret muutokset sitten tapahtuivat ja muurit murtuivat, minusta on näyttänyt siltä, että kun itäisen ja Keski-Euroopan maiden taloudet kuntoutuvat tai sitä mukaa, kun ne kuntoutuvat, EY:n mielenkiinto suuntautuu sinne, ovathan ne maat lähempänä ja paljon suurempia markkina-alueita ja itse selvästi kiinnostuneita integroitumaan länteen. Itä-Euroopan maiden kiinnostusta ja kiirettä osoittaa se, että Euroopan neuvostossa on jo kolme Itä-Euroopan maata jäsenenä ja kaikilla muilla, myös Baltian mailla, on virallisen vieraan asema. Kuten tunnettua Suomi ehti liittyä Euroopan neuvoston jäseneksi juuri ennen tätä itäeurooppalaista aaltoa.

Edellä kuvatun vaatimattoman kokemuksen ja siihen liittyneen kohtalaisen aktiivisen tiedonhankinnan perusteella kannatin alusta lähtien Eta-neuvotteluja ja toivon edelleenkin, että Eta toteutuu. Avaahan se meille sisämarkkinat jo vuoden 1993 alusta.

Suomen lähiympäristön nopeat muutokset, esimerkiksi muutokset itänaapurissamme, idänkaupan romahtaminen ja Ruotsin ja Itävallan jäsenhakemukset, ovat sittemmin osaltaan vaikuttaneet siihen, että olen päättänyt kannattamaan myös EY-jäsenhakemuksen jättämistä nyt alkutalven aikana. Ovi näyttää olevan suotuisasti raollaan, ja Suomeen kohdistuu mielenkiintoa. Tilaisuutta pitää mielestäni käyttää jähkailematta hyväksi.

Arvoisa puhemies! Tämän EY-selontekokeskustelun kuluessa hallitus on näyttäytynyt mielestäni aika lailla oudossa valossa. Useimpien kansanedustajien kanta tiedetään. Se on ilmaistu täällä tai tiedotusvälineissä. Sen sijaan hallitus ei tiedä tai ei ilmoita kantaansa. Tästä huolimatta sillä on ollut otsaa nikkaroida eduskunnassa siirtämällä mahdollisen hakemuksen jättöaikaa viikko tai kaksi sinne tai kolme tuonne. Eikö tämä kiista paljasta sitä, että jäsenhakemus aiotaan piakkoin jättää ja tämä viikkoihin liittyvä näytelmä johtuu vain keskustapuol-

luen sisäisestä vaikeudesta, päättämisen tuskasta ja epävarmuudesta? Viisi eri linjaa laskin eilisissä keskusteluissa keskustapuolueella asiasa olevan.

Samaan keskustalaiseen hämähäystaktiikkaan kuuluu myös se, että jatkuvasti, varmaankin tahallaan, sekoitetaan kolme asiaa: jäsenhakemuksen jättäminen, josta hallituksen nyt piakkoin pitäisi päättää, jäsenneuvottelut ja niihin liittyvä strategia ja reunaehdot, joiden on oltava valmiina silloin, kun neuvottelut alkavat kenties ensi syksynä, ja kolmas vaihe on sitten varsinaisen päätös liittymisestä, joka voi olla edessä 1994 lopulla tai vielä myöhemmin. Näitten kolmen vaiheen sekoittaminen on se seikka, joka on aiheuttanut kansalaisten keskuudessa suuren hämmennyksen.

Minusta pitää olla selvää, että jäsenhakemus jätetään ilman erityisiä reunakirjoituksia, mutta yhtä selvää on, että Suomelle tärkeät reunaehdot ja neuvottelustrategia selvitetään ja varmistetaan ennen neuvottelujen alkamista. Näitä tärkeitä reunaehtoja on tässä pitkässä keskustelussa riittävästi ja viljalti tullut esille liittyen puolueettomuuteen, idänpolitiikkaan, aluepolitiikkaan ja maaseudun elämän turvaamiseen.

Toivoa sopii, että hallitus, etenkin keskustapuolue, tästä tilanteesta selviää eikä kompastu omaan näppäryyteensä ja aiheuta Suomelle korvaamatonta vahinkoa. Kykyä vahingon aiheuttamiseen hallituksella kyllä on. Siitä on esimerkiksi ihan lähimenneisyydestä, viittaan vain syksyiseen devalvaatiosotkuun.

Tässä yhteydessä en malta olla kommentoimatta ed. Vanhasen puheenvuoroa, jonka hän käytti noin viisi puheenvuoroa sitten. Hän puhui ulkopoliitikasta, idänpolitiikasta ja kauppapolitiikasta. Hän kysyi, kannattaako Suomen muuttaa kansainvälispoliittista asemaansa epävarmassa Euroopassa ja hän vastasi, että ei kannata, vaan kannattaa katsoa ja odotella. Ilmeisesti ed. Vanhanen ja ehkä monet muutkaan eivät ole huomanneet, että Suomen kansainvälispoliittinen ympäristö on perusteellisesti muuttunut. Neuvostoliittoa ei ole, uusvanhana naapurina on Venäjä; etelässä on uusia itsenäisiä valtioita, joihin on suhteet luotava; suurvaltojen välinen vastakkaisuus, nimenomaan Neuvostoliiton ja Yhdysvaltojen, on poistunut; Suomella ei ole enää välittävää roolia ainakaan niin suuressa määrin kuin aikaisemmin maailmanpolitiikan näyttämöillä. Nimenomaan tässä tilanteessa Suomen on haettava uutta vaikuttamisen väylää, uutta kansainvälispoliittista roolia.

Mitä tulee suhteisiin Venäjään, niin on oleellisen tärkeää, että sekä poliittiset että kaupalliset suhteet ovat vakaalla sopimus pohjalla, niin kuin ne tänä päivänä ovat. Meillä on kaupallisenä etuna Venäjään päin jäljellä enää mielestäni yksi seikka, ja se on maantieteellinen läheisyys. Enää Suomi ei ole ainoa kaupan väylä tai yhteys Länsi-Euroopasta Venäjälle. Suomi on myös pääomaköyhä maa, ja meidän yrityksillämme ei ole varaa sellaisiin investointeihin, mitä kauppapolitiikan tehokas hoitaminen Venäjän kanssa nyt vaatisi. Minusta näyttää siltä, että Suomi saattaisi hyvinkin menestyä paremmin EY:n kautta tehtävissä projekteissa kuin pelkästään yksinään kauppapolitiikkaa Venäjän kanssa hoitaessaan.

Arvoisa puhemies! Tässä keskustelussa on paljon ollut esillä myös tema "Eikö Eta riitä". Eta tarjoaa kieltämättä teollisuudelle ja kaupankäynnille selkeästi sisämarkkinoiden edut, ja pelkkä Eta-sopimus säästäisi meidät monien vaikeiden kysymysten pohtimiselta ja järjestämiseltä. Tilanne on kuitenkin merkittävästi muuttunut siitä, kun Eta-neuvottelut aloitettiin toiveikkaasti. Nyt mahdollisesti 1993 alusta syntyvä Eta on tynkä-Eta siinä mielessä, että kaksi Etan väkierikkainta maata on jo irtautunut siitä tekemällä jäsenhakemuksen Euroopan yhteisöön. Etan painoarvo on laskenut.

Imagotekijöitä on täällä keskustelussa vähätelty, mutta talouselämässä psykologisilla tekijöillä ja imagotekijöillä voi olla arvaamattoman suuri merkitys. Kyllähän me olemme saaneet huomata, mitä saavat aikaan esimerkiksi varomattomat lausunnot, mitä ne ovat talouselämässä merkinneet, esimerkiksi korkojen nousua ja valuuttapakoa. Epäedullisen käsityksen syntyminen maasta, vaikka Suomesta, voi olla taloudellinen miinustekijä, jota ei voi vähätellä. Tästä syystä minusta saattaa olla paljonkin merkitystä sillä, mihin viiteryhmään valtioiden joukossa meidät luetaan, taloudellisesti vakaaseen länteen vai epävarmaan itään.

Tässä keskustelussa, arvoisa puhemies, ei ole myöskään kovin paljon tuotu esille pienten ja keskisuurten yritysten asemaa. Suurille yrityksille esimerkiksi ulkomaankauppaan liittyvä byrokratia tai valuuttariskit eivät ole niin vaikeita kuin pienille ja keskisuurille. Pienet ja keskisuuret yritykset hyötyisivät Euroopan yhteisön täysjäsenyydestä.

Ammattiyhdistysliike näkee myös jäsenyydessä paljon myönteistä. Kansainvälinen edunvalvonta helpottuu, ja sehän on oleellista, koska

yritykset ovat jo kansainvälisiä. EY:n jäsenenä Suomen ammattiyhdistysliike osallistuu EY:n toimintaan talous- ja sosiaalikomiteassa ja kymmenissä alakohtaisissa komiteoissa. Lisäksi osallistutaan työmarkkinaosapuolten ns. sosiaaliseen dialogiin, jonka merkitys on kasvamassa. Pohjoismaiden vahvan ammattiyhdistysliikkeen osallistuminen EY:n päätöksentekoon vahvistaa koko eurooppalaisen ay-liikkeen asemaa ja vaikutusmahdollisuuksia EY:ssä.

”Mitä pieni Suomi voi suuressa EY:ssä? Kyllä meidän siellä rutataan.” Nämä ovat hyvin tavallisia kommentteja EY-keskusteluissa. Haluan ehdottomasti protestoida tätä Suomen vähättelelyä vastaan. Pieni Suomi on todella voinut paljon. Siitä on lähihistoria täynnä esimerkkejä: menestyksellinen ulkopoliittikan hoito vaikeissa oloissa, millä on saavutettu kansainvälinen arvostus, taitavat kauppapoliittiset järjestelyt, puhumattakaan 50 vuoden takaisista taisteluista. Kuinka me Euroopan yhteisön jäsenenä muuttuisimme tahdottomiksi marioneteiksi? Totta kai meillä Euroopan yhteisön jäsenenä olisi oma tahto, oma linja, jolle myös pystytään hankkimaan tukea ja kannatusta. Ei Suomi Euroopan yhteisössä ole yksinäinen saari, vaan tasavertainen kumppani toisten jäsenten kanssa.

Euroopan yhteisö on järjestö eikä valtio. Jo kaksitoista maata on siirtänyt osan päätösvalloistaan käytettäväksi yhdessä tämän järjestön puitteissa. Silti nämä kaksitoista maata ovat selkeästi itsenäisiä valtioita, joissa on voimakas kansallistunne ja kansallinen ja alueellinen kulttuuri. Muuta käsitystä ei voi saada, kun näissä maissa liikkuu: Ranskassa, Saksassa, Englannissa, Italiassa tai missä hyvänsä EY:n nykyisessä jäsenmaassa.

Ei Suomikaan menetä itsenäisyyttään tälle järjestölle, vaikka osaa päätösvalloista siellä yhdessä käytetään. Nykyaikana ja tulevaisuudessa yhä useampia asioita ei edes voida ratkoa muuten kuin yhteisillä päätöksillä, ja Suomella on hyvät mahdollisuudet toimia EY:ssä yhteistyössä kokemuksemme, koulutuksemme ja koko toimivan yhteiskuntamme voimin.

Arvoisa puhemies! En kuulu niihin, jotka kuvittelevat tulevaisuudessa elävänsä ns. EY-taivaassa ilman ongelmia. Tässä keskustelussa on tuotu riittävästi esille ne monet ongelmat ja sopeutumisvaikeudet, joita Suomi joutuu kohtaamaan tullessaan mahdollisesti Euroopan yhteisön jäseneksi, ja näitä vaikeuksia en ollenkaan vähättele enkä kiistä. Mutta kun tulevaisuus tarjoaa vain muutosta ja epävarmuutta, niin olen

päätenyt siihen, että on varmempaa ankkuroitua siihen suuntaan ja siihen yhteistyöhön, joka näyttää takaavan vakaan kehityksen, ja olen näin päätenyt Euroopan yhteisön jäsenhakemuksen ja myös jäsenyyden kannalle.

Ed. S a a r i o : Herra puhemies! EY-suhtautumista arvuuttelevaa Suomea voisi hyvinkin verrata purjelentokoneeseen, jonka maahinausvaihe on päättynyt ja vapaa liito voi alkaa. Suomellahan näyttäisi, toisin kuin varhempina vuosina on ollut asianlaita, olevan poikkeuksellisen runsaasti omaehtoista liikkumavaraa ratkaista roolinsa ja asemansa kansainvälisessä vuorovaikutuksessa. Tällä kertaa meitä ei työnnetä eikä vedetä, vaan niin pitkälle kuin se ylimalkaan tässä maailmankylässä on mahdollista me voimme tehdä ratkaisumme kansallisista intresseistämme lähtien. Mitkä ne sitten ovat?

Euroopan yhdentymisestä käytävissä keskusteluissa ovat taloudelliset seikat olleet keskeisesti esillä. Ja niiden järjestämisestään suurelta onkin kysymys.

Euroopan uudelleenjärjestäminen on selvästi synnyttänyt uuden taloudellisen yhteistyön aikakauden. Itä-Euroopan avautumisen kautta on läntisille kansantalouksille avautunut mahdollisuus päästä mukaan suureen markkina-alueeseen, jonka rooli raaka-aineen tuottajana ja työvoiman tarjoajana ei ole vähäinen. Venäjä tarvitsee taloutensa nostamiseksi läntisiä pääomia niin aineellisessa kuin henkisessäkin mielessä. Toisaalta sen raaka-ainevarat kiinnostavat Länsi-Euroopan talouksia. Kun tämä yhteistyö saa järjestäytyneet muodot, syntyy Eurooppaan mahtava kasvupotentiaali. Tämä synergia on ainutlaatuista, niin ainutlaatuista, että monet nähtävillä olevat uhat latistuvat sen antamien uusien mahdollisuuksien edessä.

Suomi on kallis, kaukainen ja kummallinen. Tässä on ainakin kolme kovaa koota, hyvää syytä siihen, miksi meidän tulisi tehdä kaikkemme päästämme mukaan rintamaiden vuorovaikutukseen. (Ed. Aittoniemi: Kummallisuus on arvo!) Suoriutuminen kulttuurisista ja sosiaalisista velvollisuuksistamme edellyttää yksinkertaisesti vientiteollisuutemme menestystä ja talouskasvua. Siitä hyötysuhteesta, joka Euroopassa yhdentymisen rohkaisemana tulee vallitsemaan, on Suomen oltava valmis ottamaan osansa. Tämähän ei onnistu muutoin kuin vaikuttamalla markkinoihin sisältä päin.

Liittyminen Euroopan yhteisöön ei tarkoita istumista valmiiseen pöytään ja alkamista naut-

tia siinä tarjolla olevia herkkuja. Euroopan integraatio on nähtävä prosessina ja näin ollen päätöksen mukaan menosta täytyy syntyä hyvin tietoisena siitä, että päättäjät on halukas toimimaan tavalla, jossa yhteiseen pöytään myös kertyy nautittavaa.

Päätös anoa jäsenyyttä tarkoittaa myös kannottoa ryhtyä parantamaan oman kansantalouden kuntoa. Rapakunto ei yhteisössä kohene. Voisi oikeastaan sanoa, että lähteminen mukaan täysimittaiseen kilpailuun paljastaa puutteet kaikkein armottomimmin. Siksi talouden kurssimuutos on sisäinen toimi, jota tietyt ei muissakaan olosuhteissa saataisi lyödä laimin.

Se edellyttää työn hyötysuhteen parantamista, kustannustietoisuutta ja julkisen ja yksityisen sektorin suhteen oikaisemista tuottavaa toimintaa suosivaan suuntaan. Meidän menestymisemme on ratkaisevasti riippuvainen siitä, onko tuotteillamme ja palveluksillamme kysyntää muualla, ja toisaalta, tuntee ko siellä oleva pääoma kiinnostusta valita Suomi monen muun tarjolla olevan vaihtoehdon joukosta.

Vetovoimamme lisäys edellyttää epäilemättä suurta veroremonttiakin, jollaista pääomaverotuksen tulevaisuutta selvitetty työryhmä vastikään esitti.

Euroopan yhteisö ei ratkaise bisneksen onnistumista, mutta se asettaa sen toteutumisen keskeiset reunaehtot. Vaikka Eta-sopimuksen kautta Suomelle avautuikin monessa mielessä erinomainen mahdollisuus osallistua kansainväliseen kauppaan lähes samalta viivalta muiden Euroopan maiden kanssa, on jalkamme vasta ovenraossa. Maallamme on moniin muihin Euroopan maihin verrattuna heikommat lähtöasetmat yksinomaan sijainnistamme aiheutuvista erityiskustannuksista johtuen. Näin ollen on välttämätöntä vaikuttaa sisältä päin niihin pelisääntöihin, joilla niin taloudellinen kuin tieteellinenkin vuorovaikutus Euroopassa lopulta tulee tapahtumaan.

Yhteisön ulkopuolelle jääminen merkitsisi väistämättä kannaltamme sitä, että liikkumaan kykenevä pääoma hakisi sijoituskohteensa muualta, että innovaatiokykyiset yritykset ja yrittäjät etsiytyvät sinne, missä kilpailuedellytykset ovat suotuisimmat, ja ehkä tärkeimpänä kaikesta osaajiemme parhaimmisto alkaisi katsella muita markkinoita, eikä siitä heitä saata syyttää.

Yhdentymispyrkimyksien vastustaminen on varsin ymmärrettävää. Muutos on todella suuri ja tuo mukanaan tuntemattomia tekijöitä. On

selvää, että tällaisiin kehityssuunnitelmiin reagoivat kaikkein voimakkaimmin ne yhteiskunnan toimintalohkot, jotka ovat saaneet olla suojassa markkinavoimien vaikutuksilta. Maatalous on esimerkki tällaisesta.

Rehellisyyden nimessä toivoisi tuotavan julki, että suomalainen maatalous on temppeliharjalla ilman Euroopan yhdentymisprosessiakin. Yhdessä muun taloudellisen kehityksen kanssa on nyt ajautettu tilanteeseen, jossa veronmaksajat eivät halua enää maksaa byrokratian ja monopolien turvottaman, mutta tuottajien kannalta keskimääräisesti varsin huonokatteisen maatalouden kustannuksia.

Eta-ratkaisun varaan jääminen merkitsisi maataloudellemme kellumaan jäämistä ja joutumista yksin ratkaisemaan kohtuuttoman suuriksi paisuneet ongelmansa. Sen sijaan Euroopan yhteisön täysjäsenenä Suomi on osana eurooppalaista kehittämistoimintaa, joka EY:n tarkastelukulmasta merkitsee varsin huomattavaa panostusta myös maatalouden rakenteiden korjaamiseen. Sopeutuminen tähän tietyksi olennaisena osana kuuluu. Ne, jotka ovat lanseeranneet Euroopan yhteisöstä maatalouteen ydinpelotteen mittaista kauhukuvaa, joutuvat nyt toteamaan, että heidän viestinsä on mennyt perille ja maatalousväestöön kylvetty pelko voittaa terveen järjen viestin.

Jostakin kumman syystä kuluttajain näkökulma on jäänyt yhdentymisprosessitarkasteluissa varsin vähälle huomiolle. Ehkäpä se johtuu siitä, että Suomessa ei keskimäärin ole lainkaan tunnettu kiinnostusta kuluttajain asian hoitamiseen. Suomalainen kuluttajaliike on suhteellisen alkuvaiheessaan, jopa jossain määrin alkeellinen ja toimintakyvytön. Kuitenkin juuri kuluttajapolitiisesti EY-prosessi on varsin mielenkiintoinen.

Kun Euroopan yhteisön kautta luomme edellytykset sellaisille markkinoille, joilla bisnes voi rajojen estämättä varsin vapaasti operoida, syntyy tästä — tai ainakin pitäisi syntyä — automaattinen tarve kuluttajapolitiikan hoitamiseen vähintäänkin markkinoita vastaavalla teholla. Avoimessa Euroopassa kuluttajien mahdollisuus saada entistä monipuolisempi valikoima tuotteita ja palveluita kasvaa. Integraatiolla on ainakin teoriassa myös hintoja alentava vaikutus. Miten nopeasti ja missä laajuudessa se kyetään kanavoimaan suomalaisen ostajan eduksi? Pelkkä hinta- ja tarjonnan monipuolisuus ei riitä suomalaiselle kuluttajalle. Hänen oikeusturvansa ja tietotarpeensa yhentyneillä markkinoilla

on varmistettava. Kauppapoliittisen kehityksen jättäminen Eta-sopimukseen ei varmaankaan olisi kuluttajan näkökulmasta oikea ratkaisu. Tavoitteenahan on mahdollisimman laaja ja oikeudenmukainen kansainvälisen kaupan järjestelmä, jonka tulisi toimia myös niin, että suomalaisten kuluttajain tarpeet voitaisiin kanavoida eurooppalaiselle tasolle.

Hallituksen asiakirjat sisältävät kohtuullisen määrän tekstiä myös Suomen turvallisuuspoliittisesta asemasta. Siinä on kuitenkin onnistuneesti vältetty yhdenkään uuden asian tai näkökulman esittämistä. Muutoksen aikaa todetaan eletävän, mutta samanhan sanoi jo Aatami Eevalle, kun tuli paratiisista lähtö.

Euroopan yhteisö tarjoaa jäsenilleen tietynasteisen koskemattomuusturvan. Onko se riittävä? Kykeneekö näin laaja kartelli toimimaan poliittisesti niin yhtenäisenä, että tästä riittäisi pelotteeksi mahdollisia uhkaajia vastaan? Poistuvatko sen piirissä olevien valtioiden väliset latentit ja vielä syntymättömät intressiritiriidat? Mitä, jos pelote ei ole riittävä?

Kun maailma ympärillämme elää uudelleenjärjestymisen ja -ryhmittymisen aikaa, on meidän pakko kysyä itseltämme, vieläkö varrotaan vai olisiko nyt aika aktiivisesti hakea sijaa pelipöydässä. Uhkakuvat ovat erilaisia kuin vuosia sitten, mutta niitä on jos mahdollista entistä runsaammin. Etykin turvallisuuspoliittiseen rooliin ei käy yksinomaan nojaaminen, sillä se on käymässä yhä ohuemmaksi ja ainakin teoreettisemmaksi sen jäsenmäärän kasvaessa, tähän on väistämätön kehityksen seuraus. Weu on vielä tuntematon rakennelma.

Mielestäni maan hallituksen tulisi tuoda avoimeen keskusteluun erilaisia mahdollisuuksia. Otetaanpa esimerkiksi Nato, joka on toimiva puolustusliitto, jonka tarjoamista palveluista ei tähänastisen kokemuksen mukaan ole sen jäsenkunnalle ollut haittaa. Suomen taloudellisten, tieteellisten ja kulttuuristen siteiden vahvistuminen eurooppalaiseen suuntaan tuo välttämättömäksi ottaa puolueettomuuden olemus uuteen arviointiin. Tämä välttämättömyys syntyy myös siitä syystä, että puolueettomuuden tarkastelukulma väistämättä muuttuu vahojen blokkien hajottua. Suomen puolueettomuuden sotilaallisen varmistamisen yksi elementti oman puolustuskyvyn lisänä saattaisi olla Nato tai jokin sentapainen yhteisö.

Herra puhemies! EY-jäsenyyksanomuksen jättäminen ensi tilassa on paitsi suomalaisen selviytymisstrategian keskeinen tekijä myös hal-

lituksen uskottavuuskysymys. Suomen luotsaaminen kiinteään kansainväliseen vuorovaikutukseen on tämän hallituksen suuri tehtävä. Ellei se tähän kykene, eipä sillä sitten muuta tehtävää olekaan. Hanke on vietävä eteenpäin viivytyksittä, ja kuulun niihin, jotka kavahtavat ajatusta maasta, jonka poliittiset päättäjät juoksentelevat vastuutaan pakoon kysellen äänestäjiltään tuolloin tällöin, mitäs nyt tulisi tehdä.

Ed. K e k k o n e n (vastauspuheenvuoro): Herra puhemies! Olin varautunut kehuamaan ed. Saarion puheenvuoroa kovastikin, kunnes hän alkoi puhua Etykistä ja Natosta. En oikein ymmärtänyt, mitä ed. Saario tarkoitti vähätellessään Etykin roolia, ja vielä vähemmän ymmärsin hänen näkökulmaansa suhteessa Natoon. Minusta tässä tilanteessa näistä asioista ei olisi syytä puhua kovin suurin kirjaimin, oikeastaan ei puhua laisinkaan, ainakaan siihen sävyyn kuin ed. Saario teki.

Herra puhemies! Se osa, minkä ed. Saario käytti puhuaan kuluttajapolitiikasta, oli kyllä aivan erinomaista tekstiä. Jos tässä nyt pienen pukinsorkan saa asettaa, niin se tulee siitä, että on ollut hiukan hämmentävää täältä sosialidemokraattiselta puolelta katsella sitä laimeutta, jolla kokoomus kuluttajan asiaa on tässä hallituksessa hoitanut. Me olemme nähneet monta näytelmää tämän hallituksen aikana, joissa kuluttajan näkökulma on kadonnut jonnekin täysin, ei sen takia, ettei sellaista olisi olemassa, vaan sen takia, että kuluttajan asialla ymmärtääkseni tässä hallituksessa olevan kokoomuksen rooli ei ole näkynyt millään tavoin siinä talouspoliittisessa keskustelussa, jossa vastakkain ovat asettuneet tuottajat ja kuluttajat.

Ed. G u s t a f s s o n (vastauspuheenvuoro): Arvoisa herra puhemies! Ed. Kekkosen ajatusjuoksuun voi hyvin pitkälti yhtyä ehkä lukuunottamatta sitä, että minä suon ed. Saariolle oikeuden puhua jopa Natoon liittymisestä. Se aika on onneksi nyt ohi, ettemme voi tämäntapaista visionäärisiä ajatuksia esittää vaikkapa sydänyöllä. Mutta ed. Saario teki tämän hyvin varovaisesti ja sivistyneellä tavalla, mutta kuitenkin uskoakseni aika tosisiaan.

Kun me kuitenkin puhumme EY:stä ja jäsenanomuksen jättämisestä sinne, pitää muistaa, että koko EY-ajattelun takana on mielestäni tällainen uusi ja moderni turvallisuuspolitiikka,

joka nojautuu kiinteämpään ja syvällisempään taloudellis-sosiaaliseen yhteistyöhön. EY-prosessin ja -kehityksen syvin olemus torjuu ja hylkää Nato-ajattelun, ainakin minun mielestäni, mutta saa siitä puhua ja sitä pohdiskella.

Ed. Saario (vastauspuheenvuoro): Herra puhemies! Pyydän todeta, että kansallisen kokoomuksen kuluttajapolitiittinen rooli on mielestäni ollut vähintäänkin kohtuullinen. Yleensä vältän ylisanoja, joten tämän parempaa arvostan en kehtaa omille tarjota. Totean, että esimerkiksi ministeri Salolaisen toiminta muutamien keskeisten kilpailulainsäädäntöön liittyvien kysymysten ratkaisemisessa on vähintäänkin kiitoksen arvoinen, sen uskaltaa ns. omanakin todeta.

Mitä tulee huomion kiinnittämiseen muuttamiin turvallisuuspoliittisiin näkökohtiin, niin pidän sellaisessa maailmantilanteessa, jossa olemme tekemisissä voisiko sanoa uudelleen järjestäytyvän maailman kanssa, aikamoisena puutteena sitä, että tällaisessa asiakirjassa sen turvallisuuspolitiikan osalta ei ole haluttu valita tai on vältetty tarkastelukulmaa, joka väistämättä kuitenkin on olemassa. Maailma ei millään tavalla ole tullut turvallisemmaksi. Vaikka toivon, että EY saattaisi luoda aivan uudenlaisen, modernin ja turvallisen yhteisön jäsenilleen, minusta tässä tapauksessa ei pitäisi yksinomaan luottaa hyvään tahtoon, vaan Suomen hallituksen ja Suomen eduskunnan tehtävänä on hankkia myös riittävä vakuutus sen vakuutuksen lisäksi, jonka suomalainen yhteiskunta tietysti omalla puolustuspolitiikallaan tekee. Mikä se vakuutus on, on minusta asia, josta toivon asiantuntijoiden käyvän laajaa keskustelua, mutta todellisuuden peittäminen ei minusta ole järkevää enkä siitä saata kiittää.

Ed. Pykäläinen (vastauspuheenvuoro): Herra puhemies! Vaikka pyrkimyksenä onkin, niin kuin on kuultu, taloudellinen ja rauhanomainen yhteistyö, silti kaikki muistavat toisaalta sen varustelun, mikä budjettikäsittelyssään huomattiin mm. hävittäjähankintojen osalta. Hallituksen selontekoon EY:stä: Olisi mielenkiintoista kuulla — täällä ei ole nyt asianomaisia ministereitä paikalla — mikä rooli tulee mahdollisesti Weu:lla olemaan. Tämä asia sivuutettiin selonteossa hyvin köykäisesti ja ylimalkaisesti, mutta se on eräs varteenotettava tekijä, josta pitäisi keskustella.

Ed. Laine: Herra puhemies! Mitä enemmän ja syvällisemmin hallituksen selontekoon tutustuu, sitä selvemmin havaitsee sen heikoudet ja puutteet. Se rakentuu liiaksi markkinavoimien etujen ja näkökantojen perustalle eikä tästä syystä anna riittävää pohjaa kansalaiskeskustelulle. Olen kuitenkin varma, että tämä harvinaisen laaja eduskuntakäsittely tuo tässä suhteessa uusia puolia esille ja täydentää hallituksen selontekoa.

Hallituksen selonteko ensinnäkin jättää huomiota vaille kaiken sen arvokkaan ja monipuolisen tarkastelun, jonka eduskunnan sosiaalivaliokunta kirjasi mietintöönsä antaessaan lausunnon Länsi-Euroopan yhdentymiskehitystä käsittelevästä valtioneuvoston selonteosta vuonna 1990. Toiseksi selonteko rajoittuu lähinnä EY-jäsenyyden tarkasteluun, vaikka EY on päättänyt Euroopan unionin muodostamisesta. Kolmanneksi siitä puuttuu globaali näkökulma ja arvio Euroopan unionista maailman laajuisten ongelmien valossa. Neljänneksi siitä puuttuu arvio vaihtoehtoisista kansainvälistymisen mahdollisuuksista eikä selonteko sisällä vertailua Eta-ratkaisun ja EY-jäsenyyden eroista esimerkiksi kansantaloudellisesta näkökulmasta. Viidenneksi siitä puuttuu arvio kansalaisten perusoikeuksien, vaikutusmahdollisuuksien ja tasa-arvon kehityksestä. Kuudenneksi se ei ota huomioon mahdollisuutta, että ulko- ja turvallisuuspolitiikan yksimielisesti sovittujen linjojen soveltamisessa enemmistöpäätöksin voi tulla soveltamattomia ristiriitoja Suomen kansallisten etujen ja puolueettomuuspolitiikan kanssa.

Seuraavaksi haluan kommentoida käytyä keskustelua.

EY-jäsenyyshakemuksen vastustajien korostaessa itsenäisen päätöksenteon säilyttämisen tarvetta EY-hakemuksen puoltajat sanovat sen tarkoittavan jättäytymistä Euroopan laidalle yksin. On mentävä Eurooppaan, imagomme vaatii sitä, sanotaan. Tällaisiin puheisiin voisi vastata Suomen Akatemian johtajan, professori Antti Tanskasen viime marraskuun 11 päivä Turun Sanomissa julkaistulla haastattelulla, jota lainaan:

”Ei ole ollut tapana ajatella, että itsenäisyys merkitsee eristäytymistä, mutta tavat muuttuvat. Nyt jo monet näkevät sielunsa silmillä, että Tornionjokilaaksossa nousisi Berliinin muurikin vankempi este, jos Suomi tyytyisi Eta-sopimukseen EY-täysjäsenyyden sijasta. Yhtäkkiä kansainvälinen työnjako ei olekaan enää mahdollista. Ihmiskunnan vuosituhantiset kokemuk-

set ja taloustieteilijöiden vuosisataiset selitykset ovat vailla merkitystä. Euroopan talousalueella Etassa tuotteet ja tuotannon tekijät liikkuvat vapaammin kuin koskaan Suomen itsenäisyyden aikana. Silti Eta-sopimukseen tyytyminen nähdään umpioitumisena.”

Ehkä tähän voisi vielä lisätä, että me olemme jo Euroopassa. Vapaakauppasopimus on ollut voimassa jo 20 vuotta EY:n kanssa, silloin Eec:n kanssa. Käymme kauppaa EY-maiden kuten kaikkien muidenkin maiden kanssa. Olemme Eftassa, Euroopan neuvostossa, Oecd:ssä, Etykissä, Ece:ssä ja kymmenissä muissa järjestöissä ja yhteisöissä. Eikö tämä anna vastausta ed. Hacklinin täällä esittämään ajatukseen, että on epäselvää, mihin viiteryhmään Suomi kuuluu, länteen vaiko epävarmaan itään?

On kuitenkin syytä muistaa, että Euroopan talousalueen väkiluku on 7 prosenttia maapallon väkiluvusta. Kokonaista 93 prosenttia asuu EY-alueen ulkopuolella.

Esimerkiksi ed. Kimmo Sasi puhui umpioitumisesta, jos Suomi ei hae EY-jäsenyyttä. Eräät muut ovat pelotelleet länsimarkkinoiden menettämällä ja jäämisellä eurooppalaisen yhteistyöpiiriin ja 380 miljoonan ihmisen talousalueen ulkopuolelle. Professori Tanskasen edellä lainattu lausunto ehkä sopisi vastaukseksi näillekin mielipiteille, mutta haluan sen lisäksi todeta, että lännessä joka tapauksessa tarvitaan suomalaisen puu- ja metsäteollisuuden tuotteita kaikissa vaihtoehtoissa.

Ed. Ukkola perusteli kannatustaan EY-hakemuksen jättämiselle sillä, että Suomen turvallisuuspolitiikka vaatii sitä. Ehkä tähän voisi todeta puolustusvoimien komentajan tuoreen haastattelun, jossa hän mainitsi, että EY ei Suomen turvallisuutta vahvista. Tähän voisi vielä lisätä, että EY:n tuleva kehitys ei mahdollista puolueettomuuspolitiikkamme jatkamista, mutta sen sijaan se saattaisi asettaa maamme pelinappulaksi muiden pelissä. Viitataan tässä suhteessa professori Johan Galtungin ja professori Jan-Magnus Janssonin puheenvuoroihin, edellinen muutama viikko sitten Eduskuntatalossa ja jälkimmäinen viime viikonvaihteessa Helsingissä.

Monet puhujat ovat korostaneet EY-jäsenyyden etuja maamme talouden kehittämiselle ja vahvistamiselle sekä yritysten kilpailukyvyille. Monet puhujat kuitenkin unohtavat kotimarkkinateollisuuden vaikeudet ja alihankkijoiden ongelmat sekä Suomelta perittävät 6—7 miljardin markan maksut yhteisön rahakirstuun.

Jos uskotaan, että nämä maksut eivät rasita suoraan eivätkä välillisesti suomalaisten yritysten kilpailukykyä, niin johdonmukaisuuden vuoksi pitäisi uskoa vastaavaan kustannusjoustavuuteen myös muissa talouspoliittisissa vaihtoehtoissa.

Pääministeri Aho sanoi eilen — vai oliko jo edellisenä päivänä — että suhteemme Venäjään ovat järjestymässä uusien valtiosopimusten pohjalta. Näin asia on, mutta EY-jäsenyyden edellyttämän tullimuurin rakentaminen Suomen ja Venäjän väliin toisi mielestäni ongelmia tässä suhteessa.

Monet ovat väittäneet, ettei EY-jäsenyydelle ole esitetty realistista vaihtoehtoa. Vaikka tulen puheenvuoroni päättämään omaan mielipiteeseeni näistä vaihtoehtoista, lainaan tässä vielä professori Tanskasen lausuntoa Turun Sanomien haastattelussa 11.11.1991: ”EY:n kehitystä rasittaa suurvaltapolitiikka, kankea päätöksenteko ja eräiden jäsenmaiden taloudellinen jälkeijääneisyys. Tämän suuren markkina-alueen vieressä voisi kukoistaa sen kanssa vapaassa taloudellisessa ja kulttuurisessa suhteessa elävä, neutraali, itsenäisesti ja joustavasti päätöksiä tekevä sekä korkeaan osaamiseen taloutensa perustava maa. Pohjantähdestä voisi tulla Euroopan johtotähti.” — No, tämä oli vähän runollisesti lausuttu, mutta taloustieteilijän sanonta, jota lainasin.

Kun olen EY-jäsenyyshakemuksen jättämistä vastaan, esitän perustelut seuraavasti:

1) Kuten mm. eräissä tanskalaisarvioissa on todettu, EY-jäsenyyden merkitsee kansallisen lainsäädäntövallan kaventumista 80-prosenttisesti. Näin on muuten lausunut EY:n — jos oikein muistan hänen tittelinsä — komission puheenjohtaja Delors jo vuonna 1988. Tosin hänen arvionsa silloin lähti siitä, että tämä vaihe toteutuu kymmenen vuoden sisällä. Kansallisen itsemääräämisoikeutensa 75-vuotisjuhlaan valmistautuvan Suomen ei tule luovuttaa päätösvaltaansa Brysseliin.

2) EY-jäsenyyden toisi mukanaan sitoutumisen yhäti politisoituvaa ja tiiviimpään ulkopoliittiseen, turvallisuuspoliittiseen ja sotilaspoliittiseen yhdentymiseen suuntautuvaan yhteisöön, jonka jäsenyyden on yhteensopimaton puolueettomien maiden pyrkimyksille ja niiden harjoittamalle ulko- ja turvallisuuspolitiikalle.

3) Maamme joutuisi nykyistä voimakkaammin EY:n taloudellisten suhdanteiden riepotelta-vaksi, koska valuuttapolitiikkaa ei enää voida käyttää suhdanteiden tasaamiseen. Seurauksena

olisi työttömyyden uusi nousuaalto Tanskan tapaan.

4) Suomalainen maatalous näivettyisi, ellei romahtaisi lähes kokonaan, kasvattaen työttömyyttä, autioittaen maaseutua ja kehitysalueita sekä vaikeuttaen elintarviketeollisuuden toimintaedellytyksiä ja saattaen maamme riippuvaiseksi ylikansallisten yritysten elintarviketuonnista. — En kiistä, etteivät tällaisista kehitystä olisi aiheuttamassa muutkin vireillä olevat ratkaisut.

5) Välillisen verotuksen harmonisointi johtaisi yhä useampien palvelujen saattamiseen liikevaihtoverotuksen kohteeksi, ja toisaalta välillisen verotuksen tarkoituksenmukainen kohdistaminen alkoholi-, tupakka- ja energiapolitiikkaa ohjaavalla tavalla vaikeutuisi, mikä osaltaan vaikeuttaisi myös julkisen lohkon palvelujen ja tarpeiden rahoittamista.

6) Suomen olisi pystytettävä tullimuuri Venäjää, Baltiaa, kehitysmaita ja muita EY:n ulkopuolisia maita vastaan ja luovutettava idänkauppaa koskevien pelisääntöjen päättäminen Brysseliin.

7) Tullilaitoksen laskelmien mukaan kolmanniin maihin kohdistuvien tullien eräät huomattavat muutokset aiheuttavat melkoista haittaa osalle maamme teollisuutta.

8) Demokratian ja kansalaisten vaikutusmahdollisuuksien kannalta EY-jäsenyys merkitsisi pitkää askelta huonompaan suuntaan. Jäsenvaltioiden kansanedustuslaitokset ovat EY:n päätöksenteosta sivussa, ja samaa voidaan sanoa EY:n omasta parlamentista, joka nykyisellään voi pääasiassa tehdä vain suosituksia. Lainsäädäntöasioista päätetään EY:n neuvostossa, joka edustaa jäsenvaltioiden hallituksia. Merkittävä valta on virkamiesten johtamalla komissiolla, jonka päätöksiä verhoaa salaisuuden vaippa ja joka on riippumaton niin EY:n parlamentista, komissiosta kuin jäsenmaiden hallituksista.

9) Kokemukset Eta-neuvotteluista osoittavat, että EY-osapuoleen ei ole luottamusta. Joka kerta, kun kerrottiin neuvotteluissa sovitun tai päästyn lopulliseen ratkaisuun, EY-taho aloitti uuden iltalypsyn. Niinhän kävi myöskin viimeksi sovitun ratkaisun osalta. Kuka tämän jälkeen voi luottaa EY:n neuvottelijoiden sanaan?

10) Vajaan kahden prosentin päätösvalta EY:n parlamentissa ja lähes mitätön vaikutusmahdollisuus EY-neuvostossa ja EY-komissiossa on mielestäni liian kallis hinta itsenäisyyden menettämisestä lainsäädäntötyössä, ulkopolitiikassa, idänkaupassa, raha- ja talouspolitiikassa

ja suomalaisen sosiaalipolitiikan kehittämisessä sekä maatalouspolitiikassa.

Kun on väitetty, ettei liittymiselle EY:hyn ole esitetty reaalista vaihtoehtoa, niin väittäisin, että kaikki näin sanoneet eivät ole seuranneet keskustelua tai puhuvat vastoin parempaa tietoa. Näitä vaihtoehdon esittäjiä on ollut useita, ja mallit ovat vaihdelleet.

Aika näyttää nyt osaltani loppuvan, joten en voi puheenvuoroani loppuun saakka käyttää, jos pysyn suosituksen rajoissa.

Ed. U k k o l a (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Ed. Laineelle olisin todennut, että ryhmäpuheessani en kyllä sanonut, että EY-jäsenyys toisi Suomelle sotilaspoliittista turvallisuutta. Nimenomaan sanoin, että näin ei tapahdu. Sen sijaan minäkin lainaisin Hägglundin päällikön, pomon, Elisabeth Rehnin sanoja. Elisabeth Rehn nimittäin on sanonut, että EY:n jäsenenä Suomi olisi osa suurempaa poliittista yhteisöä ja tämä vähentäisi sitä todennäköisyyttä, että Suomen turvallisuuteen kohdistuisi kielteisiä paineita. Olisi siis aivan toista kohdistaa vaatimuksia 400 miljoonan yhteisöä vastaan kuin yksin Euroopan rannalle jäänyttä Suomea kohtaan.

Olen aika tarkkaan seurannut tätä keskustelua, ja turvallisuuspolitiikasta täällä on keskusteltu hyvin varoen sordiino päällä. Kiistatta näen uhkakuvat hieman toisin ja paljon suurempina kuin esimerkiksi hallitus tiedonannossaan ja näen myös ratkaisumallit toisen tyypissä. Olen myös yrittänyt saada vastauksia näihin uhkakuviin ja tietoa siitä, miten hallitus näitä omassa politiikassaan tulkitsee, mutta vastausta ei ole tullut. Ilmeisesti hallitus mielellään kuskaisi minut Siperiaan tai ainakin niin pitkälle kuin pippuri kasvaa, jos sillä olisi vain mahdollisuus tehdä se. Mutta minä kun en tästä talosta lähde minnekään, ennen kuin äänestäjät pakottavat minut lähtemään.

Ed. M a l m : Talman, puhemies! Regeringens redogörelse över konsekvenserna av ett EG-medlemskap för Finlands del ger en rätt klar bild av problemen som finns samtidigt som den lämnar många frågetecken. Den ger också vid handen att frågan om medlemskap är synnerligen komplicerad. Det finns intet svart eller vitt. Om vi vill det eller inte så kommer ställningstagandena att bygga på tro och på antaganden. Världen likaväl som EG undergår ständiga förändringar. Ingen kan i dag säga hur EG slutligen

kommer att utformas. Det kommer knappast att finnas något slut på formningen av enheten. Jag vill också göra gällande att vi alla argumenterar på basen av vår egen tro och våra egna antaganden.

Trots det här har vi kommit till ett skede då det krävs någon form av ställningstagande för eller emot en medlemsansökan. Av sittande riksdag kommer att krävas kanske det största och viktigaste beslutet i republikens historia. Trots att utredningen av de ekonomiska effekterna av ett medlemskap, byggd på många antaganden och osäkra faktorer, pekar på en positivare utveckling med ett medlemskap än med ett Ees-avtal för samhället totalt sett så anser jag personligen det vara möjligt att skjuta ansökan om medlemskap på framtiden. Jag räknar med att vi får ett Ees-avtal eftersom hela Efta-området annars skulle stå på sidan om från början av 1993. Den uppfattningen förfäktade också utrikeshandelsminister Salolainen i går. Jag tror att vi kan leva med det avtalet. Avtalet skulle ge oss tillträde till EG-marknaden. Det skulle ge oss möjlighet att följa med utvecklingen i EG under en tid av intensiva förändringar med ekonomisk-politiska, politiska, försvarspolitiska och säkerhetspolitiska diskussioner. Lantbrukspolitiken skulle stå utanför avtalet samtidigt som vi skulle utveckla den näringen mot större öppenhet och anpassning till EG-politiken på basen av interna och eventuella Gatt-beslut. På samma sätt skulle den för oss svenskösterbottningar viktiga växt-husnäringen tillsvidare stå på sidan om och den å sin sida kunna utvecklas i samma riktning som utvecklingen går i Europa i övrigt, men på basen av interna beslut gjorda i vårt eget land.

Hallituksen selonteko EY-jäsenyyden vaikutuksista Suomelle osoittaa selvästi, että asia on monimutkainen. Tämä kysymys ei ole mustavalkoinen. Halusimmepa tai emme, kannanotot tulevat perustumaan uskoon ja olettamuksiin. Maailma samoin kuin EY:kin on jatkuvassa muutoksessa. Kukaan ei voi tällä hetkellä sanoa, millaiseksi EY lopulta muodostuu. Tästä muodostuksesta tulee tuskin loppua.

Tästä huolimatta olemme tulleet vaiheeseen, jossa tarvitaan jonkinlaisia kannanottoja joko jäsenhakemuksen puolesta tai sitä vastaan. Istuvalla eduskunnalta vaaditaan ehkä suurinta ja tärkeintä päätöstä tasavallan historiassa.

Siitä huolimatta, että moniin oletuksiin ja epävarmoihin tekijöihin perustuva selvitys taloudellisista tekijöistä näkee myönteisemmin jä-

senyyden kuin Eta-sopimuksen kokonaisuudessaan yhteiskunnan kannalta, katson itse, että jäsenhakemus on mahdollista siirtää tuonnemmaksi. Uskon, että saamme Eta-sopimuksen, koska koko Efta-alue olisi muutoin sivussa vuoden 1993 alusta alkaen. Uskon, että pystymme elämään sopimuksen kanssa. Sopimus turvaisi meille pääsyn EY:n markkinoille. Tämä antaisi meille mahdollisuuden seurata kehitystä EY:ssä aikana, jona tapahtuu voimakkaita muutoksia poliittisissa, talouspoliittisissa, puolustus- ja turvallisuuspoliittisissa pohdinnoissa. Tämä antaisi maatalouspolitiikalle aikaa samalla, kun meidän tulisi kehittää tätä elinkeinoa kohden suurempaa avoimuutta ja sopeuttamista EY-politiikkaan sisäisten ja mahdollisten Gatt-päätösten perusteella.

Finland är en del av Europa och vi skall vara med i Europa. Oberoende av om vi är medlemmar eller inte i EG så skall vi räkna med förändringar inom alla sektorer. Vi skall inte tro att vi skulle vara oberörda av den europeiska utvecklingen i stort. Med ett Ees-avtal på kommande har jag dock svårt att förstå den brådska med medlemskap som nu tycks finnas i vårt land. Det förvånar också i allra högsta grad att så många anhängare av EG-medlemskap ifrågasätter värdet av ett Ees-avtal och de ifrågasätter möjligheten att överhuvudtaget få Ees-avtalet. Samtidigt som många gör gällande att det är en nödvändighet för att Efta-länderna skall ha ett någorlunda hyggligt förhållande till EG efter den 1.1.1993. Inget Efta-land, inte ens Sverige eller Österrike kommer att bli medlemmar i gemenskapen från nästa års början. Jag tror att det är förnuftigt att aldrig säga aldrig då det gäller medlemskapet i EG. Men när vi just kommit från den skugga som vilat över vårt land från öster under flera årtionden så har jag dock svårt att förstå att vi omedelbart måste söka ett nytt beroende i Europa.

Det är kanske inte relevant men jag frågar mej om det i dagens värld är möjligt att bygga upp en sådan mur kring och en sådan protektionism i ett område som EG omfattar eller kommer att omfatta. Det talas om en öppnare värld samtidigt som vi är på väg in i en enhet som inom sitt skal försöker bygga upp en ekonomiskt och politiskt stark enhet. Kan en sådan gräns byggas i ett Europa där den östra delen ligger långt efter i ekonomiskt hänseende och har bestämt sig för en demokratisk utveckling, att det skulle vara en katastrof om Finland skulle följa med utveck-

lingen en tid förrän man besluter sig för eller emot ett medlemskap? Jag tror inte att det här är möjligt.

Den tidigare nämnda utredningen om de ekonomiska effekterna förutspår en totalt sett positiv utveckling om Finland skulle gå med som medlem i EG. När man gör den granskningen tror jag att man inte kan se enbart till helheten utan det är nödvändigt att se hur olika sektorer drabbas. En verkställande direktör är dålig i sin arbetsuppgift om han ser enbart på de sista siffrorna i ett bokslut. Han är tvungen att granska hela bokslutet. Den sektor som i alla utredningar förutspås en svår framtid är lantbruket. Och med problem inom den näringen kommer också delar av landsbygden att drabbas.

Ei ehkä ole relevanttia, mutta kysyn itseltäni, onko tämän päivän maailmassa mahdollista rakentaa tällaista muuria ja tällaista protektionismia EY:n alueelle tai tällaiseksi muodostuvan alueen ympärille. Puhutaan avoimmasta maailmasta samalla, kun olemme menossa yksikköön, joka sisällään pyrkii rakentamaan taloudellisesti ja poliittisesti voimakkaan yksikön. Voidaanko tällainen raja rakentaa Eurooppaan, jonka itäinen osa on taloudellisesti huomattavasti jäljessä ja joka on päättänyt lähteä demokraattisen kehityksen tielle? Olisiko katastrofi, jos Suomi seuraisi kehitystä jonkin aikaa ennen jäsenyyttä koskevan päätöksen tekoa? En usko, että asia olisi näin.

Aikaisemmin mainitut selvitykset taloudellisista vaikutuksista ennustavat kaikkiaan myönteistä kehitystä, jos Suomi liittyisi EY:n jäseneksi. Tällaista tarkastelua tehdessä ei tule katsoa pelkästään kokonaisuutta, vaan on välttämätöntä tarkastella vaikutuksia eri sektoreilla.

Maataloussektorille ennustetaan kaikissa selvityksissä vaikeaa tulevaisuutta. Tämän sektorin vaikeudet tulevat myös vaikuttamaan maaseudun osiin.

Svenska riksdagsgruppen uttalade i sitt gruppanförande bekymmer över lantbrukets framtid. Låt mig fortsätta på den problematiken.

Först vill jag konstatera att många talare under de här två dagarna som vi har fört debatten redan har kastat fram många lösningsförslag för lantbrukets del. Det är att beklaga att många av de förslagen är orealiserbara i ett medlemskap i EG.

I alla förhållanden kommer lantbrukspolitiken och lantbrukets situation att förändras i vårt

land. Politiken i vårt eget land och ett eventuellt Gatt-avtal kommer att medföra avsevärda omställningar. Utvecklingen under det senaste halvåret visar att det politiskt finns intresse att gå hårt åt näringen också i vårt eget land. Inom ramen för ett Ees-avtal kommer också förhållandet att förändras. Vårt lantbruk kommer inte att lämnas oberört av utvecklingen i världen i övrigt.

Det har rätt stor enighet i vårt land om att vi själva skall producera det vi konsumerar. Utvecklingen har länge styrts mot en sänkning av produktionen så att vi skulle komma ifrån överskottet och kostnaderna för exporten. All kritik till trots så har det skett en utveckling mot bättre balans mellan produktion och konsumtion. Allt tyder på att vi inom en snar framtid har någon betydande överproduktion bara av spannmål.

Enligt regeringens redogörelse så skulle ett EG-medlemskap betyda att lantbruksprodukternas priser skulle sjunka med 50 procent samtidigt som kostnaderna skulle sjunka med 20 procent. Produktionen skulle sjunka med en tredjedel och de sysselsatta inom näringen skulle sjunka med en fjärdedel. Jag är rädd för att produktionen skulle sjunka ännu mera. Det är också klart att de sysselsattas antal kommer att sjunka proportionellt mera än produktionen om vi eftersträvar större effektivitet i näringen. Vi kommer att landa långt under självförsörjningsnivån.

Det kan inte vara ett nationellt intresse för Finland att göra sig beroende av andra länder då det gäller livsmedelsförsörjningen också om vi skulle vara medlem av EG och gemenskapen skulle upprätthålla självförsörjningen för hela området. I dag ser det ut som om inget annat land skulle ha beredskap att avstå från sin livsmedelsproduktion. Eftersom EG:s lantbrukspolitik går ut på att man ger garantipriser som, med små variationer, är de samma över hela området så skulle vårt lands klimatologiska förhållanden göra att vi i mycket skulle vara beroende av stöd för att överleva. Och det stödet skulle bli ännu större om planerna på en ny lantbrukspolitik i gemenskapen med ännu lägre produktpriser skulle förverkligas.

Jag är övertygad om att en del av de specialstöd som i dag tillämpas inom EG också skulle gälla vårt land. Jag förmodar att t.ex. alpstödet skulle utvecklas till att omfatta också ett arktiskt stöd. Jag tror dock inte på att Finland skulle få några specialvillkor eller stöd som skulle gå utöver det som tillämpas eller kommer att tillämpas för hela området. Att gå in med en ansökan med något sådant förbehåll är dömt att miss-

lyckas. Målsättningar för förhandlingarna måste man ha men det är orealistiskt att ställa krav i den riktningen.

Vill vi nå maximalt resultat med eventuella målsättningar inom lantbrukssektorn så tror jag att vi har att stiga på samma EG-tåg som Norge. Sverige har uppenbart inte samma intresse och behov när det gäller lantbruket som Finland och Norge.

Också om vi skulle få en övergångsperiod som medlemmar i EG så tyder allt på att lantbruket inte skulle klara av utvecklingen. Alltför många skulle slås ut. Slutresultatet skulle synbarligen bli att vi själva skulle stå för en alltför liten del av produktionen för den inhemska konsumtionen. Jag är fullt medveten om att alternativet inte är nuvarande situation eller situationen i ett EG-medlemskap. Under alla omständigheter får vi förändringar. Jag tror dock att de förändringarna bäst kan mötas och göras inom ramen för ett Ees-avtal.

Ed. U. Anttila: Arvoisa puhemies! Suomi etsii paikkaansa muuttuneessa ja edelleen muuttuvassa maailmassa. Toisen maailmansodan jälkeinen Euroopan kahtiajako kapitalistiseen länteen ja sosialistiseen itään murtui muutamassa vuodessa. Nykyisellään itäinen Eurooppa eriytyy ja läntinen yhdentyy. Läntinen Eurooppa kilpailee EY:n kautta taloudellisesta valta-asemasta Yhdysvaltojen ja Japanin kanssa. EY on ensisijaisesti talousyhteisö, joka pyrkii mahdollisimman vapaaseen kilpailuun jäsenmaittensa kesken. Missä määrin se pyrkii yhteisön ulkopuolisiin kohdistuvaan protektionismiin, on mielestäni edelleen avoin kysymys. Merkkejä pyrkimyksestä suljettuun talousyhteisöön on olemassa. EY-maat ovat ilmentäneet näitä pyrkimyksiä esimerkiksi yhteisön ulkopuolisen työvoiman liikkuvuutta rajoittamalla tai sitä estämällä. Toisaalta yhteisöprotektionismin vahvistuminen olisi ristiriidassa EY:n sisäisen tavoitteenasettelun kanssa.

EY:n kilpailu Japanin ja Yhdysvaltojen kanssa maailman talouden johtoasemasta saattaa johtaa kasvavaan yhteisöprotektionismiin, jonka seurauksena kolmannen maailman maat joutuvat kärsimään. Tällaisessa kehityksessä ajatus uudesta kansainvälisestä taloudellisesta järjestyksestä, jonka tarkoituksena aikoinaan oli vähentää kolmannen maailman maiden ja ns. kehittyneiden maiden välistä ristiriitaa, jäisi yhä enemmän kuolleiden kirjainten yhdistelmäksi.

EY:n peruseriaatteena on neljän vapauden

eli työvoiman, pääomien, palveluiden ja tavaroiden vapaan liikkuvuuden toteuttaminen. Ympäristöön ja hyvinvointivaltioon liittyvät arvot ovat alisteisia näille neljälle vapaudelle. Tämä on pääsääntö siitakin huolimatta, että EY:ssä on kehitetty ja kehitetään sekä ympäristönsuojeluun että sosiaaliseen hyvinvointiin liittyviä ohjeistoja.

Arvoisa puhemies! Euroopan yhdentymistä voidaan tarkastella suomalaisen yrityselämän ongelmien kannalta. Suomi on taloudellisessa lamassa. Se ei ainakaan eduskunnalle ole tässä vaiheessa epäselvää. Taloutta romahduttivat merkittävässä määrin eurooppalaisen talouden muutokset, Neuvostoliiton kanssa käydyn kaupan dramaattinen lasku ja Länsi-Euroopan kaupan heikkeneminen. Suomi oli neuvosto-kaupan myötä tuudittautunut liian vähäiseen kilpailuun ja tyytynyt liian vaatimattomaan tuotekehittelyyn.

EY:n täysjäsenyys ei poistaisi maamme talouden ongelmia. Täysjäsenyys ei nostaisi suomalaisen tuotannon tehokkuutta eikä vähentäisi teollisuutemme velkataakkaa. Brysselistä ei saada ideoita suomalaisen tuotannon monipuolistamiseksi. Nämä kysymykset on voitava ratkaista täällä, päätettiin sitten hakea EY:n täysjäsenyyttä tai ei.

Suomalaisten yritysten on sopeuduttava kasvavaan kilpailuun. Niiden on kehitettävä tuotteitaan kilpailun edellyttämälle tasolle ja parannettava keskinäistä yhteistyötä. Niiden on muututtava. Niiden on pystyttävä innovoivuuteen ja uusien strategioiden toteuttamiseen. Avuksi tässä työssä tarvitaan idearikasta työvoimaa, uskalusta, ennakkoluulotonta luovuutta tuotekehittelyssä ja kykyä hyödyntää tutkimustietoa. Pienten ja keskisuurten yritysten on kyettävä yhteistyöhön mm. markkinoinnissa ja tuotteiden yhteensopivuudessa. Tällä alalla voitaisiin ottaa oppia vaikkapa Japanista.

Ongelmallista erilaisten talousnäkymien arvioinnissa tosin on, että kansainvälisen kilpailun lisääntyminen vaikuttaa Suomen talouteen varsin samalla tavoin, oli Suomi mukana EY:ssä tai ei. Jos Suomi ei päädy hakemaan EY:n jäsenyyttä, ei todellakaan ole syytä uskoa, että Suomi tai erityisesti suomalainen talouselämä voisi jäädä pysähtyneeseen tilaan.

Seuraavaksi muutama sananen ympäristöpolitiikasta.

Monet ovat nähneet EY:n varteenotettavaksi vaihtoehdoksi koko Eurooppaa kattavan ympäristöpolitiikan toteuttamiseksi. He uskovat,

että talouden ja ympäristöarvojen yhteensovittaminen onnistuu mitä mainioimmin juuri EY:ssä. Mutta näyttääkö tämä vaihtoehto realistiselta? Onko EY muuttumassa ympäristöyhteistyön foorumiksi, tai olisiko Suomella realistisia mahdollisuuksia muuttaa yhteisöä tähän suuntaan?

EY:n ympäristöpolitiikka ei ole ollut ympäristöongelmia ehkäisevää vaan paremminkin niihin reagoivaa. Samasta asiasta voidaan tosin kritisoida myös suomalaista ympäristöpolitiikkaa. Vaikka EY:n suunnitteleman strategian hiilidioksidipäästöjen vähentämiseksi voidaan katsoa vaikuttavan talouden rakenteeseen, EY:n kokonaisvaltaiset ympäristövaikutukset eivät muuta taloutta ekologiseen suuntaan.

Ympäristöpolitiikan painotuksen tulisi olla siinä, että ympäristöongelmia ei syntyisi lainkaan. Tavoitteen kanssa on ristiriidassa EY taloudellisenä rakenteena, joka lisää taloudellisen toiminnallisuuden aiheuttamia ympäristöhaittoja.

On selvää, että EY-alueen kattavat ympäristönormit eivät riitä globaalien ympäristöongelmien ratkaisemiseen. Mukaan ympäristöyhteistyöhön tarvitaan EY:n lisäksi Japani, Yhdysvallat, kolmannen maailman maat ja koko muu maailma. Miten tällainen prosessi saadaan aikaan? Millä edellytyksillä EY lähtisi tuollaisen kehityksen moottoriksi? Siinäpä kysymyksiä.

Tälläkin hetkellä tehdään vakavasti otettavaa ympäristöyhteistyötä. Ongelmana on, miten vapaamatkustajuus, pinnaaminen ympäristönsuojelussa, saataisiin minimoiduksi. Vapaamatkustajuus on direktiiveistä huolimatta ongelma myös EY:ssä. Pinnaamisen minimoiminen edellyttää kykyä saada kaikki osapuolet aidosti mukaan tiettyihin sopimusjärjestelyihin. Esimerkiksi kolmannen maailman maiden saaminen mukaan ympäristösopimuksiin edellyttää rikkailta mailta solidaarisuutta ja taloudellista tukea, jonka avulla kolmannen maailman maat voisivat edistää talouttaan kestäväen kehityksen periaatteella.

Suomen vaihtoehtoista on viimeistään nyt tarpeen puhua. Suomea viedään yhdentyvään Länsi-Eurooppaan luultavimmin kahta polkua pitkin.

Niistä ensimmäinen on Eta-neuvottelujen tie ja toinen suora jäsenhakemus Euroopan yhteisöön. Näistä kahdesta vaihtoehdosta Eta-ratkaisu olisi vaikutukseltaan lievempi mm. Suomen maataloudelle. Se ei sisältäisi myöskään yhtä tiukkaa ulkopoliittista sidosta kuin EY:n täysjä-

senyys. Toisaalta Eta-jäsenyys ei toisi Suomelle saman kaltaista edes periaatteellisesti mahdollista vaikutusväylää EY:n muotoutumiseen kuin täysjäsenyys tarjoaisi.

Suomessa ei ole käyty perusteellista keskustelua EY:n täysjäsenyyden todellisista vaikutuksista. Maamme hallituksen vauhti Eta-neuvotteluista EY:n täysjäsenyyshakemukseen on ollut huomiota herättävän nopea. Vauhdikkuus ei tunnu selittyvän pelkällä kiinnostuksella päästä Ruotsin ja Itävallan kanssa paljon puhuttuun eurojunaan. Väite halukkuudesta saada suometumisajan Moskovan sijalle uusi ulkopuolinen politiikan ohjauskeskus ei vaikuta ainakaan täysin tuulesta temmatulta.

Eurovauhdista on tullut julkisessa keskustelussa nopeasti selviö. Valtaosa suomalaisesta tiedonvälityksestä on sisäistänyt Suomen EY-täysjäsenyyden välttämättömyydeksi. Kriittistä tai neutraalin analyttiseltä pohjalta lähtevää EY-kirjoittelua on lehdistössämme näkynyt niukalaisesti. EY:stä on tullut mielikuvatasolla edistyksen airut. Se on vastannut mielikuvaa muutoksesta, pysähtyneisyyden vastapainoksi. Täysjäsenyyden vaihtoehto ei saisi olla pysähtyneisyys, vaan analyttinen kyky muutokseen, jota yrityselämän osalta kuvasin jo aiemmin.

EY:n täysjäsenyys sitoisi Suomen neljään vapauteen eli tavarain, pääoman, palvelujen ja työvoiman vapaaseen liikkuvuuteen yhteisön alueella. On turha kuvitella, että Suomen jäsenyyshakemus muuttaisi tuota logiikkaa. Suurten toiveiden asettaminen Suomen esittämien reunaehtojen toteutumiselle jäsenhakemuksesta neuvoteltaessa on epärealistista ainakin, jos noita ehtoja on monia ja jos ne ovat vaikutuksiltaan merkittäviä.

Arvoisa puhemies! EY:n täysjäsenyyden hakemista voidaan pitää selkeästi yhteiskunnan arvopohjaa suuntaavana ratkaisuna. Ei ole syytä uskoa, että yhteisön perusarvot lähitulevaisuudessa muuttuisivat muiksi kuin ne ovat tällä hetkellä. Näillä perusteilla hallituksen ei mielestäni ole syytä valmistella EY:n täysjäsenyyshakemuksen jättämistä lähitulevaisuudessa.

Ed. J ä ä t t e e n m ä k i: Herra puhemies! Tulevaisuuden vaihtoehtojen hahmottaminen ja punnitseminen ei ole koskaan helppoa. Suomen mahdollinen EY-jäsenyys on erittäin monitahoinen ja vaikea asia. Ei ole mitään itsestäänselvää ja helppoa ratkaisua. Sen vuoksi tarvitaan kaikki mahdollinen tieto ja aika tämän asian selvittämiseen ja harkitsemiseen.

Olen varauksellinen EY-jäsenyyteen, mutta jyrkän ein sanominenkin tässä vaiheessa on Suomen kehityksen kannalta aivan yhtä ongelmallista. Tänä päivänä epävarmuuteni johtuu siitä, että en tiedä tarpeeksi, mitä EY-jäsenyyks Suomelle ja suomalaisen naisen ja miehen arkielämälle merkitsee. Vasta jäsenyysneuvotteluissa on mahdollisuus selvittää, minkälainen Suomen asema EY:n jäsenenä olisi. Ennakolta ei voida tässä suhteessa tehdä mitään lopullisia johtopäätöksiä. Käymällä neuvottelut läpi emme menetä mitään, sen sijaan saamme tarpeellista tietoa.

Pääkysymys juuri nyt on, hakeeko Suomi täysjäsenyyttä tässä vaiheessa vai ei. Minusta jäsenyyttä tulee hakea ja neuvottelijoille tulee asettaa selvät reunaehdot. Reunaehtoien asettaminen on tärkeä vaihe, mutta vasta neuvotteluissa voidaan hyödyt ja haitat punnita kultavaa'alla. Tästä syystä jäsenenomuksen jättäminen ei ole sama asia kuin jäsenyyden kritiikin hyväksyminen. Jolleivät ehdot täyty, on oltava kanttia sanoa myös ei.

Ed. Nordmanin tavoin haluaisin todeta, että minullekin Eta-sopimus olisi käynyt, mutta nyt kun näyttää siltä, että Eta-sopimus murenee Ruotsin hakiessa EY-jäsenyyttä, emme voi hakea turvaa myöskään Eta-sopimuksesta.

Reunaehdoni koskevat elintarviketaloutta sekä turvallisuuspolitiikkaa ja puolueettomuuspolitiikkaa. Oman kotiläännini kannalta on tietysti mietittävä erittäin tarkkaan, mitä EY-jäsenyyks merkitsee maaseudulle ja elintarviketaloudelle. Toisaalta tiedämme myös sen, että jo Gatt-neuvottelut aiheuttavat paineita maatalouteen. En uskalla varmasti sanoa, aiheuttaako mahdollinen EY-jäsenyyks vai Gatt-neuvottelut enemmän paineita.

Maaseudun ja elintarviketalouden kohdalta meidän tulee neuvotteluissa vaatia pysyviä erityisjärjestelyjä epäedullisiin ilmasto-olosuhteisiin vedoten. EY:ssä on otettu huomioon erityisen vaikeat olosuhteet vuoristossa, miksi ei siis pohjoisia ilmasto-olosuhteita. Lisäksi tarvitsemme pitkiä siirtymäaikoja.

Tosiasiata on, että me suomalaiset emme pärjää ilman maataloutta ja elintarvikeomavaraisuutta. Mutta toisaalta me emme pärjää myöskään yksin maatalouden ja elintarviketalouden varassa. Kysymys on myös siitä, voimmeko käydä mm. metsä- ja metalliteollisuuden tuotteiden kauppaa tasavertaisina tulevan EY-jäsenen Ruotsin rinnalla.

Herra puhemies! Suomen kansallisesta pää-

töksentekovallasta, itsenäisyydestä ja itsemäärämis-oikeudesta on tullut yksi vedenjakaja integraatiokeskustelussa. EY-jäsenyyden vastustajat sanovat, että Suomi menettää jopa täydellisesti itsenäisen päättävällän EY:n jäsenvaltiona. Asia ei ole toki näin mustavalkoinen. Asia on yhtä monitahoinen kuin itse EY-jäsenyykskin. Muun muassa kaupan kasvu on jo pitkään liittänyt kansantaloudet toisiinsa entistä lähemmin. Näin kunkin maan riippuvuus toisen valtion taloudellisesta kehityksestä on vuosien mittaan lisääntynyt. Suvereenisuuden käsite onkin vuosien kuluessa muovautunut enemmän yhteistyö- ja turvallisuusvaatimusten kuin filosofisten teorioiden mukaan. Vain suuret omavaraiset valtiot voivat saavuttaa korkean elintason kuka-kuinkin omavaraisina ja itsenäisinä. Pienet valtiot voivat erikoistua vain harvoilla aloilla. Niille laaja kansainvälinen yhteistyö on ensiarvoisen tärkeä kansan elintason kohottamiseksi.

Kaikkien kansojen yksi pyrkimys on edistää kansalaisten hyvinvointia. Joskus tämä käy parhaiten täysivaltaisuutta rajoittamalla. Jos itsenäisyydellä tarkoitetaan valtion kykyä toimia tehokkaasti kansalaistensa etujen turvaamiseksi ja edistämiseksi, niin tämän päivän maailmassa itsenäisyyks edellyttää osallistumista kansainväliseen päätöksentekoon. Eristäytymällä emme pysty etujamme turvaamaan.

Jo Etassa menettämme itsenäistä päättävällä. Etan jäsenmaana emme enää päättä omista asioista samalla tavalla kuin tänä päivänä, emme myöskään samalla tavalla kuin 10—15 vuotta sitten. Jokainen kansainvälinen sopimus kaventaa itsenäisyyttämme. Liittymällä Euroopan neuvoston jäseneksi olemme samalla luovuttaneet sille tuomiovaltaa ihmisoikeusasioissa. Myös Eta-sopimukseen liittyy tuomioistuin aivan samoin kuin mahdolliseen EY-jäsenyyteenkin.

Eta-sopimuksen 108 ja 109 artikloissa todetaan, että Suomi ei voi muuttaa lainsäädäntöään sopimuksen piiriin kuuluvissa asioissa kysymättä lupaa Etan sekakomitealta. Käytännössä tämä tarkoittaa sitä, että EY laatii päätökset, joihin Eta-jäsenet myöhemmin liittyvät. EY:n jäsenenä menettämme toki itsenäistä päätösvaltaa laajemmalla alueella, mutta kaikilla näillä alueilla pystymme kaikesta huolimatta vaikuttamaan hieman enemmän kuin Eta-jäsenenä. Eta-jäsenenä meidän vaikutusmahdollisuutemme tuleviin säädöksiin ovat tosi minimaaliset. EY päättää aina silloin ensin ja sitten vähän keskustellaan Etan kanssa, mutta sävelet tulevat

EY:stä. Etan jäsenenä Suomen eduskunta ja valtionpäämies säilyttäisivät suvereenisuutensa kenties oikeudellisesti, mutta tosiasiallisesti Suomi on miltei EY:n jäsen, kuitenkin vailla jäsenelle kuuluvaa oikeutta päätöksentekoon.

Herra puhemies! Lyhyesti sosiaaliturvasta. Väitetään, että EY:n jäsenenä joudumme muuttamaan sosiaaliturvaamme samanlaiseksi kuin EY-maissa ja joudumme yksinomaan maksajan osaan. Näin ei suinkaan ole. EY ei aseta mitään tavoitteita sosiaaliturvan samankaltaistamiseksi. Oman sosiaaliturvamme taso riippuu vain siitä, minkälainen on maamme taloudellinen kyky kustantaa sosiaaliturvaa, ja ennen kaikkea myös siitä, minkälainen on poliittinen tahto. Mahdollisen maksajan osaan joutuisimme mukasiksi, että monet eteläeurooppalaiset hakeutuivat tänne työhön meidän korkean sosiaaliturvamme takia. Vapaa liikkumisoikeus ja mahdollisuus hakea työtä toteutuu kuitenkin jo Eta-sopimuksella, jos sopimus toteutuu ensi vuoden alusta. Siihen ei EY-jäsenyyss tuo muutoksia.

Herra puhemies! EY edustaa Euroopan kehityksen valtavirtaa, haluammepa sitä tai emme. Tähän valtavirtaan kaikki maanosan maat Venäjää myöten ovat hakeutumassa. Eta-sopimuksen kautta olemme jo itsekkin siihen kytkeytymässä. EY ja sen lainsäädäntö vaikuttavat meihin tulevaisuudessakin kaikilla aloilla, olemmepa EY:n jäseniä tai emme. Kysymys on siitä, haluammeko osallistua siihen aktiivisesti täysjäsenenä vai passiivisena ulkojäsenenä. Minusta meidän kannattaa osallistua siihen aktiivisena täysjäsenenä.

Ed. K e k k o n e n (vastauspuheenvuoro): Herra puhemies! Ed. Jäätteenmäen puheenvuorossa oli tuoretta verrattuna muihin keskustan puheenvuoroihin se, että hän myönsi, jos oikein tulkitsein, tietämättömyytensä niin suhteessa jyrkkään eihin kuin jyrkkään jaahan. Toisin sanoen me emme tiedä täsmällisesti, mitä ne vastaukset, joita me tulemme antamaan, meille merkitsevät. Minusta se on realismia, jota harvemmin on kuultu Suomen keskustan taholta näiden kahden päivänä aikana.

Minusta myös oli hyvin terveellinen se oivalus, että suvereniteetti tällä hetkellä on enemmän yhteistyötä kuin jotain kummallista, ammoisista ajoista kumpuavaa itsenäisyyttä, kansallista itsemääräämisoikeutta, jota kuitenkaan ei enää ole olemassa. Ajatus siitä, että kaikin kansainvälisin sopimuksin, joita olemme tehneet, olemme sa-

malla luovuttaneet osan itsenäisestä päätöksentekovallastamme, on aivan oikea.

Mitä tulee sosiaaliturvakohtaan, johon ed. Jäätteenmäki puuttui, sekin piti täysin paikkansa. Ei EY, päinvastoin kuin eräät puhujat ovat väittäneet, aseta mitään omia EY-tavoitteita sosiaaliturvan suhteen. Kyllä ne ovat meidän omista käsissämme ja meidän taloudellisesta kyvykkyydestämme, ylipäänsä päätöksentekokyvyystämme riippuu, minkälaisen sosiaaliturvan me oman maamme kansalaisille haluamme.

Ed. A i t t o n i e m i (vastauspuheenvuoro): Herra puhemies! Ed. Jäätteenmäki oli kahden heinäkuorman välissä eikä tiennyt, kummasta söisi. Tällaisen käsityksen sain hänen puheestaan. Hän yritti tavoitella ehkä saman tyyppistä mallia, jota minäkin erään typerän vitsin avulla yritin tavoitella omassa ryhmäpuheenvuorossani, toisin sanoen, että sököpelissä kaksi ensimmäistä korttia saa ilmaiseksi. Toisin sanoen pitäisi mennä mukaan ja se ei vielä sitoi mihinkään, pelattaisiin aikaa ja tällä tavalla. Minä olen luopunut tuosta ajatuksesta siitä syystä, että jos me lähdemme hakemaan EY-jäsenyyttä, se merkitsee jäljellä olevien Efta-maiden osalta sitä, että vain kolme tai kaksi jäisi jäljelle. Näin ollen minä uskon, että se, toteutuuko Eta vai ei, on lähinnä kiinni siitä, lipeäkö joku vielä siitä rintamasta EY-täysjäsenyyden suuntaan. Tämän minä näen hyvin tärkeäksi.

Herra puhemies! Vielä kun ed. Jäätteenmäki on juristi, niin hänen näkemyksensä itsenäisyydestä on erikoinen, kun hän sanoi, että kansainväliset sopimukset aina loukkaavat tietyllä tavalla itsenäisyyttä, jos nyt oikein käsitin. Eivät ne loukkaa itsenäisyyttä, ellei niillä siirretä suvereenin vallankäytön elementtejä pois itsenäisen valtion sisäisestä päätöksenteosta. Siitä on juuri kysymys.

Ed. V u o r i s t o : Arvoisa puhemies! Puhun neljä minuuttia, jotta ed. Miettinen ehtisi vielä tässä täysistunnossa puheenvuoronsa käyttä. Ymmärrän tilanteen sillä tavalla, että tässä selontekokeskustelussa oikeastaan meiltä kansanedustajilta penätään nyt kantaa kolmeen asiaan: anomuksen jättämiseen, aikatauluun ja sitten lopulliseen päätökseen mahdollisten neuvotelujen jälkeen.

Minä olen sitä mieltä, että meidän pitää anoa Euroopan yhteisön jäsenyyttä. Katson, että jäsenyyss on Suomen yhteiselle kansalle hyväksi.

Tämä kantani ei pohjaa niinkään siihen eriteltyyn tietoon jäsenyydestä Suomelle koituvista eduista ja haitoista, mitä nyt on ylenpalttisesti saatavilla, vaan eräänlaiseen visioon, näkyyn taikka paremminkin intuitioon, ja sen kernaasti myönnän. Pidän tärkeänä sitä, että jokainen on rehellinen itsellensä myös tätä päätöstä itse muovaillaan. Minun päätökseni pohjaa intuitioon.

Anomus jäsenyydestä on jätettävä säädetyssä järjestyksessä ja tietyssä aikataulussa. Ne on otettava meille annettuina, ensimmäisen aallon aikataulu myös. Hallituksen selonteosta eduskunnalle EY:n jäsenyyden vaikutuksista Suomelle keskustellaan siis parhaillaan, mutta sen pohjalta ei päätetä. Hallituksen onkin annettava selonteosta riippumatta tiedonanto jäsenyyden anomisesta riittävissä aikataulussa, että ensimmäisessä aallossa päästään mukaan. Hallitus on tässäkin keskeisin toimija.

EY:n komissio antaa lausunnon anomuksesta tutkittuaan sitä ennen Suomen EY-kelpoisuuden. Meidän tilamme ja kuntomme on siinä syynissä. Se ei ehkä ole niin hyvä kuin itse uskomme ja uhkumme, mutta sen syynin hyvin meille sujuessa lausunnon antamiseen menee ehkä runsaat puolisen vuotta. Meidän demokraatiaperinteemme on niin vahva, että se tullaan hyväksymään.

Meille myönteisen lausunnon jälkeen alkavat varsinaiset jäsenyysneuvottelut. Minusta nyt on todellakin turha pyöritellä erilaisia reuna- ja muita ehtoja jäsenyydellemme. Se pyörittely on mielen hoitoa, millä kylläkin on oma merkityksensä. Yksi lause riittää.

Jäsenyysneuvottelut ovat kovat, kovimmat itsenäisyytemme aikana käymistämme sitten rauhanneuvottelujen ja ne käydään tositaroituksella. Jumala suokoon neuvottelijoillemme ovelaa tyyneyttä asioissa, joille ei millään ilveelläkään mitään voi, reilua röyhkeyttä asioissa, joille jotain voi, ja sivistynyttä viisautta erottaa nämä toisistaan. Suomesta on kysymys.

Arvoisa puhemies! Haluaisin eduskunnan pöytäkirjaan lukea kannanottoni, joka koskee kansanäänestystä.

Neuvottelujen tulos on se, mistä Suomessa viime kädessä Euroopan yhteisöön liittymisen suhteen päätetään. Sen päätöksen tekee valtiosääntömme mukaisesti eduskunta aikanaan. Jos päätöksen suhteen silloin on epäselvyyttä kansalaisten mielipiteestä, eduskunnan on säädettävä mielipiteen selville saamiseksi laki neuvoa-antavasta kansanäänestyksestä. Mutta muistettava

on, että kansanäänestys ei asiaa viime kädessä ratkaise. Jos siinä äänestyksessä määränemmistö eli 2/3 kansasta vastustaa liittymistä ja äänestysprosentti on myös 2/3 äänestämiseen oikeutuista, äänestän, mikäli silloin olen eduskunnassa, 1994, kansan neuvoa-antavan tahdonilmaisun mukaisesti omaa kantaani vastaan, ja vaikkakin tämä kansan tahdon ilmaisu minun mielestäni on yhteiselle kansalle vahingoksi.

Arvoisa puhemies! Tämä on minun kantani Suomen kansan edustajana.

Ed. Miettinen: Arvoisa puhemies! Kiitän aluksi ed. Vuoristoa ajallisesti tiivistetystä puheenvuorosta, jonka sisällönkään osalta ei ole itselläni suurempaa huomauttamista.

Minäkin olen EY:n kannattaja. Se ei ole uutinen eikä sen johdosta tarvitsisi eduskunnan aikaa kello 2 aamuyöstä viettää. Haluan kuitenkin eduskunnan pankkivaltuusmiehenä sen johdosta, että meillä keskuspankki on eduskunnan valvonnassa oleva pankki poiketen paljolti muissa maissa, EY-maissakin, olevista järjestelmistä, eräitä EY-jäsenyyskeskusteluissa esiin tulevia asioita kommentoida. Jotkut vastustajat, muistaakseni viimeksi ed. Laine illalla, ovat pitäneet ongelmana sitä, että jäsenyys veisi Suomelta talouspolitiikan itsenäisyyden erityisesti valuutta-, raha- ja keskuspankkipolitiikan osalta. Kuten totesin, koska Suomessa keskuspankki on nimenomaan eduskunnan pankki, niin tältä osin katson jopa välttämättömäksi eräitä näkökohtia tuoda esiin. Ministeri Viinanen ja ed. Luukkainen ovat lähinnä ne edustajat, jotka ovat täällä näitä asioita jonkin verran käsitelleet.

EY:n Maastrichtin huippukokouksessa joulukuussa päätettiin ne periaatteet, joilla Euroopan yhteisöjen maiden talous- ja rahaliitto Emu (Economic and Monetary Union) eli yhtenäinen valuutta-alue luodaan tämän vuosikymmenen aikana. Tarkoituksena on, että yhteisömaiden keskuspankkien välistä yhteistyötä tiivistetään, talouspolitiikan koordinoitua lisätään ja siirrytään vähitellen yhteiseen EY-valuuttaan ja yhteiseen keskuspankkiin.

Tämän nk. Emu-suunnitelman ensimmäinen vaihe on alkanut jo vuoden 1990 aikana ja siis on parhaillaan meneillään. Toisessa vaiheessa, joka on tarkoitus aloittaa vuoden 1994 alusta, perustetaan Euroopan rahapoliittinen instituutti Emi, jonka tehtävänä on lisätä EY-maiden rahapoliitiikan koordinaatiota ja valmistella kiinteisiin valuuttakursseihin ja yhteiseen valuuttaan siirtymistä. Tämän toisen vaiheen aikana on tarkoitus

ryhtyä seuraamaan EY-maiden finanssipolitiikkaa entistä tiiviimmin.

Kolmannessa vaiheessa, joka suunnitelmien mukaan on tarkoitus aloittaa meneillään olevan vuosikymmenen loppupuolella, siirryttäisiin täysin kiinteisiin valuuttakursseihin sekä asteittain yhteiseen valuuttaan. Kolmannessa vaiheessa on tarkoitus siirtyä myös sanktiot sisältävään finanssipolitiikan kontrolliin, joka tarkoittaa sitä, että voitaisiin rangaista niitä maita, jotka eivät pysty rajoittamaan budjettinsa alijäämää ja julkista velkaansa yhteisesti sovittujen tavoitteiden mukaisesti. Kolmanteen vaiheeseen siirtyminen edellyttää, että jäsenmaat täyttävät mm. inflaation, vaihtotaseen vajauksen ja valtion velkaantumisen osalta asetetut rajaehdot.

Talous- ja rahaliiton eli Emu-suunnitelman toteutumisen jälkeen rahan arvon vakaana pitäminen korostuu entisestään Euroopan rahapolitiikan tavoitteena. Tämä tavoite ja periaate on tarkoitus kirjata perustettavan "Eurofedin" sääntöihin. Jotta keskuspankki voisi mahdollisimman hyvin vastata alhaisen inflaation saavuttamisesta, sille annetaan varsin itsenäinen asema, haluan korostaa, itsenäinen asema, koska tämä on selkeästi ristiriidassa sen meillä eräillä tahoilla esiintyvän harrastuksen kanssa, jonka mukaan keskuspankki pitäisi meillä alistaa hallituksen ja valtiovarainministeriön alaisuuteen.

Arvoisa puhemies! Riippumatta siitä, onko Suomi EY:n jäsen vai ei, Emu-suunnitelman toteutuminen asettaa Suomen talouspolitiikalle varsin ahtaat rajat. Pääoman liikkeet ovat jo vapaat ja Eta-sopimuksen myötä Suomi integroituu entistä tiiviimmin Euroopan talouteen myös muilta osin. Pääoman, työvoiman, tavaroiden ja palvelusten vapaa liikkuvuus sitoo talouspoliittisen päätöksenteon joka tapauksessa EY:ssä tehtäviin talouspoliittisiin päätöksiin ja tämä rajaa talouspolitiikan liikkumavaraa meillä Suomessa varsin tarkkaan.

Kesäkuussa tehdyn markan ecukytken jälkeen Suomen rahapolitiikka ja siihen sisältyvä inflaatiotavoite ovat pitkälti yhdenmukaisia Euroopassa harjoitetun rahapolitiikan kanssa. On syytä muistaa, että rahapolitiikkaa ei voida käyttää suhdannepoliittisena välineenä vapaiden pääomaliikkeiden olosuhteissa siinäkin tapauksessa, että jättäisin kokonaan EY-yhteistyön ulkopuolelle.

Muusta maailmasta irrallaan olevan rahapolitiikan ja itsenäisen korkopolitiikan harjoittaminen Suomessa edellyttäisi joko toistuvia devalvaatioita ja/tai revalvaatioita tai kelluviin va-

luuttakursseihin siirtymistä. Kokemuksista, valittavista kokemuksista, tiedämme, että nämä vaihtoehdot ovat hankalia odotusten aiheuttamien häiriöiden vuoksi ja haitallisia taloudellisen kehityksemme kannalta.

On nimittäin selviö, että valuuttakurssimuutosten järjestelmällinen käyttö suhdanteiden tasaamiseksi veisi korkopolitiikan umpikujaan. Olisimme sananmukaisesti kuin harakka tervatulla sillalla. Kun taloudessa menisi hyvin, syntyisi odotuksia markan revalvoitumisesta. Tästä aiheutuisi valtava tai ainakin voimakas pääomien sisäänvirtaus. Korkotaso laskisi silloin. Vastaavasti heti kun meillä menisi huonosti taloudessa, mikä ei ole kauhean epätavallista, devalvaatio-odotukset kasvaisivat, pääoma pakenisi maasta ja korkotaso nousisi. Näinhän juuri tapahtui meillä viime syksynä valitettavasti.

Meillä olisi siis säännöllisesti matala korko korkeasuhdanteessa ja korkea korko matalasuhdanteessa. Joka tapauksessa meillä olisi epävarmuudesta johtuen muita maita korkeampi korkotaso, mikä jarruttaisi investointitoimintaa, hidastaisi talouden kasvua ja kasvattaisi työttömyyttä. (Eduskunnasta: Mikä on johtopäätös?) Tämän kaltaisesta ongelmastahan me kärsimme Suomessa juuri nyt. Ongelmat ja rajoitukset, ed. Kekkonen, maamme talouspolitiikalle ja itsenäiselle päätöksenteolle ovat siis pitkälti samat riippumatta siitä, osallistummeko eurooppalaiseen rahapoliittiseen yhteistyöhön vai yritämmekö selviytyä omin päin yhteistyön ulkopuolella.

Me sidomme viime kesäkuussa markan yksipuolisesti ecuun. Tämä edellyttää talouspolitiikan luottamuksen ja uskottavuuden rakentamista omin päin. Viime syksyn sekä dramaattiset että toisaalta traumaattiset kokemukset osoittivat, että luottamus ei synny helposti eikä tavoitteita pelkästään julistamalla. Yksipuolinen ecusidonnaisuus on altis valuutan kotimaisista syistä johtuville spekulatioille, niin kuin olemme karvaasti kokeneet.

Tämän torjumiseksi, kuten selonteossakin todetaan, mitä valtiovarainministeri Viinanen omassa puheenvuorossaan illalla korosti, tarvitaan sellaista uskottavaa, pitkäjänteistä, kurinalaista talouspolitiikkaa, joka alusta pitäen on yhdenmukainen alhaisen inflaatiotavoitteen kanssa. Vaikka Eta-sopimuksen myötä Suomen talous integroituu Euroopan sisämarkkinoihin, sopimus ei sinänsä sisällä määräyksiä markan ulkoisesta arvosta. Kun otetaan huomioon Suomen korporatiivinen järjestelmä, rakenteelliset heikkoudet ja inflaatio — devalvaatio-histo-

riamme, on vaarana, että Eta-sopimuksesta huolimatta kotimaiset korot pysyvät eurooppalaisia korkoja korkeammalla tasolla talouspolitiikan linjaan liittyvän epävarmuuden takia. Tämä taas johtaa siihen, että Suomi ei pysty täysimääräisesti hyödyntämään Euroopan integraation mukanaan tuomia mahdollisuuksia mm. sen johdosta, että investoiminen meillä tulee pysyvästi kalliimmaksi kuin muualla. (Ed. Kekkonen: Mikä on pankkivaltuusmiehen resepti!)

Arvoisa puhemies — ja ed. Kekkonen! EY-jäsenyys poistaisi nämä epävarmuudet. Ensimmäisessä vaiheessa se merkitsisi sidontaa ems-järjestelmään ja siirtäisi valuuttakursseista päättämisen asteittain riippuvaiseksi monikansallisista yhteisöistä. Markan ulkoista arvoa ei voitaisi muuttaa yksipuolisella päätöksellä. Tämä taas poistaisi valuuttakurssin tulevaan arvoon liittyvän epävarmuuden, alentaisi inflaation riskiä ja poistaisi siitä seuraavan riskilisän koroissa. Kun EY- ja Emu-jäsenyyden perusteella Suomi sitoutuisi harjoittamaan sellaista pitkäjänteistä talouspolitiikkaa, joka on sopusoinnussa alhaiseen inflaatioon tähtäävän EY:n talouspolitiikan kanssa, se mahdollistaisi maassamme korkotason laskun, jolla puolestaan luonnollisesti olisi varsin myönteisiä vaikutuksia maamme elinkeinonvälälle, yritystoiminnalle, täten työllisyyden hoidolle ja se tarjoaisi myös paremmat mahdollisuudet hoitaa sosiaaliturvaa maassamme.

Arvoisa puhemies! Kokoomuksen puheenjohtaja, ulkomaankauppaministeri Pertti Salolainen eduskunnassa eilen perustellessaan omaa EY-myönteistä kannanilmaistuaan EY-jäsenyyteen korosti sitä, että poliittisen johdon tärkein tehtävä on nyt osoittaa kansakunnalle suunta, minne mennään. Herra puhemies! Hallituspuolueen

edustajana edellytän, että pääministeri ja keskustapuolueen puheenjohtaja Aho osoittaa vihdoin jämäkkää poliittista johtajuutta ministeri Kuuskosken tavoin ja lopettaa hallituksen arvovaltaa, jos siitä paljon enää eilisen näytelmän jälkeen jäljellä on, musertavan kuurupiilosilla olon ja osoittaa omilleen ja kansakunnalle suuntaa ja ilmoittaa EY-jäsenyyksanomuksen jättämisestä mahdollisimman pian. Se on hänen ja tämän hallituksen tärkein tehtävä. Jos pääministeri ei tähän pysty, on hänen tehtävä tarpeelliset johtopäätökset.

P u h e m i e s : Asian käsittely keskeytetään.

Päiväjärjestyksessä oleva asia:

Poisto päiväjärjestyksestä

P u h e m i e s : Päiväjärjestyksestä poistetaan sen ainoa asia.

P u h e m i e s : Eduskunnan seuraava täysistunto on tänään torstaina kello 12.

Täysistunto lopetetaan torstaina 16 päivänä tammikuuta kello 2.05.

Pöytäkirjan vakuudeksi:

Seppo Tiitinen

